

ALVEARE.

MÉHKAS.

Fundit cum nectare lucem.

Méhek' gondja viaszt fog majd ide hordani 's mézét:
Égve világít az; használósan édes emez.

III.

Cum Ephemeridibus Posoniensibus
edit

Paulus Kováts.

POSONII,
TYPIS HAEREDUM BELNAY.
1837.

206.975
M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Sin duram metues hyemem, parcesque futuro,
Contusosque animos et res miserabere fractas;
At suffire thymo, cerasque recidere inanes,
Quis dubitet? — nam saepe favos ignotus adedit
Stellio, et lucifugis congesta cubilia blattis,
Immunisque sedens aliena ad pabula fucus,
Aut asper crabro imparibus se immiscuit armis,
Aut dirum tineae genus, aut invisae Minervae
Laxos in foribus suspendit aranea casses.
— Quo magis exhaustae fuerint; hoc acrius omnes
Incumbent generis lapsi sarcire ruinas,
Complebuntque foros, et floribus horrea textent.

Virg. Georg. IV. v. 239—250.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Ad benevolos Lectores:

Primum Alvearis tomulum orsi fuimus excerptis quibusdam e libro ante duo secula scripto; liceat nobis fasciculum alterius semestris inchoare a sapientissimis in rem nostram sententiis viri, qui ante 19 secula eloquentia et administratione reipublicae liberae in perpetuum inclaruit: eadem enim curae, eadem proborum consilia esse debent, dum similes recurrunt temporum vicissitudines.

Vir ille est:

M. T. CICERO.

Quid sit dicendum populare.

*) „A vobis, qui nihil (mali) de me credidistis, ut eam voluntatem, quam semper habuistis erga me, retineatis, peto: a vobis autem, quos leviter immutatos esse sentio, parvam exigui temporis usuram bonae de me opinionis postulo, ut eam, si, quae dixerò,

*) Fragmenta haec ad verbum excerpta sunt e tribus, quae supersunt, Ciceronis orationibus „de lege Agraria“, ipsas paginas excerptorum in Bipontina editione adnotabimus.

vobis probarò, perpetuo retineatis; sin aliter, hoc ipso in loco depositam atque abjectam relinquantis“ (pag. 432—4)

„Mihi quidem apud vos de meis majoribus dicendi facultas non datur: non quod non tales fuerint, quales nos illorum sanguine creatos, disciplinisque institutos videtis; sed quod laude populari caruerint.“ (384) Ego autem non solum hoc in loco dicam, ubi est id dictu facillimum; sed in ipso senatu, in quo esse locus huic voci non videtur, popularem me futurum prima oratione dicam.“ (387).

„Sed mihi ad hujusce verbi vim et interpretationem vehementer opus est vestra sapientia; versatur enim magnus error propter insidiosas nonnullorum simulationes, qui cum populi non solum commoda, verum etiam salutem oppugnant, et impediunt, oratione assequi volunt, ut populares esse videantur.“ (ibid.)

„Neque enim, Quirites, illud vobis jucundum aut populare debet videri: largitio aliqua promulgata, quae verbis ostentari potest, re vera fieri, nisi exhausto aerario, nullo pacto potest; neque vero illa popularia sunt existimanda: judiciorum perturbationes, rerum judicatarum infirmationes, restitutio damnatorum; — qui civitatum afflictarum, perditis jam rebus, extremi exitiorum solent esse exitus.— Neque, si qui agros populo pollicen-

tur, si aliud quiddam obscure moliuntur, aliud spe ac specie simulationis ostentant, populares existimandi sunt.“ (388).

„Ut initio mihi nunciabatur, legem agrariam tribunos plebis conscribere, cupiebam, quid cogitarent, cognoscere. Cum familiariter me in eorum sermonem insinua-rem ac darem, celabar, excluderem; et cum ostenderem, si lex utilis plebi Romanae mihi videretur auctorem me atque adiutorem futurum *); tamen aspernabantur hanc liberalitatem meam, negabant me adduci posse, ut ullam largitionem probarem. Finem feci offerendi mei, ne forte mea sedulitas aut insidiosa, aut impudens videretur. Interea non desistebant clam inter se convenire, privatos quosdam adhibere, ad suos coetus occultos noctem adjungere, et solitudinem, quibus rebus quanto in metu fuerimus, ex vestra sollicitudine, in qua illis temporibus fuistis, facile assequi conjectura poteritis. Concio tandem expectata P. Rulli, quod et princeps erat agrariae legis, et truculentius se gerebat, quam caeteri. Jam designatus alio vultu, alio vocis sono, alio incessu esse meditabatur: vestitu obsoletiore, corpore inculto et horrido, capillatior, quam ante, barbaque majore: ut oculis et aspectu denunciare omnibus vim tribunitiam, et minitare reipublicae videretur. Legem hominis concionemque expectabam: summa cum expectatione con-

*) Cicero Consul loquitur, i. e. summus Magistratus, Princeps Reipublicae.

curritur; explicat orationem sane longam et verbis valde bonis.“ (389—90.)

„Atqui ego a primo capite usque ad extremum reperio, Quirites, nihil aliud cogitatum, nihil aliud susceptum, nihil aliud actum, nisi ut decem reges, aerarii, vectigalium, provinciarum omnium, totius rei publicae, regnorum, liberorum populorum, orbis denique terrarum domini constituerentur legis agrariae simulatione atque nomine. Sic confirmo, Quirites, lege agraria, pulchra atque populari, dari vobis nihil, condonari certis hominibus omnia; ostentari populo agros, eripietiam libertatem: privatorum pecunias auferri, publicas exhauriri; denique, quod est indignissimum, per tribunum plebis, quem majores praesidem libertatis, custodemque esse voluerunt, reges in civitate constitui. Quae cum exposuero, si falsa vobis videbuntur esse, sequar auctoritatem vestram, mutabo meam sententiam; sin insidias fieri libertati vestrae — simulatione largitionis — intelligetis, nolite dubitare plurimo sudore et sanguine majorum vestrorum partam, vobisque traditam libertatem defendere.“ (391.)

„Olim homines non inerant in urbe, qui malis concionibus, turbulentis senatus consultis, iniquis imperiis rempublicam miscerent, et rerum

novarum causam aliquam quaerent. Neque enim concionandi potestas erat cuiquam, nec consilii capiendi publici; non gloriae cupiditate eserebantur, propterea, quod, ubi honos publice non est, ibi gloriae cupiditas esse non potest; non contentione, non ambitione discordes, nihil enim supererat, de quo certarent, nihil, quod contra peterent, nihil, ubi dissiderent.“
(425:)

„Non potestatum dissimilitudo, sed animorum disjunctio dissensionem facit.“ (391.)

„Nunc nomen imperii in commune odium orbis terrae vocatur, (373.) et is orbem terrarum constringit novis legibus, qui, quid in secundo capite scriptum sit, non meminit in tertio. Atque hic perspicuum est, quid juris a majoribus acceperitis, quid ab hoc tribuno plebis vobis relinquatur.“ (396.)

„Singularis homo privatus, nisi magna sapientia praeditus, vix facile sese regionibus officii, magnis in fortunis et copiis continet; nedum isti, in domicilio superbiae, atque in sedibus luxuriae collocati non statim conquisituri sint aliquid sceleris et flagitii?“ (428.) „et, credo, qua in urbe homines, in veteri dignitate fortunaque nati, copiam rerum moderate ferre non potuerunt, in ea isti vestri satellites modeste insolentiam suam continebunt?“ (379.)

„Etenim illis honores, potestates, divitiae ex tumultu atque ex dissensionibus civium comparari solent: vos, quorum gratia in suffragiis consistit, libertas in legibus, honos in judiciis et aequitate magistratus, et res familiares in pace, omni ratione otium *) tenere debetis. Nam si ii, qui propter desideriam in otio vivunt, tamen in sua turpi inertia capiunt voluptatem: sub ipso otio, quo vos fortunam regitis, si hunc statum, quem habetis, esse meliorem non ignoratis, non ut quaesitum, sed vita partum otium tenueritis.“
(431.)

„Quid enim est tam populare, quam pax? qua non modo ii, quibus natura sensum dedit, sed etiam tecta atque agri mihi laetari videntur. Quid tam populare, quam libertas? quam non solum ab hominibus, verum etiam a bestiis expeti, atque omnibus rebus anteponi videtis. Quid tam populare, quam otium? **) quod ita jucundum est, ut et vos, et majores vestri, et fortissimus quisque vir, maximos labores suscipiendos putet, ut aliquando in otio possit esse, — qui idcirco etiam majoribus nostris praecipuam laudem gratiamque debemus, quod eorum labore

*) Quale otium Cicero hic intelligat, doctis non est opus advertere, et e sequentibus abunde patet.

**) Securitas.

est factum, ut impune in otio esse possemus.“ (388.)

„Videte quantum intervallum sit interjectum inter majorum nostrorum consilia et inter istorum hominum dementiam. (424) Quem agrum nunc praetereuntes vestrum esse dicitis, et quem per iter, qui faciunt, externi homines, vestrum esse audiunt; is cum erit divisus, neque erit, neque vester esse dicetur. At, qui homines possidebunt? Primo quidem acres, ad vim prompti, ad seditionem parati, qui simul ac decem viri concrepauerint, armati in cives et expediti ad caedem esse possint. Deinde ad paucos, opibus et copiis affluentes, totum agrum perferri videbitis; vobis interea, qui illas a majoribus pulcherimas vectigalium sedes armis captas accepistis, gleba nulla de paternis atque avitis possessionibus relinquetur: 420) Num quis vestrum ad vim, ad facinus, ad caedem accomodatus est? nemo. Atqui ei generi hominum mihi credite, ager et praeclara illa Campana servatur. Exercitus contra vos, contra libertatem vestram constituitur; contra vos manus hominum audacissimorum comparatur. (438) Et nimirum istud est, quod ab hoc tribuno plebis dictum est in senatu; urbanam plebem nimium in republica posse: exhaustam esse: hoc enim verbo est usus: quasi de aliqua sentina, ac non de optimorum civium genere loqueretur. (416)

Agrum campanum, quem vobis ostentant, ipsi concupiverunt, deducunt suos, quorum nomine ipsi teneant, et fruuntur; coëment praeterea; ista dena jugera continuabunt.“ (419)

„Non consuevi homines appellare asperius, Quirites, nisi lacessitus. Vellem, fieri posset, ut a me sine contumelia nominarentur ii, qui se decem viros sperant futuros: jam videretis, quibus hominibus omnium rerum et vendendarum, et emendarum potestatem permetteretis. Sed, quod ego nondum statuo mihi esse dicendum, vos tamen id potestis cum animis vestris cogitare.“ (412.) „Nisi forte nihil est aequum vos de eorum audacia suspicari, quorum cupiditati nimium angustus orbis terrarum esse videtur.“ (401.)

„Committite vos nunc, Quirites, his hominibus, quos odorari hunc decemviratum suspicamini: reperietis, partem esse eorum, quibus ad habendum, partem, quibus ad consumendum nihil satis esse videatur.“ (314.)

„Num obscure majores opes, quam libertas vestra pati posset, et majora praesidia, quaeruntur? num obscure regnum constituitur? num obscure libertas vestra tollitur?“ (417.)

„Cognoscite immensos atque intolerabiles quaestus, ut intelligatis, ad certorum

hominum importunam avaritiam hoc populari e legis agrariae nomen esse quaesitum.“ (412.)

„Quamobrem quid putatis impendere omnibus gentibus terroris et mali, cum militantur in orbem terrarum decemviri, summo cum imperio, summa cum avaritia, infinitaque omnium rerum cupiditate? quorum cum adventus graves, cum fasces formidolosi, tum vero iudicium ac potestas erit non ferenda, licebit enim, quod videbitur, publicum iudicare, quod iudicarint, vendere. Etiam illud, quod homines sancti non facient, ut pecuniam accipiant, ne vendant, tamen id iis ipsum per legem licebit. Hinc vos quas spoliationes, quas pactiones, quam denique in omnibus locis nundinationem iuris ac fortunarum fore putatis?“ (375)

„Non faciemus inquit. — Primum nescio: deinde timeo: postremo non committam, ut vestro beneficio potius, quam nostro consilio salvi esse possimus!“ (378) Et enim si populo consulis, remove te a suspitione alicujus tui commodi: fac fidem, te nihil, nisi populi utilitatem et fructum quaerere: sine ad alios potestatem, ad te gratiam beneficii tui pervenire.“ (394)

„At tu, sceleris vestigia, quam monumenta majorum sapientiae sequi maluisti. Haec tu cum istis tuis actoribus excogitasti, ut vetera vectigalia venderetis, et expleretis nova: ut urbi Capuam ad certamen dignitatis op-

poneretis: ut sub vestrum jus, jurisdictionem, potestatem urbes, nationes, provincias, liberos populos, reges, terrarum denique orbem subjungeretis: ut, cum omnem pecuniam ex aerario exhausissetis, ex vectigalibus redegetis, ab omnibus regibus, gentibus, imperatoribus nostris coëgissetis, tamen omnes vobis pecunias ad nutum vestrum penderent; — ut omnem rempublicam vestris militibus, vestris urbibus, vestris praesidiis cingeretis, atque oppressam teneretis; ut nihil auro et argento violari, nihil numero et suffragiis declarari, nihil vi ac manu perfringi posset, quod non vos oppressum atque ereptum teneretis; ut volitaretis interea per gentes, per regna omnia cum imperio summo, cum iudicio infinito, cum omni pecunia; ut interea magistratus reliquos, legibus omnibus soluti, sine metu iudiciorum, sine periculo, petere possetis; ut nemo ad populum Romanum vos adducere, nemo producere, non senatus cogere, non consul coërcere, non tribunus plebis retinere posset.“ (428—30.) „Vos haec, nisi evertere rempublicam cuperetis, ac vobis novam dominationem comparare, credo, quam perniciosa essent, non videretis?“ (379.)

„Erratis, Rulle, vehementer, et tu, et nonnulli collegae tui, qui sperastis, vos contra Consulem, veritate, non ostentatione popularem, posse in evertenda republica populares existimari. Etenim circum-

spiciamus omnia, quae populo grata atque jucunda sunt: nihil tam popolare quam pacem, quam concordiam, quam otium (securitatem, stabilitatem) reperiemus. — Sollicitam civitatem suspicione, suspensam metu, perturbatam vestris legibus et concionibus, et seditionibus reddidistis; spem improbis ostendistis; timorem bonis iniecistis; fidem de foro, dignitatem de republica sustulistis. Hoc motu atque hac perturbatione animorum atque rerum, cum populo vox et auctoritas Consulis repente in tantis tenebris illuxerit: nihil esse metuendum, nullam, manum, nullas colonias, nullam venditionem vectigalium, nullum imperium novum, nullum regnum decemvirale, nullam alteram Romam, neque aliam sedem imperii futuram, summamque tranquillitatem pacis atque otii: Verendum, credo, erit, ne vestra ita praeclara lex agraria magis popularis esse videatur?" (381.)

Quamobrem per Deos immortales! colligite vos, deserite eos, a quibus, nisi prospicitis, brevi tempore deseremini, conspirate nobiscum, consentite cum bonis, communem Rempublicam communi studio atque amore defendite. Multa sunt occulta reipublicae vulnera, multa nefariorum civium pernicioosa consilia. Nullum externum periculum est; non rex, non gens ulla, non natio pertime-

scenda est; inclusum malum intestinum ac domesticum est, huic pro se quisque nostrum mederi, atque hoc omnes sanare velle debemus. Erratis, si senatum probare ea, quae dicuntur a me, putatis, populum autem esse alia voluntate. Omnes qui se incolumes volunt, sequentur auctoritatem Consulis, soluti a cupiditatibus, liberi a delictis, cauti in periculis, non timidi in contentionibus. Quod si quis vestrum spe ducitur, se posse turbulenta ratione honori vellificari suo: primum id sperare desistat, deinde sibi documento habeat, quae vitae via facillime viros bonos ad honorem dignitatemque perducatur. — Quod si vos vestrum studium ad communem dignitatem defendendam profitemini, profecto id, quod maxime respublica desiderat, ut (cujusvis) ordinis auctoritas (et salus publica) quae apud majores nostros fuit, eadem nunc longo intervallo reipublicae restituta esse videatur.“ (382.)

excerp. *

*Testamentalis liberalitas A. R. D. Franc.
Hoszik.*

Die 21. Apr. a. c. extremum diem anno aetatis 73. obiit A. R. D. Franc. Hoszik, Parochus Vedenyensis, et surr. V, A. D. — defuncti a. p. Canon. Coll. Poson. Em. Hoszik rater; — dioecesis Jaur. doctum zelosum et vir-

tutibus eximium animarum curatorem in eo amisit, eclogae ejus magnos tulerunt laudes. Inflammatione pulmonum finivit vitae cursum, quem collegae et concreditus sibi fidelis, populus diuturnum adhuc optassent; vere enim dici potest non sibi, sed aliis vixisse. Quas laudabili in se ipsum parsimonia peperit fortunas, egenis et salutaribus finibus legavit. Sic, praeter alias beneficas ultimae voluntatis dispositiones, 3750 fl. summam eo scopo elocandam in aevum jussit, ut census inde dimidium quovis anno inter inopes loci Védeny — ubi 31 annis indefessus animarum curam gessit — distribuatur, aliud autem dimidium ad libros, chartam et alia scholastica requisita pro pauperioribus loci scholaribus comparanda convertatur. Benefici viri memoriam longaeva in his quoque terris gratae posteritatis benedictio conservabit: Sit ei vita altera beata!

* e priv. relat.

Curiae inferioris Sessio generalis (regnicolaris) in Gallia.

Paginae „Courier Francais“ ita dictas generales legum in Curia Ablegatorum discussiones sic adumbrant: „Quinque aut sex Ablegati, qui se invicem oratores compellant, ambonem (rostra) conscendunt, et sono aequabili seriem descriptorum flosculorum recitant, quos tamen nemo audit, quosve

die proxima in „Moniteur“ quivis ipse quoque legere potest. Interim colloquia privata in corona familiari Deputatorum in atriis et oeco conferentiarum continuantur, ubi omnia quaequae argumenta, praeter ea, de quibus agendum esset, discutiuntur. Praesidens scribendis literis privatis occupatur, Secretarii a mensis suis absunt; Ministri — si tamen in sedibus suis praesto sunt — accessum iis praebent, qui ipsorum favores venantur; spectatores autem in podiis eruere adlaborant, quidnam immensum hoc chaos significet? Post aliquot horas Curia, licet nec auscultaverit, lassitudine tamen victa, quin suffragia ferret, in alium diem prorogatur. Vesania, orationes scriptas recitandi, nullum alium effectum producere potest, quam quod omnia inepta curiae membra ad rostra alluciantur.“

v. * e W.

Cardinalis Galeffi †.

Emin. Cardinalis Galeffi, Sub-Decanus Collegii S. die 18. Jun. Romae obiit.

RR. D. Joannes Kremlitska: Abbas.

C. R. Ap. Majestas altissima resolutione de 3. Junii Canonico et Parocho civico Poseniensi, Joan. Kremlitska tit. Abbatiam B.M.V. Belli fontis de valle Vuta vel Unta benignissime conferre dignata est.

POLICINELLO, UTAZÁSA.

(Vége.)

NYOLCZADIK JELENET.

Policinello. Doktor, és egy Tanító
a' Tudományos egyetemnél.

Dok. Itt a' bemenetel az egyetembe?

Tanító. Igen. Mi járatban vagytok?

Dok. Egy philosophussal kívánnánk találkozni, hogy a' revolutio' ügyeiről értesítetnénk általa.

Tan. Ha nem akartok egyebet, itt a' kármeltyik tanító alkalmas, és szíves is erről felvilágosítást adni: magam is örömet ajánlkozom erre.

Dok. Talán az egyetemen nem is tanítanak egyéb tudományok?

Tan. Sőt inkább tanítanak sok, és különféle, annyira, hogy jelenleg is majd nem több a' tanító a' tanulóknál; de a' revolutio' tudományában oktatást mindenik ad; nem is kaphatott volna az lábra nálunk nélkül.

Pol. A' fejedelmek tehát talán csak azért fizetik a' tanítókat, hogy oktassák ezek alattvalójikat a' zendülésre.

Tan. Hagyjuk el ezt; jelentsétek inkább, mit akartok tudni.

Dok. Legyen, kérjük, szíves megmondani nekünk: mi nyereség kerül a' revolutioból?

Tan. Igen örömet szolgállok. A' revolutioból megbecsülhetlen kincsét nyerjük a' függetlenségnek, és szabadságnak.

D o k. 'S miben áll ez a szabadság?

T a n. Abban, hogy kiki kedve szerint tehet, a' mit akar, a' nélkül, hogy valakitől korlátoztatnék, vagy gátoltatnék.

P o l. Hát gyilkolni, rablani, aszszoyokat egy kevéssé rászédnivenni. - -

T a n. Azt nem; mert magában értetődik, hogy kiki csak azt teheti szabadon, a' mi törvények által nincs megtiltva.

D o k. Hát a' szabadság' honában is zörognek ilyen gátló bilincsek a' törvényekben, és tilalmakban?

T a n. Hogyan is állhatna fenn valamelly nemzet törvény nélkül?

D o k. Jó; de ha megkivántatik ez, akkor király pararcsoljon e, vagy más, mindegy. A' teljes hatalmú királyok alatt is szabadon tehet kiki mindent, mit a' törvények megengednek.

P o l. A' törökök is ^{*)}, mikor már a' hegyzett karót sürögni érzik az alsópofa körül, még akkor is a' legszebb szabadsággal bírnak, tehetni mindent, a' mit akarnak, csak engedelmeskedjenek a' törvényeknek, 's jó szívvel fogadják a' tisztítócsőt.

T a n. A' teljes hatalmú fejedelemségekben a' király a' fő, ez hoz törvényeket; ellenben a' constitutiós országokban a' népsajátja a' főség, 's csak tőle erednek a' törvények.

D o k. Legyen szabad egy kérdést ten-

*) (régenten.)

nem: hát a' constitutiós országokban a' népből mindenik trónon ül e, 's mindenik szab e törvényeket?

T a n. Átallátható, hogy ez lehetetlen; hanem a' nép' képviselőji hoznak törvényeket, ezek gyakorolják a' nép' nevében, és nép helyett a' fő hatalmat.

D o k. Tehát a' constitutiós országokban is valóban kevesek a' parancsolók, a' többinek valamennyinek csak az engedelmesség jut részül.

T a n. Igen: de ezek a' képviselők egész nép által választatnak, melly e' szerint a' maga nevében reájok ruházza fősége' gyakorlását.

D o k. A' népből együlegyig mind választják e a' képviselőket, férjfiak, aszszonyok, teherhordók, talyigások, halárulók, kerítők?

T a n. Távol legyen! Vannak osztályok határozva az előbkelő polgárokból, kiket egyedül, 's kirekesztőleg illet a' választó jog.

D o k. Tehát mindazok, kik nem foglaltatnak ezen osztályokban, semmikép sem tartoznak a' főhatalmú néphez, sem egészen, sem feliben, és a' constitutio' uralkodása alatt is csak az engedelmesség van számokra határozva; ez pedig nincs ellenkezetben az ember' jogaival?

T a n. Bizonyosan nincs. Már maga az emberi természet felteszi azt, 's megkívánja, hogy a' kirekesztett osztályok néminemüképen lemondjanak a' főséggyakorlatról, és a'

rend' fentartására, a' társaság' közjavára e-
légeljék mások akaratjához szabni a' ma-
gokét.

Dok. Ez igen érthető, 's nem szenved
kétséget. De mondja meg nekem, Tanító
úr: ha a' nép' nagyobb részének a' jó rend'
fentartása, a' társaság' köz java végett egész ura-
ságáról, főségéről le kell mondania, és szün-
telen alattvalói engedelmisségben, függés-
ben szükséges élnie, és ha ez nincs az em-
beri jogoknak ellenére, miért volna ezekkel
ellenzetben, ha ama' kevés választók is meg-
szünnének részt venni a' főség' gyakorlásá-
ban, még pedig a' világ' nagyobb nyugodal-
mára, az emberi társaság' több hasznára,
melly való annál fontosabb, és tetemesebb
volna, mivel azt a' sikert vonná maga után,
hogy szent békeségben lehetne élni egy ki-
rály alatt, 's elmaradnának mind a' revolu-
tiók iszonyú pusztításaikkal együtt, mind a'
charta, mind a' követkamara, mind a' lá-
zadás, mind az inség, mind a' vérontás,
mind a' dicső napok.

Tan. Ez egy olyan csomó, mellyet
nehéz feloldani. Ez nekünk a' revolutio e-
lőtt eszünkbe sem jutott.

Dok. Méltó, ha eddig nem, legalább
ezután venni figyelemre. Azonban bocsát-
kozzunk egy kis számolásba. Franciaor-
szág' lakosi rá mennek harmincz millióra, 's
ezek közül alig van választó fél millió; tehát
hatvan részéből a' népnek ötvenkilencz rész

itt is, valamint egyébütt a' földön, alatt való, 's épen nem törekszik egy tügombnyit is magához húzni a' főhatalomból.

Tan. Önként értetődik, mindazáltal --

Dok. Kérem, engedje Tanító úr végezni a' kezdett számítást. Mikor választás kerül elé, akkor ezen választóknak egy, harmada vagy beteg, vagy más okok által gátoltatik el a' választástól, úgy hogy a' nemzetnek szinte századik részeig kevesülnek le a' választók. A' választások tovább öt hat esztendő alatt csak egyszer történnek meg, és így egy ember egész élete' folytában választó tisztét legfőlebb csak ötször hatszor 's nem többször veheti gyakorlásba. E' szerint kilenczven kilencz század rész a' francia népből soha sem gyakorolja ezt az anyyira kikürtölt népfőséget, és a' századik részt tevők egész kormányi éltek' folyta alatt csak öt hat perczig használják azt öszszesen, a' míg tudniillik mindenik választáskor egy percz alatt mindegyik beveti kijegyzettének nevét a' vederbe. Kérem már, édes Tanító úr, mondja meg nyíltan, mit tart erről? Ugyan valódi főséggyakorlás e ez, vagy inkább olly bohó játéküzés, melly akármelly becsületes fajankót minden fajancsikákkal együtt halálra neveltethet?

Tan. De a' követek' kamrája, a' hol teljes mivoltában gyökeredzik a' főség' gyakorlása, nincs e egészen a' népből öszszeszerkeztetve?

Dok. Úgy van; nincs kétség benne. Hanem legyen szabad még egy kis számítást itt tennem. Négyszász kamarakövetek közül mindenkor egy esik hetvenötezer francziára, 's így az egész franczia népségből hetvennégyezer kilencz száz kilenczvenkilencz mindenkor engedelmeskedő, más akaratjálól függő rendes alattvaló, mint másutt is az egész világon mindenütt; egyetlenegy picziny, 's alig látszó részecske pedig egyedül feje valamennyinek, 's ez is csak egy szikra kicsinyben gyakorolhatja a' főhatalmat. — Ugyan, édes Tanító úr, mondja meg igaz lelke szerint: szerencsétlenség volna e, ha ez az észre is alig vehető piczinyiség maga is, mint a' többi, alattvaló volna, 's inkább egy fejedelem által kormányoztatnék békében, nyugodalomban egész francziaország, mint sem hogy egy kamara által szüntelen zaj, vész, vihar és zűrzavar közt ide oda hurczoltassék, — egy kamara által, melly napestig untalan' czivódik, hajba kap egymással, 's eget földet botránkoztat?

Tan. Hó! ez ismét általános hatalom alá vinne vissza; megszűnnék így a' népfősége, és a' törvényeket nem a' nép, hanem a' király hozná.

Dok. Hát talán fenevad a' király, kinek alattvalóji' húsával 's vérével kelljen hizlalkozni? Nem atyja e, 's kegyes ura inkább népének a' király? Ha nem érezne is ez mindenkor magában atyaszeretetet, mindenkor

szól még is benne a' saját érdek, mellyet ki-ki érez minden iránt, mi neki tulajdona: ugyanazért mindég a' nép' javát néznék, és tárgyzának az ő törvényei, mivel a' nép az ő népe, és senki nem akarhatja snnak kárát, a' ki hozzá tartozik, a' ki az övé.

T a n. De a' király csalatkozhatik 's csalattathatik is.

D o k. A' kamarakövetek még könnyebben csalatkozhatnak, tévedhetnek: mert ha birja is valamelly indulatosság, 's szenvedély a' király' szívét, csak egy az ott, és egyben vagyon, melly nem is sokáig tusakodhatik a' nép' java ellen; a' midőn a' követeket sok és különmemű magános szenvedelmek viselik, mellyek a' népnek keserves kárára ellenségesen ütköznek annak érdekébe. — Vegye, az Istenért, Tanító úr, mind ezt jól gondolóra! — Tovább: a' követek' kamarájában egy törvény sem megy keresztül meg egyezőleg; a' mit ez akar, amaz nem akarja, és a' két felekezet közül egyiknek szükségképen csalatkozásban kell lenni, 's nincs igazza. De ha meg kell engedni, hogy a' számosb rész is csalatkozható, ki kezeskedik a' nemzetnek arról, hogy a' csalatkozás mindenkor a' kisebb részben vagyon, 's nem a' győző nagyobbikon?

T a n. Illy kezeskedés lehetetlen a' világon, és minden emberi dolgok fogyatkozások alá vannak vetve, 's elhibáztathatnak.

D o k. Örömet megengedem ezt is: de

ha az emberi sorsnak illy ki nem kerülhető fogyatkozása miatt tőrniek kell a' nemzeteknek, hogy a' követek' csalatkozásainak, hibájának ki legyenek téve, miért nem nyughatnának meg ezen elkerülhetlenségen a' királyok' kevésbé hihető, 's kevesebb veszedelemmel járó tévedhetésökre nézve?

P o l. Tanító úr! mit gyüremkedik úgy öszsze, mint a' giliszta? mit tapog ide oda? Talán mikor a' revolútiót hirdeti, lábaival szokott okoskodni, 's nem jól esik hallani, ha ide a' fej használtatik?

D o k. Vegyünk már, és gondoljunk öszsze mindent, a' miről eddig folyt a' beszéd köztünk; a' következmény csak ide megy ki: hogy egy illy constitutiós országban van ugyan szabadsága kinekkinek; de csak azt szabad tennie, a' mit megenged a' törvény: hogy tovább a' nép bir ugyan fősséggel; de hetvenötezer részből hetvennégyezer kilenczszáz kilenczvenkilencz rész folyvást engedelmes alattvaló, 's egy parányit sem vehet gyakorlásba a' szóval ráruházott fősségi hatalomból: hogy végre a' nemzet' képviselőji szavazással hozzák ugyan a' törvényeket; de nem lehet tudni, ha az elfogadó többségnek van e igazsága, vagy az elvető kisebb résznek. Ugyan mondja meg egyenes lélekkel, Tanító úr: ezeken kívül tud e illy constitutiós kormány alatt más hasznokat, nyereségeket felmutatni?

T a n. A' mennyire én tudom, kétség kívül nincs semmi más.

Dok. Úgy hát bocsánatot kérünk, ha terhére voltunk; de további oktatásra nincs szükségünk. A' revolutio kedves, és kellemetes lehet az egyetemi Tanítóknál; de a' mellett az egész világ rosszszabbúl érzi magát, mint ezelőtt. Menjünk, Policinello tovább innen.

Pol. Édes tanító mesteruram! ajánlom magamat alázatosan. Folytassa buzgón ezután is a' revolutio' prédikálását, úgy derék és becsületes ember' nevét nyerendi itt mindenütt, és lélekismeretes hívségeért fejedelméhez, kitől az ifjuság' tanításaért fizetést húz, dicsértetni, magasztaltatni fog világszerte.

Dok. Policinello!

Pol. Doktor úr!

Dok. Ha így van a' dolog a' revolutiokkal 's ezekből nőtt constitutiokkal, úgy, Policinello, jobb nekünk elébbi ábrándozásinkból kigyógyulva, 's megtérve, balgatagúl elhagyott édes hazánkba visszafordulnunk, 's ott töltenünk el hátralevő napjainkat csendességben. Menjünk vissza!

Pol. Viszsa, Doktor úr, vissza, minden késedelem, 's további itt lézengés nélkül!

Victoriae ad Párkány de Turcis relatae documentum in Italia.

Laureti in Piceno, haud procul ab Ancona, in Basilica Cathedrali, prope sacristi-

am et capellam Sanctorum Joannis Baptistae et Evangelistae in muro Ecclesiae vidi, ac illico descripsi memorabilem epigraphen hujus tenoris:

„Deiparae Lauretanae, cujus inter ve-
 „teris aedificii ruinas reperta imagine victo-
 „rias ominante opem imploravit, et praesen-
 „tissimam sensit Joannes III. Poloniae Rex
 „Turcis ad Parkanum memorabili clade cae-
 „sis, praecipuum vexillum ab iisdem raptum,
 „devoti, gratique animi monumentum misit
 „Innocentio XI. P. M. foederatorum in Tur-
 „cas Christianianorum arma, quae feliciter
 „junxerat anno Pontificatus VIII. feliciter pro-
 „movere“.

Vexillum, de quo marmor loquitur, et quod hic appensum fuisse meminerunt Lauretani, sub invasione gallicana quidam polonus militum Praefectus de pariete detrahit et secum abstulit, familiam suam jus ad hoc Regis Poloniae vexillum habere praetens. Non scivit autem quisquam sacristarum aut capitularium nomen illius Poloni referre. Tabula vero manet in muro; estque semiquartum pedem longa et binos pedes alta.

Discimus ex hoc monumento: 1-mo Innocentium XI. Odescalchi, arma foederatorum Europae Principum christianorum (cathol.) feliciter in Turcas Vindobonam obsidentes junxisse, feliciterque promovisse. — Haec igitur fuit ultima, eaque fortunatissima

expeditio cruciata, contra communem christiani nominis hostem, qui arma sua ad ipsam Romanorum Imperatoris, et Hungarorum Regis Apostolici sedem, Vindobonam, in societate seditiosorum Tökölianorum, non sine ingenti Europae trepidatione, protulerat. Existit in primo supra Schwechat, oppidum Austriae, colle locata pyramis lapidea, cui incisum legitur foederis, authore Innocentio XI. Papa, inter Imperatorem Leopoldum I. et Joannem Sobieski, Regem Poloniae, Rempublicam item Venetam, Electoremque Bavariae tunc initi, publicum testimonium, ad perennem posteritatis memoriam.

2-do discimus, eximiam fuisse Regis Poloniae, Joannis Sobieski, pietatem in Deum, ac Deiparam, cui heros iste strenuissimus victoriam de Turcis relatam gratus tribuebat: et quidem non puduit heroem hunc coram orbe toto, et coram posteritate confiteri, se opem Deiparae Lauretanae imploravisse, praesentissimamque in proelio sensisse. Occasionem autem ad auxilium magnae coelorum ac terrae dominae implorandum sibi datam esse fatetur Rex gloriosissimus, per id, quod inter veteris aedificii ruinas repererit imaginem Deiparae Lauretanae, victorias ominantem.

3-tio discimus, Joannem Sobieski in decretoria prope Párkány cum Turcis conserata pugna tantam habuisse partem, ut prae-

cupium Turcis ereptum vexillum occupaverit, Lauretum misit hoc, trophaeum, ibi publice exponi jussit devoti gratique animi coram omni ex omnibus terrae partibus illuc affluente Christinianorum multitudine, adlatus sacrae illius domus, in qua SS. Virginem Mariam desponsatam Josepho, salutavit Angelus, obumbravit Spiritus sanctus, Matrem Salvatoris mundi effecit omnipotens Deus.

Optandum certe est, ut familia illa polonica, apud quam spoliū vexilli turcici, Laureto subrepti, injuste detinetur, reddat Deo, quae Dei sunt, et suo pristino loco appendat vexillum illud memorabile.

subm. Ill. Eppus c. A. Jordánszky.

Nobilitas vera.

Edita nuper (13. Maji a. c.) in borusico legum codice (Nro 13.) statuta gentilitiae nobilitatis rhenanae continent in ingressu expositionem sensorum, quibus corporatio haec seu ordo equestris animari debeat. Ubi inter caetera haec leguntur: „Monemus praeterea (posteris nostros) serio ac paterne, ut Regi suo ac domino, ejusque serenissimae domui in hocce timore Dei intemeratam fidem conservent. Sciant, inque cunctis rerum ac temporum adjunctis fixum animo teneant, ad nobilitares suas spectare obligationes, fortunarum

etiam atque sanguinis, ubi opus fuerit, sacrificio fidem illam contestari, firmissimumque circa thronum terrae Principis, a Deo erectum, murum constituere, qui prius dirui debeat, antequam ille attrectari possit. Ab omnibus perniciosis doctrinis, quae sub quacunque specie ac praetextu in hac ad dominum ac regem suum correlatione sacro sanctum ac divinum ordinem agnoscere detrectant, semet in suis sensis et actionibus liberos integrosque custodiant, imo certum exploratumque teneant, se violata hac fide, simul scelus adversus sanctam Dei voluntatem committere. Una vero optamus, ut characterem, qui per stabilitum rerum statum ordini eorum equestri proprius est, purum et incontaminatum conservent, neve ad exercitia negotiorum et quaestuum ejusmodi, quibus vocationi incumbentibusque sibi obligationibus renunciandum foret, immittant; in specie autem nunquam sui adeo obliviscantur, ut publica aleatoria fora (domus latorias) instituunt, aut iniquos foeneratores agant.“

v. * e B.

Iskolák hivatalos látogatása a' Kassai tud. kerületben.

F. T. N. Richter Aloiz K. Ts. jászói 's leleszi prépost, mint a' kassai tud. kerület főigazgatója, a' kegyes iskolák s. ujhelyi gymnasiumát hivatalosan jun. 16-kán megláto-

gatván, minden osztályban a' rendszeres tanulmányok' minden ágaiból több ifjat szoros vizsgálat alá vett, 's mind a' buzgó tanítók, mind tanulók tapasztalt igyekezetén tett dicséretes megelegültének nyilvánítása után örömteljes tisztelgések közt más tanító intézetek' szemléletére távozott, de a' szegényebb szorgalmas tanulók számára hagyott segedelemmel bőkezűségének is szép emlékét hagyá S. ujhelyi Athenaeumában.

Defunctus Cardinalis Weld.

Roma 11. Aprilis. Heri ante meridiem Em. Cardinalis Thomas Weld ex inflammatione pulmonum mortuus est. Natus Londini 22-da Januarii 1773. Mors viri, omni sub respectu insignis, non solum sedi Pontificiae, sed omni civitati Romanae, cujus pauperibus verum se exhibuit benefactorem, maxime dolorosa est. Cultores artium ac scientiarum in eodem Patronum dolent, qui absque religionis discrimine eluctans quodvis ingenium omni modo adjuverat. Ex opulentissima familia ortum ducens uxorem in Anglia duxit eximia vi ingenii praeditam, qua mortua vitam sacerdotalem amplexus, in villam suam, tardius a Carolo X. inhabitatam, se recepit. Huc (Romam) deinde venit, sui in Episcopum Canadensem inaugurandi gratia, et cum adtentionem Pii VIII. Pontificis jam antecessor, Leo XII., in illum

convertisset, virum hic retinere conabatur, ut totius Angliae catholicae quasi repraesentantem ageret. In consistorio die 15. Mart. 1830. cum titulo St. Marcelli, Cardinalis ab eodem denominatus est. In hac dignitate omnibus viribus indefessus pro ecclesia desudans, cunctorum, qui eum noverant, aestimationem adeptus est. Annis calamitatum 1831 et 1832 regimini hujati efficacissimo fuit auxilio. Magnam fortunarum suarum partem in usum ejusdem arbitrio obtulit. — Domus ejus cuique nobiliori Anglo sine exceptione patuit, in ea omnes distinctiores convenerant; quaeve una verae pietatis domicilium fuerat; veri in ea sacerdotis exemplar videri potuit, cujus omnis contentio in virtutem directa fuit. Filia ejus ante aliquot annos mortua, conjugem Lord Clifford nacta fuerat, qui nunc cum suis liberis defunctum Socerum ad sepulchrum ejus deflet. Civitas tota super hac jactura moeret. — Cardinales quoque Galeffi*) et Tadini cum magno vitae discrimine infirmi jacent, ita, ut de recuperanda primi valetudine hodie vix jam spes supersit. — Cardinalis Status Secretarius Lambruschini semper adhuc ruri in villa sua ad ostium Tiberis moratur. Rumor, heri de morte ejus sparsus, fuit vanus, imo hodie certissime adfirmant, eum non modo melius jam valere, sed spem etiam adesse fore, ut proxime va-

*) v. prioris phily. pag. 16.

letudini in tantum restituatur, ut munus iterum recipere et prosequi valeat. v. * e B.

Conspectus summarius numeri animarum catholicarum per Regnum Hungariae, Croatiae, Slavoniae, Dalmatiae existentium.

In schemat. an.	In Dioecesiibus:	Catholici Latini Ritus.	Cathol. Gr. Rit.
1837	Agriensi . . .	359.466	
—	Alba Regalensi	143.125	
—	Cassoviensi . .	289.592	
—	Colocensi . . .	322.168	
—	Csanadiensis . .	374.885	
—	Diakovariensi	154.967	846
—	Eperjesiensi . .		169.991
—	Jaurinensi . . .	288.161	
1835	Munkacsiensi		431.941
1837	Neosoliensi . .	146.640	1
—	Nitriensi . . .	287.149	
—	Quinqueeccles.	338.465	
1836	Rosnaviensi . .	143.203	
1837	Sabariensi . . .	267.730	
—	Scepusiensi . .	216.169	
—	Segniensi . . .	184.088	7
—	Strigoniensi . .	799.088	
1835	Szathmariensi	80.926	
1836	Vaciensi	290.194	
1837	M. Varadin. L.R.	62.027	
—	— — Gr.R.		103.604
—	Weszprimiensi	357.797	
—	Zagrabiensi . .	732.915	704
—	A. Abbatia S.M.P.	18.511	
	Universim :	5.857.266	707.094

Summa Summarum : 6.564.360.

Rövid értékesítés

a' sajtószabadságról.

Valamennyi szabadságokat követel korunknak istentelen philosophiája, azok, igaz, és helyes szempontból tekintve, mind arra valók, hogy a' fogalmak', és dolgok' rendszerét elforgassák, 's ez által egyenesen az emberiség' romlását vonják magok után.

A' kormányi, 's polgári szabadság ennek a' philosophiának értelmében nem egyéb garázda szilaj kénynél, mellyel lábbal lehessen tapodni minden törvényeket, ledönteni, széthányani minden kormányokat, fejetlenségben élni, és az elrémült világnak játszószinén a' dicső napokat, valahányszor kedv poszszan rá, és szeszély pesdül, mindenkor, és mindenütt eléujítani.

A' lélekismeret' szabadsága felszabadítás az Isten', és természet' törvényeinek büntetlen általhágására, 's olly életmódra, millyen a' sárban heverő, 's turkáló sertése, vagy a' tág mezőn szökdöső kaczer baké.

Az isteni szolgálat' szabadsága annyi, mint Istent az ördöggel párosítva egy léptsőre állítani, a' keresztények' szentségét a' hajdani Egyiptusiak' hagymáji, egerei gyanánt tekinteni, mindenek fölött pedig a' Megfeszítettnek festett, vagy faragott képeit összerombolni, széttördelni, és a' vallás' szolgáit üldözni, mocskolni, útáltatni.

A' vélemények' szabadsága végre olly jog, mellynél fogva lehet a' tévelygést igaznak tartani, a' gonosztságot erénynek nevezni, a' józan emberi ész' vezérletét félre rugva, egészen csak a' testnek élni, és a' buja indulatok' fertelmei közt baromkodni.

Mind ezek a' szabadságok nagy kincsre tetemesedtek a' philosophia' tárházában, 's elég erőssé tették a' tulajdonost uralkodásának folytonos tágasítására. De a' philosophok emberszeretésökhez, vagy, jobban mondva, tettetett emberbaráti gyengéd érzélgésökhez képest nem eléglék a' lassúbka terjedetet; sebes vágatva kivántak előbbre haladni. A' mirígyet majd nem egy perczben akarák a' földnek minden zugaiba széllyel terjeszteni, minden királyi székeket, minden oltárokat egyszeriben lerontani, és, ha lehetne, az egész emberi nemzetet egy pillantat alatt megdögösíteni, vesztegetni. Azonban ezt a' nagy czélt csak a' sajtó' szabadsága teheté elérhetővé; ugyan azért elvégzé a' philosophia, hogy ez is az embernek természeti jogai közé számláltassék, 's a' ki merészlené ezt sérteni, iszonyúbb tirannak tartassék, mint Herodes, ki az ártatlan csecsemő kisdedeket felkonczoltatta.

Ha tiszteljük, ha becsben tartjuk még az igazságot, maga a' természeti okosság kárhóztató ítéletet mond erre a' szabadságra, 's világosan mutatja, hogy már magában ebben az egyben mind be vannak foglalva a

többi szabadságok is valamennyi visszaéléseikkel, túlságaikkal együtt. De a' mi időnkben nincs többé okosság olly értelemben, hogy az okosság a' mi időnkben nem az az általános helybehagyás többé, mellyel az emberek készék volnának hódolni az igazságnak, ha ezt abban a' természeti világosságban tekintik, mellyet az Alkotó' lehése gyűjtött belsejekben. Mi időnkben a' philosophia' csélcapsága, 's az a' vakmerő szemtelenség tartatik okosságnak, mellyel ez az arczátlan a' józan elmélkedésből folyó származékokat makacson tagadja, és a' legnyilványságosb elvekből is olly ribancz, és képtelen következményeket rángat elé, mint ha azt mondaná valaki: kétszer kettő öt.

A' józan okosság így szóllott hajdan: eszementnek kezébe nem kell égő szövétneket adni, nehogy az egész házat felgyújtsa, 's elégesse; a' mai philosophusok' okossága pedig azt mondja: minden bolondnak szabaddá kell a' sajtót hagyni, hogy a' revolutio' tüzet a' világnak minden részeire szét-szórhassa.

A' józan okosság így tanított hajdan: ki kell az örültnek kezéből ragadni a' handsárt, nehogy azt a' maga, vagy mások' vesztére fordítsa; a' mai philosophusok pedig így okoskodnak: minden elszánt eszelős gonosznak kényére kell a' sajtót eresztetni, mellyel fel-dühítse, 's oda ragadja az embereket, hogy egymást emészsziék, marczongolják.

A' józan okosság így nyilatkozott hajdan: méregeladást nem kell megengedni, annyival inkább nem, ha az tele marokkal, 's még orvosszer gyanánt árultatnék; a' mai philosophusok' okossága pedig így vitatkozik nagy lármával: a sajtószabadságot legkisebbé sem kell szorongatni, hanem teljesen mentére hagyni, hogy minden elméket, és szíveket elszavarjon, és megrontsa maszlagával a' föld' népeit.

A' régi józan okosság meggyőzőleg mutatja előnkbe, hogy az emberi társaság megállhatására szükséges Istent hinni, religiót vallani, isteni tiszteletet gyakorolni; a' mai philosophusok' okossága ellenben azt állítja: nem lehet a' sajtószabadságot tilalom alá venni, 's megakasztani, ha bár oda törekszik is, hogy minden isteni tiszteletet eltöröljön, minden religiót gúnyra üssön, és tanító székeiről azt harsogtassa széltiben mindenfélé: **n i n c s I s t e n.**

A' régi józan okosság azt tanítja: lehet ugyan egy kormányszert a' másiknál inkább kedvelni; de a' nép kormány, fölsőség, törvények nélkül el nem lehet; a' mai philosophusok' okossága ellenben azt sürgeti, hogy a' sajtónak minden zabola nélkül teljes szabadság engedtessek a' népek' oda lázítására, hogy ezek minden törvényt lábbal tapodjanak, minden fölsőséget megvessenek, minden hatalomnak ellene szegüljenek, és hanyatt döntsenek minden kormányt.

A' régi józan okosság mindenkor azt tanította, hogy a' gonoszok legalább kénszerítethetnek magokban zárva tartani gonoszságukat, 's hogy senkinek ne legyen szabad fellépni a' szónokszékre, 's onnan istentelenséget, zendülést, feslettséget prédikálni; a' mai philosophia' okossága pedig azt akarja, hogy a' sajtónak szabad legyen akármit büntetlenül közre botsátani, 's a' népeket latorlásra, pártütésre, hitlenségre tanítani.

A' régi józan okosság kézzelfoghatólag kimutatta, hogy a' sajtószabadság, minthogy korlátolás nélkül minden gonoszra, tévelygésre, rendetlenségre tág utat nyit, a' társaság céljaival nem férhet meg, következőleg magával a' társaságra alkotott ember' természetével is ellenkező; a' mai philosophusok' okossága pedig azt vitatja, hogy a' sajtószabadság az emberrel született előjogok közé tartozik, 's ugyanazért nem is lehet azt az emberiség' természeti jogainak nyilvánosság sérelme nélkül szükíteni, 's korlátok közé szorítani. — Ez tehát, — ez a' szabad sajtó — az a' jótékony balsam, melly ő szerintek a' kormány rendszereknek képzelt nyavalyjait, sebeit egyedül gyógyíthatja.

De fenn kell, mondják, tartani a' sajtószabadságot már csak azért is, mivel az a' népek jusainak biztosítására, a' kormányok hibáinak, tévedéseinek kimutatására szolgál. — Mi sem tagadjuk, hogy a' sajtó' mérsékelt szabadsága hajthat néha az ország'

dolgaiban hasznót: de valamely folyvást tartó bizonyos rosszát nem lehet azért védhetőnek állítani, mivel né ha valami jót is szülhet. A' méreg, ha orvosi tudománnyal okosan elkészítetik, és alig érezhető picziny adatban használtatik, fentarthatja, vagy helyreállithatja az egészséget: de azért csapszékekben, vagy piaczon, 's más nyilvános helyeken nem kell azt árúlni, hogy akárki szabadon vehesse, 's íróstésztaütéshez, vagy egyéb étékkészítéshez használhassa. A' metsző vas seborvos' kezében jó szolgálatot tehet annak idejében daganatfakasztásra, véreresztésre, vagy fenült tagvágásra: de azért nem kell azt minden embernek kezébe nyújtani olly engedelemmel, hogy azzal egymást szabadon sebesítsék, vérezzék, mészárolják. A' tűz vigyázó őrizkedés mellett legtöbb élet-szükségeinkben felette nagy hasznú: de azért nem kell annak engedni mindenfelé szabad harapozást, hogy az gész épületet megemészsze. Hasonló módon a' sajtó, bölcsesség 's mértéklet által vezetve, végtelen sok hasznokat hajtott, 's hajthat ezután is: de azért nem lehet minden fék nélkül szabadjára eresztetni, nem kell megengedni, hogy büntetlenül garázdálkodhassék, 's mindent, a' mi szent, és tiszteletes, megrohanhasson. Ha a' méreggel, és vassal élést nem lehetne megkívántató mérséklet alá vonni, vagy a' tüzet kályhák', góczok' korláti között tartani, jobb volna akkor minden gyógyszer, vas, és tűz

nélkül élni; szinte úgy, ha a' sajtónak visszaéléseit kicsápongásait nem lehetne a' kormány' fékezése, vagy törvények' fenytése alá vetni, jobb volna minden veleélésről, 's innen eredő hasznokról lemondani.

Franciaország, Anglia, és egész Európa, sőt, majd nem elmondhatnók, minden népei a' földnek, ma már tapasztalásból tudják, mennyibe került nekik a' sajtó' zabolátlansága, elannyira, hogy még azok az országok is; mellyek legkitünőbb remekeit mutatták a' szabadságnak, kényteleneknek látják magokat, legalább e' pontban, némineműképen hátat fordítani a' szabadság' istenszszonyának, megvonni a' tömjént tőle, és a' sajtó' túlságos merészletit zabolázní.

Ha már mind a' józan ész, mind a' tapasztalás illy világosan mutatja kártékony, és veszélyes hatásit a' sajtószabadságnak; ha kénytelenek még azon kormányok is, mellyek belőle eredtek, 's általa létesültek, fékelni azt; ugyan minő arczával vitathatják a' szabadelvű philosophusok, hogy a' sajtószabadság embernek természeti jogaihoz tartozik, és korlátozni azt, annyi, mint ezeket a' sérthetetlen jogokat szentségtelen kézzel fójtogatni, zsarnok hatalmaskodással letiporni.

De, ha valóban igaznak lenni hiszik ők, a' mit állítanak, ha valóban az ember' természetéből folyó jog a' sajtó' szabadsága, 's ennek segedelmével akármiféle vélemények' 's tanítmányok közrebocsátása, terjesztése;

úgy el kell ismerniek, hogy ez a jog minden emberre nézve, természeténél fogva, közös tulajdon, mellyet ők csupán magoknak, mások kirekesztésével, nem foglalhatnak el emberiséget bántó igazságtalanság nélkül; hogy tehát nem csak ők élhetnek ezzel eszközül céljaikra mások ellen; hanem mások is ők ellenek; — ők ugyan, hogy mindent felkeverjenek, minden isteni félelmet kiirtsanak, erköltstelenséget terjeszszenek, vérontást öldöklést támaszszanak, 's végtelen inségbe, nyomorúságba süllyeszszék az emberi nemzetet; amazok pedig, hogy ezen veszélyteljes gonosz igyekezetek, és istentelen tanítmányok ellen óvják, őrizkedtessék az embereket. — Vallyon elismérik e a vitatott jognak ilyen közösségét tettleg, és igazán? Koránt sem: mert a' hol, és mikor kezekhez ragadhatják a' főhatalmat, ott életveszélyesztetés nélkül nyikkanni sem szabad valakinek ellenek, nem hogy még sajtó által bocsátani közre valamit. Jaj, százszor jaj neked, te elámitott, szabadsággal, egyenlőséggel, hatalommal, főséggel, és a különféle jogok', illetmények' egész halmával bízott, de jégre vitt nyomorúlt nép, ha ezen ember barát névvel kérkedő hiénák körmei közé kerülsz! — Nem volt soha tirannus a' földön, ki olly iszonyú kegyetlenséggel csigázta, sanyargatta valaha rabjait, mint ezek a' pokolokátda vérszopó, 's a' törvényes fejedelmeket mind-egyre tirannoknak kiáltó szörnyetegek, ha

egyszer magokhoz keríthetik az uralkodó főhatalmat. — Ha ki nagyításnak, vagy talán epés rágalomnak vélné azt, a' mi mondatik itt, tekintse meg franciaország' képét a' múlt századnak utolsó tizedében. Láthatja ennek borzasztó rajzát, a' sok között, csak e' munkában is: *Der Triumph der Philosophie im achtzehnten Jahrhundert*, Germantown, bei Eduard Adalbert Rosenblatt 1804. a II. köt. XVII. és XVIII. részében,

f. — L. R.

Quo tandem omnis enititur contentio.

Quod inter ordinem publicum et turbas, inter tranquillitatem atque tumultus, seu inter quietem ac motum *), inter publicam pacem et seditionem, inter rerum hu-

*) Hic pure politicus intelligitur motus; alia enim prorsus ratio est, ubi motus seu progressus pro virtute habetur, e. g. in cultura, artibus ac scientiis (quantum finitae nostrae vires, animaeque facultates admittunt), in omni denique reali fortunarum ac prosperitatis publicae et privatae incremento: in his motus, seu conatus, laudabilis est; in republica vero motus, turbae ac seditio synonyma semper habebantur: „Quorum aes alienum contractum in popina nullum reipublicae motum afferre poterat.“ Cic. Cat. II, 4. — Iisdem fere temporibus in Gallia etc. motus erat. Salust. Cat. 42. — Motus servilis. Liv. etc.

manarum constantiam seu stabilitatem et eandem inconstantiam et incertitudinem, inter legalem libertatem et effrenatam licentiam, inter conservationem jurium et eversionem, inter legitimitatem et radicalismum nullum detur salutare medium, id, etiamsi ratio sana non doceret, experientia quotidiana satis manifestum reddit. Quod tamen adhuc inveniantur imbecilli ac incauti, qui justum medium quaerunt, quive parti utriusque blandiuntur; hoc inde solum fieri potest, quod hi sapientiores, quam sint, haberi cupiant, in modernis doctrinis se versatos libenter ostentent, rumusculos populares aucupentur, subdolas radicalium laudes captent, proterva autem eorundem ludibria perhorrescant; contra hi (radicales) sua partim ambitiosa, partim in excidium cunctarum institutionum, eversionemque fortunarum directa consilia prodere illico ab exordio verentes, ne homines vani et minus sagaces nimis exterreantur, cedunt, ad speciem et sic dicta liberalia, seu media illa consilia aliquamdiu se probare simulant, donec tandem tempus opportunum ad seductorum non secus ac sapientiorum oppressionem praesto esse arbitrentur. Siquis eventus quotidianos adtente consuluerit, observabit in regnis, in quibus media illa consilia sub diversis coloribus et praetextibus invalere, universalem flammam sub cineribus continuo gliscere, prima quavis opportunitate erumpere gesti-

entem. Sic inter duo illa superius descripta elementa politica — scilicet ordinis et turbularum tertium seu medium — quo pede constituatur, juvat oculos in Hispaniam convertere, ubi nunc seditio diversa sub forma frequentissime caput effert. Paginae publicae haec inde, praeter caetera, ferunt: „Barcinonae — teste nuncio de decima septima Maji — rerum facies, quae in prioribus relationibus adumbrabatur, minime est in melius mutata. Die 16-ta vespere in omnibus urbis tractibus hoc edictum (proclamatio) ad „Patriotas“ distributum est, quod etiam paginae „Propagador“ Barcinonae editae, altera die assumere et vulgare ausae sunt: „Cives! Quinquies jam inde a morte tyranni jura, a majoribus gloriosa epocha nationalis independentiae nostrae expugnata, recuperastis, quinquies lucta vestra fructu spoliata est; quoniam victoria potiti fiduciam idmodi hominibus tribuistis, qui recti conscientiam pro fascia quadam aut dignitate venundederunt regimini (scilicet Madritensi liberali), quod mendaciis duntaxat, atque proditione sustentare se novit. Clades vestra die 5. h. triste in hanc rem documentum praebet; rectitudo et coeca fiducia vestra tormentorum ictibus reddita sunt, et nomen catalonicum, olim per omnem Europam aestimatissimum, hodie ludibrio atque contemptui exponitur. Estne quispiam vestrum, qui inde a 4-ta h. non unum aut alterum e suis, filium vel fra-

trem, patrem aut amicum lugendum habeat? Agite! hora sanguinem eorum ulciscendi praesto est; vana illa ostentatio, quam magistratus praeseferunt, certissimum est impotentiae eorum argumentum; postremi hi sunt hydrae tyrannidis nisus, et agones, antequam in baratrum praecipitetur. Habete nobis fidem, properemus junctis viribus immanem bestiam in profundum gurgitem rejicere; opus aliquot duntaxat horarum. — Patria ultimum hoc a nobis deposcit sacrificium; et dum catenas nostras confringemus, una plurium fortasse populorum compedes disrupturi sumus; quod nos concernit, innovationum vias nequaquam ingrediemur, sed solummodo leges, sacros (privilegia), et libertates Padillarum et Lanugarum nobis vindicabimus, quemadmodum illae temporibus Communeros*) exstiterunt. — Et vos proletarii, quibus fortuna semet adeo adversam semper praebuit, vos, pro quibus pollicitationes praetensivae liberalis regiminis nihil nisi perfida mendacia fuerant, vos quidem nostri estis. Gloria profecto et praemio digna est eximia vestra agendi ratio; vos promissa hominum, qui vestrum sanguinem nundinantur, qui patriotismum et legalitatem vestram duorum franc. diurna mercede mercari voluerunt, repudiastis, contempsistis. Macte animo este! fortiores nos

*) Communeros: 1820 e liberis murariis hispanicis enata clancularia sodalitia.

hodie sumus, Concives, ac unquam fuimus! ad arma igitur! execrandus, qui inter haec adjuncta animum abjecerit, catalonico indignus nomine is foret; independentia nostra, jurejurando adserta, in effectum deducenda, neque vox vana relinquenda est. Mancipia potius turcorum, quam servi idmodi, perfidiam ac proditionem spirantis regiminis, quale Matris Isabellae II-dae inde ab anno 1833 est, fieri malumus. — Ad arma cives! novissima clades nostra praeludium duntaxat magnae victoriae haberi debet. Tribus populi, cujus plurimum interest, ex subjecta, in qua contabescit, sorte emergere, quaeve potiora, quam quisquam, jura ad opes nationales habet, quarum tamen possessio, et fructus paucorum hominum et altiorum reipublicae magistratum, qui sudore pauperum semet locupletare solent, exclusiva proprietate hucusque fuere. *Barcinonae, 16-ta Maji 1837. Patriotae.*“

v. * e B.

*Primum festum Rosarum *) in Hungaria.*

Die 15-ta Maji anni labentis in oppido Nádas (in I. Cottu Posoniensi) festum, huc-

*) Festa Rosarum primus in Gallia S. Medardus instituit.

usque in Hungaria ignotum, primo celebratum est, cui Domini terrestres et multi vicini possessores intererant. Fundator ejusdem est A. R. D. Emericus Stverteczky, V. A. Diaconus, I. Cottus Poson. et Sedis Consistorialis Assessor, et dicti oppidi Parochus, Vir, cujus omnia consilia et contentio eo directa sunt, ut quo plura in humanum genus beneficia derivare valeat, cujusve beneficiendi studium illis potissimum temporum vicissitudinibus, dum morbus cholera primo Hungariam invaserat, luculentissimis eluxit documentis: dum quippe porrecta reali ope haud paucos pauperum sublevaverat, datisque una efficacibus consolationis verbis ad afflictorum animos doctrina fidei christianae et spe meliorum erexerat. —

Experientia diuturna doctus, persvasumque tenens, morum probitatem ac vitam virtutibus praeditam ruri etiam praecipue praemiis ac remuneratione excitari, publicamque aestimationem et meritorum laudes potentissimum constituere morale ad probitatem incitamentum; idcirco summam capitalem 2000 fl. conv. mon. censum 120 fl. c. mon. fructificantem salutari hoc scopo deposuit. Ex quo annuo censu 100 fl. c. m. illi puellae donantur, quae suffragiorum majori numero inter caeteras virtutibus maxime excellet; reliqui 20 floreni ad emendum sertum roseum, ad distribuendam inter loci egenos opem et comparandos libros schola-

sticos pro locali juventute convertuntur. — Festum quotannis feria 2-da Pentecostes celebrabitur. Quisquis Paterfamilias gaudet jure suffragii. Hoc anno in magna populi frequentia e 3 candidatis praemium probissimorum morum et laudabilis vitae rationis suffragiis retulit Maria Rumanek, patre orba puella. Praemium publice eidem traditum est ea tamen conditione, ut illud, usque dum nupserit, in cassa communitatis depositum maneat. — Si citius eam mori contingeret, parentes, (si adsint) tantum 20 fl. conv. mon. recipiunt, 80 autem floreni secundo candidatae cum illa obligatione cedent, ut ad tumulum defunctae rosas plantare et colere teneatur. — Post Sacrum solenne puella rosarum triumphans per oppidum ducta est. — Festum clausit laetum rurale convivium. — Magnanima haec fundatio haud carebit imitatione.

v. * e W.

*Edicta in Anglia sub auspiciis regni
edi solita.*

Ephemerides aulicae Londinenses duo nuper edicta, in aditu regni more recepta, continebant, unum „ad pietatem atque virtutes exhortans, et ad impedienda et punienda scelera, impietatem et pravos mores admonens, (in hoc edicto inter caetera sub altissimae gratiae amissione aliarumque gra-

vium poenarum minis injungitur obligatio, quavis die Domini cultum divinum frequentandi); alterum edictum hortatur cunctos, qui sub defuncto Rege munera gerebant, ut in adimplendis obligationibus strenue deinceps etiam defungantur, (est proinde confirmatio in muneribus, quae a corona dependent.) Edicta haec data sunt e palatio reg. S. James, et subscripta est: Victoria R. (Regina). Caeterum fertur, Regina palatium Buckingham pro residentia sua urbana electura, quod maximis sumtibus adornabitur.

v. * e B.

Reginae Angliae.

Regina Victoria, nunc prorsus solium conscendens, est quinta e feminis Principibus Britanniae; quae coronam adeptae sunt. Prima fuit Maria (ab a. 1553—1558), secunda Elisabetha (ab a. 1558—1603), tertia Maria (ab a. 1689—1702), quarta Anna (ab a. 1702 usque 1714).

Logogryphus.

De grege bacchantis pars sum monstrosa
Lyaei;

Summa parte carens: urbs regioque fui.
Syllaba posterior cunctis alimenta ministrat,
Quae praestat nobis absque labore nihil.

Moderni feudalismi indoles.

Revolutio, sub cujus continuato influ-
xu Europa hodie dum gemit, cujusve conse-
ctaria fors* per saecula adhuc sentientur, ha-
bet suos, praeter juris ac religionis, etiam
civilis oeconomiae respectus. Et hi nec ad
praesentem quidem diem sunt omni ex par-
te expensi.

Omnem terribilis hujus experimenti gur-
gitem plene exploratum plerique sibi viden-
tur, si perspiciant, per doctrinam — de
populi summa potestate, de publico commo-
do, cui quodvis jus privatum cedere debeat,
de lege, quae civilis societatis voluntas ha-
beatur — non solum antiquum juris statum,
sed etiam fundamentum ejusdem, sanctita-
tem quippe et auctoritatem juris eversam, et
gubernacula potestatis, e manibus, quibus
antea credita fuere, erepta, inque manus
asseclarum novae doctrinae translata esse,
qui jam se haud quaquam conservatores et
administros divini in hac terra ordinis ab al-
tiori potestate constitutos, sed tamquam in-
strumenta et interpretes „voluntatis ci-
vilis“ profitentur. — Haec quidem vera
omnino sunt, non tamen omnem exhauriunt
causam. Nubes tempestatibus gravidae in-
gentis revolutionis socialis, nunc prorsus,
dum multi adeo „pax, pax!“ inclamant,
cum interim nulla pax adest, capitibus no-
stris impendent, et in plerisque regnis Eu-

ropae tales oeconomicae subversiones susceptae vel saltem praeparatae habentur, quarum consecraria, profunde in venas penetrantia, fors cunctas illas convulsiones, quas revolutionis nomine insignimus, longe superatura sunt.

In Gallia non secus ac in Anglia et Germania, insimulationes eorum, qui subversionem — seu via legislativa, seu seditiosis declamationibus — promovere adlaborabant, praecipue contra majores fortunas directae fuere, bene tamen advertendum, tum duntaxat, si opes hae in sensu veteris societatis possessae fuere — uti sunt fundi patrimoniales nobilium familiarum, bona ecclesiasticis corporationibus adhaerentia, haereditaria item jura ad servitia, et praestationes pauperiorum, a potentioribus terrarum possessoribus dependentium agricolarum, jura honorum ac dignitatum, nec non praerogativarum antiquis familiis propria etc. — Instituta ejusmodi — ajunt — ingentes thesauros in paucorum manibus coacervant, et cum detrimento pauperiorum, manuum labore viventium, ac egenarum classium maximam nationalis divitiae partem circulationi commercii subtrahunt, industriae denique, frugalitati, et parsimoniae tenuiorum spem et calcar eripiunt ad opulentiam, et ad jucundioram, vel saltem commodiorem vitae rationem eluctandi. — Cunctis hisce malis novae doctrinae sacrificuli medelam se adha-

turos sponponderunt; divitiae aequa ratione dividendae, et hoc pacto prosperitas majoris civium numeri procuranda; opulentia, et per eam beatae vitae ratio communis reddenda — una vero secundis his ac fortunatis corporis et vitae externae rebus nobiliora etiam hominis attributa, uti humanitas, cultura, virtus etc. promovenda atque adaugenda fore depraedicabantur.

Perspectu interim facile est, atrocissima revolutionis tempora et his subsequentes luctas gravissimas magnis his promissis in effectum deducendis minus fuisse. — Quidcunque de bellis, quae nomine Europae veteris adversus irruentem perniciem gesta sunt, sentiatur, certum nihilo minus manet: iis dominatum industrialismi in hac orbis terraeque parte ad plures decades cohibitum fuisse; neque negari potest, confecta magna europaea pace dominatum hunc in continente Europae magnis gressibus semet primum explicare et corroborare caepisse. Quid Anglia ad hoc contulerit, quas partes populus iste, ejusque regimen, in hodierno oeconomico Europae statu proliciendo ceperit, quaenam inde consecutaria pro ipsa Anglia partim jam enata, partim mox in hoc regnum recidere minitanti, profluxerint, haec omnia, velut procul abducentia, hic mittuntur. Illud hic duntaxat praecipue ob oculos ponendum suscipitur, quod, vi novorum oeconomiae politicae principiorum, aristocratia pecuniae et

industriæ lucum feudalismi veteris occupaverit, quodve is longe graviolem — quippe ab omnibus mitioribus religionis et honoris elementis destitutum — dominatum in inferiores classes exercent, et quod idem — quantumcunque patriæ amorem et publici boni studium jactet — suis duntaxat propriis commodis inserviat, et thesauros intra suos, arcte ductos, limites coacervet. — Sub duris ejusdem flagellis operæ — mancipia novissimorum temporum — ad acerbissimas damnatæ sint miseras, et re ipsa — semper tamen forma ac placitis seculi 19-ni congrue — majori longe gradu, quam subditi et heris obnoxii ævi mediï fuerant — omni politica subsistentia privatae sint, prætereaque per arbitrium, luxum, avaritiã dominorum suorum non secus ac per influxum et vim, quam communiter aerumnae in homines exerere consueverunt, tali morum depravationi expositæ habeantur, qualem simplicior aetas avorum nec cogitare in tanto gradu poterat.

Ipsi quidem Industriales Domini, sursum versus, quemadmodum Barones ævi mediï, necessitatem et appetitum honorum ac potestatis apud se senserunt; nisus hic in natura hominis fundatus, communis omnino est;*) et media non nisi differebant: ibi forti-

*) Neque ullus eum e mortaliũ pectoribus evellet cynicismus, aut celabit simulatio; quamquam fortis ac generosi animi — raræ avis —

tudo ac heroismus, hic astutia et calliditas eminenter directionem dabant. Verum enim vero industrialis etiam Aristocratia quamlibet altiore potestate subjugare, et in servitutem suam redigere conatur. Imo frequentes tumultus ac seditiones, in quibus operae fabricarum pro herorum suorum „Libertate“ dimicare debebant, compertum reddidere, se contra communem sibi alias vitae consuetudinem in hujusce praemii gratiam nec appertas et cruentas pugnas reformidare.— Fuit quidem ad speciem aristocraticus dominatus, qui nomine, et in favorem aequalitatis, jurium humani generis, atque universalis felicitatis funere tumulandus erat; ast resurrexit iterum, absque poesi, absque fide, absque charitate, absque heroismo, absque modestia; adest antiquus luxus, sed sine nobili sensu (gustu) et dignitate, adest vetus dominium, sed sine sacrificia ferente munificentia, sine refrenato proprii lucri studio, sine libera altiori potestati obsequendi voluntate; adest dominatus, qui pro se rursus abjectissimo, ac vilissimo dominatui, avaritiae, pecuniae quaestui, inservit; ambitio atque arrogantia antiqua resumta, absque moribus ingenuis, et absque sublimiori natalium conscientia; itaque vanitas absque nobiliori superbia ac generoso animo, fastus

moderamen noscamus; imbecillorum autem idcirca incuriam laudemus. *

absque dignitate; verbo, vis ac potentia auri est, quae locum ferri occupavit.

Quod vasallos novi hujus nobilitatis adtinet, is, qui indignam humiliationem, et miserias ejusdem condigne adumbrare in animum induceret, periculum absque dubio suspicionis exaggeratae veritatis incurreret, adeo veritas ipsa omnem vulgarem de communibus aere locupletibus cogitandi rationem exsuperat, qui sollicite pedes suos a casis pauperum custodire norunt. Interim dum scriptores liberalismi orbem terraqueum periculorum adumbrationibus angunt, quae a reviviscente aevo medio eidem immineant, et sinistra consilia de reducendo mancipatu odorantur, novi feudales domini ipsarum uxorum ac liberorum *) potiuntur, iisque ejusmodi opera servilia (robottas) injungunt, quae neque mercedi defixae, neque viribus admensae sunt; omni educatione eos spoliant, in magna mancipiorum ergastula includunt, ubi omnis generis seductionibus expositi, pestilentis aeris vitio valetudinis jacturam perpessi, milleni maturae morti objiciuntur, tantaque communiter tolerare coguntur rerum maxime necessariorum egestatem ac defectum, ut sors mancipiorum aethiopum invidenda eis videatur. Hac ratione opulenti hi absolutos se dominos reddunt totius impo-

*) „Liberos cuique ac propingvos suos natura carissimos esse voluit, hi per delectus, alibi servituri, auferuntur; conjuges sororesque etc.“ Tacit.

pulationis, fide, existimatione et proprietate omni carentis, quam, ut primum ipsis ita visum fuerit, in excidium legum, ordinis publici ac proprietatum dimittere et armatam expedire possint. Quod huic miserae populi classi, quam convenientibus legibus ipsi talem effecerunt, panem dent, est quidem verum; — ast quem panem, et sub quibus conditionibus? Neque vero aerumnas et inopiam sublevare, esurientes nutrire in eorum consilio est, sed sibi duntaxat solis, ut perfrui voluptatibus, et diffluere ipsi deliciis possint, thesauros accumulandi animus est, et si quae inventa nova machina in illum statum eos collocaverit, ut carere suis fabricarum subditis, eosque illo pane tribulationis privare, et destituere possint; aut conversa alio commercii et negotiationis ratio eos minus utiles reddere videatur, illis panem atque tecta sine omni pudore, sine ullo vel minimo conscientiae remorsu subtrahunt, eosdemque fame perire permittunt, aut institutis beneficis „Civitatis“ alendos relinquunt.

Prolium, quae in fabricis anglicis occupantur, sors, comitorum ante aliquot annos ad attentionem excitavit, et ingentes praestitarum per Deputationem relationum fascis authenticum suppeditant documentum; omnia haec superius dicta veritate ipsa longe mitiora esse. — Resultatum investigationum, publica auctoritate susceptarum hoc fuit: quod in angl. manufacturis, praecipue in filaturis gos-

sypinis, proles utriusque sexus inde ab octavo anno adhiberi, laboribusque 8 usque 10 horarum adstringi soleant. In quibusdam casibus etiam sex usque septem annorum liberos inventos, qui pari cum adultioribus ratione 13 usque 14 horas laborare debebant. Si miseras has creaturas somnus opprimat, verberibus excitari et insomnes servari consueverunt; complures crudeli hoc agendi modo debilitati prorsus et corpore fracti commissariis exhibiti, item alii, qui per machinas mutilati fuere; apud omnes inventae sunt infirmitates, quae causas suas in continuis, nunquam variantibus laboribus habebant. Uno ore cuncti asseverabant, se pro his mutilationibus non solum nullam resarcitionem a heris suis accepisse, verum ab iisdem ipsam adeo necessarium pro resanatione sumtuum partem parentibus suis denegatam fuisse. Plerique vero ideo mutilati fuere, quia curae medicae defectu laborarunt. — Praeterea Commissarii comitiales id quoque exploratum reddiderunt, quod ratio vitae in manufacturis tristissimam vim exerat in homines, qui ad eas inclusi sunt. Mors plurimos antequam adolescentiae aetatem attingerent, assumit, ii vero, quibus parcat, pallida ac macie confecta facie symptomata proximi vitae termini produnt, debilitatum corpus, morbidaque omnium conditio, sunt consecutaria immundi et valetudinem subruentis laboris, ad quos perficiendos adhibentur. Si quis e tali

famillia infirmetur, per id solum vita ei sustentari potest, si parens et ceteri hujus liberi tantum e nutrimento sibi subtrahant, quantum pro infirmo alendo necessarium est. Uterque sexus, qui in ipsis adeo publicis carceribus sollicite a se invicem separari solet, in manufacturis simul in iisdem officinis laborat; nemini vero per totam Angliam e dominiis manufacturarum vel a procul in mentem venit, ingenti corruptioni morali, quae inde necessario profluere debet, congruos obices ponere. Quod enim sordidissimae aëris avaritiae non inservit, in horum hominum capitibus locum haud obtinet.

„Et homines hi duri“ — exclamat quidam novissimorum scriptorum, — „qui adeo immisericordes erga suos similes sunt, erga concives, in eodem secum regno natos, eundem populum constituentes, eandem linguam loquentes, eandem fidem profitentes, homines inquam hi lachrimas et ornatas phrases pro nigris Antillarum praesto habent, dum iidem infelicibus, quorum inopia in speculationes suas abutuntur, opem et pecunias denegant; et philanthropica sensa sua magna cum ostentatione in rem, casu sibi oblatam, profundunt, ubi scilicet commoda sua nec minimam quidem jacturam patiuntur. Ad ejulatus miserorum, quos baculi satellitum suorum vigiles tenent, aures obturatas habent, ast stridorem scuticarum in manibus mancipiis praelectorum e Jamaica huc exau-

diunt! — Quid vero, nigri hi *) in coloniis, quorum sors tantam excitat misericordiam, suntne adeo infelices, quemadmodum albi, qui in sordidis Manschestriae et Birminghami officinis inclusi tenentur? Adimuntur eis liberi, ut laboribus, sub quorum onere succumbere eis necesse est, subjiciantur? Annon aliquot horae quotidie, et duo per hebdomadam dies nigris illis conceduntur, per quos utilibus occupationibus suis, aut quieti ad reficiendas vires, vel otio quod eosdem pro coacta industria remuneretur libere indulgere possunt? concedant ante omnia domini fabricarum suis operis cominoda similia, et tum demum simulatae erga afros, re ipsa miseratione dignos, misericordiae fidem adhibebimus, quorum tamen conditio procerto minus lugubris est, quam classis hominum, quam ipsi oppressam tenent.“

„Atvero classis haec libera est, — dicent quidam, — Nequaquam! sors ejusdem modo non nisi ac ratione, qua singuli venui exponuntur, differt. Nigri semel veneunt; **)“

*) In Vandimes nuper mancipium quoddam nomine Farde-Ferguson obiit, quod 130 annos jugum — vitae ferebat.

**) Idem hoc dicit, in aliis adjunctis, Galgacus apud Tacitum in vita Agricolae, 30.: „Nata servituti mancipia semel veneunt, atque ultro a dominis aluntur: Britannia servitutem suam quotidie emit, quotidie pascit.“ — Sed tum Romani, hostes, sic dominabantur, non vero pecuniosi concives. *

albi contra vilem quoti die censum summae capitalis, quanti aestimantur, accipiunt. Illi dominis obnoxii sunt, quorum plurimum interest eosdem salvos conservare, hi interire possunt, quin vel commodum taceo misericordia dominorum vocem in ipsorum favorem sufferat. Eadem ambo ratione mancipia sunt — pari modo glebae, quam sudore suo irrigant, adstricti. Nigri sub diu et libero in aëre laborant, albi in pestilente inclusorum vaporum atmosphaera. Illi emuntur, hi redimuntur (locantur)? Quodnam itaque est discrimen?

Re ipsa quaestio diu, an formae medio aevo constrictae libertatis, vel moderni industrialis mancipatus mitiores sint, diu dubia esse nequit. Dominus terr. olim, in severissimis subjectionis casibus, subditis casam, frustum agri cum necessario pecore et suppellectili rurali dabat. Eisdem omnibus ad se suosque alendos et necessaria vitae media procuranda requisitis providebat; neque eos sine gravi adminus eorundem culpa ruralibus his vitae sustentandae mediis exuere licuit. Subditus reliquae longe majoris temporis sui partis dominus mansit; si quartam dierum anni partem manualibus aut jugalibus laboribus praestandis insumere debuit, talis conditio in plerisque Germaniae provinciciis jam pro gravi et severa habebatur. Liberi ejus peregre quaerebant servitium, et si dominus hic prioritate juris ad labores eorum gau-

debat, semper tantummodo rurales et oeconomici in libero erant labores praestandi, qui exigebantur, qui salubrem, victum, vestitum, habitationem tamquam necessarias conditiones supponebant exposcebantque, non vero enervantes, corpus animamque enecantes, aere duntaxat redimendos ad machinas labores, qui hominem, tamquam accessorium machinae, rotis adnexum sistunt, eumque ad omnia alia virium et corporis adplicationum genera, atque omnem a machinis diversum et independentem usum rationis ac intellectus ineptum reddunt. Denique ambo, Dominus et subditus, immediate naturae, quae cunctos mortales benigne nutrit et conservat, proximi stabant; annum sterilem feraciores compensabant. Tellus quippe antiqua, quam nullus hostis absportare potest, fons divitiarum semper manebit, cum interim ambo fabricarum Dominus ejusque operae, per conjuncturas, quae in regionibus, ad mille milliaria dissitis, emergunt, solum sub pedibus suis perdunt. — Magna itaque pars Europae unam duntaxat Aristocratiam pro alia permutavit, potentia atque auctoritas in alias manus transiere; ast hoc pacto lucrum aliquod in orbem terraqueum derivatum, divitias et opes ex aequo distributas, sortem inferiorum classium meliori loco collocatam, miseriarum humanarum lamenta sublata haberi — haec sunt quae negari omnino debent. *v. * e. B. P. V. B.*

Documentum in hanc rem e Gallia.

Collegium mercatorum in Mühlhausen curiae Ablegatorum libellum supplicem porrexit, in quo abusus ille perstringitur, quod proles 8 annorum in fabricis saepe 15 — 17 horas laborare cogantur; una vero legis rogatio exoratur, qua horae laborum ad exemplum Angliae definiantur; lex ejusmodi tanto magis necessaria evasit, quod machinis ubique jam in usum positae virorum loco pusiones in fabricis adhiberi possint. v. * e W.

Libertas moderna preli in Hispania.

Paginae „Paix“ has literas vulgant Madrido 24-a Jun. a. l.: „Decretum regium veniae generalis foedis excessibus signum sustulisse videtur. Interea, dum regimen erga suos antea adversarios placabilem semet exhibet, factionum studia vehementius exardescunt; sic diebus his complures ephemeridum editores vita ac fortunis periclitabantur. Editorem paginarum „Patriota“ officiales praetoriani adgressi sunt; editores vero paginarum „Provenir“ et „Castellano“ vix non in insidias, per nationales praesidiarios structas, inciderunt; Typographus, D. Jordan, moderatas quasdam paginas edens, suam typographiam maximo discrimini expositam vidit; tantus vero est pavor ex hac preli persecutione, ut paginae „Provenir“ edi desierint, quousque audaciorum redactorem nactae non fuerint. Adversus

officiales praetorianos investigatio quidem demandata est. D. Jordan salutem suam Gubernatori madritensi in acceptis refert, qui accepto nuncio, typographiam ejus incendio devastandam tentari, unam cohortem nationalis militis et 40 equites ad Prado eduxit, vigilias multiplicavit, et ante domum Dni Jordan provinciales propugnatores constituit. Ipse hora adhuc 1-a noctis stationes lustravit; et hora duntaxat 4-a mat., dum periculum desiit, milites reduxit. Sollicitudo, ex hoc rerum statu enata, in curiam etiam argentariam vim exerit, ubi omnia negotia suspensa sunt.“ — In paginis „Español“ editor paginarum „Provenir“ D. Llanos illatas sibi injurias, et contumelias enarrat. Ad Ducem quippe de Rocca, 6 cohortis nat. militum, in qua D. Llanos centurio est, Praefectum vocatus, dum ibi Dux domo abesse ei diceretur, adgressionem sibi imminere conjiciens, celerrime se inde recepit, sed cum domum reverti vellet, in publica platea ultra 30 viri gladiis et fustibus eum impetierunt, contra quos baculo suo pro viribus defendit usque ad portam domus suae, acceptis gravioribus vuneribus. — Haec est libertas preli sub constitutionali regimine Madriti.

v. * e B.

Libertas preli novissima in Portugallia.

Ullissipone per Madritum Parisios nuncia de 17. Junii adlata sunt, quae ferunt brevi

rogationem legis de refrenanda preli licentia comitiis substratum iri. Interea Minister Justitiae ad generales Procuratores regios mandatum dedit, quo iisdem severe injungitur, ut, spectato eo, quod complures ephemerides metropolis libertate preli ad concitandum plebem, ad legibus et ordini publico inimicas actiones abusus fuerint, contra similes excessus quaequae legalia media arripiant. v. * e B.

Libertas preli in Helvetia.

Gubernii senator (consiliarius) Escher, redactor hucusque ephemeridum tigurinensium, propter sparsas contra regimen Bernae calumnias, et criminationes, assumtis in suas paginas quibusdam Dni Dr. Snell literis de tribunali districtuali tigurino, ad mulctam 400 fr. et carceres trium mensium damnatus est, appellationem interposuit. v. * e W.

Rózsa ünnepre új adakozás.

A' rózsáünnepek, mint látszik, honosulni fognak hazánkban, 's új ösztönül szolgálni köznépünknel, nagyobb erköltsiség kifejlésére. Ugyan is Benkovics Mihály Poson megyei T. Biró F. Szely helység leányinak 1000 fr. hagyta végintézetében e' czélra még 1834-ben; 's így biztosan remélhetni, hogy ez, 's a Nádasi ez évi rózsá ünnepe, több jóért buzgó bökezü követőre találand. J.

*Kalocsai Érsek ő exc. Nevendék Papsága'
vizsgálatán.*

Kalocsáról. Klobusiczky Péter Érsek ő excja az itteni nevendék papság' évenként tartatni szokott vizsgálatán megjelenvén, kérdéseket tőn a' nevendékek' elébe, majd szívrehatólag beszélt előttök a' felebaráti szeretetről. Ő excjának különösen szíven fekszik e' nevendékpapságot az Anyaszentegyháznak ditsőségére nevelni. Érsek ő excellentziájának névünnepét megelőzőtt estvén a' város főútzája kivilágítatott, 's buzgó főpapunkat prózai szíves kívánságok 's számos versek üdvözlék. Másnap ő excája fényesen fogadá számos úri vendégeit; ebéd alatt hangszkar zengedezései között több éljen poharak ürítették ő excjaért. *H. T.*

A' nemzeti Muzeum épül Pesten.

A' nemzeti Muzeum új épületének alapját jun. 22-dikén kezdték ásni a' mostaniak kerti részében, ott t. i. hol a' régi emlékek állnak. — E' nagyszerű épület, mint halljuk, a' Muzeum telkének közepén fog állni, úgy hogy minden oldalát 30 ölnyi széleségű tér keritendi, mellyet négy utzára csinos gátor fog körülvenni. Kő és téгла már tavali nyártól fogva igen nagy mennyiségben hordatott a nagy udvarra. *H. T.*

*Quam sortem O' Connell Angliae et in specie
amicis nunc suis Wighs vovet.*

O' Connell in conventiculo quodam nationalis associationis hybernicæ 25. Martii a. l. praeter alia inter perorandum memorabilia haec verba protulit: „Progressus democratici spiritus in tribus his regnis animum meum laeta spe recreant. Ast proprietas laboris, proh dolor! repraesentatione adhuc caret. Homo domum possidens, quae annuas decem libras st. proprietario infert, suffragii jure gaudet, quum tamen is, qui duobus robustis lacertis annuas 50 libras st. lucratur, in conventibus electionum nihil numerat. Inde fit, ut operae suspectos habeant eos, et diffidenter audiant, qui e suo gremio non sunt; spero attamen futurum fore, ut e medio eorum duces exsurgant. Ita sane, amici mei, equidem jus universale suffragiorum propugno. Lex reformationis ad nos a dominatu factionis Tory liberandos, suffecit, sed monopolium in alias duntaxat manus transtulit. Respectus pecuniae ac divitiarum locum aristocratiae occupavit; populus adhuc sublevatus non est, sed tantum dominos immutavit. Interim nos constante animo in pugna perseverabimus. Spes mihi ex ipsa hodierna crisi pecuniaria adfulget; et vilis laborum merces novum libertatis calcear constituet. Non obstantibus atris nu-

bibus, quibus hodie adhuc coelum obductum est, cras sol libertatis radios diffundet. Anglicum quidem proverbium ait: „Si Pascha vicine adeo ad festum annunciationis B. Mariae Virginis eveniat, Angliae tum impendet perniciosum discrimen“; equidem huic proverbio fidem non habeo.“

Verba haec hybernici coriphaei omnem adminus candorem praeseferunt; et nec obtusissimam quidem mentem in placida calligine coecutire permittunt; clarissime scopum annunciant, brevemque et mox evanescentem dominatum industrialis-aristocratiae praedicunt, quae ephemero suo triumpho nequaquam diu, et minus adhuc tranquille perfruitura sit. „Proprietas laboris“ moderna profecto nomenclatio et excellens causidica inventio est, ingeniosaque novae jurisprudentiae, tum politicae et oeconomicae philosophiae ditatio, pulcherrimis veterum demagogicorum sophistarum temporibus digna. Indigitatio vero illa—quid „duo robusta valeant brachia“, quorum tandem efficacia procul, etiam ultra 50 libras st., imo ad omnia quaeque, quae eadem arripiendo et adprehendendo sunt, exporrigi poterit,—gravissimae sane significationis est. Operae denique e medio sui ductores, et quidem mox—postquam scilicet homines, qualis O' Connell est, iisdem viam monstrassent, et accommoda argumenta suppeditassent—inventurae sunt. Caeterum multa e

dictis, pessimi licet sint ominis, vera tamen ac indubia sunt. — Si annui proventus politica jura tribuunt, cur non etiam proventus seu merces laborum? Qui erga civitatem obligationes adimplendas, qui reipublicae tributum pendendum habet, is absque dubio etiam jura respectu civitatis adipiscitur, et quidem pro ratione praestationum pecuniarum: ubi nempe hae praecellenter decernunt. Ita et olim illi duntaxat immediate obligationem erga Principem habebant, qui ex adverso ejusdem juribus gaudebant; caeteri, classis inferioris, habebant obligationes erga proximos suos dominos, apud quos vice versa jure protectionis et repraesentationis etc. perfruebantur. — Quod de „mutatis duntaxat dominis“ neque „ullo subsecuto plebis alleviamine“ dicit D. O'Connell, est reipsa verissimum, ast hoc a viris, sensis ac studiis Dni O'Connell prorsus adversis, jam pridem praedictum est. „Spes“ vero Dni O'Connell nequaquam caret fundamento, et malitioso quidem, ast adcurato innititur calculo. Nam „pecuniaria discrimina“ (seu fortunarum convulsiones e penuria aeris subortae), quae crebriora in dies majoraque emergunt, et „vilis laborum merces calcar“ certe addent ad „libertatem“ O'Connellianam, i.e. ad motus et seditiones proletariorum, ad bellum servile, ad praetereuntem dominatum demagogicum; qui tamen celerio-

rem quam pecuniae dominatus interitum habiturus est in profundiori et magis universalimancipatu atque militari (praetoriano) et imperatorio despotismo. Advocatialis Dni O'Connell astutia proximos eventus singulari calliditate eruere novit; ast demoniaca vaticinia, sicut horum oracula, fallacia sunt, et a profundo proculque penetrante profetico spiritu plurimum sane discrepant. Ideo habet ludibrio singularem illam proverbialem praedictionem, ad quam Europae annunciandam vocatum se sentit, creditque adimpletum iri. Sed fortasse ad id reservatus est, ut illud mox videat, ac sentiat, quod nunc credere non vult.

v. * e W. B.

Vera contradictio principii liberalis.

Madridi nuper nova rursum in comitiabilibus consultationibus intervenit scena ejusmodi, quae profecto systemati constitutionali in genere, et in specie bajulis ejusdem laudes et bonam existimationem procurando haud est. In comitiis relatio commissionis proposita est de redditibus per Dnum Mendizabal rationibus; relatio illa quoad integritatem ac bonam fidem Praefecti aerarii (Mendizabal) favorabilis minime fuit, imo veram ejusdem accusationem continebat: Is quippe postulata documenta et dilucidationes rationum nequaquam, sed tanto majorem inani-

um verborum copiam, protervas suimet laudes, imo etiam lachrimas profudit; itaque communi omnium ludibrio rursus expositus fuit, dum diceret: „Prudentiam et integritatem sibi ingenitam esse.“ Ad complendam demum constitutionalem hanc ludicram scenam Praeses hic Collegii Ministrorum in ulteriori deliberationum decursu, qui magis magisque pro eodem ignominiosus reddi ceperat, singulare hoc principium praestituit: „Illud Ablegatorum adsertum, quod nationem scire oporteat, quisnam usus pecuniae ejusdem factus sit, seditionem concitare molitur, et crimen laesae majestatis involvit.“ — His tamen non obstantibus, 101 suffragiis contra 62 decisum est: Comititia Commissionis, tabellas revidentis, opinionem non probare; et sic omnes Ministri aerarii in rationibus neglectus, pro quibus eruendis et defigendis Deputatio nominata fuit, comititia ratos habuerunt.

v. * e B. P. W. B.

Paradigmata artis, extera in Gallia.

Juxta magna in Louvres picturarum musea erigitur Parisiis aedificium ex asseribus 260 ulnarum longum 6—8 ul. latum, in quo struendo nunc 200 opifices laborant. In illo imagines, per Comitem Taylor ex Hispania

adlatae, inde a 28. Julii publice exponentur. Jam nunc complures ex Anglia, Belgio, Borussia etc. Parisios confluxerant artifices, egregia haec scholae hispanicae picturae opera imitandi, et ea exercitio ac usu propria reddendi causa.

Navis (Brigg) „Ducouedic“ Tolonium adpulis, et antiquas urbis Rhodi portas advexit; sculptura in iis est eximia et bene conservata; Parisios devehentur.

v. * e W.

Singularis pugna (duellum) in Gallia.

Die 22. Junii forum appellatorium Parisiis id decidendum habuit, utrum codex criminalis gallicus adversus singularia certamina poenam defixerit vel minus? Regium quippe tribunal Aurelianum in causa quadam singularis pugnae, ensibus commissae, in qua alter dimicantium occisus est, declaravit, quod, postquam codex criminalis de hoc argumento altum sileat, duellum neque ut delictum, neque ut scelus considerandum sit. Contra Generalisprocurator ad forum appellatorium, D. Dupin, Praesidens Curiae Ablegatorum, demonstravit, statuta codicis criminalis, quibus vulneratio voluntaria, et homicidium consulto patratum, poenis afficiuntur, ad duellum plene applicari possint. Forum appellatorium eidem sententiae semet

addixit, decisionem tribunalis regii aureliani abrogavit, et causam ad tribunal regium Parisiense relegavit.

v. * e B.

Mutuus templorum in cultum divinum diversae confessionis concessus usus.

Inde ab antiquis temporibus existit Insterburgi, in Borussia, una parva communitas catholica, cujus curam sacerdotes e Drangowski, prope Tilsit, gerunt, qui quotannis semel, vel etiam pluribus vicibus Insterburgum ad celebrandum cultum divinum proficiunt. Id hucusque in curiae civicae oeco sessionum magistratualium fieri consuevit, et quidem in angusto, et ab interturbationibus haud securo loco. Anno 1835. frequens Insterburgica et plagae adjacentis communitas reformata, jubilarie festum seculare oratorii sui celebrans, usum templi sui catholicis christianis suis concivibus offerendum decrevit, cum idcirco vota eorundem cognita fuissent. Et sic Insterburgum, quod post tempora duntaxat reformationis exsurrexit, anno superiore prima, et hoc anno 27-ma Aprilis secunda vice vidit cultum Dei ritu catholico publice peragi. Reformata Communitas Insterburgi festum jubilarie suae ecclesiae nobiliter atque dignius cele-

brare non potuisset, quam actu hoc charitatis christianae.

Ex adverso evangelica communitas in-ops Steinkunzendorffii, in Silesia borussica, templo proprio caret. Ad declarata evangelicorum verbi divini Ministrorum vota, ut communis usus catholicae ecclesiae localis dictae communitati concedatur, sua Cel-situdo Princeps Episcopus Vratislaviensis per generale Vicariatus sui officium votis his prom-ississima cum benevolentia detulit, decrevitque, ut posthac in ecclesia catholica Steinkunzen-dorffii quavis quarta hebdomada evangelico ritu cultus divinus haberi possit. Pulcher-rimum sane mutuae charitatis et tolerantiae, una vero amici in obtutu religionis mutui ac-cessus documentum.

v. * e G, B.

Conservativis addictae Paginae in Anglia prosperant.

E relatione comitali de mense Martio e tri-buto a typariis publicis soluto patet, quod Paginae „Times“ (conservativae) fere duplo majori, quam aliae quaecunque, numero edi soleant. Scilicet quavis die medio calculo 12.000 (12.333) exemplaria distri-buuntur; proximae eis sunt exemplarium numero paginae „Morning - Chronicle“, fere 8000; et dein „Morning - Herald“, cum 7000 circiter exemplari-bus.

v. * e W.

Imago B. M. Virginis Romae in ecclesia S. Alexii, cujus ectypon Tyrnaviae et Strigoniæ exstat.

Romae in ecclesia SS. Alexii Confessoris, et Bonifacii Martiris, quae in monte Aventino sub cura et administratione Eremitarum, a sto Hieronymo nuncupatorum, elegante marmore vestita conspicitur, exstat super Altari imago vetustissima Beatissimae Virginis Mariae, dexteram ad benedicendum elevatam tenentis; et ad cornu Evangelii hujus Altaris in muro magna tabula marmorea visitur, cum incisa historia ejusdem inconis; quod videlicet imaginem hanc Edessae in Syria dudum publico cultu celebrem, atque a Sto Luca Evangelista depictam, Stus Alexius, Edessae per hanc ipsam Imaginem proditus, quisnam esset? Archiepiscopo Damasceno, ob metum imminentis Saracenorum invasionis ita disponente, secum Romam deportaverit circa annum aerae vulgaris 420. Receptus hospitio in domum paternam, 17. annis ignotus adinstar pauperis peregrini sub gradibus delitescebat; donec in suo hospitio ad aeternam patriam translatus est sub S. Innocentio I. Pontifice. Exstat in hac ecclesia puteus idem, qui tunc in eadem domo Euphemiani senatoris Romani, Patris Sti Alexii, exstiterat. Sed et ipsae Scalae graduum, sub quibus Stus Alexius ultimos 17.

vitae suae annos exegit, una cum alabastrina morientis Sti Alexii effigie, in formam arae collocatae, non procul ab hoc puteo videntur. Imaginis ejusdem ectypon in ecclesia Tirnaviensi ad Stum Nicolaum colitur, et etiam in ecclesia Strigoniensi ad Stum Ignatium de Loyola, vices metropolitanae ab anno 1820-0 gerente.

Porro super ingressu ad hanc ecclesiam immurata tabula marmorea refert: Cardinalem, Quirinum, anno Domini 1702. restaurasse hanc ab Aglaë Matrona Romana olim erectam, subin vero vetustate corruptam ecclesiam. Est in ejus medio Altare marmoreum, sub tumba vero arae Corpora sanctorum titularium, seu Sti Alexii Confessoris, et Sti Bonifacii Martiris, quorum uterque Patricius quondam Romanus fuerat, recluduntur. Etiam alia sacra Lipsana cum his duobus sacris corporibus in eodem loco asservari, testatur vetustissima, ac prope coeva epigraphe, incisa magnae tabulae marmoreae, in muro secus Altare medium. Haec autem sunt verba istius monumenti;

„†. In hoc Altari Beati Alexii, sub quo
 „ejus corpus quiescit, sunt reliquie; id est,
 „Cenr, et Sanguis Beati Bonifatii; reliquie
 „quoque Aplorum Petri, et Pauli, et Bra-
 „chium Beati Anastasii Mart. Reliq. vero
 „Sctorum XL. Martirum, Cosmae et Dami-
 „ani, Evtichii, Ermetis, Pfecti, et aliorum
 „Sctorum.“

In parietibus, et in pavimento navis Basilicae istius complura prostant, eaque pervenusta, marmorea monumenta cum inscriptionibus synchronis, testantibus, tumulatas hic jacere mortales exuvias Cardinalium, Principum, et aliorum virorum illustrium; vgr. Cardinalis Gonzaga; de Bayni, et aliorum. Inter aras laterales praecipua est Sti Hieronymi ecclesiae Doctoris; in cujus honorem Sta Paula, Matrona Romana juxta hanc ecclesiam fundavit Monasterium Eremitarum a Sto Hieronymo nomen gerentium, quorum Abbas, cum duobus Presbyteris, et uno Laico nunc in hoc spatioso monasterio degit, ecclesiaeque istius curam habet.

subm. Ill. c. Ep. A. Jordánszky.

T h e r e s i a n u m .

Egy sajnálatos esemény, melly a császári bőkezűség által kegyelmekkel tetéztet Theresianum nevű nevelő-intézetet május' második fele óta érte, tárgya most e székes város' lakosai' általános élénk részvételnek és számos család' mély bánatának.

Az academiában, melly évek óta legjobb egészségi állapottal dicsekhetett, 's mellyet az epemirigy' (Cholera) 's náthahurut' (Grippe) több izbeli járványai is áldozat nélkül kerültek el, ez időben az intézet' számos nő-

vendékei 's több papjai között is valamelly ragályos, kezdetekor forró epeláz ütött ki, melly két hét alatt az intézetben találtató összes növendékek' felénél többet 's hét lel-készt szálla meg.

E' nyavalya' kiütésének első napjaitól fogva a' nevelő-intézet' curatoriuma 's igazgatósága kitelhető gondját és szorgalmát oda irányzá, hogy a' megbetegülteknek leghatóságabb orvosi segílyt szerezzon, egyszersmind okait a' nyavalyának, melly tagadhatlanúl ragályosnak mutatkozék, az intézet' helyviszonyaiban kifürkészhesse, hogy jövendőre nézve teljesen megnyugtató előkészületi rendszabályokhoz lehessen nyulni.

A' betegek a' háznak, hajdan császári mulató-kastélynak, nagy és szellős termeiben, egymást kitelhető távolságra, osztattak el, az academia' második orvosa dr. Singer mellé (ki maga is megbetegült) saját kérelmére egy tapasztalt orvos, a' vegytan' (chemia) academicus professora, dr. Specz, adatott, 's midőn a' beteg növendékek' száma, kik az academiában gyógyítottak, 's kiket rokonaik nem mindjart a' nyavalya' kiütésekor vagy előtte vettek magokhoz, hirtelen tetemesre szaporodék, 's többnyire, az epeláz ideglázi bélyeget öltvén magára, a' legnagyobb veszélynek voltak kitéve, az intézet a' nyavalya' ideges (nervosus) caractere miatt közbejárult. cs. k. alsó-ausztriai kormány-elnökség' együtt munkálása által, az

oda rendelt a. a. főorvos' és megkivántató segédorvosok', sebészek' és betegápolók' segédelmével, kik az academiából sem éjjel sem nappal nem távoztak, legmunkásabban gyámolittaték. Midőn végre az ideglázban fekvők' sokasága miatt valamelly ragály' kifejlésétől kelle tartani, Ő kir. magassága fenséges ausztria-estei Miksa főherczeg, saját nagylelküsége' ösztönéből, bádeni palotáját egész bútorozatával együtt az egészségesek' 's tökéletesen fölgyógyúltak' odavitelére azonnal megajánlá; melly ajánlat tüstént hálás köszönettel használtatott.

Ő cs. k. Felsege pedig, mihelyt megtudta, hogy a' gyógyulók' szaporodtával a' főherczegi palota szűk kezd lenni, hasonló czélra a' mondott fürdőhelyen lévő császári lakházak' egyikét oda engedé, 's mindennel, mi a' növendékek' elfogadására szükséges, bőven elláttatá.

Az intézetbeli két orvos' feszült iparának, kiket a' legtapasztaltabb udvari orvosok segítették tanácsaikkal, 's a' költséget nem kimélő ápolásnak sikerült, 82 beteg közül, kik az academiában gyógyítottak, 's kiknek nagyobb része ideglázba ment által, a' tetemes többséget lábadozásra hozni. Eddigelő az academiában hét növendék lőn e' nyavalya' áldozatjává, de azok közül is kető melykórságban holt meg. Azon 17 növendék közül, kik rokanaiknál ápoltattak, mostanig hármat ragadott el a' halál.

E' sajnos eset' okainak közelebbi megvizsgálása 's minél alaposabb kifürkészése végett, most már ezen intézet' curatoriuma' részéről a' legszorosabb 's terjedelmesebb helyvizsgálat rendeltetett, a' közegészségi tekintetből e' végre meghívott hatóság' felügyelése alatt.

Az ezen utóbbiak által hivatalos uton szerzett, a' legpontosabb, legkörülményesb fölvételeken, jegyzőkönyvi vallomásokon 's hit alatti kikérdezéseken alapuló eredmények, minthogy a' curatorium minden egyenes befolyástól és saját bírálattól ez ügyben magát megtartóztatni kötelességének ismerte, a' főváros' tapasztalt orvosainak egy választmányá', Raimann tanácsos és udvari orvos', báró Türkheim 's Wirer doctorok és tanácsosok', az ország' főorvosa dr. Knolz kormánytanácsos', Malfati és Brants orvos dóctorok', 's dr. Schiffner egészségmester 's városi physicus' elébe terjesztettek, hogy azokat az intézet' orvosaival együtt tanácskozva vizsgálnák 's becsülnék meg. Véleményök oda járult, hogy:

1) Ezen ragályos betegségben sem a' lég', ételek' 's különféle létrészeik', sem a' réz főzőedények' rossz volta, miután minden e' tekintetben támadott gyanút a' legpontosabb 's hit alatti bizonyítványokon alapuló fölvételek tökéletesen elhárítottak, sem pedig eredeti ragály nem részes.

2) A' konyha' közelében fekvő udvar-
részen a' kútvíznek némi állati megmérge-
zése véttetett észre, 's ez okozza a' megbete-
güléseket, 's ezeket, miután ásáskor mélyen
tekintének a' föld' gyomrába, könnyen ma-
gyarázhatólag okozniok is kell; mert nyilván :

a) A' ganaj-csatorna ezen udvari kúttal
közösülésben, úgy szinte a' szagtalan árnyék-
székek' felállítására szolgáló csatornák és dög-
leletes gőzzel tölt földalatti üregek találtak
ezen kút' közelében, honnan a' kútvízhez
könnyen megtörténhetett a' férkezés.

b) Mert a' kútvíznek efféle megmérge-
zései hasonló körülmények között Bécs fő-
városban 1811. évben néhányszor már való-
sággal mutatkoztak. 's azon okból sok sze-
mély vesztette életét.

c) Mert az aprilis és május hónapoknak
szünetlen esőzései főkép alkalmatosak valá-
nak, a' föld' fellágyulása 's a' megtalált alá-
ásások által a' kútvízbe a' szemétgödör' és
szagtalan árnyékszékek' ganaj-csatornájából
ártalmas állati mérgek' beszivárgásait esz-
közölni.

d) Mert az intézetnek csak azon papjait és
cselédjeit szállotta meg ezen nyavalya, kik
csupán vizet ittak, 's azt ezen kútból hordat-
ták; 's mivel a' betegség' lefolyása tökélete-
sen megegyez azzal, melly hasonló okokból
eredő betegségeknel mindenkor tapasztal-
tatott.

Mind ezen fölvételek' eredményeihez képest, 's az imént említett tanácskozási uton hozott orvosi határozatok' végrehajtásáért, ezen intézet' curatoriuma' részéről azonnal minden készülétek megtétettek, hogy a' fölfedezett 's az egészségnek ártó helybeli okokat, mellyek, mivel a' föld alatt lappangottak, észrevételekre alkalmat mindeddig nem adának, és csak olly sok vizsgálódás-okoztásások' által fedeztethetének föl, örökre el lehessen hárítani; e' végre a' legkiterjedtebb változtatások tételnek, a' tágas épület' helyei, főkép a' kórosztályéi, mind tökéletesen kitakarittatnak, 's legnagyobb gondossággal hárittatik el minden, mi távolról is ártalmas befolyással lehetne az egészségre.

Minthogy a' legtöbb növendékeknek fölgyógyulásuk után pihenésre, huzamosabb falusi lakásra 's részint kénes fürdők' használására is van szükségök, az academia' igazgatósága azt rendelte, hogy ők ezen pihenés-időt, jóllehet az iskolai év még nincsen bevégezvő, szünidőképen használják, aztán augustus' közepén vagy végén, a' jelen iskolai évből pótoljákki, 's az examen után újra folytassák az iskolát, hogy tanulmányaikban e' szerentsétlenség által hátra ne maradjanak.

H.

Solutio Logogryphi in Nro 2.:

S a t y r u s.

*Novae quaestiones de decimis etc. in
Hispania.*

Paginae Universales Madrito has communicant literas de 24. Junii: „Ordines Monachorum sublatis sunt, claustra diruuntur, et dum Monachi et Moniales Virgines fame colluctantur, Minister aerarii in comitiis cum illa prodit rogatione, ut decimae in usum civitatis addicantur, utque Sacerdotes, qui e proventibus decimarum vivebant, ac ministri ecclesiae fuerant, in servos reipublicae, atque seculares officiales transformentur, decretis eisdem certis, a civitate praestandis, salariis. Quidam Ablegatorum, D. Polo, propositionem hanc fecit, quae deputationi mixtae legislativae, aerarialium et ecclesiasticorum negotiorum expendendum creditum est. Ast commissionis hujus membra in arduo hoc negotio inter se consentire non potuerunt, ita ut e 27 deputatis, e quibus constabat, 14 tantum pro abolitione decimarum suffragia dabant, duo a suffragiis semet abstinabant, et caeteri duas separatas dabant opiniones. Ast comitiis illa prima tantum, cui Minister aerarii se plene adstipulari dicebat, pro deliberatione substrata est. Praecipua ejus capita haec sunt: Decimarum ac primitiarum praestationes abrogantur; cuncta Cleri secularis et ecclesiarum bona proprietatem nationis efficient; membra Cleri per nationem intertenebuntur; —

e parte proventuum illorum Clerus providebitur, in quantum vero ii haud sufficerent, a natione sub nomine tributi cultus supplebuntur. Bona Cleri per sextas (in sex partes divisa) quovis anno inde a 1840 per sex continuos annos dividantur, et sic in eadem hac ratione tributum cultus quotannis augendum erit. Laici illi, qui ad decimas jura se habere probaverint, e tributo cultus indemnes praestabuntur. Dominus Alvaro, dum rogatio haec in summa pertractaretur, sapienter in rem quaestionem hanc ex aerariali obtutu explicuit, demonstrans e decimis intertentioni Cleri, sumtibus in cultum divinum necessariis, et ex parte etiam publicae institutioni prospectum hucusque fuisse; multos item privatos onerosis conventionibus jus ad eas bene fundatum acquisivisse, ipsumque aerarium regni annue 60 usque 70 milliones „real“ ex iisdem accipere. Recte etiam D. Esquivel adfirmavit, totum Clerum hac lege concitatum et Praetendenti viam stratum iri: cunctae tamen hae rationes nihili pendebantur. Dnus Mendizabal heri declaravit, quodsi comitia decimarum abrogationem decreverint, Regimen decimas anni 1837 ad expensas belli tegendas pro se desumpturum, neque ex adverso iis, qui decimas praestandas habent, extraordinarium tributum imperaturum. Quam candida haec sinceritas! — Comitia abrogant decimas, et

Regimen eas desumere continuat, et quidem pro se, non vero pro Clero! — Undique libelli ad comitia dati, qui detrimenta ex abolitione decimarum promanantia exponunt; inter hos, quem Ven. Capitulum Toletanum porrexit, acri adeo stylo fuit concinnatus, ut illum regimen seditiosum esse declaraverit, et canonicos, qui illum subscripserunt, custodiae mancipandos, et ad tribunal preli evocandos curaverit. Interim tamen in haud exiguam Ministrorum confusionem et ignominiam, jurati iudices Toletani auctores libelli omni culpa absolverunt. — Caeterum proposita abrogatio decimarum una ad ultiores gressus deduxit, et reipsa alia quoque jam legis rogatio comitiis proposita habetur, vi cujus Ecclesia hispanica novam formam obtinere, novae dioeceses erigi, antiquae sufferri, jus patronatus soli coronae exclusive reservari, sedes Primatis Hispaniae Toleto Madritum transferri etc. deberent.“

Comitia madritensia die 27. Junii primum caput rogationis de abolendis decimis 109 suffragiis contra 32 approbarunt.

Aliae literae Madrito de 27-a Junii (in „Monde“) haec habent: Mendizabal jurata fide Hispaniam teterrimis calamitatibus devovisse videtur, et sic divexatam relinquere; nulla est provincia, quae non jam pro aerarialibus anni 1838 tabellis tributum anticipatim solvisset; e contracto per eum multiplici aere alieno, e pretio nationalium bo-

norum, quae jam venundata sunt, et ultra
 700 milliones aestimabantur, nihil amplius
 superest; quin de thesauris claustrorum,
 qui decies centies millies efficere censeban-
 tur, et de argento ecclesiarum, quod 30 mil-
 liones, quemadmodum ipse Mendizabal co-
 mitiis indicaverat, inferre debebant, vel men-
 tionem injiciamus. — Documenta alia, e qui-
 bus perceptiones has aestimare possemus,
 non habemus, quam elenchos, quos provin-
 ciales deputationes e quatuor, hoc respectu
 pauperrimis, Hispaniae provinciis de argen-
 to ecclesiarum substraverant, quod retentis
 maxime duntaxat necessariis pro cultu divi-
 no suppellectilibus, regimini transmissum
 est; scilicet e provincia Burgos 236 arrobas,
 e Valencia 197, e Logronno 169, et e So-
 ria 213, simul 815 arrobas, quod ipsum jam
 — per 25 lib. unum arroba, et libram ab 80
 fr. sumendo — 1.630.000 fr. summam efficit.
 Hispania 44 provincias his ditiores numerat;
 superius memoratae quoad argentum ecclesia-
 rum inter pauperrimas referuntur: hinc fa-
 cile conjici potest, quanta summa Mendiza-
 bal potiri debuit; et tamen nemo exsolvitur,
 unde communis ubique animorum exacerba-
 tio in provinciis viget.

v. * e B.

Revisio quorundam positionum in tabulis aerarialibus Ministrorum Angliae.

A commissione aerariali curiae inf. 26. Junii a. l., praeter alia, hae positiones tabularum aerarialium cum paucis, plerumque ad minutiosas Dni Hume expunctiones, constrictis observationibus, probatae sunt: pro salariis in Comitibus munera gerentium 76.700 lib. st. (767.000 fl. c. m.); 49.000 l. st. pro Ministerio rei aerariae; 20.481 pro ministro justitiae; 70.867 pro externorum negotiorum ministro; 50.326 pro Commissariis legis pauperum; 100.389 pro exteris negotiorum procuratoribus, (gen. consulibus, consulibus, proconsulibus etc.) Ad positionem 35.900 l. st. pro secretis et arcanis servitiis D. Hindley rationes reddi postulavit, quem ad modum pecuniae hae expendi soleant. D. Hume: „Non intelligo, qui fieri possit, ut pacis etiam tempore pro arcanis civitatis erogationibus aes desiderari possit.“ D. Spring-Rice: „Non credo aestimatissimo A legato Ashtonii (Hindley) serio id exigere in mentem venisse, ut de expensis arcanis rationes reddantur: illae enim semper ad Ministri claram ad probationem per Prosecretarios Status erogantur, et facta revera erogatio ab utroque literis docetur. — Postquam Minister adfirmasset, nihil inde pro electionibus corrupendis expensum esse, deinceps pro sumtibus typi

actorum et documentorum comitialium 173 millia 630 lib. st. (1.736.300 fl. c. m.) probabantur; 244.000 l. st. pro deportandis damnatis ad Südvaies; 20.000 pro erigendis aedificiis scholasticis in Anglia; 10.000 pro erigendis scholis exemplarium instar; 60.000 pro institutione plebis in Hybernia etc. Ita etiam 10.000 lib. st. pro ope Polonis perfugis praestanda. Lord Dudley Stuart, notus Polonorum amicus, animadvertit, summam hanc esse exiguam. Aerarii Cancellarius reposuit, se rationes, quae Dnum proloquentem ad hanc observationem stimulaverint, aestimare, ast si summa haec aeris augeretur, allicium duntaxat exteris praeberet ad commigrandum in Angliam opis obtinendae gratia. — De positione: 9028 l. st. pro collegio catholico (seminario cleri jun.) in Maynooth in Hybernia prolixior disputatio intercessit. Colonellus Perceval vehementer impugnavit has expensas. Collegium hoc, aiebat, propagationem veritatum christianarum impedit, et politicos duntaxat agitatores educat. In Comitatu Sligo, quem repraesentat, omnes sacerdotes catholicos, paucissimis demtis, auctoritate, qua in communitates gaudent, abuti. D. Inglis existimabat, ut is, qui clerum catholicum excolere desiderat, sumtus institutionum ex suo ferat. (Audite, audite! clamor in scamnis ministrorum.) His interim arbitrarium religionis principium se propugnare nolle. (Au-

dite.) D. O'Brien (catholicus hybernus) adfirmabat se contra hocce subsidium illud tantum obvertendum habere, quod illud vilis duntaxat eleemosina sit. Lord Sandon: arbitrari se quidem opem hanc pecuniariam pro clero catholico addicendam esse, systema interim educationis in Maynooth vulgo malum censi. Mirari quoque se neminem e dominis ex adverso sedentibus adsurgere declarandi, ergo, protestanticam conscientiam suam contra ferendum catholico instituto tributum reluctari, postquam catholici tantopere contra id reclamant, quod ipsi status ecclesiae protestanticae contribuere cogantur. D. Hume sperat, catholicos vilem hanc sibi porrectam opem repudiaturus, cum episcopales angli, et, proh dolor! etiam Scoti presbyterani tantum idcirco clamorem sufferant. Lord Clements adfirmat, quod si honorandus Abligatus Universitatis Oxoniensis (Inglis) adstipulari vellet, ut catholicis id concedatur, quod ab origine eorum fuerat; si catholici ad duas illas, per catholicos fundatas, Universitates admissi fuerint, ut ibi scholas frequentare possint, omnem ulteriorem opem superfluum futuram. Et hoc una optimum fore medium clero catholico liberaliora sensa ingenerandi, et praejudicia undique tollendi. (Audite.) D. Lambton quaerit a Colonello Perceval, an clerus protestanticus nunquam agitationes susceperit? D. Plumtree suffragia tandem enunciari desiderat, se enim religiosa

conscientia ab ope pecuniaria, religioni, quam falsam putat, ferenda arceri.—Proposita summa 52 suffragiis contra 12 decreta est.

v. * e B.

Templum Dni Auzou iterum clausum.

„Abbé Auzou“, fundator ita dictae „ecclesiae gallicae“ Parisiis a Praefecto Politiae his diebus templum suum hora sexta vespertina claudere iussus est; cum tamen hoc non obstante quotidie ad horam usque octavam concionari non cessasset, valvae portarum templi vi muneris obsigillatae sunt. Ad haec Paginae officiales vespertinae de 4. h. advertunt, ideo hoc consilium susceptum fuisse, quia D. Auzou praecepto; ne post horam 6. conventicula habeantur, non obtemperans, ordinem publicum turbaverat, et quia pro sermonibus suis vespertinis semper argumenta politica praefixerat.

v. * e B.

„La Femme Libre“ in Sequana.

Domina „Maria Reine“ olim paginarum S. Simonisticarum; „La Femme Libre“ reductrix, semet propter domesticas, ut ferunt, familiae discordias aquis Sequanae mersit.

v. * e B.

*Moderna commeatus et commercii literarum
celeritas.*

Inde a 1. Jul. h. a. tabellarius Argentorato Lugdunum intra 36 horas iter conficiet, quod hactenus intra 60 duntaxat absoluebatur.

Sermo est de invento novo telegrapho electrico, quod nuncia velocitate cogitationum propagaturum sit, e. g. Madrito Petropolim intra 2 minuta.

In strato ferreo viae inter Londinum et Birminghamum primus cursus institutus est. Director, Geometra et Architectus e Easton-Square Buxmooram devecti sunt, ad 25 milliaria anglica a strati exordio. Currus intra 2 minuta transiit cuniculum (tunell) Primerose-Hill, qui $3/4$ miliaris anglici longus est. In reditu idem cuniculus intra $1\frac{1}{2}$ minuta superatus, et currus intra horam 30 anglica milliaria confecit. D. Waghorn, qui a regimine anglico et societate mercantili Indiae orientalis in mandatis acceperat, ut cursus, vaporariis navibus cum aegypto et India instituendi, rationem conficiat, ab aliquot diebus Parisiis moratur, Ordinatus et periodicus cursus inter Suez et Bombay instituetur; ter quovis mense naves vaporariae e Suez in urbem Bombay et vice versa movebunt. Dies suscipiendi e Suez itineris cum adventu navis tabellariae gallicae Alexandriam in consensum ponetur. Hac ratione homines, literae et merces intra 35—40 dies Parisiis Bombay usque pervenient: sci-

licet intra 3 dies Parisiis Massiliam, hinc intra 10 dies Alexandriam, inde intra 3 — 4 ad Suez, unde per 20 — 22 pone Moccam ad Bombay. Iter hoc 4 usque 5 menses hucusque requirebat. Merces quidem graviores ope navium vaporarium promoveri non poterunt; sed quoniam nobilior casta moccana et thea longiore itinere maritimo bonitatis quidpiam detrimenti capere solent, hujuscemodi merces in minori quantitate advehi poterunt. Singulari conventionem, inter Anglicam et Gallicam Postae administrationem inita, homines, literae et merces, ex Anglia in Indiam orientalem per Galliam transvehentur.

Nova vaporaria navis „Aquila“ in lacu Genevensi (Lemano) inaudita longitudine, — ratione cujus nulla alia in europaeis fluviis et lacubus decurrens vaporaria cum ea comparari potest, — tantam velocitatem obtinuit, ut in primo cursu iter 15 horarum, Genevam inter et Vevay, intra 3 horas et 35 minuta conlecerit.

In America boreali neglecta sub directione Barry administratio postae, ante aere alieno gravata, sub sollicita moderni Generalis Postae Praefecti, Dni Pedall, cura emendari et feliciores progressus facere incipit. Hic portorium pro distantis minoribus, non item pro majoribus, prius nimium, una quinta depressit. Inde a Neo-Aureliano usque Mobile celeres tabellarii in cursu sunt, unde li-

teras intra 24 horas Neo-Aurelianum adferunt, et 285 milliaria germ. — e quibus vix 20 in ductu ferreo, — intra 5 dies et 17 horas, itaque ultra duo milliaria per horam conficiunt. Similis cursus velox inter Baltimoram et S. Louis ad Mississippi; inter Neo-Aurelianum et Cincinnati secundum Mississippi et Ohio flumina; tum inde a Bostone per Albany ad Buffalo pone lacum Erie instituetur. Et tamen supernatantes Postae perceptiones anno novissimo 642,000 Dollar effecerunt, sive unum fere millionem imperialium borussicorum. Ex adverso gen. Postae Praefectus svasit, ut ab ephemeridibus, quae ob exile earundem portorium inaudita in Europa ratione celeres tabellarios immanibus suis onerant fascibus, pro ratione voluminis earundem portorium desumatur, illudque augeatur quamprimum 550 vel 920 quadratos polices extensione excesserint. Numerus Postae officiorum in foederatis Americae Statibus die 1-a Dec. 1856. 11,100 effecit, et longitudo viarum postalium 24.000 milliaria ger. constituit.

v. * e W, et B.

Capulus defuncti Regis Angliae.

Paginae londinenses describunt capulum Majestatis Regis Guilielmi IV-i, apud Dnum Turner funerum procuratorem in Bond-Street inde a 1-a Julii publice expositum.

Capulo Georgii IV. prorsus similis est. Ornamenta simplicitatem praeseferunt et solida sunt; pars interior capuli serico alba obducta est. Longus 7' et 3'', latus 2' et 10'', altus 2'. Superne scutum seu insigne regium in auro splendet; in medio magna aenea tabula hanc inscriptionem latinam refert: „Repositorium serenissimi et excellentissimi Monarchae Gulielmi Quarti, Dei gratia Britanniarum Regis, fidei defensoris; Regis Hannoveriae, A. C.; Brunsvici et Luneburgi Ducis, Obiit XX. Junii A. D. MDCCCXXXVII, aetatis suae LXXII., regnique sui VII.“ — Inferius in ipso capulo ordinis periscelidis insigne visitur cum perigraphe: „Hony soit qui mal y pense“. Capulum et operculum clavi, serie duplici, et ornamenta eximii operis circumdant. Quotidie 20.000 circiter hominum videndi causa confluisse censentur, inter quos etiam Lord Grey, qui conspecto extremae quietis benigni quondam Principis sui terrestri domicilio plurimum animo commotus fuisse videbatur. Matronae complures lacrimas profuderant, ita et nautae veterani, qui cum defuncto inter „conflictus atque tempestates“ stipendia merebant. Die 2. Jul. sexiga funebri tumba haec regia, sequente alia luctus quadriga, ad palatium Windsor devecta est,

v. * e B.

*Benefaciendi studium eximium Francisci
olim Comitis Szécheny.*

Comes Franciscus a Szécheny, cujus memoriam Hungarus quisque grato in perpetuum animo recolet, uti publice notum est, fuit beneficus pauperum amicus, praecipue illorum, quos status et conditio aut pudor ab interpellanda aliorum ope retinebat. Praeter alia etiam isthaec teneri ejusdem benefaciendi animi documenta referuntur: Quidam e nobilibus lite omnem, caeteroquin satis tenuem possessionem suam amisit. Quisque sorti infelicis condoluit, ubique de infortunio et calamitate ejusdem sermo vertebatur, ast nemo inventus, qui ad ferendam opem manum porrexisset. Fama hujus eventus etiam ad magnanimi Comitis aures perlata est; extemplo virum ad se vocari curat: „Rogo te Domine, fac ut audiam casum tuum“ alloquitur eum Comes; „nihil habes, quod coram me rubore te suffundere posset. — Quantum tibi ex omni tua fortuna relictum est?“ — „Nihil, praeter liberos.“ — „Adi negotiorum meorum procuratorem, is tibi totam aeris summam exsolvet, eam tibi absque censu mutuam do. Redime terras tuas, et educa proles ita, ut quondam propriis viribus vitam honestam agere valeant. Et si quando posteritui potentiores evaserint, mei autem adversa fortuna ceci-

derint, eis tum summam hanc resolvendam habebis.“

Füredini valetudinis curandae gratia quidam juvenis medicinae studiosus agebat. Quamquam aquae minerales proficuae omnino eidem fuerint, diuturniorem tamen ibi moram augustia rei familiaris prohibebat. Queritur idcirco amico, hic vero Comitis magnanimitatem interpellat. „En crumenam meam“, ait Comes — „ignoro quantum contineat, neque id sciam dum restitueris. Accipe tantum, quantum tibi necesse videbitur, et estote de juvene magis quam de me sollicitus.

v. * e Z.

A' Pesti magyar színház megnyitási üdvözlésére felszólítás.

A' Honművész felszólításokat közöl a' pesti magyar színház megnyitására készíten-dő üdvözlések, 's ugyan ez alkalomra adakozás' utján veretendő emlékpénzek iránt. Az üdvözletek készíthetnek versben vagy prozában, magyar, latin, német, tót, horvát, örmény, orosz, görög, szerb, oláh és zsidó nyelven; 's a' színház megnyitásakor ingyen fognak a' közönségnek kiosztatni. Az emlékpénzek' nagysága kétféle lesz, t. i. kettős tallér és húszas nagyságú. Nyomatni fognak ezüstben és rézben; de lehet azokat aranyban is verettetni, minden adakozónak

kivánsága 's ajánlása szerént. Minden ajánlónak egy darab ingyen fog kiszolgáltatni; azonban kiki megrendelheti adakozásához mérve, mennyi és millyen darabot kíván. Mind ezek felől a' Honművész hivatalával lehet értekezni. H. T.

Sz. Ferencz Szerzete templomának uj torony keresztje Esztergamban felszenteltetett.

Esztergamban jun. 21-ki délután ritkább nemű szertartást végze Jordánszky Elek tinniai fölszentelt püspök; t. i. Bogyó Bertalan guardian fáradhatlan közbenjártára több jeles adakozó, a' Sz. Ferencziek templomtornyát odvas laposságából, a' város díszére, izletesb domború alkatban ujjá emeltetvén, annak csucskeresztjét szokott ünnepélylyel fölszentelé, mit különösen emelt buzgó szellemben tartott ékes beszéde. Ezután rendeltetési helyére illesztetvén e' hitünk egyszerű jele, tisztelkedési üdvözléseket harogott a' sokaság az alapító jóltevőknek. Sok szivből mély sohajt fakasztott e' szertartás, sokban forró ohajtások ébredtek; mert hasonló szertartásnál, t. i. a' mármár készülöben levő ujizlésü Kerek-Anna (Anna-Rotonda) templom' kúpját magasztaló kereszt felszentelésnél (1821 sept. 8-kán) hült-meg a' jeles bibornok primás Rudnay, mi oka is lett rögtön (sept. 13.) halálának, 's egyszersmind

megszünteté a' most is árva romokban mo-
hosuló székesegyház építését. *Jel.*

D e n o m i n a t i o.

Caeo-Regia Ap. M. altissima resolutione de 3. Jun. a. c. per gradualem promotionem in Metropol. Capitulo Colocensi, Cantorem hucusque Venc. Thuegut — Lectorem; tum Custodem Mich. Csupor — Cantorem; Praepositum prius S. Pauli de Bács, Casparem Tering — Custodem; — tum Cath. A.-Diaconum Franc. Wagner, — Praepositum S. Pauli de Bács; — Archi-Diaconum hucusque Bácsienssem, Georg. Girk, — Cathedralem Archi-Diaconum; tibiscanum Archi-Diaconum Jac. Rein, — A. D. Bácsienssem; Magistrum Seniore, Joannem Nehiba — A. D. tibiscanum; et Magistrum Juniorem Ant. Szathmáry — Magistrum Seniore ibidem benignissime denominare dignata est.

C. R. Ap. Majestas altissima resolutione de 7. Mart a. l. Mich. Molcsányi, parochum in Vet. Lubló; tum Adam. Petyerecz, parochum in Vitternick, et Alexium Keil, parochum in Düránd Canonicos hon. Capituli Scepusiensis benignissime nominare dignata est.

RR. ac M. D. Gabriel Balassa Canonicus Veszprimiensis I. Tab. R. Praelatus denominatus est.

Lord Palmerston.

Paginae publicae orationem communicant, quam Lord Palmerston die 19. Aprilis, brevi ante, quam plurimum dierum consultationes in comitiis anglicis relate ad hispanica negotia terminatae fuissent, habuit. Negari nequit, illustrem Lord hac opportunitate tam ratione temporis, quod ad dicendum selegit, quam ratione ipsius pertractationis majorem, quam unquam alias, in proponendis suis consiliis sagacitatem atque dexteritatem prodidisse. Si oratio haec tamquam explicatio sensorum cujusdam e viris factionum consideretur, qui opinioni suae fidem conciliare omni contentione adlaborat, fatendum profecto est, eandem pro hoc scopo prudentissime adornatam fuisse. Ast alia prorsus est ratio, si expendatur, sermonem illum ab anglico Statussecretario externorum negotiorum habitum esse.

Argumenta ipsa dictionis adeo singularia et praeter expectationem gravia sunt, ut operae pretium sit, genuinam verborum vim et significationem clare apprehendere.

Si D. Thiers, filius revolutionis, dum Praeses concilii Ministrorum et Minister externorum negotiorum Regis Galliae esset, non verebatur nomine Ministrorum, quorum Princeps fuerat, sympathiam suam pro illo regimine in Hispania enunciare, quod ipsum e revolutione enatum censendum est, et qui-

dem ob nullam aliam, quam hujus ipsius originis causam; hoc quidem intelligi potest, et naturale esse videtur. Ast dum Minister anglicus, immediatus quippe in serie successor illustrium reipublicae virorum, qui inde fere a medio seculo causam legitimi ordinis et juris tanta cum constantia ac felicitate propugnabant, non abhorret, absque ambagibus illorum principia profiteri, qui nationi jus tribuunt, „si res ita secum ferat, summum regiminis caput mutandi;“ actus hic adeo memorabilis et inauditae gravitatis est, ut accurate et cum omnibus suis consequentiis expendi omnino mereatur.

Hucusque Ministri anglici, quamcunque obcaecatae et constrictae mentis in consiliis politicis esse videantur, sincerum tamen votum illud fovere censendi erant, ut pax in Europa conservetur, et hoc eodem scopo tranquillitas interna cunctarum civitatum sarta tectaue custodiatur, utque ordo stabilitus ac jura legibus fundata ubique secunda praestentur. Supponere etiam licuit consilia eorum singulariter in rebus hispanicis, praeter minutos quospiam emolumentorum, forte obtinendorum, respectus, et conjecturas re ipsa illa, caeterum vana omnino, spe fuisse suffulta: posse regnum hoc pacari, dummodo ipsum Principem Don Carlos ejusque asseclas removere inde succederet. Denique libenter credituri eramus, Ministros Angliae, idem cum saniore Europae parte tenentes,

revolutiones pro ejusmodi eventibus habere, qui saepe quidem evitari nequeant, in singularibus casibus excusari etiam, imo nonnunquam in consecrariis salutare esse possint, una nihilominus ingentes semper juris violationes et convulsiones adducant, et qua tales pro maximis, quae unquam societates civiles ferire possunt, humani generis calamitatibus censendae, iisque terribilibus naturae casibus comparandae sint, qui mundum physicum quandoque invadere solent: uti sunt turbines, inundationes, terraemotus, magna incendia etc.

Interim in omnibus his spes nos fefellit. Ministri Angliae illorum potius opinioni adstipulari videntur, qui populis jus tribuunt revolutiones, dum et quando eis placuerit, vel prout ipsis „necessarium“ visum fuerit, suscipiendi, suosque Principes et magistratus pro lubitu constituendi aut exautorandi. Ministri Angliae non idcirco interveniunt in negotia Hispaniae, ut in infelici hoc regno tranquillitas restituatur, sed cum ipsa revolutione ibidem cooperantur, ut eidem triumphum procurent; itaque a ministris Angliae expectari potest, ut nullam occasionem, principiis suis per totam Europam victoriam procurandi, praeterlabi patiantur, et sic ubique locorum, ubi factio quaedam legitimo domino vale dicere „necessarium“ putaverit, eidem auxilium laturo, et si fieri possit, cunctas civitates ad illum felicitatis

apicem deducturi sint, ut in his quoque publicorum jurium correlationes aequae tam certis innitantur fundamentis, prout nunc constitutiones Angliae et Galliae de anno 1688 et 1830 inniti videntur.

At vero hac ratione occidentale foedus quadruplum caeteris Europae potentiis, velut pactum revolutionis apertum contra antiquum jus initum, adparere debet; neque iniquum videri posset, si ex adverso eadem pari ratione inter se pro illorum causa, qui suam in Hispania tanta cum constantia propugnant, foedus quadruplex pangerent.

Nullus alioquin exercitus per Galliam in Navarram iter suscepturus esset, neque classis ulla borealis exercitum ad litora Hispaniae exponere tentaret; ast alia etiam dantur cooperationis genera, quae minus periculosa et tanto magis secunda sunt. Si e. g. loco 40 millium armatorum quadraginta milliones fr. foederato ad arbitrium concrederentur, neque vero id clam et occulte, sed palam publice coram omnibus curiis argentariis Europae. Imo multo adhuc plus praestari posset, si nempe vadimonium reciperetur, futurum fore, ut restaurata Hispania aeriariales suas et debitorum correlationes magis iusta et aequa ratione compositura sit; dubitare sane licet, an cunctae armorum, adparatum bellicorum, et militum — etiamsi classarii forent — subvectiones in lance cooperationis tantum efficaciae habiturae essent,

quantum supradicta praestandi auxilii ratio. Id saltem nullus deinceps sagaciorum ambiget, quod moderno regimini madritensi, et quibusvis aliis eidem succedentibus similis originis, nihil aliud supersit, quam continuus progressus ad catastropham, certissime et necessario suo tempore secuturam cridam universalem.

v. * e P. B. W. B.

Lord J. Russel consilia sua electoribus exponit.

Lord J. Russel Status - Secretarius (Minister) internorum negotiorum imminente rursum nova electione ad electores suos Struodenses, quorum hucusque Ablegatus fuerat, in sui commendationem literas, ut vulgo fieri in Anglia solet, dedit, in quibus factorum rationes reddit et principia sua profitetur. Quaedam ex his literis juvat hic attingere. — Post encomia duci Wellington data, quem cunctis factionum studiis eminentiorem statuit, negat quoad tabellas civiles, seu dotem coronae, peculiarem quamdam inter opiniones differentiam intercessuram; nam quoadmodum honoris ac dignitatis Coronae interest percepta et expensa sua haud celare, ita commodum et saniora populi sensa deponunt, dignitatem Majestatis nequaquam constringere velle. Ulteriorem legis de pau-

peribus expansionem se non declinaturum declaravit, sed potius quamlibet ejus emendationem lubenter suscepturum. Quoad caeteras graviores quaestiones ad facta sua anteriora provocat, unde futura agendi ratio pateat; literas denique suas ita claudit: „Conabar institutiones nostras reformationibus corroborare, pro quavis opinione religiosa (confessione) absolutam libertatem obtinere, et iam Hyberniae aequalem cum Anglia libertatem procurare. Una tamen sollicite cavi ne ullum in innovationibus principium admittatur, quod veteres institutiones nostras in periculum adduceret, libertatem religionis cum detrimento praeexistentis ecclesiae stabiliret, necessitati ac desideriiis populi anglici ea ratione subveniret, qua unitas et integritas regni disturbaretur. Hoc sensu animatus propositioni cuique de introducenda electiva Procerum curia, de tributo in fines ecclesiasticos libere ex arbitrio ferendo obstendum mihi censui. — Unum adhuc argumentum attingendum habeo, quod hucusque in comitiis parum agitabatur: scilicet majorem publicae institutionis extensionem. Civitas hoc respectu obligationem primi ordinis adimplendam habet. — Unum e benignis Georgii III. votis fuerat, ut singula prolis in suo regno biblia legere possit. Utinam augusta throni haeres votum hoc adimplendo sit! Utinam culturae propagatio, religionis ac morum salutaris progressus et sanctimo-

nia tum communis populi felicitatis incrementum regimini moderno majorem pariat gloriam, quam partae priorum temporum in alea belli victoriae; nec minus illustris pacis, quam fuerat belli, eveniat triumphus!“

v. * e B.

Ubertas comitialium consultationum.

Acta novissimarum sessionum comitialium in Curia inf. Angliae cum adclusis documentis 50 tomos in folio constituunt. Paginatio titulorum seu index solus unum satis amplum tomum efficit. (De sumtibus typi actorum vide Alvearis III. Fasc. paginam 86. in apice. *)

Monarchae inter belli Duces Angliae.

Anglia hoc tempore duos Monarchas censet inter suos Generales: Regem Hannoverae, et Regem Belgii, qui ambo Campi-Mareschalli sunt. Reliqui duo Angliae Campi-Mareschalli sunt Dux Wellington et Dux Cantabrigiensis.

Purus Patriae et Boni publici amor in speculationibus.

Paginae „Messenger“, quae inde ab exordio adseverabant, tractatus cum Mareschallo Clausel de sumendo in copias Gubernatricis Hispaniae summo imperio nuper

*) Apud nos privatis sumtibus imprimi solent; novissimorum comitiorum Diarium et Acta 22 tomos effecere;—haberi adhuc possunt integra exemplaria a 89fl. 46xr. c.m.

oceptos vanos ac frustraneos futuros, die
 9. Jul. has de eodem argumento elucubra-
 tiones dant: „Tractatus cum Mareschallo
 Clausel nunc ad verum suum valorum redu-
 cti esse videntur. Neque enim de salvando
 per militare ingenium ac talentum Mare-
 challi revolutionali regimine Hispaniae agitur, sed
 potius de speculatione pecuniaria D. Agua-
 do aerario hispanico magna summa tenetur,
 quae jam a longo tempore incassum ab eo
 repetitur; nunc tandem summa illa aeris con-
 donanda ei promittitur sub ea conditione,
 ut fidem et auctoritatem suam interponere
 velit ad aliquot adhuc milliones a simplicula
 argentariarum speculationum plebe elicien-
 dos, plurimis iis, qui jam pro servitiis hi-
 spanicae revolutionis pessumdati sunt, ac-
 censendos. In desperato regiminis reginae
 statu fucata aliqua securitatis (garantiae) spe-
 cies ac praestigium pro decipiendis credito-
 ribus necessaria erat. Dnus Dux D., ma-
 gnae auctoritatis commembrum caetus spe-
 culantium, spondebat garantiam hanc apud
 regem gallorum se exoperaturum. Eloquen-
 tia ejus naufragium passa est, et Dux repulsam
 expertus. Anglia in hoc negotio minus difficilis
 futura erat, et, si Cuba in praemium data
 fuisset, pro mutuo fidem interponere para-
 ta fuisset. Ast Americani virtute pactorum
 praeexistentium nulla ratione admittere
 volunt, ut Angli sub quocumque prae-
 textu in negotia hujus coloniae se immisceant;

ea nempe, ut ajunt, vel hispanica, vel libera prorsus sit, oportet. In hac perplexitate Mareschallo Galliae et exercitu interveniente opus fuerat, itaque hoc consilium in medium prolatum. D. Campuzana (Legatus Hispaniae Parisiis) Christinae benignitatem Mareschallo conciliandam et ab eadem honores ordinum insignia ei procuranda in se recepit. D. Aguado contra pro communibus sumtibus argentum a campsoribus eliciendum spondit. Interim in palatio regio sinistre evenerant. D. Clausel agmen 25.000 armatorum conscribendorum potestate provideri cupiebat; sed superioribus verbis dicitur repudiatus fuisse. Alter etiam eventus intercessisse narratur. D. quippe Ouvrard, vix intellexerat, Dnum Aguado aliquantum cunctari, extemplo feneratoriam suam sedulitatem obtulit; sed non secus ac nuper Carolus V. pro similibus servitiis etiam „veteranus amicus ejus Molé“ gratias eidem agere festinabat. D. Clausel, hac ratione in politicas et financieras moralitates (seu in sodalitatem politicis et aerarialibus rationibus suspectorum;) incidens, quales sunt minister Politiae anni 1816 et famosus totius orbis admodiator, in hac scena talem personam ludere coactus fuit, ut sperari possit, eum mox, partes sibi tributas publicae deprecaturum.“

Haec et similia lucem nobis praeberere possunt, usurariam pravitatem in moderni

aevi motibus non secus ac olim *), et fors nunc longe majori in gradu partes suas habere; et dum plurimi libertatis, publicae salutis, communis prosperitatis rem agi somniant, ipsique speciem earum consecretantur, re ipsa speculatorum, foeneratorum, ambitiosorum, et egoistarum, qui proprii sui commodi causa totius orbis tranquillitatem ac salutem aleae exponere parati sunt, consilii fraudibusque vilem in modum inserviunt.

v. * e B.

Rogatio legis de modificanda civili Judaeorum in Saxoniam conditione.

Regimen Regni Saxoniae hanc civilis Judaeorum correlationis modificationem comitiis proposuit: „Nos Fridericus Augustus, Dei Gratia Saxoniae Rex etc. etc., ad civilem Judaeorum, regnum hoc incolentium, conditionem — amplificatis industriales occupationes exercendi juribus — quantum fieri potest, favorabiliorem reddendam, assentientibus fidelibus nostris Statibus, decernimus:

§. 1. Concessa Judaeis in hoc regno domicilia figendi facultas post haec etiam ad civitates Dresdam et Lipsiam restricta manebit. Praeter eos, qui a regimine indultum

*) Multa praeterea ad avaritiam excogitabantur, ut honesta praescriptione rem turpissimam tegerent. — Suo privato compendio serviebant.

Caes. de bello civ.

pro se et familia sua jam obtinuerunt, facultas haec etiam ad illos extenditur, qui praescripto legis de 24. Nov. 1834. jure domicilii in alterutra dictarum civitatum gaudent, nisi illud receptione sui in aliud regnum amisissent. Hi itaque pro figendo domicilio, aut ineundo matrimonio, novo indulto opus non habent. Matrimonium tamen ante expletum 21-mum aetatis annum etiam apud Judaeos mares vetitum manet.

§. 2. Transmigratio Judaeorum Lipsiae Dresdam, vel vice versa, cum venia duntaxat magistratum municipalium locum habebit.

§. 3. Exteris Judaeis domicilia, eo intellectis etiam illis, quae, inito fors inter Judaeam alienigenam et Judaeum intraregnatum matrimonio, procurata habentur, obtento duntaxat dicasteriorum regni indulto, concedi possunt.

§. 4. Judaei Lipsiae vel Dresdae domiciliiati quemcunque industriae ramum, sub restrictionibus infra expositis, caeterum iisdem praerequisitis, quae in Christianis exiguntur, praediti, pro lubitu exercendi jure gaudent.

§. 5. Jus quidem civis spectat etiam ad praerequisita, quae Judaei, vi §-phi 4-ti, ut opificia exercere possint, acquirere obligantur, illud tamen expositas in §-pho 65. coordinationis civitatum qualitates et praerogativas iisdem haud tribuit.

§. 6. Ex industriae ramis §-o 4. memoratis eximuntur pharmacopolia, diversoria, popinae, macella et scrutaria quaestura, hujus ultimi exercitium per exceptionem indultum Dicasteriorum praerequirit. Diversoria tamen ac popinae pro usu ipsorum Judaeorum admittuntur, nihilo minus a publica auctoritate rata habenda sunt.

§. 7. Quod opificia adtinet, jura coetus ac magisterii, et in hoc casu etiam jus sodales et tirones servandi, conceditur; Dicasteria tamen regni erga relationem civicorum magistratuum numerum commembro- rum aut magistrorum in quovis coetu defiget. Non secus de numero sodalium ac tironum, quem Judaei coetuum magistri habere possint, municipali magistratui liberum relinquetur necessaria disponere. Pro tironibus judaeos duntaxat pueros suscipere eis licet.

§. 8. Judaeus quivis intraregnanus a) haereditarium nomen familiae, si nondum haberet, assumere, et locali magistratui insinuare obligatur; b) in omnibus documentis, contractibus, testamentis, sponsalibus etc., ita etiam in suis libris commercialibus pure germanica lingua eis utendum erit. — In cujus rei documentum legem hanc manu propria subscripsimus et regio nostro sigillo corroboravimus.“

v. * e B.

Scientiae quandoque morbos corporis tollunt.

De Alphonso sapiente, rege Hispaniae, narrat Antonius Panormitanus: eum dum gravi quodam morbo laboraret, omniaque medicamina, a medicis praecepta, effectu carerent, historiam Alexandri Magni in Curtio tanta cum voluptate legisse, ut mox se valetudini plene restitutum sentiret, et saepius deinde exclamaret: „valete Avicenna et Hippocrates, et quotquot alii celebres estis medici, vivat Curtius, salus mea!“ — Rex Mathias Corvinus, qui literas et viros doctos non tantum aestimavit et promovit, sed ipse quoque scientiis excultus fuit, docto et ingenioso colloquio Joannis Regiomontani (cui pro dedicatione cujuspiam operis 800 aureos donavit) adeo exhilaratus fuit, ut a gravi morbo mox liberatus sit. e * e Z.

Arbor in toto orbe terraqueo maxima.

Europa merito gloriari potest, se maximum totius regni vegetabilis gigantem, plantam orbis maximam possidere. Arborem quippe, fagum castaneam, in latere montis aetnae. Caudicis seu trunci peripheria est 152 pedum. Inde a medio seculo arbor cava dirumpi caepit, et tanta utrinque accepit vitia, ut hiatus portarum vices obeant, per

quas pone se invicem duo currus in- et egredi commode possint, hoc non obstante folia quotannis fructusque fert. Intus tugurium sat amplum exstructum est. Vulgo arbor „centum equorum“ appellatur, quoniam enim imminente tempestate, frequens societas in comitatu 100 equitum in cavitate arboris annosae securum invenit refugium.

v. * e Z.

Mors martyrii.

In Cochinchina (India) Missionarius quidam Christianus, Marchand, nuper tales cruciatus perpessus est, quales primo aerae christianae exordio martyres perpessos fuisse constat. Crudelitates quibus expositus fuit, tormentorum, a Proconsulibus sub Diocletiano etc. excogitatorum, remoriam mevocant. Pius hic Missionarius per menses duos in exiguam caveam inclusus fuit, in qua neque rectus stare, nec pedes extendere potuit. Candentibus forcipibus musculi corporis elacerati sunt. Die 30. Nov. 1836 vitam hanc cruciatibus terminavit.

v. * e Z.

Funus paginarum „Constitutional“.

Paginae „Constitutional“, quae ante 9 menses edi caeperant, die 1. Jul. a. l. pro suo

proprio funere aes campanum hac ratione compulsarunt: „Paginae „Constitutional“ hodie ultimo comparent, nigra in margine fascia duplici pollet significatu; contipere nunc mente possumus, quidnam nobilis ille vir sentire debuerat, qui funus suum proprium comitabatur. Paginae „Constitutional“ vitam per $3/4$ anni egerunt; dum mundum conspexerant, tempus e caeruleis suis coelestibus oculis arridere visum est. Momentum illud temporis advenisse credebatur, quo paginis matutinis pure radicalibus fortuna secunda obtingere debeat. Spes haec nos fefellit. Fatum in foedere adversum nos stetit. Multos consilii sed paucos pecuniae dispensatores invenimus! Cuncti confitebantur, paginas „Constitutional“ re vera causam radicalem agere; ut primum attamen argentum solvendum fuisset, nemo domi inventus. Ita demum factum est, ut pauci illi, quibus omne onus incumbibat, justa indignatione commoti calamum abjecerint.

v. * e B.

A' magyar tudós Társaság.

A' Tudománytár encyclopaediai folyóirat' új folyamának 2-dik kötete, 20 íven, 4 kömetszettel, megjelent; 's illy tartalmú. I. Értekezések. Népmívelés (Briedl Fidél). Mennyiség-tudományi tételek. (Vállas Antal). Elmélkedés a' polgári büntetésről (Tarczi Lajos). A'

szanszkrit nyelv' ismerete (Résző Ensel Sándor). Törvények' és szokások' hasonlatossága (Kállay Ferencz). Villányosság az életműves lényekben (Mocsy Mihály). Okleveles toldalék (Luczenbacher János). — Ezen első, vagy is értekező osztályhoz, mellynek két szállítványa mindenkor egy kötetet teszen, azok' számára, kik azt 's a' literaturai osztályt annak idejében külön akarják köttetni, egy különös czimlap, valamint e' kötethez tartozó név és tárgymutató is adatott. — II. Literatura. Az 1835-dik évi külföldi philosophiai munkák', tudományrendszeresen (Nyiry István). Criticai vázlatok, a' külföldi literaturá' legujabb 's kitünőbb termékeiről. Franczia tudós társaság' ülései, aug. 29. — nov. 21. 1836. A' göttingai tudós társaság' legujabb jutalomkérdései. Bibliographia. Biographia. Magyar tudós társaság' ülései, és hivatalos jelentései, martziustól májusig. Literaturai töredékek. — Ára a' négy kötetből álló esztendei folyamatnak nyomt. pap. 4 ft., velencei velinen 6 ft.; postán 1 ft. 36 krral drágább. Találatnak még mind két nemű példányok az első, 2dik és 3dik évi folyamatból Pesten Eggenberger József academiai könyvárosnál, kihez minden egyéb könyváros utasittatik. Pest, a' kisgyűlésből jul. 10. 1837. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

NB. Pag. 95. ord. 9-o lege: „25-iki“; et ord. 27-o (1831 Sept. 7-dik.)

Kezünkbe kerültek Ms. Scitovszky János, Rozsnói Megyés Püspök Urnak 8 beszédjei, mellyeket a' mult nagy böjtbén székes egyházában mondott; mivel pedig ezeknek tartalmát, a' mai korszellemre nézve igen érdekeseknek láttuk, magától a Szerzőtől engedelmet nyertünk, hogy azokból némelyeket Méhkasunkba is iktathassunk 's így használhassunk. Olvasóink, nem kételkedünk, kedvesen 's nagyrésztvétellel fogják olvasni, 's vajha minden háznál hazánkban olvastatnának figyelmesen! — hatásuk a régi ajtatos, erkölcsös, egyszerű, nyiltszívű 's barátságos élet' ébresztésére 's visszaállítására sikeres lehetne! A mennyire tudósítatunk ez böjti beszédek alatt tömve volt a' templom, 's észrevehető élénkséggel 's buzgó érzelemmel halgattattak.

ELSŐ BESZÉD.

„Uram! nem de jó magot vetettél földedbe? honnan vagyon tehát, hogy konkoly nevedik rajta?“
(Máté XIII. 27.)

Igy szólította házi gazdáját a' szolga Sz. Máté Evan. Jegyzete szerint: így bátor vagyok én, saját, és a' ti nevetökbe meg kérdeni

e' Keresztfán függő Názáreti Jézust: Uram! nem de fáradhatlan tanításoddal a mennyei Igazságoknak, 's a' legszentebb erkölcsöknek magvát vetted a' te Anyaszentegyházadba — azt példás ártatlanságoddal ápoltad, és a' Keresztfán ontott szent véreddel ásztattad? honnan vagyon tehát, hogy Anyaszentegyházadban a legrosszabb fü, konkoly — a' hitetlenség, erkölcstelenség annyira nevededik? Azt a' feleletet adja a' felfeszített Jézus: *Inimicus homo fecit hoc „az ellenséges ember cselekedte ezt“* (Máté XIII. 28.)

Úgy vagyon KK. legdrágább, legjobb az a' mag' mellyet a' Mennyei Atya egy szülött fia Jézus által az emberek közt elvetett! — ez az Isteni igének magva hozott-is legbővebb mértékben legkelembb hit, 's erkölcsi gyümölcsöket — valahol csak jó földbe esett, és növésében nem akadályoztatott, nem tiportatott — valahol csak elfogadtatott az örvendetes Evangélium, minden rendben, minden korban olly nagy lelkü, 's szent embereket alakított, és nevelt, kik az emberi nemnek mindég valódi diszei voltak, 's leendnek, kiknek emlékek századok után is foghatlan illő tiszteletben maradand. — Mi tette vallyon oly nagy tiszteletüvé Pétert, Pált, Ambrúst, Ágostont; Constantint, Nagy Károlyt; Istvánt, Lászlót? hanem a' Jézus Evangéliomához szoros ragaszkodás.

E' legdrágább magot az Isteni Jóság a' mi napjainkra is fentartotta; ugyan azon

Evangelioronál dicsekszünk mi is, mellyet 1800 évek előtt maga az Istennek fija Kegyes Jezus hirdetett. Ez az Evangéliomnak magva a' Prédikálás, lelki oktatás, intés által a' mi szivünkbe-is gyakran, és igen-is gyakran vettetik, melly ez előtt olly nagy, és kelemes gyümölcsöt hozott; de ha tetteinket, ha nyilvános 's magányos éltünket, viselkedésünket, a' mi valóban ajtatos, és Keresztény Eldődink', Nagy, 's öreg Apáink' viselkedésükkel össze vetjük, ha figyelmes tekintettel a' Mennyei Atyának földjét, a' Krisztus Jezus Anya-szent egyházát körülnézzük, ah valóban jajgató hangal kell fölkiáltanunk: *„Uram nem de jó magot vetettél földedbe? honnan van tehát, hogy konkoly nevedik rajta?”*

Igen-is édes Fiaim! a' rossz fű a' konkoly az újabb időkben, a' mi napjainkban, a' Kristus Anyaszentegyházában igen elhatalmazott, 's anyira elterjedt, anyira felüté magát, 's felnevedett, hogy a' Jézus által elvetett jó magot, nem csak gyümölcstelené teszi, hanem azt egészen megfojtani, gyökerestül kitépni, semmivé tenni fenyegetődzik. — Oh KK. a' mi hit, 's erkölcsi legszomorúbb állásunkat feketébbre festeni úgy szólván szükségtelen; mert a' hitetlenség, az erkölcstelenség — az Isteniekhez hidegség — felebarátinkhoz érzéketlenség — itt e' szent helyen a' templomban — a' piacon, az útzákon — minden háznál — minden rendnél, és

kornál látható, kézzel tapogatható. Erről sírva panaszodik az Apa, Anya gyermekire nézve — a' Gazda, Gazda-Asszony cselédire nézve, — az Előljáró alattvalóira nézve — a' Biró a' pörlekedőkre nézve, — a' Tanítók Tanítványokra — a' Papok, Prédikálók híveikre, halgatóikra nézve — rakva vannak jajgatással a' könyvek, hirlapok, újságok, levelek: nincs többé hit, nincs religio, nincs vallás — nincs erkölcs — nincs igazság — nincs jámborság! ez hangzik mindenütt!

Midőn e' hit — 's erkölcsbeli siralmas állapotunkról, majd kiki jajgatva panaszodik! hányadik valljon az közülünk, ki magát ama hitetlen, erkölcstelen tömeghez számítaná? a' ki mondaná: én-is hitetlen, én is erkölcstelen vagyok,, — hányadik az: ki saját lelki megvakítását érzene, szíve' megvesztegetését meg ismérné? — hányadik az KK. ki tellyes meg győződéssel lenne a' felől: hogy ha az egész emberi nemzetet egy közönséges zavarodásba, ha a' föld' kerekességét latrok barlangjává, ha az embereket ragadozó farkasoká nem akarjuk tenni, a' hitetlenségnek kiirtásán, az erkölcstelenség' kigyomlálásán törekedve kell munkálkodni? mondjuk-meg KK. az igazat: látjuk, haljuk a' hitetlenséget, az erkölcstelenséget, és eránta érzéketlenek vagyunk! — szerentsétlen idő! bóldogtalan korszellem!

E hitetlenség, 's erkölcstelenség eránti érzéketlenségünk határozott arra, 's pásztó-

ri kötelességemmé tette, hogy e' szent Bőjtben, e' penitentia napokban, e' szent kereszt alatt a' mai hitetlenség, és erkölcstelenség ellen emeljem fel szavaimat különösen — jól tudván, hogy ha valakinek, nékem szól minden kétségen túl az a' fenyegető, 's parancsoló letzke, mellyet Isaiás Proféta által hirdet vala az Úr: *Clama, ne cesses*, (Is. 58. 1.) *kiálts, — meg ne szűnj, mint a' Trombita emeldfől szavaidat, 's hirdesd Népem' erkölcstelenségét, hitetlenségét, mert a' Tehezdeből fogom az ő lelkeket kívánni!*, — én reám nézve rettentő szententia!

Következőleg valamint ma, úgy a' következő Vasárnapokon siessünk e' szent hajlékba, 's letelepedvén e' Kereszten függő világ Üdvezítőjének a' kegyes Jézusnak lábai alatt megszomorodott szívvél fontolgassuk hit, 's erkölcsi megvesztegetésünket, és elmélkedjünk: ha ilyenek maradunk, mi hasztalan tanított minket az a' szent száj? mi hasztalan folyt ama 5 mélységes sebekből a' drágalatos vér? — értünk folyt mint a' patak, 's mégis elveszünk? — Oh legyen hát e' szent bőjti elmélkedésünk' tárgya legyen czélja: a' mi hit, 's erkölcsi megvesztegettetésünket megösmérni — és e' megvesztegettetésünk' okait kitapogatni, kitanúlni.

Oh Jézus! tekints a' magos Egekből mi reánk, kik e' szent Bőjtben, drága véreddel festett kereszted alatt a' mi hit, 's erkölcsi siralmas állapotunkról elmélkedni akarunk —

világítsd-meg elménket, hogy helyzetünk nagy szerentsétlenségét megösmérjük, 's e' szerentsétlenségünk okait vóltakép kitanúlhas-suk! — Leend ez a' Te szent nevednek dic-sőítésére, 's minekünk teremtményidnek lel-ki boldogulásunkra! figyelmezzetek,

Rajzoljuk-le vóltakép most a' mi hitet-len, 's erkőlcstelen helyzetünket. Meg kell ugyan vallani, hogy az Istennek földje, a' Krisztus Anya szent egyháza soha sem vólt egészen tiszta a' rossz, 's veszéljes nedvű fű-vektől — talált mindég módot az ellenséges ember a' tiszta búzának magva közé kou-kolyt hinteni — mindég találtattak a' Jé-zus aklában rühes juhok, szelid báránybőr-be öltözött ragadozó farkasok — mindég vóltak Jézus Anyaszentegyházában a' szent életű férjfiak 's asszonyok között gyarlók; kik a' késértetnek engedtek, és gonoszak, kik a' hit igazságait gyűlölték, az erkőlcstelenséget kedvelték, botránkozást szültek, 's a' ke-reszténységnek romlására vóltak. — Már a' 12. Apostolok közt egy gonosz Júdás lap-pangott — már szent Pál, János, Jakab: álnok atyafiak, tévelygő tanitók, vesztegetők ellen keservesen panaszkodnak — még az A-nyaszentegyháznak ama első szent századi-ban, mikor annyi ezrek, meg ezrek a' Jézus hitéért, az Evangeliomban foglalt Igazsá-gokért egész elszánással, véröket ontották,

találtattak hitetlenek, kik Jézust megtagadták, és gonoszak, kik az Evangéliom' gyalázatjára gonoszúl éltek; de nem voltak ezért ők olly szerencsétlen helyzetben, mint mi; — igen igen nagy a' különbség az akkori, és mostani hitetlenek, 's erkölcstelenek között — ők kevesen voltak, mi igen sokan vagyunk — a' mai hitelenség, erkölcstelenség anyira közönséges lett, hogy azt olly borzadásig eláradva minden rendnél, és háznál feltalálni egy században sem lehetséges; — és a' mi legszomorúbb, a' mi velejébe hat a' különbségnek, az: hogy ők a' törvényt szívökben tisztelték, a' kötelező erőt néki meg nem tagadták; de a' mai emberek a' hit, 's erkölcsi törvények' hiteleségéről, tekintéről, tiszteletéről egészen lemondtak — a' hit ágazatok előttök mende mondák — a' törvények üres hangok — ezek ellenvaló tett, nem véték, nem gonoszság.

Az igaz: nagy szerencsétlenség, ha bizonyos üdő korban, akármelly hit ágazatnak vagy törvénynek ellenére a' hitelenség, a' véték közönségesebben elterjed — nagy szerencsétlenség: ha p. o. a' gyermekek' nevelése hibás — a' házasági hűség csügged — a' házi békesség alább szál — ha csalások, igazságtalanságok, paráznaságok történnek, mert ezek az emberi nemnek fölöttébb károsok, veszélyesek; de még sem lehet az efféle kicsapongóknak megtérésökrül, jobbúlásokrül kételkedni, valamig az illy kicsapongók a' hit

ágazatnak igazságát hiszik, a' törvénynek sérthetetlenségét megismérik, az az valamig lelkiisméretjökben meg vannak győződve, hogy a' hit, 's erkölcsi törvénynek megsértése valóságos bűn; — addig, mig lelkiisméretjök'érzése nints megfojtva, a' kis Biró nints meg ölje; csak a' bűnnek ragadó ingerei által van elnyomva, eltompúlva; melly az Isteni kegyelemnek egy belső szava — egy predikációnak halgatása — egy két jó intés — egy ájtatos könyvnek olvasása — vagy egy szerentsétlen eset által fölelevenítettvén, ez a' bűnöst lelki álmából felkölteni, észre hozni, és az igazság, a' jámborság útjára vissza léptetni képes. — Szóval: valamig a' Bűnös a' hit, 's erkölcsi törvénynek igazságát, szentségét hiszi, még nints elvesztve — hitében fekszik jobbulásának magva.

De sokkal szerencsétlenebb állása vagon azon embernek, ki szivéből a' Hit 's erkölcsi törvények' igazságát, szentségét, tekintetét kikergette, ki a' hit ágazatot, a' törvényt mint tévelygést nézi, 's mint előítéletet megveti; mert nem hányja szemeire többé lelkiismérete cselekedetének gonoszságát — a' bűn' örömeivel él ő legnyugodtabban — sajnálkozik azokon, kik a' törvényhez ragaszkodván ön megtagadások által az élet' ürmei közt-is vigak. És azért mint egy lehetetlen, emberi módon szólván, illy bűnösön segíteni; mivel ő minden oktatást, intést, dorgálást, mint alaptalant, mint e-

lőítéletet, mint emberi véleményt megvetőleg eltol magától. — Pedig e szerentsétlen helyzetben vannak mind hitőkre, mint erkölcsökre nézve a' mai Keresztények. Istennem!

Az előbbi üdőkörban meg nem támadtattak, nem tagadtattak az Isteni, sem az Anya szent egyházi törvények — tekintetben vólt kiki előtt ezeknek szentségök, sérthetlenségök, kötelező erejök; 's azért, ha ez, vagy amaz, a' könnyelműség szűltte hirtelenkedés, erős késértet, vagy rossz példák által elragadtattván, a' törvénynek szentségét meg is sértette; alig ment végbe a' rossz tett, máris a' józan ész ellene mondott cselekedetének — a' föleszmélt lelkiisméret szemre hányásokat tett, 's ha a' Kereszténységnek tudára jutott, senki előtt helybehagyást nem nyertt, senki nem pártolta, senki azt mentegetni sem merte, inkább közönségesen kárhoztatott a' bűnös tett — 's a' bünttévé megútáltatott.

De most — Ó nagy Isten! a' hit, 's erkölcsbeli törvények nem alattomban, hanem nyilván — nem a' késértetnek erőlködése, de az akaratoság' határozása szerint megsértetnek, megszegettetnek. — Most a' Jézus Istenségét tagadni, — az Anya szent egyház' hatalmának isteni szerzését megvetni, bármi Szentségnek isteni eredetét megtámadni közönséges. — Most a' Jézus tanítása' ellenére minden lelkiisméretben érzett furdálás nélkül úgy a' tudatlan,

mint a' tudós, nyilván, minden Vallásnak, legyen a' Katolikus, Evangelikus, Református, Mohamedánus, Socinianus, Bálványozó, üdvezítő erőt tulajdonit. — Most a' legkissebb tartózkodás nélkül a' Jézus tanítása' ellenére, akárhol bátran kimondatik: *Mivel mindnyáján egy Istent hisszünk — mindnyájunkért meghalt Krisztus — mindnyájunkért van a' mennyország; tehát akár melly Vallásban is üdvözülhetni.* — Most Jézus tanítása' ellenére, majd minden bátor kimondani: *az egy Vallás olyan velejére, mint a' másik; csak a' külömbfélemód, szertartás, ceremonia teszi a' Vallások külömbségét.* — Most Jézus tanítása' ellenére soknak hit sem kell; *az Isten, úgy mond, a' Veséket és a' sziveket vizsgálja, és így az ember csak jó szívvél birjon — nem kell hit, mert a' jó szív üdvözít.* — Ezek most minden tartózkodás, minden lelkiisméret-furdalás nélkül közönzégesen a' Jézus tanítása' ellenére mondatnak, 's olly vakmerőn állítatnak, hogy a' ki ellenkezőt mond, vitat, előitéletekkel, bigottsággal tellyesnek, az emberiség' ellenségének kiabáltatik. —

Ide, ide kellett vala egészen jutni azoknak KK. kik a' Jézus tanítása' ágazatit elfogadni, vagy elnem fogadni egynek tartják — kik előtt a' Jézus törvényeinek nincs hitelességök, sérthetetlenségök, tekintetök — p. o. ők Ünnepe', 's Vásárnap' az Isteni szolgálaton meg nem jelennek — dolgoznak — pedig

nem valami nagy szükségből, vagy az előjáróság' engedelméből; nem, — de azért, mert többé az Anyaszentegyház' parancsolatit tekintetbe nem tartják; mivel képzelik magoknak: hogy jussa sinsz az Anyaszentegyháznak valamit parancsolni, vagy tiltani. — Sokan napról napra, böjt, vagy nem böjt, húst esznek, nem azért; mert ezt egészségök' fön tartása, vagy szegénységök megkívánja; de azért, mert már szivökbe megtagadták: hogy lehessék valakinek hatalma nekünk böjtöt parancsolni. — A' családok, igazságtalanságok, úrsorázskodások napoként szaporodnak; pedig nem azért, miutha az inség szegénység, kenyér', ruházat' szüke szoritotta volna ezekre; de azért mert az igazság' törvényének szentségére, sérthetlenségére többé semmit sem hajtának.

Ez a' mi szerentsétlen helyzetünk KK.! ezerszer szerentsétlenebb az előbbi századok helyzeténél! Ők-is vétkeztek, törvényt szegtek, de a' gyarlóságnak elragadtatásából, a' szükségnek a' rossz példák, társaknak ingerléséből. Oh de minket nem az emberi gyarlóságnak ingerei vezetnek a' törvények' tapodására; hanem az, mert többé a' hit, 's erkölcsi törvényeknek semitsem hiszünk, — mert azoknak tekintete, tisztelete már megszűnt előttünk. — Vallyon lehet-e siralmasbb állapotot csak képzelni? — lehet-e siralmasbb idő korba gyermekinket, maradékinkat taszítani? — Ó szerentsétlenek, mire is fog-

nak azok jutni nem lévén szívökben a' törvények' tekintete, tisztelete — előre csak alattomban csalni, azután nyilván fogják ember-társuknak javait ragadni, becsületét, jó nevét marczongolni — 's végtére készek lesznek felebarátjuk' éltét kotzkára vetni, ölni! Ó szerentsétlen idők! —

Meg érdemli valóban e' siralmas helyzete a' mai emberiségnek, hogy annak okairól, kútfejről a' következő öt Vasárnapokon elmélkedjünk; elmélkedjünk t. i. honnan ered vallyon e' hit, 's erkölcsbeli megvesztegetetésünk? — honnan ered: hogy a' hitre nézve hitetlenek, vagy legalább hidegek — a' bűnre nézve minden tartozkodás, szegyen, becsület érzés — a' törvényekre nézve minden tekintet, tisztelet nélkül vagyunk! — Oh KK! legalább ez egybe hidjunk Jézusnak: *nihil prodest homini, semit nem használ az embernek, ha az egész világot meg-is nyerje, lelkének pedig veszteségét szenvedje* — (Máté XVI. 26.) 's azért e' szent Böjtöt eme igen igen érdekes okoknak feltalálásokra, 's ájtatos megfontolásokra szenteljük! — Legyen ezen óra minden Vasárnap' olyan, mellytől talán hitünk, erkölcsünk, lelki nyugodalmunk, üdvösségünk függ! — Tegyük tehát mindent félre, 's mai nap' e' Szent Kereszt alatt tökélyük-el magunkba: hogy a' következő elmélkedésekben megfejtett igazságokat elfogadni, és követni készek vagyunk! —

Ó Jézus! nyisd föl a' Te kegyelmeidnek tárházát, 's hintsd mennyei malasztidnak jó magvát ez öszvesereglett keresztényekre, kik szomjúzák a' Te igazságodat, ohajtják hallani szavaidat, 's birni valaha kegyelmedből örvendetes mennyországodat.

Amen.

ALLUSIONES *)

ad Falconem Regium, ante S. Aedes Thaumaturgae Dömölkiensis procumbentem, et ea, quae in ipso sunt observata.

§. 1.

Falco Regius capitis oculos velante liberatus, ad s. locum Campi Dömölkiensis advolat.

L e m m a: *Reducto velamine velox.*

Cur prius ad sacras non venit Virginis aras
 Falco volans? auceps lumina texit avi.
 Tegmine deposito sacra limina pronus adivit
 Prostratus Magnae Virginis ante fores.
 O utinam cupidus velaret nemo clientes!
 Plures conspiceres huc volitare greges.

§. 2

Falco Regius ad S. Aedis limina volans, a jaculatoribus non noscitur, impetitur terno scopeti ictu, tangitur ita, ut plumae volarent,

*) Ex antiquo MS. communicat Bernardinus Takács, Ord. S. Ben. Presbyter.

hinc saga, vel magus volans esse putatur,
et onerato clavis et ungula sclopeto percutitur,
sed tamen illaesus permanet.

Lemma: *Illaeus ab ictu.*

Impetitur Falco truculentis ictibus insons,
Tangitur, at nullo laeditur ille globo.
Ergo Magus, vel Saga volans avis esse putatur,
Quam temere mundus iudicat innocuos!
O fallax hominum mens! vel sententia prae-
ceps!
Non est, quem Virgo protegit, ille magus.

§. 3.

Falco Regius, ante aras Divae concidens,
asylum invenit.

Lemma: *Tuta salus.*

Cur non saxa petis? cur non petis antra Dia-
nae?
Cur Divae ad cellam, territe falco, fugis?
Forte magia tua est magnae te fidere Matri?
Perge, hac arte licet cuilibet esse magum.
Tales nempe magos haec Virginis ara tuetur:
Vitam custodit, non rapit, ista domus.

§. 4.

Falco Regius ante S. Aedes alte volans, sym-
bolum est eorum, qui magna petunt a Dei-
para, et obtinent.

Lemma: *Spe gratia major.*

Quamvis nola gravet, geminus gravet annu-
lus, alta
Falco petit magnae Virginis ante fores

Dum petis has aras homo, non pete vilia tantum,
 Contra spem spera, gratia major erit
 Nam pudet hanc Dominam, tua si fiducia major:
 Sit tamen illius gratia forte minor.

§. 5.

Falco ab Aldrovando l. 5. et Ornithologis Orn. c. 2. ob insignem fortitudinem sacer dicitur, sed Falco Regius ante aras Divae considens, et se quasi in victimam consecrans, meliore titulo sacer vocatur.

Lemma: *Quis neget esse sacrum.*

Eximiae vires queis praedam tollit in astra
 Falconem faciunt dicier esse sacrum.
 Nunc ubi virgineis se falco victimat aris,
 Certius est titulo jam meliore sacer.
 Discite, mortales, esse hujus victima Divae!
 Sternite vos aris! quid vetat esse sacros?

§. 6.

Falco Regius ante S. Aedes nolas pedibus deponere tentat.

Lemma: *Ne noceat fama.*

Falco, soporiferas cur tentas vellere nolas
 De pede? nonne fugis, qui nocuere, sonos?
 Est nolae similis pulsanti fama virorum,
 Hei mihi quam nocuit non bene fama sonans.
 O quis det streperas mundi compescere nolas?
 Hic, ubi falco petit, tu pete, Virgo dabit.

§. 7.

Falco Regius duos annulos ad S. Aedem Dömölkiensem adferens, augurio est, quod huius loci Thaumaturga futura sit pronuba, Domus Austriacae.

Lemma: *Pronuba mater erit.*

Annulus est duplex, quem falco detulit hospes,
 Usque ad virginei limina sacra throni.
 Felix augurium! plus annulus ense valebit:
 Austriadum Diva haec Pronuba mater erit.
 Ergo bella gerant alii, sed tu, Austria, nube!
 Perdita restituet regna Maria tibi.

§. 8.

Falco Regius incisa annulis caesarea, et regia insignia in sacro loco repraesentans, augurium facit, quod ope SSmae Matris quilibet Hungariae Rex sit simul futurus Romanorum Imperator.

Lemma: *Cum Cruce sint Aquilae.*

Caesaris, ac Regis fert huc insignia Falco:
 Forte, ut Virgineae sint monumenta domus?
 Forte, ut commendet Dominos ad Virginis aras?
 Forte, ut venturos praescius insinuet?
 Jungit utrumque simul, quasi Divam Falco
 rogaret:
 Semper ut unitae cum Cruce sint Aquilae.

(Continuabitur.)

Logogryphus.

Ens vivum, rationis egens, aut compos: at illud
 Cancrino si more legas, dant sola metalla. — —

Diploma (Charta) Principis Don Pedro.
Continuatio Constitutionum Portugallicarum.

I.

Data in londinensibus paginis e literarum commercio Ulyssipone de 28. et Portu de 29. Jun. nuncia de reactione imminente in favorem Diplomatis Don Pedro loquantur, et signum pro hoc Diplomate in Oporto primum sufferendum censent; et re ipsa jam asseclae ejusdem magno numero illuc se contulisse dicuntur, necessaria consilia praevis ibidem ineundi causa. — In his adjunctis non putamus abs re fore, si elucubrationes hic subjectas communicaverimus.

Eventus in Portugallia inde a Constitutione Comitiorum 1822 usque 1826.

Constitutio Comitiorum (Cortes) de a. 1822, quam non ante decursum 4 annorum, et etiam tunc nonnisi in conventu nationali immutare licuisset, non integris sex mensibus superstes fuit, imo neque per hoc tempus observabatur. Vixdum comitia consederant, et jam jacobinis, suis principiis constanter inhaerentibus, non satis celeri passu negotia progredi videbantur; unde jam mense Januario 1823 Ministros, e suo licet gremio electos, de omnibus per revolutionem productis turbis et excessibus criminantes, pro ferendo iis remedio postulant: ut omnes

constitutioni minus faventes officiales abigantur, nobiles et ecclesiastici novo tributorum systemate efficacius spolientur, ita vocitata „bona nationalia“ dissipentur, in primis autem ut populus superstitioni et ignorantiae, (i. e. institutioni et doctrinae christianae) subducatur.

Ast cum nuncio de ingressu exercitus gallici in Hispaniam etiam dies discriminis adventabat. In primo superbiae aestu, cui mox pavor et ignavia subsecuta est, foedus cum hispanicis comitiis „ad defendendam peninsulam et constitutionale systema“ pangendum tentabatur, quod tamen effectum caruit. — Minister belli in relatione, fastu plena, adfirmat, exercitum portugallicum, praeter propugnatores nationales, 30 mille viros numerare, eumque in tota Europa maxime constitutionalem et, si necessitas expoposcerit, omnem a peninsula invasionem propulsando esse. Svasu ejus comitia 6-ta Martii decernunt, ut omnis gallici exercitus in Hispaniam ingressus pro invasione ipsius Portugalliae habeatur, exercitus portugallicus in prima linea ad 60.000 viros augetur, provinciales milites una cum ablicentiatis ad signa revocentur et praesidiales nationales Ulyssipone et Portu in agmina conscribantur. Legatus portugallicus Parisiis, adversus principium interventionis, a congressu aularum Veronae probatum, „acerrimis verbis“ protestari, et subitaneo recessu mi-

nari jussus, si exercitus gallicus ad solum Hispaniae pedem positurus esset. Interim ex omnibus his decretis nullum effectui mancipatum, et de protestatione legati nihil quidquam praeterea auditum.

Promissum Hispanis revolutionariis terribilis portugallici exercitus auxilium unicus vir privatus, Comes Amarante, irritum reddidit. Die 23. Februarii, adhuc ante ingressum Gallorum ad solum Hispaniae, Comes suos congregat, et cunctos Portugallos ad arripienda arma provocat, regnum a jugo Comitiorum et revolutionis liberandi causa. Jam die proxima duae legiones — „in tota Europa maxime constitutionales“ — in Chaves praesidia agentes, signa et tesseram regiam arripiunt, et partes Comitis Amarante amplectuntur; idem et milites praesidii Braganzae faciunt, imo suos etiam constitutionales officiales comprehendunt, sicque insurrectio totam provinciam Ultramontanam corripit. Rex contra, Comitem Amarante die 4-ta Martii omnibus titulis et dignitatibus exiit, verisimillime comitiis obsecutus, et genio temporis indulgens, cujus in gratiam modernis temporibus inimicos saepe remunerari, amicos autem persequi ac fidelitatem punire usu venit.

Die 15. Mart. Generalis Comitiorum Ludov. la Rego minoribus quibusdam proeliis exigui momenti noxas Comiti Aramante intulit, et hic parte suorum deseritur, quoniam, prout

quidam ferunt, Cleri et agricolarum auxilia respuit, cum constitutionalibus tractare caepit, neque constitutionem sufferre, sed eam ad suam duntaxat mentem modificare voluit. *)

Post haec comitia die 20. Martii terribile adversus regios, sua opinione devictos, insurgentes decretum edunt. Militibus veniam, officialibus praemium haud quaquam pollicentur, non ut olim regium gubernium cum Oportensibus constitutionalibus rebellibus fecerat: quapropter reprehensionem quidem haud merentur. Imo vero insurgentes provinciae et pagi bellico tribunali subijciendi et incendio delendi, arma gerentes glande trajiciendi, fortunae eorum in fiscum redigendae decretae, quamquam constitutio, jurejurando confirmata, omnem confiscationem prohibuerit. Ulyssipone plurimi interceptiuntur, et complures e Clero atque nobilibus, ob levissimam de propensione in re-

*) Si haec ita se habent, quod caeterum adfirmare nolumus, etiam Comes Amarante ad illos pertinuisse videtur, qui revolutionem in tantum oderunt, in quantum mala ejus consecutaria experiuntur; contra, eam lubenter ferunt, donec alii, praecipue ecclesiastici, eadem affliguntur. Mortales nexum inter probas doctrinas et probas actiones comprehendere nolunt. Etiam ante haec quinquaginta annis (1774), post casum ministri revolutionalis Pombal, seculares duntaxat in suas possessiones restituti,

gem suspicionem arbitrarie in exilium pel-
luntur.

Die 31. Martii ordinaria comitia sessio-
nibus suis finem imponunt, Rex iisdem de
sapientissimis legislativis decretis gratulatur,
aitque: se mortem potius oppetere velle,
quam juratam constitutioni fidem frangere;
una declarat, cunctos suos subditos, qui
exemplum sequi nollent, summam indigna-
tionem suam incururos, spondet denique,
se in causam nationalis liberta-
tis collaboraturum. *) Ablegati discedunt
inter clamores: „Vivat Constitutio!“ — „vi-
vat populi majestas“ — „vivant Portugalli,
qui mortem servituti praeferunt!“ — Ulti-
ma tamem hac exclamatione, quin ille ani-
mus fuisset, regiis insurgentibus laudes ce-
cinerunt; hi enim revera fuere e Portuga-
lis, qui mortem foedae et ignominiosae ser-
vituti anteposuerunt.

Comes Amarante interea cum 4000 ar-
matis ad solum Hispaniae se recepit, iter
per provinciam Legionensem faciens ad Me-
rinam, non procul Valladoleta, copias refi-
cit. Generalis autem Comitiorum, Rego, eum
assequi non valens, in Portugalliam reversus
est.

Die 15-ta Maji prima extraordinariorum
comitiorum sessio celebratur. Rex sponsio-

*) Singularis haec — regi captivo praescripta —
oratio legi potest in appendice operis „Annuaire
historique 1823.“ pag. 143.

nes suas de manutenenda constitutione repetit. Ast ministri et comitia rapidis gallici exercitus in Hispania progressibus territi, neque novas scribere copias, nec militiam provincialem congregare audent, proque eo, ut quemvis Pyrenaeum transgredientem Galium hostis loco haberent, sufficere jam censent, agmen limites observandi gratia in provincia Beira collocare. Legionem 23-am, quae etiam ad agmen illud destinabatur, per iter Colonellus Souza alloquitur, suisque votis obsequentem Villafrancam inter conclamationes: „Vivat Rex!“ reducit. — Eadem nocte 25. Maji 1823. Princeps Don Miguel Ulyssipone evadit, et Villafrancam adpellens edita proclamatione declarat, se arma rapere, ad regem et nationem a jugo comitiorum liberandos. Frequentissimi dein e conspicuis viris semet eidem jungunt. — Comitia, his eventibus exterrita, ad praestitam salutis publicae commissione relationem: Patriam (i. e. centram murariorum conspiratorum coetum) in periculo esse declarant, exclamantque: „Salveat constitutio! mortem potius quam servitute!“ Generali Sapulveda praecipunt, ut securitatem metropolis curet. Ast die jam altera nec patriotico huic Generali, seditionis Portoensis auctori, fidunt, et imperium in omnes copias Ablegato D. Georg. Davilaz de Souza Tavares concedunt. Sepulveda exauctoratione exacerbatus, re vera novae, con-

trariae revolutioni operam addicit, et noctu cum arcis praesidio Villafrancam excedit. Exemplum ejus cunctae legiones (excepta 18.) imo ipsius politiae satrapae et propugnatores provinc., simul 2700 milites, „praestantissimi et in tota Europa constitutioni addictissimi“ sequuntur, et ad signa Principis Don Miguel transeunt.

30. Maji consternatio comitiorum universalis evadit. Nullibi reperire est auxilium, nisi apud Regem omnium optimum; recipiunt etiam parumper animos, postquam is edicto declarasset: „se ut pater filium oblivisci, ut vero Rex eundem punire nosse“, quamquam idem vi constitutionis neminem amplius punire potuerit. Conclamatione dein decretum: constitutionem — in omnibus licet capitibus violatam — ex integro retinendam. Interim novus etiam Minister belli ad regios transit, duo alii munus exitiale deprecantur, quibus rex tres alios ferociores revolutionarios e comitialibus ablegatis substituit, qui munera non reformidarunt. Ut vero infausta hac pro comitiis die plena adsit calamitatum mensura, milites quoque legionis 18-vae deficient, quae 1820 in Oporto seditionis vexillum prima sustulit, et sola hucusque revolutioni fidelis permansit. Post lustram quippe non ad contubernium, ut oportuisset, sed ad palatium regium concedunt, exclamantes: „Vivat Rex absolutus (i.e. liberatus) — appage constitutionem!“

Populus omnis eandem acclamationem cum exultatione repetit, abjectamque nationalem tesseram conculcat. Rex diu incassum silentium postulat, tandem e podio exclamat: „Cum tandem ita per omnia habere vultis, amici dilecti: vivat Rex absolutus.“ Postea cum filiabus carpentum conscendens, in comitatu 18-vae legionis et innumerae multitudinis Villafrancam ad filium Don Miguel, quem mane ejusdem diei oblivioni tradidit, et qua rex punire voluit, devehitur.

v. *

(Continuabitur.)

Novarum rerum liberalis conditio.

Paginae Ulyssiponenses de 29. Jun. communicant quatuor rogationes per commissionem aerariam comitiis propositas 1) Haereditatibus familiarum inter consanguineos secundi gradus vertigal 2 a centum imperabitur; in gradu vero tertio 4. a centum; item 6 a centum pendendum erit ab haereditatibus inter non consanguineos, et hujus duplum inter exteros. 2) Omnes chartae pro documentis aut conventionibus adhibitae libri item mercatorum publico typario subjicientur. 3) Cunctae domus quae 30.000 reis (circa 180 franc) censum inferunt tributum solvent. 4) Quibusdam exteris et co-

lonialibus mercibus praeter summam in tabellis vertigalium expositam novum vectigal per tempus unius anni imponetur.

v. * e W.

Nimia in speculationibus fiducia.

Paginae „Times“ ex urbe Mobili (in America bor.) literas de 10. Maj. communicant, in quibus haec leguntur: „Fere unus quisque mercatorum et plantatorum in australibus seu gossyppinis statibus aere alieno obrutus et fortunis lapsus est. In hac urbe (Mobile) haud pauciores quam 170 cridae evenerant, ubi tamen omnis populus albus 7000 duntaxat numerat. Calamitas commercialis in foederatis Statibus describi nequit. Classis operariorum in borealibus et orientalibus provinciis omni prorsus labore destituta post acerrimam hyemem horribiles patitur aerumnas.

v. * e W.

Habet suos ubique terminos libertas.

Memoria digna est pro speculantibus Europaeis, qui terras in America coemendas in animum induxerunt, lata in novissima comitiorum americanorum sessione lex de venundandis terris ibidem. Lex haec acri adversus elusiones sagacitate vetat, ne ullus plus quam duas sectiones seu 1820 jugera

coëmat, praecipitque ut idem post 5 ab em-
tione annos demonstrare teneatur, se in ter-
ris illis domum inhabitabilem extruxisse, et
decimam ad minus partem terrarum, extir-
patis silvis, pro cultura repurgasse, aut uno
saltim anno terras easdem incoluisse. Si haec
probare nequeat, documentum de possessi-
one acquisita ei denegatur, et solum interea
pretium amittet. v. * e W.

Ita dicta „Ecclesia gallica“ in angustiis.

Sic dicta „Ecclesia gallica“ in magnis
angustiis constituta esse videtur: Vix ante a-
liquot dies unus ex ejus ministris, D. Auzou,
propter grave aes alienum in custodiam da-
tus; nunc vero ipsum quoque Caput ejus-
dem, D. Châtel, subscriptionis tabellas apud
suos asseclas circumferri curat, ut collatis
censum oeci in suburbio S. Martini, in quo
conventicula habebantur, exsolvere possit.
Dominus domus oecum occludere minaba-
tur. v. * e B.

A L L U S I O N E S

*ad Falconem Regium, ante S. Aedes Thau-
maturgae Dömölkiensis procumbentem
et ea, quae in ipso sunt observata.*

(Conclusio.)

§. 9.

Falco Regius crudae carnis frusta sibi por-
recta non delibavit, in sacro loco abstemius.

Lemma: Mores immutat, et actus.

Non comedit Falco porrectae pondera carnis:

Praedo vorax sacro continet ora loco.

Haec est nempe domus, quae mores mutat,
et actus:

Saepius hic milvus factus alauda fuit.

Tu quoque siste tuos hūc arae Virginis hostes,

Rhinoceros, gremio Virginis, agnus erit.

§. 10.

Falco regius impastus pullum vivum pro
esca datum, sed sub alas suas se recipientem,
non tantum non lacerat, sed fovet, et dimittit
in s. Loco.

Lemma: Memor fiduciae.

En datur impasto Falconi pullus in escam,

Non tamen aut rostro, aut saucius unque
perit.

Fors quia se rapidi Falconis subdidit alis,

Progeniem Falco credidit esse suam.

Quis non Austriacis sub pennas currat alaudis?

Austriacus quando Falco benignus erat.

§. 11.

Falco in sacro loco columbamprehendit,
nec dimittit.

Lemma: Tenui, nec dimittam.

Arripit expertem fellis cum Falco columbam

Non tibi permittit, quod tenet ungue rapi

Quid docet? ut teneam, non dimittamque
 Mariam,

Haec recreare animum sola columba potest.
 Ergo Maria, tuas stringo, nec desero plantas:
 Utque columba mihi sis sine felle, precor.

§. 12.

Falco Regius novo capito in s. Loco velatus
 quamvis volare non possit, molitur tamen.

Lemma: Est voluisse satis.

Nititur obnuptus volitare per aëra Falco:

Forsitan ut Domino serviat ille suo.

Est voluisse satis. Quodsi servire Mariae

Appetis? hoc praesta, quod potes, et sat erit.

Hei mihi, quae volui? sed non fuit usque facultas:

Multa tamen posthac, si tribuatur agam.

Szabad kir. Szeged városának cs. kir. tanácsos, és nádori udv. orvos ngs. Würtler

József urat polgárasító levele.

„Mi szabad királyi Szeged városa' főbírája, polgármestere, 's tanácsa adjuk tudtokra mindeneknek, a' kiknek illik: hogy minekutánna dicsőségesen országló kegyelmes koronás Királyunknak szolgálatját, a' közjót, 's városunk' további szabad fen-

maradhatását néző tárgyaknak felvételek, folytatások, és elintézések végett a' mai alulirt napon egyben gyülekezvén tanácsülést tartottunk volna: akkoron hálás elismeréssel, 's valódi tisztelettel vévén cs. kir. tanácsos, és udvari orvos Würtler József úr ő nagyságának abbeli fáradhatatlan szorgalmát, lelkes törekvését, derék ügyességét, 's ritka gyógytudományi tehetségét, mellyekkel a' haza' minden egyes lakosai által mélyen tisztelt Nádora József Ő cs. kir. Főhgségének közel fél század alatt a' kegyelmektől körül-súgárzott kir. szék fenállására, az édes hon közjavára, és minden egyes lakosai hasznokra, jólétökre, 's boldogságukra igen terhes munkálatai, a' nemzeti nagyság emeledésére, kereskedési, 's miveltségi virágzására, szakadatlan intézett fenséges törekvései által veszélyesen meggyengítetett egészségét a' fenyegetve környezte kétes állapotból kiemelni, ez által a' haza' egén elterjedt, 's magát az édes reményt is már elaltatta gyászborút újabb vidám fényre deríteni, a' valódi részvét, és fájdalom által elfogult honfi lelkeket új öröme édesíteni, a' lehető nagy vesztés félelmétől a' hazát felmenteni, 's mélyen tisztelt Ő cs. k. Főhgségét elhanyagolt egészségének jobbra változtatásával, mint erős oszlopot a' fenséges kir. széknek, mint másod atyát az őt tisztelve szerető nemzetnek, mint rendíthetetlen oltalmazót az ős alkotmányi létnek, mint jóltevőt a' segedelemért síró emberiségnek,

mint fő pártfogót a' tudományoknak, művész-
ségeknek, mint erős paizst az igazságnak,
mint nyájas férjet és gondos atyát szeretettel
érezgő fenséges nejének, és tisztelve szerető
nagy reményű gyermekeinek visszaadni sze-
rencsés lőn, ezeknek tekintetéből hálás lel-
keink valódi sugallatánál fogva fennebb már
tisztelve említett cs. kir. tanácsos, és udv. or-
vos Würtler József úr ő nagyságát a' kebe-
lünkbeli polgári czímmel megtisztelni, felru-
házni, 's többi szabados polgaraink sorába
beiktatni örömmel siettünk, adván, 's enged-
vén fentisztelt ő nagyságának mind azon sza-
badságokat, és törvényes jogokat, mellyek-
kel az enyészet hamvaiban is dicsően szun-
nyadó fens. koronás Királyainktól nyert sza-
badság, 's ajándék - leveleink, úgy szinte az
élő törvények' tartalmainál fogva birnak, és
élnek. — A' minek valóságára adtuk ezen
szokott pecsétünkkel erősített polgárosító le-
velünket, a' köz igazság úgy hozván magá-
val. — Költ Szegeden egy ezer nyolcz száz
harmincz hetedik évi Szent-Iván hó' 16-kán
tartott tanácsülésből. Megolvasta, és kiadta
Miskolczy István m. k. tek. nemes Csanád
vmegye táblabirája és nemes szabad kir. Sze-
ged városa aljegyzője. _____ H. T.

RR. Joan. Michna f.

Reverendissimus olim D. Joannes Mich-
na, per I. Cottum Bereghienssem Archi-Dia-

conus, II. Cottuum Beregh, Ungh, et aliorum plurium Tab. Judriae Assessor, zelosissimus in Bereghszász Parochus, constans ac veteranus optimorum consiliorum non modo apud se fautor, sed etiam apud alios promotor, e vivis ereptus est. Conspexit primam lucem Dettvae in Cottu Zoliensi anno 1777, in Clerum receptus a. 1798 Agriae, ibidemque a 1800 majoribus aequae ac minoribus ordinibus initiatus. Capellanum egit Pétsujfalvensem anno uno, Unghvariensem annis tribus, postmodum Parochiae Szerednyensi praefectus rexit eam annis 12, quibus evolutis a. 1816 in Parochum Bereghszásziensem denominatus, fideles verbo et exemplo aedificare adnissus, ac procurandae sibi creditorum saluti intentus a. 1830 in V. A. Diaconum Bereghiensis renunciatus, anno vero 1834 perhonorifico Archidiaconi Bereghiensis munere condecoratus est, quo in honorificentissimo officio omnibus gratus et acceptus, tertium dum ageret annum, morbo hydropis pectoralis correptus, cujus anxietatibus et doloribus spatium octo dierum, in patientia vere christiana toleratis, susceptis pridie devote moribundorum Sacramentis, ac postmodum e vestigio condito, viro ecclesiastico digno, testamento, plurima in voluntatem divinam resignatione, decimum supra 59 aetatis suae annum numerans mensem, die 9. Julii a. c. placide obdormivit in Domino. Pax ei sancta!

A' magyar tudós Társaság

Julius 3. és 10. tartott kis gyűléseiben több rendbeli belső tárgyakkal foglalkozott. Szinte 3-dikán a' megbizott bírálók' tudósítása' következésében egy gazdasági munka visszaútasítatott; Sheridan' vígjátékának „Rágalom' iskolája“ Tóth Lőrincz l. t. által készített fordítása pedig gróf Dessewffy Aurél l. t. és Schedel Ferencz titoknok előadások' következésében a' Külf. Játékszínbe felvételre ajánltatott a' nagygyűlésnek. Julius 10-én egy mathematicai és egy orvosi munka, szokot mód szerint vizsgálat alá bocsáttattak; egy dramai 's egy nyelvtudományi munka pedig, az előadott bírálatok' következésében nyomtatástól elmozdítottak. — A' könyvtár számára az edinburghi kir. — 's az amerikai philos. társaság, munkálataik' legújabb köteteit küdék be ' 's ezeken kívül a) Du Ponceau Péter az amerikai társaság' elnöke 's m. academiái l. tag, némelly újabb William Pennt 's az amerikai büntető rendszert illető iratokat; b) Bélteki Nagy Zsigmond, Erdély' historiája' rövid átnézését egy táblán (Maros Vásárhely, 1837); c) Hrabovszky Dávid, Utazási rajzai' 2-dik kötetét (Kassa, 1837); d) Ladányi György; Beringius' Florus danicusát (Othiniae, 1698) és Saavedra' symbola christiano-politicáját (Brüssel, 1649); végre Bárány Ágoston lev. tag. némelly a' magyar nyelv' ügyét Torontálban illető nyomtatványokat.

Diploma (Charta) Principis Don Pedro.

(Conclusio.)

31. Maji. Inopinato eventu perculsa comitia propositionem „de suspendendis tantum sessionibus“ declinant, tum etiam aliam „de denegando jussis, comitia solventibus, obsequio et revolutionali concilio in aliam urbem transferendo“ rejecerunt. Interim rex, qui semper adhuc proditores et pravos consiliarios circa se habuisse videtur, eadem adhuc die, necdum 24 post abitum Ulyssipone horis, e Villafranca ad incolas solos metropolis datam proclamationem dimittit, in qua declarat, se constitutionem modificare decrevisse, simul alienum ab absoluta potestate animum sibi esse testatur; incolas urbis obsecrat, ut constitutae auctoritati (constitutionali) obsequantur; novum legum codicem pollicetur, quae praeter alia beneficia cuilibet, sub hoc moderno regimine obtenta munerata et officia sarta tecta que futura spondet. Proclamatio haec, qua novaduntaxat revolutionis editio parata, potestas vero omnis in manibus eidem addictorum relicta est, ubique, ubi affixa fuit, in frusta dilacerata, uti hoc anno 1814 in compluribus provinciis Galliae cum Diplomate (charta) Ludovici XVIII. factum fuisse ferunt.

2-da Junii. Comitia et Constitutio in se concidunt, quod tamen ipsi revolutionis

systemati — ob imperitiam adversariorum — leves duntaxat et mox excutiendos compedes, nequaquam autem exitialem cladem intentabat. Illustris quippe congressus semet dissolutum declarat, ne ab alio solvi videatur; nihilo minus tamen nullum commemororum mortem, uti voverat, servituti prae tulit, imo quivis comperit: munera largiter dotata, — ope quorum, ut dici amat, hostium impensis vivere, in ejus perniciem denuo collaborare, quin dominari etiam loco obsequii possis, — commodam ac tolerabilem omnino constituere servitatem. Plures tamen ablegati comitorum in Angliam vela dant, alii ad speciem Regi semet subjiciunt, praecipue inde ab edito, liberalibus adeo favorabili, ejusdem edicto, alii denique furorem plebis pertimescentes prodire e domibus non audent. Caeteri, sexaginta et unus, memorabilem hanc subscribunt proclamationem:

„Quoniam ad comitia extraordinaria congregati nationis portugallicae repraesentantes a potestate executiva, cui decreta in effectum deducere creditum fuit, et a copiis desertos se vident, declarant, se eo redactos, ut missioni suae relate ad argumenta, quorum gratia convocati sunt *) , satis-

*) Notari meretur, de edicto regis ne verbo quidem mentionem injectam, neque de populo, qui ubique contra Comitium consurrexerat, ullum sermonem esse. Qui itaque erant committentes ablegatorum? — Profecto non alii,

facere nequeant, et quoniam sessionum continuatio, spe alicujus publici commodi destituta, illud adductura esset periculum, ne natio (i. e. Carbonarii) in persona vices gerentium suorum compromittatur (i. e. a muneribus magnae auctoritatis ac utilitatis amoveantur), idcirco sessiones suspendunt eoque, dum Deputatio permanens, quae labores prosecutura est, aut Praesidens Comitiorum conveniens esse duxerit ablegatos convocare; caeterum nomine committentium suorum contra omnem alterationem vel immutationem, quae in constitutione 1822. fieri interim posset, protestantur.“*)

quam coetus carbonariorum vel similes sodalitates clandestinae. Si enim repraesentantes totius nationis fuissent, qui fieri potuit, ut haec eos juvare nec potuerit, nec voluerit, quin imo arma contra comitia rapuerit? Quamdiu adhuc licebit in omnibus regnis fidelem ac religiosae probitatis populum, veram victimam revolutionum, uni aut alteri sophistarum coetui calumniari, et hoc facto ab his attentionem deflectere??

*) Protestatio haec est simillima ei, quam 6. Julii 1815 illo temporis puncto, quo borussicus et anglicus exercitus Parisios ingressi sunt, a gallicis curiarum ablegatis, qui nec Buonaparte, nec Ludovicum XVIII. habere voluerant, edita est. Stupenda sane est levitas, et inconsulta illa agendi ratio, quod talem protestationem subscribentes, qui per eam semet in continua seditione perseverare profitebantur, poena omni immunes relictis, nec exilio mulctati, nec civilium jurium expertes redditi, sed po-

Die altera (3. Jun.) 17-cim horum, pro-
 testationem subscribentium, confratrum in
 Angliam moverunt, reliquias sui olim summi
 magistri, Manuelis Fernandes Thomas in ur-
 na secum abvehentes, *notabiles praeterea ae-
 ris summas et e coronae unionibus in valore
 400.000 fr.* Rex interim, qui ante 4 dies fili-
 um suum Don Miguel oblivioni tradendum et
 puniendum declaraverat, eidem nunc de edi-
 tis fortitudinis documentis gratulatur, pro
 praestitis servitiis gratias agit, et eum portu-
 gallici exercitus Generalissimum nominat. U-
 na tamen novum semirevolutionale Ministro-
 rum collegium conflatur, et edita proclamatio-
 ne novam constitutionem spondet, quam ne-
 mo expetebat, imo ipsa adeo comitia brevi
 ante contra omnem suae constitutionis muta-

tius ad munera et dignitates promoti fuerint.
 Quid mirum, si potentissima solia tali agendi ra-
 tione defectu propugnantium pessumeant! Inte-
 ger populus, fidelissimus exercitus illum a sub-
 mersione liberare nequit, qui vix e gurgite pro-
 tractus, in eam se rursus sponte praecipitat.
 Similis viatori, qui erepta a latronibus arma
 iisdem restituere, imo eos secum in eundem
 currum recipere magnanimum esse putaret.
 Longe profecto melius seditiosi rebus suis con-
 sulere norunt; oppressisque inimicis non mo-
 do arma eripere, sed humanis divinisque le-
 gibus conculcatis, vel suspicionem adversorum
 sensorum crudelissimo exitio ulcisci consve-
 runt; imo foedissimis insidiis caedibusque vi-
 ctoriam placitis suis parare liberale putant, et
 gloriosum esse palam docent.

tionem, ergo et contra hanc novam, protestabantur. Decretum tamen de proscriptione Reginae revocatur, et Rex ipse eidem gratulatum Ramalhaum proficiscitur. Cunctae regni jurisdictiones, copiae atque populus omnis laeta exsultatione gaudium de interitu comitiorum et constitutionis manifestarunt, cui naturalis antiqui ordinis reversionem conjunctam sperabant. Generalis comitiorum Lud. da Rego exemplo simulatae subjectionis praeit. Multi alii, qui toties vulgare illud „mortem potius, quam servitutem“ jurarunt, eum sequuntur, et servitia sua pro restauratione offerunt, i. e. pro ea impedienda et inefficace reddenda, quemadmodum hoc in Gallia 1814 optato factionis successu factum est, et, si alieno periculo sapere non placet, profecto etiam alibi adhuc idem eventurum tuto conjici potest.

5. Jun. Rex, Don Miguel et copiae triumphantes Ulyssiponem ingrediuntur; 50 officiales et nobiles curru Regis semet praejungunt, eumque ad ecclesiam cath. trahunt. Aliquot peregrini, quaestorum ac tabernarum sodales, ita dicti „Volontairs du commerce“, qui adhuc tesseram revolutionis retinuerunt, a militibus pessime habentur, et diversas humiliationes experiri coguntur. Nationalis, vel potius comitalis civica militia felicem se reputat obtenta ad officinas et tabernas suas revertendi facultate, et lubens arma ponit, quae ex armorum domo regia sumserat. Circa triginta ferocissimi at non periculosissimi

revolutionis asseclae proscribuntur, sed ex urbe tantum Ulyssiponensi. Peregrini subornatores, Wilson anglus, Pepé neapolitanus et Fabvier gallus, meri generales, fugam sponte arripiunt. Libertas preli, quae quidem sub comitiis nunquam revera locum habuit, suspenditur solummodo, verisimiliter usque ad futuram duntaxat constitutionem; simul censura ephemeridum constituitur, et Comes Amarante in sua jura et dignitates restituitur.

Verum jam post 14 dies, 18. Jun., nova commissio constitutionis nominatur, quae sub praesidio Comitum — qui nunc Marchio est — a Palmella e 14 membris coaluit, inter quae plures solutorum comitiorum Abligatos, imo etiam conventus revolutionarii anni 1820 membra, nec non A. Episcopum Evorensem, famosum illum Jansenisticum exprofessorem et panegyristam Pombalii, videre licuit. Palmella ipse tum constitutionalium sensorum habebatur, quam de se opinionem jam 1820, nimio rebellibus oportensibus complacendi studio sibi adsciverat, et deinceps omnino confirmaverat. — Die 21. Jun. etiam Comes Amarante cum 3000 militum triumphans metropolem ingreditur; titulo Marchionis a Chaves ornatur, collato eidem territorialis dotationis instar dominio terrarum, 3000 crusados (1 crus. = fere 1 fl. c.m.) annuos proventus fundente. Omnis etiam exercitus ejus certa praemia, et numisma cum inscriptione: „*heroica transmontanorum fidelitas*“ gerendum obtinet. — Uti-

nam Rex, cui titulus *Fidelissimi* fuit, exemplo fidelitatis praecessisset. — Mense Julio (1823) decretum peculiare contra clandestinas sodalitates, nominatim contra liberorum murariorum editur, ac si sufficeret eas interdicere! quasi vero hi „*hommes libres par excellence*“ solis decretis regiis, contra quae praevie protestati sunt, unquam obtemperaturi essent. Mense Octobri novum mutuum sesqui millionis l. st. erga 8 % usuram Londini contrahitur. Mutuum hoc jam 4-tum est inde ab exordio revolutionis; et intra breve hoc tempus trium annorum „*Liberales*“ *) praeter omnes ordinarios redditus, aliasque direptas pecunias, plus quam 6 milliones l. st. (60 million. fl. c. m.) dilapidarunt. Verum enim vero quid curae illis, etiamsi populus tributis opprimatur? Quamprimum revolutio peracta est, ipsi constituunt Majestatem; tributum itaque sibi penditur, ipsi de redditibus in suum et confratrum et amicorum suorum commodum disponunt.

Caeterum per restitutum regem nulla in Portugallia restorationis media adhibentur, sed dulci in pulvinaribus somno indulgetur, acsi cuncta in optimo essent ordine. Victoria per regios asseclas obtenta ad collatos aliquos titulos, distributaque singularia quaedam praemia restringitur, quibus rebus revolutionariis nihil prorsus decessit; Comites complures Marchiones denominantur, plures nobiles aut cives Comitum titulis ornantur, his solis omnia

*) Bona aliena largiri liberalitas vocatur. *Cato*.

absolvuntur; nihil expiatur, nihil emendatur; et conventicula carbonariorum — interdicta regio nihil opitulante — ut antea, celebrantur. Professores Coimbrae doctrinam revolutionariam propagare pergunt, revolutioni devoti, et commembra clandestinarum societatum, publ. iustitutionibus semper adhuc praesunt, Regem circumdant, in exercitu non secus ac in administratione publica gravissima, etiamsi pessimis artibus arrepta munia tenent. Indirecta civili potestate interea contenti, scilicet: dummodo rex jussa eorum in effectum deducat, quamquam proprio nomine regnare videatur, favorabile illud tempus speculantes — uti in memorata sua protestatione de 3. Jun. insinuarunt — quo congregatis comitiis summam hanc civilem potestatem etiam directe et immediate arripere et exercere possint. — Mense Decembri Commissarii, quos Rex in Brasiliam reconciliandorum animorum et renovandae unionis gratia miserat, re infecta reversi sunt, quin vel literas Regis filio Don Pedro tradidissent. Pessimo sane tempore consilium hoc susceptum, quippe tum prorsus Don Pedro Brasiliam constitutione democratico-liberali 180 articulo- rum donaverat. Agendi ejus ratio singularis profecto — utut hoc tempore non rara — fuerat, actiones ejus omnes inconstantia, lubricum inconsequentibus et contradictionibus scatebant. Qui nempe hodie constitutiones decernit, cras vero easdem suffert; qui constitutionale solium conscendens magnum se lib. murariorum sodali-

tatis magistrum nominandum curat, et paullo post omnia conventicula eorum occludenda jubet; constitutionalis Imperator esse vult, antequam constitutio existeret, dein vero absolutus Monarcha, postquam majestas (summa potestas) populi a se ipso proclamata haberetur;— constituentem conventum convocat, (17. Ap. 1823) una autem stylo imperatorio et more Buonapartiano eum alloquitur (3. Maj.): „expectare se, ut constitutio se ipso digna futura sit.“ Adversus „*theoreticas, metaphysicas, usu et effectu impossibiles constitutiones*“ declamat, nihilominus tamen ejusmodi constitutionem spondet, quae trium potestatum absolutam independentiam sartam praestitura, et cuilibet, tam regio, quam aristocratico et etiam democratico despotismo insuperabilem aggerem positura sit, sub cujus itaque aegide „*arbor libertatis efflorescere possit.*“*) Ultimam hanc cogitationem, de aggere insuperabili cuilibet despotismo objiciendo, verisimiliter anglicus legatus eidem suggererat; anglica scilicet constitutio gemmam hanc sapientiae invenisse dicitur. Constitutio namque angl. inde a 600 annis florens, quam praeclare despotismum regium sub Henrico VIII., et aristocratico-democraticum sub *Long parliament*, tum militarem sub Cromvell, impediverit cuique notum est; et fors mox videbimus, quam strenue despotismum radicalium conventiculorum (clubs) domando sit.

*) Excerptiones hae ad verbum in proclamatione ejusdem legi poterant.

Dom Pedro altum publicarum paginarum spiritum videns expallescit, quae nempe eandem sibi sortem minantur, quam Iturbide expertus est, constitutionalis ille mexicanus imperator, qui inviolabilis aequè declaratus, glande nihilo minus trajectus est. Plures idcirco regiis asseclis faventes ministros dimittit, et principiis 1791 et 1792-imbuto eisdem sufficit. Conflat et convocat conventum e constituentibus, ac proinde constitutionem adornandi potestate praeditis statibus, quibus tamen mox projectum magno sudore ab iis compilatum cum ludibrio remittit, et die 12. Nov. conventum ipsum solvit. Interim 13. e. m. aliud projectum constitutionis, quae infinite liberalior, quam a conventu confecta, futura sit, pollicetur, quaeve novo Statuum conventui substernenda veniat; novum tamen hunc conventum haud praestolans jam 12. Dec. constitutionem, per solum status consilium adornatam, decernit, et magistratui duntaxat Rivi Januarii proponit, qui necessitatem ejus urgentem adesse statuit, acsi ingens periculum in mora esset, itaque memoratam constitutionem nominum subscriptionibus, ad propositos elenchi libros factis, intra 12 dies per ita dictum populum ratam habere curat, eadem haec constitutio fere ad literam descripta triginta mensibus post, etiam regno Portugallico obtrusa est. — Haec inter adjuncta reconciliandi studio missi ad Brasiliam regii commissarii repu-

diati sunt, quin patris verba vel audita fuissent. (Continuabitur.) v. * e p. B. W. B.

*Festum div. Apostolorum Petri et Pauli
Romae.*

Diarium Romanum Nr. 52. a. c. refert solemnitatem, quacum celebrata est Romae festivitas divorum Apostolorum Petri et Pauli. Die 28. Junii Sua Sanctitas, Gregorius Papa XVI., in Basilica Vaticana primas Vesperas ipse absolvit cum assistentia Cardinalium et Praelatorum; post quas cupula portentosae hujus Basilicae festivis collucēbat ignibus. Ipso autem die festo, seu die 29-a Junii e Palatio suo vaticano summus Pontifex ad contiguam Basilicam descendit comitatu, quam fieri potest, splendidissimo, atque super altari, quod tumbae sanctorum Apostolorum Petri et Pauli impositum est, obtulit divinum novae legis sacrificium. Eminentissimi Cardinales de Gregorio ex ordine Episcoporum, et Mattei ex ordine Diaconorum adsistebant sacrificanti Papae; Eminentissimi autem Rivarola et de Simone fungebantur officio Diaconi, Illustrissimus vero Comes Silvestri, Auditor sacrae Rotae Subdiaconi munus gessit. Excellmi Archiepiscopi et Episcopi solio Pontificio assistentes, prout et Collegia Praelatorum; et Princeps Orsini, Senator urbis, una cum toto Excellmo urbis Magistratu stabant prope

thronum Supremi Hierarchae. Terminata functione, Eminentissimus Giustiniani, nuperrime nominatus Archipresbyter Ecclesiae Vaticanae, pro more majorum obtulit Sanctissimo Pontifici consuetum pro Missa bene cantata stipendium, in societate duorum Capituli Vaticani Canonicorum. Vesperi coronices Molis Hadriani, seu castri Sti. Angeli (la girandola) eleganter illuminatae spectaculum praebuerunt intuentibus. Reverenda Camera apostolica more consueto recepit canones, et tributa, Sanctae Romanae Ecclesiae competentia; adversus autem eos, qui haec non praestiterunt, emisit solitam protestationem.

subm. Ill. c. Ep. Tin. A. Jordánszky.

Justa funebria Em. Galeffi.

Eminentissimi quondam Petri Francisci Galeffi, piis manibus continua serie non tantum Romae, sed et in aliis, quarum protectionem gesserat, pontificiarum ditionum Ecclesiis, conventibus, confraternitatibus, ac piis, beneficisque institutis, funebria justa persolvuntur aemula solemnitate. Neque enim est alter in toto sacro collegio, qui tam multis ecclesiis, piisque institutis protectionem, consortiumque suum addictum habeat. Ubi-que funebribus elogiis, et eximiis monumentis parentatur Praelato celebratissimo, et be-

neficientissimo: ut adeo paucae sint in urbe ecclesiae, in quibus exequiarum officium ei non exhibeatur. Academia Sti Lucae, seu artium plasticarum, huic suo Protectori liberalissimo die 27. Jun. in basilica Stae Martinae parentavit, omnesque magistri et alumni artium plasticarum testabantur dolorem de jactura viri, ab omnibus in amore et honore summo semper habiti. *subm. Idem.*

Continuus ubique conatus ad velocioris communicationis et commeatus media obtinenda, horumque effectus.

Bruxella scribunt de 9. Jul.: „Die 2. h., velut solenni encaeniorum in urbe Mecheln die, 12,892 homines e quinque ductus ferrei stationibus Bruxella, Antwerpia, Mechlinio, Termonda et Vilvorda in strato ferreo promotos fuisse. Vespere hora 8 Mechlinio simul 3709 homines in 127 curribus, quos 8 locomotivae versus tria diversa loca trahebant, uno eodemque tempore moverunt. Conspetus tantae frequentiae in motu constitutae singularem spectatoribus innumeris prae-buit voluptatem.

Angliam totam hoc tempore admiranda celeritate rete quasi ductuum ferreorum describit. Nuper meminimus de novo ductu viae ferreo inter Londinum et Birminghamum in usum positi. Die 3. Julii etiam in strato ferreo inter Liberpolium et Birminghama-

num cursus inchoatus. Eodem tempore ex ambabus urbibus currus vaporarii cum longa plaustrorum rhedarumque serie moverunt, et primi hujus cursus resultatum laetum omnino fuit. Nunc itaque jam inter quatuor praecipuas regni urbes, Londinum, Birminghamum Liberpolium et Manchestriam brevissimi et commodissimi commeatus erecti habentur: Londino Liberpolium i. e. a regni austro-orientali termino ad borea-occidentalem intra 12 horas iter confici potest.

Numerus hoc tempore in Svecia in cursum positarum navium vaporariar. 26 efficit, e quibus 4, vi 275 equorum pollentes, ipsius civitatis sunt, 22 autem 899 equorum vi praeditae, a privatis constructae. Praeter has 4 vaporariae privatorum aere nunc aedificantur, duae autem, vi 190 equorum, sumtibus reipublicae struuntur. Plures aliae successive in usum rei maritimae parabuntur. Communis viget opinio classem navibus longis nequaquam, sed celocibus et majoribus navigiis vaporariis adauctum iri.

Ad propositionem financiarum Ministri et confirmatum per Imperatorem Russiae senatus consultum guberniali secretario Forestier, precibus ejusdem congrue, 10 annorum privilegium collatum est ad cursus in lacubus Peipus et Pskow nec non in fluviis Narova et Embach navigiis vaporariis instituendos, vecturas diversas suscipiendi et faciliorem inter urbes Narvam, Dorpat et Pskow

commeatum procurandi gratia, Privilegium hoc sub ea conditione est collatum, quod si intra 2 1/2 annum a tempore collationis, Forestier in dictis lacubus et fluviis cursus navium vaporariarum in effectum nondum deduceret, jus exclusivum ad illum deinceps instituendum evanescet.

Petropoli in meditullio urbis pro tempore duntaxat illo, quo lapides pro struenda cathedrali S. Isaci advecti fuerint, ductus viae ferreus erigetur.

Paginae montanae fodinales in Russia de strato ferreo, quod anno praeterito in fodiinis auri districtus Kolyvaniensis ad tempus erectum est, haec communicant: „Ductus hic e perticis ferri quadrilateris, superne nihil rotundis constans per totam aestatem commodissime in usum curribus, rotas e fuso ferro habentibus, inserviebat, quibus 150 pud (60 cent.) vehebantur. Nives, ut primum ceciderant, currus quidem hos aliquamdiu extra usum ponebant, repurgato tamen ductu, iidem cursum continuarunt. Ope ductus hujus per 10 horas 3 curribus et 3 equis 4500 pud arenae evecta sunt, adhibititis hyeme 16, aestate 12 hominibus. Ut eadem quantitas arenae communibus viis modo vulgari evehi possit, 21 operae et 22 equi exigenterentur. Sumtus vecturae 4500 pud arenae super strato ferreo 3 rub. et 36 kop. faciunt, methodus antiqua pro eadem quantitate evehenda 12 rub. et 54 kop. requirebat.

1836 mense Junio in strato ferreo boltoniensi celeritas novi vaporarii currus „Phönix“ experimento pertentata est. Machina vaporaria 12 currus cum 300 hominibus post se traxit. Ingente hoc onere tanta velocitate promovebatur, ut intra horam 15—18 milliaria post se relinqueret. Alia nova vaporararia machina magnum currum cum 40 hominibus intra horam ad 35—40 milliaria devexit. (Continuabitur.) *v. * e W. B. et A.*

Continuata scholarum districtus liter. Cassoviensis visitatio.

Die 8. Julii contigit Gymnasio Regio majori Gyöngyösiensi fortuna Illmum ac Reverendissimum Dominum Aloysium Richter Praepositum Jásszoviensem Consiliarium Regium, districtus literarii Cassoviensis superiorem regium Directorem in gremio suo venerandi. Qui exsoluto visitationis suae munere, ultimo ad nos, nil simile expectantes, divertit, pluribusque in omni classe stricto examini subjectis, solertiorum ac majoris spei adolescentum industriam distributo liberali manu dono excitavit, ac inter pientissima omnium vota in sua revertit, magno sui desiderio apud nos relicto. Gymnasii Superioribus id plurimum solatii adtulit, quod fructu curarum et conatum eorundem contentum animum palam declaraverit.

subm. Gyöngy.

*Buda - Pest közt építendő álló-híd ügyében munkálódó országos Küldöttség' Jegyzőkönyvének kivonata. *)*

1837 jun. 9-kén nm. gr. Batthányi Imre koronaőr 's b. t. tan. 's a' t. elnöksége alatti Iső ülésben, miután azt az elnök czélszerű beszéddel megnyitá, fölolvastatott ő cs. kir. főhgségének, az ország nádorának, f. e. majus 12rül költ levele, mellynél fogva, minthogy a' küldöttségi elnökséget, változó egészsége miatt személyesen nem viselheti, erre a' t. gr. urat megkérni, 's a' küldöttség tagjainak f. h. 8-ikára leendő meghívását rendelni méltóztatott. Ennek folytában Széchenyi Ist. gr. szükséges tudomás végett jelenté, hogy főhg nádorunk a' küldöttség munkálatit könnyíteni kívánván, a' Buda 's Pest közt építendő álló-hid iránti törvény kihirdetése után, a' netalán beküldendő javaslatok 's ajánlkozások rendezésére és előleg elkészítésére a' n. gróf elnöksége alatt, egy fiókküldöttséget rendelt; azonban a' dolognak több helyen 's többfélekép nyilvánossá tétele után sem nyújtatott be akkorig olly vállalat, melly e' fiókküldöttség összejövetét szükségessé tette volna. Bemutató ezután az elnök ur b. Sina György f. e. m. hó 3kán a' fõns. nádornak benyújtott első vál-

*) A' Pest-Buda közti álló-hid dolga egész hazánkra nézve olly érdekes, hogy Méhkasunk' olvasói is, mind azt, a' mi e' tárgyban más hirlapokban is közöltetik felszedve kedvesen veendik.

lalkozati nyilatkozványát, mint szinte Vodjaner 's fia által benyújtott ajánlatát is, mellyek fölolvadás utánköziratra bocsáttatni rendeltettek. A' II-ik f. h. 11-kén tartott ülésben egy újabb ajánlat olvastaték föl szinte Vodjaner és társai neve alatt, melly közirat alá rendeltetvén, mielőtt a' küldöttség a' tanácskozási-
 nak alapul szolgálható b. Sina, továbbá Vodjaner és társai ajánlatának vizsgálatába bocsátkozott volna, néhány elvet előleg megállapítani vélt szükségesnek további sükeres haladhatás végett. Ugyanis 1) Mivel a' rendkívüli munka végbevételét különben is csak dologhoz értő, 's tapasztalás és művészi tudomány szülte tulajdonokkal bíró személyektől várhatni, 's csak ilyenek nyujthatnak valódi kezességet az országnak mind javaslataik létesíthetősége, mind művek állandósága felől: közakarattal változhatlanul megállapítaték, hogy a' kérdéses híd fölépíttetése csak olly művészre bizassék, ki már előbb valamely hasonló nagy munkát tökéletességre hozván, magát illy vállalat végbevételére minden tekintetben alkalmasnak bizonyítja; miből önkényt következik, hogy az országos küldöttség által csak illy művészek tervei lesznek elfogadhatók. 2) Nem csak a' küldöttség méltósága, de a' főnálló törvény rendelése is ugy kívánván: a' küldöttség semminemü pénz átvételébe vagy bármí modu kezelésébe általjában nem bocsátkozik. 3) Megkívánja a' közjó tekintete, 's különösen az országnak e' kül-

döttségben helyzett becses bizodalma, hogy a' célba vett hid-fölállításból minél csekélyebb teher háromoljék az ország lakosira, 's így a' vállalkozóknak nyujtandó kedvezésekkel szoros kapcsolatban lévő építési költségek a' lehetőségig kiméltessenek. Ennélfogvást a' vállalathoz járulást senkitől sem kívánja ugyan a' küldöttség elzárni; mivel azonban számos előre nem láthatott nehézség volna leküzden-dő a' vállalkozó részéről, 's az építést megelőző készületekre véleményen túl nagy mennyiségű pénz leendő fordítandó, minden biztosítás nélkül: hogy a' vállalkozóknak csak némi ösztön nyujtassék is, elhatározólag megállapodott a' küldöttség abban, hogy bárki legyen is a' vállalkozó, ha különben annak tervei alkalmasok, 's föltélei a' főnforgó körülményekhez képest elfogadhatók lennének ezek, bármi szín alatt, árleverés útjára bocsáttatni fognak. 4) Az előforduló tárgyak iránt szokott mód szerint vezetendő jegyzőkönyv, helybenhagyás után a' küldöttség részére tüstint közíratra bocsáttatni, egyszersmind a' végett, hogy minden határozások a' vállalkozók 's egész közönség előtt tudva legyenek, 's a' szerint minden balmagyarázati alkalom elháríttassék, irataival együtt kinyomatni rendeltetik; Széchenyi Istv. gr. ur a' főnforgó tárgy előmozdításán törekvő szándékának újabb bizonyosságaul a' nyomtatási költségek viselését nagylelküleg elvállalván. — A' 12-kén tartott III-dik ülésben vizsgálat 's vi-

ta alávéteték b. Sina ajánlata, mellyre a' küldöttség következőleg határozott: A' bevezetésre. Tökélletes öszhangzásban levén a' bevezetés tartalma e' küldöttség azon elvével, hogy a' vállalat végbevételét csak olyanok vezérelhessék, kik illy nagyszerű 's mindenkép sikerült művet már létesítettek: ez, e' részben tökéletesen elfogadtatik; a' vállalkozó által kivánt elsőbségi biztosításra nézve azonban kijelenti a' küldöttség, hogy előre meghatározott elveinél fogva másoknak a' vállalathoz járulását semmi esetre ki nem zárhatván: illy értelemben b. Sinának elsőbséget nem ajálhat; de figyelmezve arra, hogy a' vállalkozó ur e' köz érdekü tárgy előmozdításához hazafiui buzgósággal legelőbb járult; tekintvén egyszersmind annak illy vállalathoz megkivántató összeköttetésit és személyes hitelét, ugy szinte e' nehéz vállalat vitelére nyilatkoztából kitünő elhatározott szándékát: kész őt biztosítani arrul, hogy a' mennyiben tervei 's föltételei másokéival egyenlőségben fognak állani, ez esetre neki mindenek fölött elsősege leend. Mi az ígért kötelezéseket illeti; az első, mennyiben az a' törvény értelmével is megegyező, elfogadtatik, magában is értetvén, hogy e' részben a' megkivántató tervek előterjesztése elváratik. A' másodikra biztosan reméli e' küldöttség, hogy a' két várost illető kárpótlásra nézve, a' vállalkozó ur annak idejében olly elfogadható javaslatokat teend, mellyek szerint e' tárgy, hacsak

lehet, barátságosan elfog végeztetni. A' 3ik pont, a' mennyire az abban érintett gátok fölállittatása, a' célba vett építést vezérlendő művészek ítélete szerint szükséges: elfogadtatik; ugy szinte jóváhagyatik a' 4ik pont is. Az 5ik pont elhatározása akkorra halasztatik, midőn a' vállalkozókkal végegyezés fog köttetni. Mivel egyébiránt ez alkalommal Széchenyi Istv. gr. kinyilatkoztatá, hogy b. Sina a' kibocsátandó részvényeknek nem csak harmadát, hanem felét, sőt még többet is kész az ország lakosinak szabad vásárlásul hagyni: e' nyilatkoztatás addig isszives érzéssel fogadtatván, följegyeztetek. Mi továbbá a' kívánt kedvezéseket illeti: az 1ső pontra, ámbár az ország törvényébe ütköző nem volna, ha a' vállalkozó által jegyzékbe foglaltan közlött hidvám megállapittatnék, mégis, annak meghatározása nemcsak az országot, de magát a' vállalkozót is közelebbrül érdekelvén: a' küldöttség legbiztosabban akkorra halasztandónak véli megállapittatását, midőn az illető tervek, számolatok 's egyéb adatok együtt levén, végső egyezkedés köttetik. A' 2ik pont, azon vélekedésnél fogva, hogy az ország igazgatása 's illető törvényhatóságok részéről köötött segély csak a' megállapított vám beszedésére, 's a' hidon föntartandó rendre terjedhet, elfogadtatik. A' 3ik pont elfogadhatása az orsz. küldöttség hatalomkörén tulmenvén, ez iránt a' vállalkozó ur a' legfelsőbb kormányshoz utasittatik, bizonyossá té-

tetvén egyszersmind, hogy kívánata annak idejében ajáltni 's pártoltni fog. A' 4ik pontra az ország főnálló törvénye, név szerint a' II. R. 10. cz. e' részben világosan rendelkezvén, a' mennyiben a' vállalkozó ur kívánása ezen tul nem terjed, elfogadtatik. Az 5ikre: Meg van ugyan arrul győződve a' küldöttség, mikép az osztó igazság szabályai szerint a' két kir. város nem követelheti, hogy azon telkek, mellyek most a' Duna árjaiban rendszerinti vizálláskor rejtekeznek, a' két part feltöltése által azonban szárazzá lennének, minden teher nélkül birásába szálljanak; a' mennyiben mindazáltal a' vállalkozó kívánása a' tulajdoni joggal összeütközni látszanék, de különben is a' Duna szabályozásával 's egyéb számos körülménnyel kapcsolatban áll: a' küldöttség legbiztosabbnak itéli e' tárgynak akkorra halasztását, midőn a' két városali értekezés következtében, egy részről annak kárpótlása, más részről pedig haszonnövekedése illő tekintetbe vétethetvén, mind ezek egyezési tárgyul szolgálndnak. A' 6ra. Az eddig kijelentett elvek szerint világos, hogy a' kikötetendő évek száma is csupán akkor határozthatatik meg, midőn már a' tervek 's egyéb adatok kéznél lesznek. Bizonyossá teszi azonban a' küldöttség a' vállalkozó urat, hogy akkor a' vállalat terhes voltát méltánylani, 's az évek számát a' körülményekhez képest igazságosan fogja elhatározni. — Vég-

re az ajánlat befejezésére nézve hálás érzettel értvén a' küldöttség Széchenyi gróftul, hogy b. Sina az előmunkák költségeit még a' vállalat nem sikerülése esetében is kész leend egészen sajátjából viselni: ezen érzelme nyilvánítása mellett arra kéri a' vállalkozó b. urat, hogy az előbocsátottak szerint az előmunkálatokhoz kezdvén, a' szükséges terveket, ha lehet, még e' télen, vagy legfőlebb jövő tavaszig benyújtani ne terheltecsék. A' 14-dikén tartott 4-dik ülésben fölolvastattak Vodjaner és társainak már a' mult ülésekben benyújtott nyilatkozásai, mint szinte egy ez alkalommal benyújtott figyelmeztetése is, mellyek következtében az ügyeléggé nyilvánossá tett voltárul hivatkozás történt egy külön német munkácskára, melly 1836ban jött ki, meg az „Allgemeine Zeitung“ mult eszt. julius 19-ki rendkívüli toldalékára, ugy szinte a' Jelenkor' mult évi junius 15ki és a' pesti kereskedői németujság mult évi 54-ik számá-
 ra. A' mérközést (concurrentia) illetőleg pedig megjegyztették, hogy a' földézett törvényczikk. 5-dik szakasza ezt nem köti ki, sőt hogy illy vállalat árcsökentés útján nem is létesithető; egyébiránt a' vállalkozástul senki nem tilalmaztatván, ez által a' törvénynek elégség van téve. Az előleg kibocsátandó részvények iránti rendelkezést a' részvényesekre hagyja a' kikül-

döttség. A' társaságnak az előleges költségek fődözésére tett pénzajánlatot kedvesen veszi a' társaság, de megújítja előbbi elvét, mi szerint kész pénzek kezelésébe avatkozni nem kíván; biztosítja azonban a' vállalatra ajánlkozó társaságot, hogy ha terveik a' magokat jelentő egyéb vállalkozókénál kedvezőbbek lesznek; az, a' vállalat elnyerésére bizton számot tarthat. E' szerint nincs egyéb hátra, mint hogy a' társaság, ajánlatához képest az előleges munkákhoz fogván, terveit 's egyéb adatait, ha lehet még a' télen, vagy legfőbb jövő tavaszig bemutassa. Végre jelenté Széchenyi gróf, hogy több egyes személy által készített tervet küldött legyen át ő főherczegsége a' nádor, mellyek azonban, részint mert létesítésökre előleges költség kívántatik, részint mivel olyanoktul származnak, kik még hasonló nagyszerű munkát nem végeztek: elfogadhatlanoknak nyilvánítottak; egyszersmind a' tulajdonosoknak köszönet mellett visszaküldetni rendeltetvén. A' 6-dikán tartott V-dik 's utolsó ülésben a' napi díjak iránti rendelések közöltetvén, 's a' küldöttségi jegyzőkönyv olvastatván föl és hitelesítettvén meg, az ülés szétoszlott.

A' Buda-Pest között építendő állóhid ügyében megbizott országos Küldöttséghez f. jun.

*11-kén alulírottak következő folya-
modást intéztek:*

F. cs. kir. Főheg, országunk Nádora, főmélt. országos Küldöttség! Midőn legközelebbi országunk gyülésén a' Pest és Buda városok között állandó hidnak építése a' 26-d, törv. czikkely által elhatározott, ezen nagy munkának kiviteléhez vezércsillagul az érintett törv. czikkelynek 5d. szakaszában kitüzött kölcsönös igazság 's egyenesség állítatott fel, és csakugyan annak határi közzé lett is szorítva a' tisztelt küldöttségnek többnyire terjedő hatósága. Ezen kölcsönös igazság 's egyenesség eléréséhez ki is lett jelölve ugyanazon 5d. szakaszban az út 's mód, t. i. a' tervek előterjesztése, az építési költségek' felszámítása, és minden egyéb a' tárgyhoz tartozó körülménynek, gondos figyelemmel megfontolgatása 's bírálása. Ezen egyébaránt is igen természetes feladás, még mindeddig nem teljesíttethetvén azért, mivel a' vállalatra kész tagok a' concursus módjáról és határidejéről elégnyilvánósan még eddig értesítve nem voltak, alig is lehet tehát még jelenleg az érdeklött 26d. törv. czikk. 5dik szakaszában kitűnő lelkének ellenére már is elhatározó végzést hozni, minthogy az egyébiránt kedvezőbb feltételeket eszközlő nagyobb concurrentia hiánya miatt, a' vállalat netalán csak egyes tagra szorulhatván, ennek kényétől függne az e-

gész, és az országnak huzamos nagy megterheltetésére szolgáló mértékletlen nyerekedés tárgyáa válhatnék, mi szinte a' törvényhozó testnek czélja nem vala. Azonban csakugyan bizonyos az, hogy miután a' megkivántató tervek előre elkészítése nevezetes költségbe kerül, erre pedig a' törvénytest semmi különös ajánlást nem tevén, tehát ez a' vállaló terhére maradván, e' részben a' tisztelt küldöttség is senkit nem biztosíthatna, minden esetre egy kis áldozathozói készsége szükség vagyon, millyet azonban hazafiui kebelben fel is lehet találni. Illy lélektől vezéreltetvén, mi alulírottak, a' dolgot meggondolván, hogy az előre megkivántató költségek miatt az egészre nézve nagy és pedig mértéktelen huzamos nagy teher ne nyomná magyar Hazánkat, csak tegnap óta, és úgy szólván perczenetek alatt szedtük magunkat össze, kik a' feltett czélnek megfelelésére addiglan is 2600 darab 500 pengő forintos actiák elvállalására készen állunk, ajánlván: hogy a' fentebb említett jótékony concurrentiának eszközölhetése végett, előleges költségekre megkivántató summa pénzt előállítani és a' fömélt. Küldöttség kezéhez adni fogjuk olly feltétellel, hogy ha a' pénzünkön (azonban minden esetre a' mi elmellőzhetlen teljes sikeres befolyásunkkal és ellenőrség mellett) elkészítendő tervek nyilvánosítása után, bizonyos időre határozandó concursusnál az érdeklett nagy munka rajtunk és még utóbb is szerzendő részvé-

nyes több társinkon maradna, azon előleges kiadásinkért semmi pótlást nem kívánunk, de nem kívánnánk pótlást még akkor is, ha az értelmes külföldi vízi építőmesterek (kiket szinte megkeresendünk) az érdeket hid felépítését lehetetlennek találván, ez meg sem is épülne; ha azonban más valaki akar egyes, akár pedig társaság vállalná-fel a' tárgyat, ugy az köteles lenne az előre adott pénzünket, azonban csak kamat nélkül, de előlegesen nekünk megtéríteni: ezen felül mindazonáltal kikötjük magunknak azt, hogy a' kibocsátandó actiáknak egy negyed része (a' mennyire azt megtartani kívánnók) a' miénk legyen, ajánlván azt is, hogy ha a' tárgy rajtunk maradand, szinte a' kibocsátandó actiák három negyed-résztét mi is a' közönségnek általengednők, 's ebből csak azt tartandnók meg részünkre, mi az actiák kibocsátása kezdetétől számítandó hat hónap alatt mások által el nem válaltatnók. Többnyire miután alázatosan azt véljük, hogy a' fentebbi nézeteknél fogva még jelenleg végső végzés nem hozhatnók, ugyan azért mi itten az egyébiránt is érdeklett 26dik törv. cikkelynél fogva, csak az előre készí-tendő tervekhez alkalmaztató tariffát sem határozzuk-meg; — ha mindazáltal még is a' fő-mélt. Küldöttségnek bölcs belátása már is a' végzést lehetővé tenné, 's ehez már is határozott kinyilatkoztatás kívántatnék, mi erre is készek vagyunk, 's az esetre alázatosan könyörgünk is, hogy a' főmélt. Küldöttség abbeli

felől minket értesíteni, 's a' jótékony concurrentiának eszközlése tekintetéből bizonyos ilendő időt e' végre határozni kegyesen méltóztatnék; legmélyebb tisztelettel maradván Pesten jun. 11kén 1837. Cs. 's k. Főhgséged és a' főmélt. országos Küldöttségnek, legalázatosb szolgálái Vodjaner Sámuel és fia; Ulmann Móricz maga nevében, ugy báró Dietrich József nevében; gr. Sztáray Albert; báró Orczy Gy; báró Redl Imre; Grämberger Pál; Magyarai Imre; Robitsek József; Hegedüs Zsigmond.

B. Sinának a' hid építési orsz. Küldöttséghez intézett folyamodása.

F. cs. k. főhg orsz. nádora 's főmélt. országos küldöttség! A' legközelebbi országgyűlésén hozott 26dik törv. cikkelynek és annak folytatában munkálkodó kisebb küldöttség elnöksége által Buda 's Pest közt építendő állóhid iránt közlött felszólításnak következtében én alulírt elhatározván magamat e merényt egy velem szövetkezendő társasággal egyetemben elvállalni, szerencsém van e' tárgyban nézetemet 's azokon alapuló előleges javaslatimat cs. k. fenséged 's a' főmgsu orsz. küldöttségnek következőleg adnom elő: Érett megfontolás és bővebb adatok szerzése után meggyőződtem, hogy Buda 's Pest két testvér város partjai' összekapcsoltatásának sem technikai, sem pénzbeli tekintetben lehetetlenség nem áll utjában, de egyszersmind annak létesítése olly rendkívüli nehézségekkel 's olly nagy pénz-koczkázattal van egybekötve, hogy ezek mind a' fő-ország igazgatás, mind mások részéről is, kiket a' vállalat' előmozdítása illet, vagy kik az által különösen érdekelvék, hasonlókép rendkívüli kedvezéseket tesznek föl, mellyek reménylhetése nélkül senki illy

tetes és költséges vállalatba okosan nem bocsájt-
kozhatnék. Meggyőződéseim szerint a' közlekedési
eszköz létesíthetése, szoros megítélése 's megállapí-
tásához, továbbá annak meghatározásához tartozó
előmunkák' tételét 's vezérlését, úgy szinte maga a'
fő munka végrehajtásának technikai részét is egyedül
olly műértőkre kell bízni, kiknek alkalmuk volt elmé-
leti ismérteiket gyakorlatban is helyeseknek mutat-
niok, és kik a' vízépítészet körében valami tökélete-
sen sikerültet már valósággal létre is hoztak. Ama'
körülménynél fogva azonban, mi szerint illy művé-
szek csupán Angol, Francziaország, vagy Ameriká-
ban lelhetőek, 's illyeseket Magyarországra utazásra,
itt az előkészületek' tétele végett hosszabb ideig tar-
tozkodásra, 's annak idejében magának a' munká-
nak vezérlésére egyedül nagy jutalmak' biztosítása
indíthatna. Ez iránt, valamint a' megkívántató költ-
ségekre nézve is bővebb részleteket; habár csak
közelítőleg is szolgáltatnom, úgy nem különben a'
megbizandó technikust névszerint kijelelnem mind
addig lehetetlen, fens. főhg 's főmsgu orsz. küldött-
ség, míg némi biztossággal nem számolhatok arra,
hogy én mások fölött elsőséget nyerhetni és cs. k.
fenséged 's a' felhatalmazott orsz. küldöttséggel az
ügy' velejére nézve törvényes egyességre juthatni
fogok. Innen azonban előleges egyezkedés szüksé-
ge tetszik ki, 's azért bátorkodom cs. k. fenségednek
's a' főmsgu orsz. küldöttségnek ezennel némelly álta-
lányos pontokat hozni javaslatba, mellyeket előbb
megállapítani kívánnék, hogy sem a' fen említett
előnyomozások 's előkészületekbe bocsátkozni, 's az
egész munka' részletét cs. k. fens. 's a' főmsgu orsz.
küldöttségnek előterjeszteni fognám; ugyanis 1-ör
ígérem, hogy én Buda és Pest városai közt a' meghi-
vandó illető hozzá értők által kinyomozandó 's tar-
tósna és megfelelőnek kijelentendő mód 's minőség
szerint a' két testvér város helybeli érdekeit szint-
ugy, mint a' kereskedés kívánatait tekintetbe véve,
állandó közlekedést fogok létesíteni. 2-or Kötelezem

magamat Buda 's Pest városainak illendő, a' méltány elvei szerint, 's a' helybeli viszonyok' tekintetbe vétele mellett kitudandó 's megállapítando kármentesítést adni. 3. Buda 's Pest városainak minden rendkívüli vizáradás-veszélytől biztosítása végett a' két városhoz tartozó Dunapartokat czélirányos töltésekkel óvandom. 4. Kötelezem magamat a' megszabandó kiváltsági évek' elfolyta után a' felállítandó közlekedési eszközt legjobb állapotban általadni; azon ideig pedig általam benyújtandó jegyzék szerint egy tartalék-pénz-alapot, a' főország igazgatásnak akármikor kimutatandót, alkotni 's világosságban tartani, mellynélfogva az netaláni nagyobb megrongáltatás' esetére is szakadatlan haszonvehető állapotban tartathassék. 5. A' kibocsájtandó részvények' számát előre meg nem határozhatom ugyan, de szándékom darabját 500 pfrijával adni ki, és kötelezem magamat ezennel, legalább egy harmadát azoknak és pedig felében Buda 's Pest két városa, más felében Magyarország többi lakosai számára tetszés szerinti részesülés végett 6. hónapig szabad vásárolhatásul hagyni, melly határidő multával azok saját rendelkezésem alá esnének vissza. Mind ezen olly tetemes köteleztetésemért a' következő feltételeket kérem: 1-ör hogy én a' velem szövetkezendő Társasággal együtt az (A alatti jegyzék szerint mindentől, ki a' felállítandó közlekedési eszközt használandja, vámot szedhessek, e' vámjegyzéket azonban, ha jönnek látnám, alább szállithassam. 2. hogy nekem a' fő országigazgatás és az illető hatóságok részéről a' törvénynek kiki által megtartathatása végett szükséges minden segéd ingyen adassék. 3. hogy az országlás a' felállítandó közlekedési eszköz mindenkor szabad használsaért egyszer mindigre általán véve 300,000. pfrt adjon; ezen egész summa helyett azonban a' budaiparton a' viziváros kezdeténél az uton felül és alul fekvő 's az ide zárt rajzbul látható országos rak-tárokat, az egész helyzet szabad, mindazáltal a'

szükséges 's kényelmes járás kelés sérelme nélkül, használása jogával együtt 150,000 pftba számítva nekem tulajdon gyanánt átengedje, a' többi 150,000 pftot pedig kész pénzben fizesse ki. 4. hogy sem hajó, komp, vagy csolnak, sem gőzhajó a' két város és O-Buda koronai mezőváros határaiban egyik partrul a' másikra átszállítási pénzért járni előleges megegyezésem nélkül ne engedjék. 5. hogy mind azon telkeknek, mellyek most a' Dunamedrében rendszerinti vizállásnál földve rejteznek, a' két part' feltöltése által azonban szárazzá lennének, méltányosan meghatározandó értéke nekem az illető városok által megtérítessék, vagy magok a' telkek a' részvényes társaságnak tulajdonul engedjék át, és 6-or: hogy az általam alkotandó részvényes társaság a' hid-vámost az 1-ső pont' értelme szerint 100 évig szedhesse, és nekem ez iránt e' 100 évre szóló, 's részvényes társaságra ruházható kirekesztő kiváltság adassék.

Midőn tehát cs. kir. Fenségedet 's a' főmgsu országos Küldöttséget alázattal kérném; hogy ezen a' vállalat fontosságához szabott engedélyeket mindenek előtt egyesén jóváhagyni méltóztatnának, minek megtörténtével én azután igyekezném minden e' tárgy létesítéséhez közelebbbrül tartozó részleteket cs. kir. Fenséged 's a' főméltóságú országos Küldöttségnek hova hamarább elibe terjeszteni: egyszersmind szerencsém van kinyilatkoztatni, hogy én a' mennyire az elszámlált kedvezéseket megnyerhetem, ezen Nemzeti Munka' felállítása 's valóstása iránti hazafui buzgalmam újabb bizonyosságul, mindent a' munka' lehetősége, 's mimódoni létesíthetése kitudására, a' megkívántató tervek 's rajzok, nem különben az egész építést illető számolások 's költségvetéseknek elkészítésére szükséges előleges kiadásokat, úgy szinte az általam e' végre meghivandó kül 's belföldi technicusok ideigleni jutalmazását, uti 's élelemköltégeit kész vagyok sajátombul viselni, 's az ahoz megkívántató

pénzt előállítani, mire nézve magamat egyszersmind lekötöm, hogy azon noha előre fel nem tehető, de még is lehetséges esetre, ha azon műértők' ítélete' szerint Buda 's Pest állandó egybekapcsoltatásuk a' törvényhozóság által tett intézkedésnél fogva teljességgel nem lenne valósítható, 's ez e' képen erőmet felülmulná, azon előleges költségekre fordított summa' egyik felét a' Hazának áldozatul ajánlandom, és csak másik felének megtérítésére fogok számot tartani. Mik után alázatos javaslatim 's ajánlkozásom kegyes méltatását 's tekintelbe vételét o'hajtva várván, mély tisztelettel maradok cs. kir. Főherczegséged 's főméltóságú országos Küldöttségnek Bécs, maj. 3. 1837. alázatos szolgálja Hódosi és Kizdai b. Sina György sk.

RR. Michael Kopörsich Canonicus.

Caeo-Regia Majestas altissima resolutione de 24. Junii l. a. Parochum in Lovasz, Michaellem Kopörsich, Cath. Capituli Diakovariensis Canonicum benignissime nominare dignata est.

RR. D. Wolfg. Stefanics †.

RR. D. Wolfgangus Stefanics, Cath. Ecclesiae Sabariensis Canonicus, Archi Diaconus Alsó-Lendvensis, s. Sedis Consistorialis Sabariensis, uti et II. Cottuum Castriferrei et Zaladiensis Tab. Jud. Assessor, vix expletis ab Installatione sui in Canonicum actualem diē 29. Nov. a. p. 1836. habita, in Canonia octo mensibus, translatus est ad vitam meliorem. R. in P.!

Solutio Logogryphi in Nro 8.:
Animal. — Lamina.

*Ill. Dni Episcopi L. Bar. Lad. Barkóczy
de Szala Consecratio.*

Dies hodierna, 6-a nempe currentis mensis Nitriensibus solatiosissima illuxit. Illmus quippe, ac Rmus D. Baro Lad. Barkóczy de Szala, Episcopus Albaregalensis, die hac per Excellmum ac RRmum Dnum Episcopum Nitriensem, — Con-consecrantibus Illmis Dominis Episcopo Neosoliensi; et consecrato Episcopo Corycensi, Strigoniensi suffraganeo, — solemni praescripto ritu, in antiquissima Cathedrali Ecclesia Nitriensi, in Episcopum consecratus est. Pro rara hac, et Nitriae ad memoriam hominum nec visa solemnitate, numerosissima omnis status confluit multitudo. Tanta vero actus hic eum pietate et aedificatione, ad quam tam Excellmi consecratoris, quam et Illmorum, consecrati et duorum Con-consecratorum DD. Episcoporum insignes, et rarae animi virtutes multum contulerunt, perficiebatur, ut hanc vel obiter adumbrare, arduum omnino sit. — Finita sacra functione Excellmus D. Episcopus consecrator, pro innata sibi liberalitate, copiosos hospites prandio excepit. Sub hoc pro more usitato, plures intervenerunt litationes. Illmus D. neo-consecratus Episcopus, caetera inter, dum Excellmo Dno Consecratori vitae longaevitatem precaretur, magna cum svavitate, et de correlationibus, quae ab olim, dum in minoribus adhuc con-

stitueretur, et continuative, inter Excellmum Consecratorem, et se vigeabant, attigit. Excellmus Consecrator vero, pariter omnem felicitatem Illmo Neo-consecrato vovit. — I ostremo denique Rmus D. Franciscus Farkas Cathedralis Ecclesiae Albaregalensis Cantor et Canonicus ac Capitularis Vicarius, velut totius ven. Cleri et populi Dioecesis Albaregalensis repraesentans, vocem gratitudinis elevavit; Excellmoque Dno Consecratori, — quem Albensis Dioecesis olim Antistitem suum et Patrem venerabatur, quive nunc per manuum impositionem dilecto suo Timotheo plenitudinem sacerdotalis dignitatis contulit, eundemque Episcopum Ecclesiae Albaregalensi dedit, pro spiritualibus his fatigiis debitas egit gratias, Illmo autem Dno Neo-consecrato Episcopo Albaregalensi, pro auspiciando munere Episcopali summam precatus est felicitatem. — Illmus D. Neo-consecratus Episcopus, altera mox die, horis matutinis, magno sui apud Nitrienses desiderio relicto, ad Dioecesim suam properavit.

Exemplum iterum unum e plurimis zeli apostolici; quamve partem Antistites nostri in probe educanda pube capiant.

Rosnavia, 4. Aug. Ill. Episcopus noster Joan. Seitovszky de N. Kér, qui inde ab Episcopatus sui primordiis debita succrescen-

tis in Dioeesi sua pubis educatione nihil magis in votis se habere, nullis parcendo seu sumptibus seu fatigiis, incessanter testatus est, signanter vero edita eatenus anno 1833 per universam Dioecesim dispositione scholas omnes nationales debite coordinavit, coordinationis ejusmodi visurus efectum, atque pubis scholasticae in respectivis scholis experturus profectum tentaminum terminis jam ex inproviso jam facta praevie eatenus insinuatione annue plures ex ordine scholas visitare adsolet ita: ut paucae admodum jam reperiantur etiam in maxime dissitis Dioecesis partibus scholae, quas hucdum Apostolico zelo plenus Praesul in propria persona non lustravisset. — Admiranda est in eo omni tali occasione patientia, rara erga parvulos demissio; is namque solus in persona proles omnes et singulas, quas in scholis reperit pertentat e traditis objectis puta: Doctrina religionis — lectione — literarum compositione — et cognitione — arithmetica etc. Examini tali accomadam semper ad parentes adhortationem praemittendo, prolem omnem et singulam inter examinandum affabiliter alloquitur, ad solertiam stimulat. — Talia hoc anno tentamina idque novissime instituit in Dioecesis suae districtibus Granensi et super. Gömöriensi, tantillo serius partim ideo, quia asperior partium harum aura id citius fieri vetabat, partim quia alterata zelantissimi pastoris valetudo tantopere cupitum ad parvu-

los profectionem tardari jubebat; necdum ille quidem pristinae plene restitutus erat sanitati, jam tamen 20. Junii a. c. se se itineri accinxit, et die insequenti, quippe 21. Junii in Mascha Pohorelensi Parochiae cognominis filiali horis pomeridianis proles scholasticas nr. 50 pertentavit. Die 22. horis matutinis in ecclesia Pohorelensi sacrum solenne celebravit, pro concione dixit et sacramentum confirmationis 782bus contulit; ac a prandiiis ejatis scholae tentamen instituit, quae 155 proles numeravit. Die 23. mane in schola parochiae Helpensis 187, a meridie in Zavatzensi parochiae Polonkensis filiali 116 ac die insequente in schola Polonkensi 291 proles producto in 5—6 horas tentamine examinavit. — Die 25-a in ecclesia Polonkensi solenne cecinit sacrum, sermonem dixit, et sacramentum confirmationis 529 contulit. — Non possumus hic non memorare circumstantiam, quae peculiaris suorum erga Praesulem nostrum, qua etiam Dominum terrestrem adhaesionis dedit tesseram; et luculente probavit sinceram, animorum conjunctionem nec per corporum ab invicem sejunctionem limitari posse, — probavit luculente: ubi sincera est adhaesio, cultus integer, ibi intemperiam aëris, difficultates itineris contemni viriliter, si de probanda agatur propensionis tessera. Jam dies erat a discessu sexta, singula ferme incessante pluvia abundans — dies 24-a erat, dies S. Joanni Ba-

ptistae, adeoque Praesulis nostri Patrono sacra. Quis putasset infucata Rosnaviensium vota hac occasione moeniis civitatis haud immansura, sed ad ipsum plane actualis commemorationis locum longinque deferenda? non accidit secus! Civitas Rosnaviensis, a qua possessio Polonka ad duarum ferme dierum distantiam per saxosorum montium juga rejecta jacet, pro Praesulis die onomastica sub praesidio meritissimi sui Judicis Domini Josephi Gode medio Deputationis e quatuor membris consistentis Polonkam plane petit, vota sincera depromptura. Inexpectatus prorsus Deputationis hujus adventus onomatizanti Praesuli erat gratissimus, quem, uti civitati suae medio ejusdem Deputationis identidem declaravit, perenni tenebit memoria. — Deputatio haec Praesulem Apostolico suo numere fungentem comitabatur in reditu ex Polonka usque insequentis diei prandium in parochia Murány - Huttensi sumtum, quo terminato ad suorum committentium incolumis remeavit gremium. E scholarum docentibus unus infra subnexos versus onomatizanti Praesuli hac occasione obtulit. Die 26-a mane in parochiae Pohorelensis filiali Veres-Kő pertentatae proles nr. 31 a meridie in schola parochiae Murány-Huttensi, nr. 44 die 27-a mane in schola Murány-allyensi 93. — a meridie in Murány-Hosszúréthensi 88. die 28-a mane in schola Nagy-Röczensi 88. — Die 29-a quippe SS. Apostolorum Pe-

tri et Pauli ex oppido Nagy-Röcze Praesul ascendit ad filialem parochiae hujus possessionem Zdihava, quae a matre inter montes saxosos reclusa et saxis inaedificata, ad 1 1/2 horae distantiam rejecta est, hic in defectu ecclesiae idem Praesul sub tentorio in coemeterio ad crucem omni cum decentia constructo sacrum decantavit, pro concione dixit, sacramento Eucharistiae plures refecit, et 138 fidelibus sacramentum confirmationis contulit; quibus in magno populi confluxu persolutis in schola ejate examinavit proles nr. 46. — Die 30-a scholas in oppido Jolsva adiit, et proles 110 pertentavit, tandem die eadem a meridie ad residentiae suae locum Rosnaviam rediit. — Apostolici hujus itineris in incessante ferme pluvia peragrati incommoditates lenierunt solatia ex adaequatis prolium responsis hausta. — Instituto examine ubique classificatio per Illustrissimum Praesulem est perlecta, et prolibus secundum testatum profectum donaria puta: petasi — pectoralia — imagines — strofia — libri precatorii — scholastici etc. distributa; et docentes, qui se peculiariter distinxerunt praemiati. Parentes tentamini praesentes sua super prolium suarum profectu gaudia lacrymis testabantur. Solatium erat experiri: proles scholasticas in omnibus praerecensitis scholis, quamvis omnis haec peragrata Dioceseos pars schlavici labri esset, in lectione hungarica, dialogis et vocabulis hungaricis

optimo successu doceri. — Scholarum visitatarum florescentia multum debetur Serenissimo Principi Ferdinando Saxo Coburg Gotensi terrestri horum locorum Domino, qui sicut in aedificia scholaria peculiarem impendit curam, ita docentes in grano se se distinguentes anno 50 florum subsidio munifice praemiare assolet, et proles scholasticas libellis scholasticis e proprio procuratis liberaliter providet. — Idem infatigabilis Praesul sub occasum praeteriti mensis Julii tribus continuis diebus, quippe 27-a, 28-a et 29-a in gremiali schola nationali, in tres classes sub totidem docentibus divisa, instituit examen, proles universim 221, in persona per tentando, parentum et aliorum hospitem frequenti semper numero, et cum communi super egregio prolium profectu aplausu praesentium. Die 30-a classificationis per ipsum Praesulem instituta perlectio, et 127 eminentibus prolibus, praesente magna civitatis incolarum parte diversa donaria data illimitatum pepererunt gaudium. Deus plantanti, et riganti Praesuli uberem benedictionis suae gratiam largiatur!

Örvendezzen a' Rosnyói palladium tábora!

Mert ma becses nevenapját elérte fő mentora.

Örvendezzen köz hangzat közt Rosnyónak vig
környéke

A' békeség szent alapján áljon Püspökünk széke.

Szent hálát hintsen az égre a' fényes egyházi rend,
Melly illy buzgó vezérinek lételén szivből örvend. —

Boldog nyáj az, mellyet ilyen gordos Pásztor kor-
mányoz,

Az nem juthat a' tévelygés sötét tartományához.

Égő buzgósággal megyen hívei közt előre,
Mézes szavakkal vezeti a' boldog legelőre.

Mind szóval mind példájával védelmezi hitünket,
Az üdvezség palyájára ösztönözget bennünket.

Erős materiából van szíven a' hit pánczélja,
Alatvalóinak boldog előmentek fő czélja.

Bölcs buzgósága mi nekünk olyan erős véd falunk,
Kiben vagyon helyheztetve oltalmazó Angyalunk.

Méltósága szent hitünknek őrizője és fénye,
A' bal sors közt kesergőknek vigasztaló reménye.

Egy szóval a' köz jóra van fölálodva élete,
Nem magáért hanem sok száz ezerekért teremte.

A' kegyes ég tartsa meg hát buzgó főpásztorunkat,
Hogy ő benne tisztelhesük második Nesztorunkat!

Zengedezze öröm hang közt a' sajónak vidéke,
Hogy virágozzon Scitovszky méltósága szent széke!

Oltalmazták Öt az egék minden bal történettől,
Terjedjen érdeme hire nyugottig — napkelettől.

Igazgassa a' kegyes ég nyelvét, szívét és száját,
Hogy az úrnak utaihan legeltethesse nyáját!

Jobb karján hordozza Ötet az élet védangyala,
Sokszor derüljön föl reá névnapjának hajnala!

A' fris egészség strazsálja nagy lelke boritékát,
Vigye elől a' kegyes ég minden föltett szándékát!

Éljen tehát a' Főpásztor! Éljen a' megye benne!!
Bár csak majd sok évek után más illy Scitovszkynk
lenne!

Éljen szent hitünk bajnoka, szent hitünk' oltalmára,
Figyelmezzen az ég az O buzgó áldozatjára!

Éljen benne a' kesergő szükölködőknek Attya
Sok éveken túl tündökljön élete' csillagzatja!

Éljen! és sokáig hintsen fényt Püspök megyéjére
Adasson meg a' sírontúl érdemlett pálya bére!!

*Veritas ubique et apud omnes
saniores eadem.*

Sodalitas „Amicorum“ (Quäker)
Reginae Angliae, Victoriae,
gratulatur.

Regina Angliae die 21. Julii in palatio S. James ecclesiarum Scotiae, et dissentientium in genere, cleri presbyterani, et ita dictorum Quäker gratulatorias in throno sedens recepit. Hi Reginam sic sunt affati :

„Nos fideles ac devoti subditi vestri, membra religiosae Amicorum, vulgo Quäker dictorum, sodalitatis, et in M. Britannia ac Hybernia totius hujus communitatis vices obeuntes, prima statim opportunitate uti volumus ad depromenda sincera Reginae nostrae addicta studia. Amissum Monarcham nostrum amantissimum Guilielmum IV. profundo dolore recolimus, regiminis ejus tempus haud ignobilem historiae Patriae nostrae epocham esse censemus, quod scilicet amplificatis civilibus et religiosis libertatibus, per benignitatem ac misericordiam erga reos, denique per patrocinium, proximis nostris, qui in mancipatu sunt, addictum, semet distinxerat. Principalia haec regiminis ejus linamenta solatio nobis fuere, tamquam documenta in id, quod principia christiana in legislatione nostra praevalescant. Inter grata animi erga omnipotentem Deum sensa tibi,

Regina nostra, dum thronum conscendis, gratulamur, quod pax externa et tranquillitas interna vigeat. Utinam nihil unquam hanc coeli benedictionem turbando sit, ac utinam illa magis magisque diffundatur persuasio, quod bellum tam Christi doctrinae, quam politicis rationibus adversum sit! — *Exploratum habentes, religionem Jesu Christi, Domini et Salvatoris nostri solum et unicum esse fundamentum verae hominum felicitatis, atque Populorum quorumvis prosperitatis; persuasum una tenentes, eam sacratum regiminis propugnaculum constituere*, oramus Deum, ut throni tui praesidium esse, et omnia ministrorum tuorum consilia regere dignetur. Accipe benigne, o Regina, sincera et purissimi animi vota nostra, utinam perpetuo ad coelestem sapientiam adspirare et contendere velis, ut graves illas obligationes, ad quas per divinam providentiam mature adeo vocata es, adimplere valeas. Vive semper in timore Domini, qui cor tuum ad obsequendum praeceptis suis primum reddat, amplamque tibi largiatur gratiam suam, et quum dies tributarum tibi partium praeterierint, ingrediare per gratiam Dei in nomine Jesu Christi ad aeternam haereditatem.“

Majestas ad haec reposuit:

„Pro deprompto super obitu Mattis Regis dolore vestro, pro justa item aestimatione indolis et characteris, tum consiliorum regiminis ejus, ita etiam pro sincera gratula-

tionem ac votis mihi in auspicio regni depromtis gratias vobis ropono; votis autem ac precibus vestris, pro regni mei prosperitate fuis, meas adjungo, cujus fulcrum validissimum reverentia erga sanctam religionem nostram, praeceptorumque ejus observantia constituunt.“

v. * e W.

Juvenis Regina Angliae una caput Ecclesiae Anglicanae.

Ephemerides Parisinae „l' Ami de la Religion“ inscriptae, Nro 2831. ddo 1-a Julii 1837. hunc articulum pervulgant: „Notum est, in persona Imperantis Angliae consociatam esse utramque supremam potestatem, sacram non minus, atque civilem. Cum ibi lex salica non obtineat, etiam alterius sexus principes thronum conscendunt, si in serie successionis eas vocet ordo: ac proinde, vi legis organicae, anno 1550 stabilitae, Reginae Angliae fiunt directrices supremae omnium causarum ac rerum spiritualium et ecclesiasticarum aequae ac temporalium. In hoc itaque temporis articulo, dum Princeps Victoria succedit Wilhelmo IV., Venerabilibus Praelatis Ecclesiae Anglicanae praesidet octodennis Principissa tam in spiritualibus, quam in temporalibus. Habet illa potestatem, si ita judicaverit, adjungendi symbolo quosdam articulos; aut aliquos mutandi, et demendi: habet potestatem lyturgiam re-

formandi; et Praelatorum dispositiones ecclesiasticas seu approbandi, sive abolendi, novas autem condendi; habet potestatem Dioeceses eorum visitandi, eisque visitationem injungendi; verbo habet eam omnem potestatem sacram, quam ecclesia anglicana denegat Vicario Jesu Christi, ut eam collocare possit in manus suorum Principum utriusque sexus. Erat olim moris, ut Rex Angliae quater in anno proclamationem dimittat, cominendetque, ut fideles ab omni vitio abstineant, a profanatione dierum Domini, et a blasphemia; item ut exempla promat religionis ac virtutis. Has proclamationes jubebat Rex in omnibus ecclesiis et capellis praelegi. Scimus praeterea, Episcopos institui ac destitui per Regem, publicas preces disponi per Regem. Nunc autem omnia haec fiunt auctoritate juvenis Reginae, quae proclamationem nuper edidit contra vitia et libertinismum.“

s. Ill. Ep. c. A. J—y.

*De pulsus campanarum in animos humanos
vi et efficacia.*

Dignum esse judicamus, subnexum hic articulum, quoniam et pii sensus, et styli sublimitate se commendat, e gallico translatum excerpere, ex opere: „*Voyage du Marechal duc de Raguse en Hongrie, en Tran-*

sylvanie, dans la Russie meridionale, en Crimée, dans l'Asie mineure, en Syrie, en Palestine et en Egypte 1834—1835“.

„Itinere meo — inquit author M a r m o n t — per Libanum procurrente vividissimae cujuspiam sensionis species me recreavit, quam nequaquam praevidere, sed ne divinari quidem secus mihi licuisset. — Clangor campanarum e monasteriis et ecclesiis subito aëra percellens, in auribus meis personabat, — clangor auditui hominis Europaei his in montibus perdeliciosus. Argentei illi soni, coelum versus sublati, qui in memoriam revocarunt religionis meae cultum, et patriam meam, non poterant me non intime adficere. Festiva haec ad precandum institui solita excitatio, totum pervadit hominem, quoniam cum illa in mentem venit recordatio officiorum nostrorum erga Creatorem, et sensus dependentiae ac necessitudinis pro beneficiis, quae quotidianae nostrae sublevantur indigentiae, vox haec, quae communis et uniformis est in omni christianitate; quae tam potenter in extremis vitae humanae, nativitatis utpote nostrae ac mortis, momenti loquitur; quae intimo nectit vinculo incolas aestuantis Iberiae dissitasque gelidae Newae oras; vox haec sonora, et nulli non perceptibilis, quae easdem ubique cogitationes, eadem desideria excitat, non potest in locis procul ab Europa dissitis personare, quin itinerantem vel invitum horrore

quodam voluptatis pleno percellat. Clangore hoc cuncta exprimuntur: fides, gratitudo, patria, spes; verbo, omne id, quo cor hominis exuberat; totum id, quidquid hominem supra se ipsum attollit, et pro momento a curis vulgaribus ad sublimiora rapit. — Inest quippe homini quidam stimulus, quo versus eos fertur, qui eadem invicem vocis communionem fruuntur; hujusmodi cor nimis refugit id, ut solitarium sit; coram Deo taliter efformatum avidum est ad tribuendum, avidum ad retribuendum, particeps vult reddi communium bonorum. Viator, cui in medio barbarorum suam fidem, cultumque religionis suae reperisse contigit, metam et objectum affectionum suarum invenit, sequere in consortio suorum contribulium versari reputat.“

v. Em. Sz. Can. Veszpr.

Tudományos Gyűjtemény V. és VI-dik kötete.

A' folyó évi Tudományos Gyűjteményből e napokban egyszerre két kötetet kaptunk; az V-dik kötet foglalatja: I. Értékezesek. 1) Kállay Ferencz. Könyvbírálati szabályok, vagyis értekezés a' recenziók' természetéről. 2) Edvi Illés Pál. A' mai Jeruzsálemnek és körületének leírása. 3) Gyurikovics György. Pázmán Péter kardinál 's esztergomi érsek' élete leírásához való pótlás. 4) Kiss József. A' közbátorság. 5) Ugyanaz.

A' holt tenger. 6) Holéczy Mihály. Karin-
thiában a' magyarok Althofennél és Bleiburg-
nál. 7) Vizer István. Kozmologiai eszmél-
kedés. 8) * * * A' hangászat viszonzjáról
a' többi szép művészetekhez. 9) H. M. ma-
gyar történeti kalászkok. II. Literatura.
A) Hazai Literatura. Könyvesmertetés. Je-
lentés a' philosophiai pályamunkákról. 1836-
ból. Irta Kállay Ferencz, a' m. t. társ. ren-
des tagja. B) Külföldi Literatura. Könyves-
mértetés. England im Jahre 1835. Von Fried-
rich von Raumer. Zwei Theile. (Koszorú az
1837-dik eszt. V-dik kötethez egy ív.)

A' VI-dik kötet foglalatja pedig követ-
kező: I. Értekezések. 1) Szilágyi János,
hatházi reform. predikátor: Az öszvetett más-
salhangzók természeti eredetéről. 2) L. I.
Földünk éghajlatinak némelly változásáról.
3) Podhradczky József. Hajdan; még Szent
Koronánk Pozsonyban őriztetett, zárainak
kulcsaira az oda való várnagy vigyázott. 4)
F. I. A' jó gazda szükséges tulajdoniról, 's
kimiveltetéséről (Thaer-Gazdasági munkájá-
ból.) 5) Fejér György. Kánt Immanuel-
nek, 's Kritikájának esmértetése. II. Lite-
ratura. A) Hazai Literatura. Könyves-
mértetés. Birálatok. A' philosophiai pályá-
munkákról. Irta Kállay Ferencz a' m. t. társ.
rendes tagja. Hetényi János' feleletje illy
jelszóval: *αληθευειν και παρησααζησθαι*. B)
Külföldi Literatura Könyvesmértetés. Hi-
storie de Sainte Elisabeth de Hongrie, Du-

*Libertas et inde securitas constitutionalis
(garantia) Electionum.*

Paginae Londinenses haec ferunt de novarum electionum auspiciis: „In West-Monasterio electio Dni Leader radicalis, qui nuper in singulari electione velut aemulus Dni Burdett (nunc candidati pro Nord-Wiltshire) repudiatus erat, utcunque certa est. Contra facile evenire poterit, ut Colonellus Evans ex adverso candidati factionis Tory, Dni G. Murray, succumbat. Factio Tory diversa congerit contra D. Evans argumenta; sic deplorandam britticae legionis, per internum disciplinae defectum dissolutae, sortem eidem vitio vertit; illi etiam adhibitum scuticarum apud eam usum adscribit, in memoriam revocans, quanta vehementia olim contra hanc poenam declamaverit. In hunc usum imagines quoque adhibentur: turba semi nudorum depexorum vagabundorum, — legionis imaginem referentium — quam „Generalis“ praecedit, per plateas incedens in effigie sistitur; non secus etiam imago felis novem candarum, et picta adumbratio ipsius poenae dum scuticae ipsae infliguntur, distribuitur; ita etiam ludibriosa imago (caricatura) generalem Evans, Hispaniam deserentem sistens, cum subscriptione: Comes Irun, quasi D. Evans pugna ad Irun (qua tamen succubuit) Comes cum hoc praedicato creari meruisset, ubi simul alia

propria vocis significatio I-r un (ego fugio) innuitur. Praeterea in eundem scopum minae etiam directae et indirectae, ac terriculamenta intentantur, e. g. quidam amplae clavicordii fabricae possessor (J. Broadwood et filii); opificibus, qui magno numero ab instituto illo dependent, congrua mandata dedisse fertur, ut pro D. G. Murray suffragia dent. Regimen contra in genere omne suum patrocinium impendere decrevisse dicitur — quemadmodum D. Soltan, qui cum D. Russel in arcto familiaritatis nexu constituitur, in quodam electorum in Devonshire conventiculo declarandi se potestatem habere adfirmavit — tales, qui ex aerario proventus trahunt, et tamen auctoritate sua pro ministrorum adversariis usi fuerint, nullos deinceps favores a regimine Majestatis exspectandos habere.

Subortos in electionibus Liberpoliensibus — in quibus duo conservativi candidati DD. Sandon et Cresswell contra duos reformatores, DD. Ewart et Elphistone decertarunt, et triumphum etiam reportarunt — tumultus paginae „Times“ sic enarrant. Inde ab initio electionum civitas in magno motu fuit. Candidati conservativi suffragiorum sibi addictorum numerum singulis horis 100 — 200 increscere viderunt. Hoc plebem factionis Wigh adeo exacerbavit, ut vim adhibere caeperit, fenestras conservativorum frerit, oecum sessionum commissionis con-

servativae devastaverit, et politiae administratos, atque hos inter aestimatissimum Supremum Commissarium Whitby pessime habuerit. Pars civitatis die tota publicis tumultibus exposita fuit. Praefectus civitatis (Major) e podio curiae civicae legem de seditione promulgavit; interpellabatur a plurimis, ut armatam manum requirat, quod recusabat, sperans plebem sponte ad ordinem reversuram. Omnes operae, hyberni, nautae, verbo infima plebs omnis ad electionum contubernia confluxeunt, quamquam suffragiorum jure destituerentur, et inter 50 vix unus inscriptiones vexillorum legendo essent. In angulis platearum ad hybernos, qui magno numero Liberpolii aderant, haec provocatio legebatur: „Hyberni millenas contumelias, quibus adfecti fuistis, memoria adhuc tenetis. Fertiles agri vestri, sanguine fratrum vestrorum, quem factio Arausionensis fuderat, rigati sunt. E provinciis Leinster, Munster, Conaugh, et Ulster oriundi ad stationes vestras! — Hyberni! praeparate conventicula vestra, coordinate turbas! mementote Rathcomarcae; nolite ullum inter vos pati proditorem libertatis et Hyberniae! Qui nobiscum non est, est contra nos! Ad tentoria tua o Israël! Tessera vestra sit: Regina et ejus amici! Ewart et Elphinstone! Liberpoliensis sodalitas libertatis!“ Quid naturalius, quam simili adhortatione inflammari illam hominum classem? Magistratus ci-

vicus nulla providentiae media arripuit, nulla idcirco pro quocumque, aderat securitas, qui rubro colore comparuere, foeminae et infantes injuria affecti, quin satellites politiae tutamini adfuissent. Jam pridie processionis electoralis Conservativis graves contumeliae illatae, quas admiranda animi moderatione ferebant. Inter processiones radicalium integrae catervae furum, et ganeonum fustibus armatorum videbantur. Complures homines lapidibus impetebantur, alii conculcabantur. Infanti duorum annorum rubrum fasciam circa collum gerenti (qui color factionis tory candidatorum fuit, unus ex asséclis Dni Elphinstone, cultro pectus pertudit.“ — Novissima nuncia ferunt, tumultus adhuc perdurare. Politiae satellites arma arripere jussi sunt, et Manschestria miles accitus. *)

In Bath locum duorum radicalium, Generalis Palmer, et Dni Roebucks, duo Tory, Lord Powerscourt et D. L. Bruges occuparunt. Electionis adparatus in hac urbe per operas, in ductibus ferreis et viarum stratis laborantes, turbati sunt, quemvis scilicet transeuntem sine discrimine impetebant, candidatos sublatis clamoribus a dicendo arcebant, diversa vexilla dilacerabant, et complurium domorum fenestras confregerunt.

*) Si jam nunc res sic aguntur, et salus publica hac ratione paratur, quid sperandum extenso jure electionis et suffragiorum? Si fustibus non judicio Magistratus lecti fuerint?

Inde ab exordio ferendorum suffragiorum Radicales suffragiis succumbebant. De Generale Palmer innotuit, eum aere alieno gravatum esse, et contra Roebuck obversum, eum dum de sanctificatione Sabbathi lex ferenda erat, adversam propugnasse sententiam. Quaker tamen magno numero ei suffragia dabant, ast in genere methodistarum et alias pietistarum sectas adversum se habuit. Conclamatum fuit: „Alegatos civitatis Bath hucusque alterum mendicum alterum infidelem fuisse.“*)

Ingens illa agitatio, quam in Britannia electio universalis producere consuevit, inde intelligi potest, quod proventus tali opportunitate e Postae officiis 100.000 lib. st. incrementum accipiant. Redituum typographicorum augmentum hoc tempore haud est minus, pro annunciationibus, circularibus, schaedis, provocationibus, literis, in quibus suffragia flagitantur. Paginae „Morning-Chronicle“ his adjiciunt mercedem et honoraria chirurgorum pro ligamentis capitis et crurum solemnitate hac confractorum!

Paginae Ministris addictae electores monent, ut, ubicunque electio inter ultra-radicalem et Tory controversa fuerit, suffragia sua priori, i. e. ultraradicali addicant, ne per electionem unius conservativi repraesentationem suam e-

*) Recte quidem — dummodo absit calumnia — privatae vitae macula, publicam foedare solet.

lidant — Inter electiones novissimas vehementissimae contentioni subjectae fuerunt Dni Graham in Ost-Cumberland, Dnorum item Hume et Byngs in Middlesex et Dni Fr. Burdett in Wiltshire, in his eventus maxime anceps fuerat, et ideo diversis factionibus addictae Paginae omnes canales et cataractas suae eloquentiae respectivae aperuerunt. — Inter caeteras „Sun“ electores in Wiltshire modo hoc radicali alloquebatur: „Sumite exemplum ab electoribus in Wigtownshire, qui psalmistam Pharisaeum illum, qui, si potuisset, gramen, floresque diebus Domini crescere prohibuisset, quive popinas, ductus viarum ferreos et hortos deliciarum una pia execratione comprehendit, abegerunt, ut piis meditationibus suis imperturbate vacare possit. Ambo Barones ne hilum quidem valent, ambo ita abhorrent libertatem, sicut diabolus aquam benedictam. Ejicite illum, electores Wiltshirenses; si ire detrectaverit, quaerite ab eo, quid ex odio ejusdem adversus factionem Tory factum sit? ex ardente ejus erga libertatem amore? e consiliis de universali suffragiorum facultate, e triennialibus comitiis et secretis suffragiis? quae ante tres adhuc annos in coronae et anchorae taberna praelegerat. Et si respondere noluerit, convertite solummodo capita equorum ejus Londinum versus, diciteque ei, vos potius versatilem gallum galinaceum in culmine domorum (ventorum ac tempesta-

tum indicium) electuros, quam grandaevum senem sensa et principia abjurantem, quae in flore ac vigore aetatis solenniter professus fuit. Nequaquam! Judas una vice, semper erit Judas! Sicut electores Westmonasterienses sefellerat, ita et vos deludet. Burdett Ablegatus Cottus Wilt? hoc nunquam fiet, electores hanc ignominiae maculam haud quaquam sibi inurent!“ *)

Inter memorabiliores scenas electionum refertur etiam Nothvichensis. Pro coëmendis suffragiis millia et millia profusa sunt; mercatura haec publice et impudenter a deo exercebatur, ut plures, qui se pro certa pecuniae summa jam venundederunt, eam restituerint, quoniam ab adversa parte plus oblatum fuit. Electores per centenos in po-

*) Per Deum atque homines, quanta haec publica licentia linguae! ubi meta, ubi terminus calumniarum ponetur? Si haec in perversorum duntaxat castigationem fierent — quamquam negamus, hanc in bene ordinata republica ad unius cujusque privatam spectare seu obligationem seu auctoritatem — ast probos, bonosque pari affectuum ac lubricum furore, imo majore ferit, quum pravi in petulantia atque injuriis inferendis magis sibi indulgeant. Si haec in ludicris solum rebus exercebantur, sed in gravissimis, dum legislatores uno alterove superante suffragio creantur; illo temporis momento, quo solo summa potestas populi exercetur, dum summa haec in res sacras et profanas potestas confertur! dum salus reipublicae omni cum moderamine animorum, summa cum virtute atque sapientia procuranda foret! — *

pinas trahebantur, ibi inebriati et captivi detenti fuerunt, ne effugere possint. Ad cruenta etiam certamina devenit, neque in plateis ulla adfuit securitas. Pretium suffragiorum singulorum inter 10 et 15 sovereigns variabat; ultimis vero electionis horis pro quibusdam suffragiis singulatim etiam 100 usque 200 l. st. solvebantur. Interim in hac propudiosa electione nobilis etiam animi documenta narrantur. Quidam tonsor inops ultimis electionis horis quater repudiavit oblatum 100 l. st.; alter autem 30 sovereigns. Quidam textor pauper, qui cum uxore et 8 prolibus 2 duntaxat schilling pro pane habuit, cunctis tentationibus restitit; alter, cui 30 sovereigns promissa sunt, ut ab electione emanat, oblatum respuit, cum tamen tunicam in domo fiduciaria oppignoratam habuerit, familiae panem comparandi ergo. — Frequenter etiam foeminae adhibitae, ut conjuges suos seducere adlaborent. Electio factionem Tory 20,000 lib. st. (200,000 fl. c.m.) constitit; videntur tamen nec adversarii horum eadem media contempniti fuisse, si argentum non defuisset. — „Et istud est“ exclamant paginae — Notwich-Mercury — „illud repraesentativum systema, cui Angliae legislatio et libertas constitutionalis innititur!“ Editor dictarum paginarum, in libello comitiis porrigendo, foedam hanc agendi rationem exponere in animum induxit, adfirmatque cunctos majoris auctoritatis urbis incolas se paratos fore declarasse ad

libellum, in quo sublatio juris electoralis civitatis suae oretur, subscribendum.

Dnum Hume paginae „Standard“ inter viros publicos, qui unquam comitia Angliae foedarunt, post O'Connell immanissimum, esse adfirmant; et eadem die paginae „Morning-Chronicle“ adserunt: si quis unquam de Anglia optime meritus est, is profecto D. Jos. Hume est.

Lord Alfredus Paget, qui nuper inter Agazonum Reginae Magistros receptus est, nunc ad comitia Ablegatus electus pro urbe Lichfield, die 29 Julii 21-mum aetatis annum complevit.

Paginae Birminghamenses „Advertiser“ scribunt, ibidem in electione comitali post lata scriptis suffragia serios tumultus locum habuisse, et die postero palatium Royal-Hotel funditus diruendi consilium proditum fuisse. Omnes jam fenestrae in toto aedificio confractae, portae effractae, suppellectilia et instrumenta quaeque ad plateam projecta. — Postquam lex de seditione perlecta fuisset, et armata manus in auxilium accita, furibunda multitudo vi adhibita dispulsa est. Complures tumultus auctores comprehensi tribunalibus traditi sunt.

Electio Dublini jucundiozem induit faciem. Ipse actus electionis sine omni tranquillitatis perturbatione susceptus est: et solum, dum D. Moore pro Hamilton peroraret, in podio motus subortus; protracto e-

nim per quemdam pugione, clamor una exaudiebatur: „Nolumus hannoveranum! Apage hannoveranum!“ etc. Homo cum pugione in custodiam datus. — Paginae „Standard“ hunc intervenientem casum narrant: „Postquam D. West criminationem illam, ac si contra exarendatores seu redemptores terrarum suarum inhumaniter egisset, refutavit, adjecit a Dno O'Connell saepe sibi corporis deformitatem objectam fuisse, ast se (West) alienis adminus pennis semet ornare haud esse solitum. Si Dominus O'Connell gratia formae suae gloriari desiderat, velit adminus complacendi gratia capillamentum suum e Bondstreet deponere, sicque coram populo comparere, tum enim vero quivis judicium ferre poterit, quisnam ipsorum pulchrior sit masculus. O'Connell detracto illico capillamento in naturali sua calvitie adstitit — ne unicus quidem inter nudum caput ejus et lychnuchum imminentem intercessit capillus. Effectus, quem scena haec ridicula produxit, describi nequit; facies Dni O'Connell hilari et jocosa facetia resplendebat. Omnis conventus, Praefectus, Candidati, factiones coloris auranciaci aequae ac viridis lactae electionis obliti, se comici hujus spectaculi oblectamento tradere videbantur.

*Propositio in comitiis badensibus de abolendo
caelibatu cleri catholici.*

In ultima sessione Curiae alterius, Statuum badensium die 31. Julii Ablegatus Rotteck relationem praestitit de pluribus propositionibus abolitionem cleri catholici concernentibus, svasitque, ut eadem Ministris tradantur, qui in iis ad celebrandas provinciales synodos, jam promissas, argumenta inventuri sint. Ablegatus Duttlinger propositioni huic adstipulatus, explicuit argumenta jam in prioribus comitiis pro sufferendo caelibatu in medium prolata. Minister int. negotiorum declaravit, id quidem in se unum idemque esse, an propositio haec in archivo Curiarum aut in Status Ministrorum computrescat; se interim argumentum hoc ad comitiorum pertractationem et disceptationem idoneum esse nequaquam censere, quin imo singulare omnino sibi videri, quod a regimine M. Ducatus postuletur, ut illud tale quid ad agendum suscipiat, quod maxima regna catholica tentare nunquam sint ausa. Ablegatus Welker expresse in favorem abolendi caelibatus prolocutus, in hoc aptum medium prospexit, quo sublimior catholicismo puritas concilietur, dolens, nihil ad purgandam hanc fidem tam longo tempore esse factum, quamquam summopere purificatione illa opus foret, propositionem itaque Commissionis, praecipue relate ad celebrandas synodos propugnavit. — Minister

externorum negotiorum L. B. Blittersdorf, affirmavit, discussionem idmodi quaestionum, affectum duntaxat effervescentiam adducere, internamque in ecclesia catholica pacem turbare debere; catholicorum M. Ducatus, qui jure ad plenam conscientiae libertatem perinde gaudent, longe majorem numerum ejusmodi innovationibus certissime adversari; propositam caelibatus per synodos abolitionem, si evenire posset, necessario scissiones in ecclesia catholica progenituram, quoniam consensus in eam Curiae romanae supponi nequeat; nec quidquam tantis subjectum esse difficultatibus, quam regulatio negotiorum ecclesiae catholicae, quia non tantum diversarum fidei confessionum in M. Ducatu, sed etiam caeterorum Statuum superioris rhenanae provinciae ecclesiasticae, tum etiam summi ecclesiae catholicae Capitis rationem habendam esse; et quia absque mutuo undique animorum consensu, nullum vel cogitari potest resultatatum; tanto vero scelestius foret flammam discordiarum in Mag. Ducatum projicere et dissidia quaeque inter viros ecclesiasticos et seculares, inter foed. Status (Germaniae) et Romam seminare; regimen certe M. Ducatus non modo auxiliares ad haec manus haud porriget, nec subversionibus in ecclesia cath. praeibit, verum etiamsi propositio Commissionis per Curiam Ablegatorum probaretur, ei nullum momentum tribuet. — Ablegatus Trefurt, ad celebres e statu ecclesiastico catholico scripto-

res provocans aequè pro sublacione caelibatus sensa enunciavit et metum Ministri exter. negot. fundamento carere adseruit, quoniam major catholicorum numerus in abolitionem caelibatus consentiat. L. B. Blittersdorf reposuit: sit ita, licet, quod tamen non credit, ast etiam minori numero catholicorum libertatem conscientiae competere debere, ideoque se rursus repetere: quaestiones ejusmodi pro consultationibus Curiae haud esse idoneas; oratores id nequiquam scire posse, quare ratione hic dicta a singulis catholicis suscepta sint; ipse quidem, velut individuum et catholicus, libere confitetur, se per ea, quae ab Ablegato Welker audiverat, intime offensum fuisse. — Post aliquot adhuc dicta et responsa, suffragiorum major pars Commissionis propositionem probavit. *v. * e W.*

V. PP. Capucini in Bavaria.

Periodicum scriptum ecclesiasticum „Si-on“ Monachio de 29. Jul. haec refert: „Fide dignae relationes adfirmant Majestatem Regem Bavariae praecepisse, ut Ven. PP. Capucinis hospitium, quod olim in aestiva residentia r. Nymphenburgi tenuerant, una cum ejate sacello aulico restituatur. Mandatum hoc est optimum responsum ad quorundam comitialium ablegatorum insultus, quibus in monasteria, in primis ita dictorum mendi-

cantium monachorum inveci sunt. Majestas Rex eos prope ad se admovit, qui advocato Hornthal et aliis contemnendi adeo videbantur. Deus servet Regem! 6 v. * e W.

Comes Merce d'Argenteau, Prostates olim Regis Hollandiae, nunc ad bavaricam Aulam Nuncius Sedis Apostolicae.

Publicae Paginae nuper vulgarunt a Rege Hollandiae Comitem Merce d'Argenteau, Nuncium Pontificium ad Aulam Bavaricam, commendatorem ordinis Leonis bavarici creatum esse. Singularem profecto memoriam meretur — ajunt Paginae commerciales Amstelodamenses — et scitu dignum est, Comitem hunc antea Colonellum Prostaten fuisse Regis nostri, serius autem conditionem suam cum venerabili statu sacerdotali permutasse, in quo ad dignitatem usque Nuncii Sedis Pontificii proventus est. Cum nuper dierum Hagam Comitum inviseret, a Majestate ad convivium vocatus, Rex benignitatis ei documentum dare volens crucem commendatoris supra dicti ordinis propria manu pectori ejusdem appendit. Comes in Statibus Pontificiis indigenatu ornatus est.

v. * e W.

*And. Viszoczky hungarus Missionarius in
America bor.*

Inter missionarios Americae bor. hoc tempore etiam patriota noster invenitur; scilicet And. Viszoczky, natus in Szepes-Olaszi 1796. Studia theologica Viennae in Pazmaneo absolvit; 1812 in dioecesi Scepusiensi ordines sacros accepit, ubi 12 annos singulari zelo curae animarum intentus fuit. 1833. 29. Maj. Vindobona in dioecesim americanam, Cincinnati compellatam, iter suscepit, et ibi magno cum ardore christianam religionem ab illo tempore propagare conatur.

Ill. Dnus Nic. Wiseman de situ Protestantismi in Anglia.

Teste Diario Romano Nr. 55. Illmus et Rmus Don Nicolaus Wiseman, Rector Collegii Anglicani, Consultor Sacrae Congregationis Indicis, et in Archigymnasio romano Professor linguae hebraicae, die 15. praeteriti mensis Junii in caetu Academiae religionis catholicae praelegit momentosissimam dissertationem de actuali Protestantismi situ in Anglia, ac de illa necessitate, quam ipse protestantismus persentiscit, atque agnoscit admittendi supremam, eamque ab omni errore immunem auctoritatem in negotio Religionis, ac fidei. Orator eruditissimus, et pugil exercitatissimus, qui jam saepenumero

materiam hanc tractavit feliciter, ostendit, catholicismo id esse proprium, ut semper cohaereat sibi metipsum; et id quidem ea de causa, quia unum habet fundamentum, super quo fidem suam defigat, unam eandemque doctrinam, quam fidelibus suis proponit; una eademque principia fidei, quae semper et ubique stabilita conservat. Restrinxit dein dissertationem unice ad Magnam Britanniam; in qua primi reformatores e motivo politico stabiliverunt formam hierarchiae ecclesiasticae, multos plene catholicos retinuerunt ritus; attamen subsequis temporibus persaepe agnoverunt Angli necessitatem supremam auctoritatis in negotio fidei; nostro autem aevo necessitas haec, invitae licet illis elucescit evidentissime in eorum operibus et societatibus religiosis. Atque in hoc argumento diffudit semet orator, selectissima proferens testimonia, ex Anglorum universitatibus, scriptoribus, doctoribus. Non dubitamus, quin proxime tota haec dissertatio per typos in lucem publicam sit proditura, et lectorum animis non minus satisfactura, ac satisfecit animis auditorum. Honorarunt frequentissimum illius diei coetum Eminentissimi Cardinales: Giustiniani, Sala, Castracane; praeterea numerosissimi Praelati, aliique indigenae et exteri.

s. Ill. c. Ep. A. J-y.

BESZÉLGETÉS.

Sátán, Napoleon, Francziák
nagy számmal. *)

Sátán. Lassan! lassan! ne olly sokan; és csoportosan egyszerre. — Mi a' lánczos! ti itt ezrenként hulltok alá: de ne aggódjatok az elférésről; leszsz helye valamennyiteknek. Van e úti leveletek?

Egy Franczia. Csak késérő levél vagyok velünk. Nem volt idő rendes és szabályos alakba önteni az útra szabadító irást.

Sát. Semmit sem tesz. Itt, ezen az alvilágon, úgy sincs keletben a' jó rend, és szabályosság. — Honnan jöttök?

Franczia. Franciaországból.

Sát. Igen jó! igen derék! Ez az ország régi hű szövetségben áll mivelünk. Legkeresztényebbnek neveztetik ugyan; de ha minden keresztények illy fajúk volnának' nem igen aggódtatna minket a' keresztény religio. Adjátok élé leveleteket.

Fran. Itt van - - - Jaj! jaj! jaj! —

Sátán. No, mi baj?

Fran. Megégettem újaimat.

Sát. Eh, ez semmit sem tesz; csak izadtak egyikicsinyt a' kezeim. — A' buta ifjúság, nagy örömünkre, mesének, költeménynek tart mindent, a' mit hirdetnek a' papok: de

*) NB. 1831-iki jelenet.

majd meglátják, mi a' pokol, 's mint mennek itt a' dolgok. — Ki tette fel az irást?

Fran. Maga a' Szabadság.

Sát. Annál jobb. Ő a' mi legkedvesebb, leghívebb barátunk. Máskor a' fős vénység, a' tékozlás, és egyéb különféle halálos bűnök szédtek, 's szereztek számunkra nagy készséggel ujonczokat; most már nem szükséges annyi segédes szolgálkkal szövetkeznünk. A' szabadság valamennyi helyett maga elég: derék egy ficzkó ez; munkás, sérény, 's mindenben ezermester. Az egész ördögtanyának, 's családnak áldása szálljon reád, te kedves hasonmásunk, drága szép szabadság; — Olvassa valamellyitek levelét, mert szemüvegem most nincs kezemnél.

Fran. „Felete szeretett, 's nagy hatalmú Uram, Sátán! Végre szétszaggattam „lánczaimat; a' restauratio füstbe ment; a' „Bourbonok' vakbuzgósága törvényszerűségét „börzsákba kötvén, idegenbe költözött alamizsnával tengetni életét. Én vagyok most „franciaországban a' parancsoló, és szokásom szerint szétlehelem innen mirígyemet a' „földnek minden részeire. Nem sokára nagy „dolgokat fogsz felőlem hallani, 's tudom, „nem leszsz panaszod ellenem. Addig is jövő „vendő munkásságom' zálogaúl néhány ezer „franciát lódítok most le hozzád; bánj jól „velek, 's egyebeknél pörköld őket erősebben, mint új sarjadékimnak zsenge gyümölcsseit, 's derék hőseit a' három dicső

„napnak. Maradj azonban, drága atyám,
 „és Uram, állandó izmos épségben, és egész-
 „ségben.“

Sát. Ne kételkedjeteK, különös figye-
 lemmeL leszek irántatok, 's érdemeTeK sze-
 rint intézendem veleteK bánásomat. Tűz
 láng hordta! Hát így folynak a' dolgok az
 én kedves franczkóimnál! De miben áll tu-
 lajdonképen ez az egész zavargás, és bonyo-
 lodás? mint folyták, 's forrtak le ott a' di-
 cső napok?

Fran. Mit? 's te nem tudsz erről?

Sát. Lássátok, barátim, nekem ugyan
 hatott le fülembé töletek valamelly örültős
 zúgásbúgás; de mivel tudom, mint szoktak
 nálatok közönségesen végződni a' dolgok,
 szaporán csak ahoz láttam, hogy alkalmas
 lakokat készítették itt számatokra 's nem is
 gondoskodtam bővebb tudósításokról.

Fran. Tizedik Károlyt levertük széké-
 ről, 's minden családotól számkiűztük.

Sát. Ez tetszik nekem. Ő alatta nem
 is akart már a' nép velünk tartani. Igen jól
 tettétek, hogy fordítottatok rajta: de még
 jobb mod is volt a' számkiűzés helyett.

Fran. Így legalább a' kimélet' színe van
 megmentve.

Sát. Hagyján, hagyján; úgy sem sok
 fekszik ebben: ha el nem öltétek Károlyt,
 megeshetik még, hogy mást fogtok legyil-
 kolni.

Fran. Mit szül a' jövőendő, nem tud-

hatjuk. — Hanem, hogy ne selejtsük, mi Napoleon császárnak kívánnók, ha lehet, udvarlásunkat megtenni.

S á t. Lehet, 's ne kételkedjeteK, ő kevés pillantatok alatt bizonyosan itt terem; mert mindenkor szapora léptekkel siet megjelenni, mihelyt valamely francziazsírpörknek szagát érzi. — Ime, itt is van már.

F r a n. Felséges úr!

N a p o l e o n. Jó reggelt! — Hogy' mennek a' dolgok francziaországban?

F r a n. Megint egy új revolutiot indítottunk. Tizedik Károly székéről le van űzve, 's helyette most Filep-Lajos ül a' trónon.

N a p o l. Golyhók! ha kellett valakinek királykodni nálatok, ez a' tietek valamennyi között a' legjobb volt.

F r a n. De tizedik Károly a' chartát megsértette.

N a p o l. Azt nem hiszem. Egyébiránt a' király ura a' chartának, 's minden másnak.

F r a n. Ezek a' zsarnokság' szavai.

N a p o l. Épen nem; a' kényszerítő szükség' szavai ezek inkább, melly minden királyokon, és országokon uralkodik. A' seborvosnak abban áll kötelessége, hogy betegét meggyógyítsa, 's azért, mikor úgy hozza a' szükség, vagy kezét metszi el, vagy lábát vágja. Szintúgy kötelessége a' királynak is jól kormányozni népét, 's ezen kötelesség' ellenében minden charta hiú por szem, 's enyésző füst.

Fran. Úgy a' szavatálló hűség — —

Napol. Ez kölcsönös, vagy épen semmi. Mindegyre megszegik a' népek hűségöket, özszeesküsznek fejedelmök ellen, vesztére törnek, és még is a' királyok kötve, bilincselve maradjanak egy papirosrongy mellett? merő eszelőség.

Fran. De még is senkinek sem szabad felbontani a' szerződést, megszegni az alkukötést; a' charta pedig ilyen szerződés volt, mellyet a' Bourbonoknak fenn kellett francziaországban tartani.

Napol. Nem igaz: a' charta ajándék volt, nem szerződés. Hol egyesítette magát francziaország, hogy alkura, egyezésre lépjen királyjával? 's a' franczia nép hasonló viszonyban a' chartához mit ígért, vagy kötött le a' maga részéről királyjának?

Fran. Hűséget, engedelmességet.

Napol. Koránt sem. A' francziák minden charta nélkül is tartoztak a' Bourbonoknak hűséggel, engedelmességgel, 's épen ezért a' charta nem szerződés, nem alkukötés, hanem tizennyolczadik Lajos' ajándéka.

Fran. Legalább semmi esetben sem veheti vissza valaki ajándékát.

Napol. Sőt igen is visszaveheti, ha háladatlansággal fizet az érte, kire ruháztatott, és ha kárára válik mindeniknek. Ha megdühödik valaki, el kell a' fegyvert szedni tőle mellyet ajándékúl kapott.

Fran. De tizedik Károly esküvéssel fogadta a' charta' megtartását.

Napol. Semmirevalók! ti nem tudjátok, kinek nevére esküsztek, és az eskü szentségére hivatkoztok. Az esküvés soha sem kötelezhet gonoszságra; gonosz igazságtalanság lett volna pedig, nyúgottan, 's öszszetett kezekkel nézni franciaország' lángbaborulását, hogy némelly keveseknek romlott, 's romlással fenyegető szelleme pártfogoltassék, gyámoltassék.

Fran. Mi felségedben a' Bourbonok' ellenségét véltük szemlélhetni, azonban ügyök' védőjét találjuk most.

Napol. Balgatagok! én csak magamat szerettem; de nem gyűlöltem a' Bourbonokat. Egyet közülök megölettem a' kormányrendszer' kivántára; de kész valék valamenyit rákásra öletni, sőt a' világnak minden fejedelmeit vágószékre hurczoltatni, ha az ő veszteket ön érdekem parancsolja. De én nem gyűlöltem őket. Az én szívem sem szeretetet nem ismert, sem gyűlölséget. Bennem merő gőg lehelt csak, és nagyra vágyás; ezzel megrendítettem, 's feldúltam Európát, és a' francia nőket majd mind özvegyekké tettem. Én voltam franciaországnak valódi zsarnoka, nem tizedik Károly, ez a' hatvankilencz törvényszeres királyoknak törvényszeres örököse. Engem, nem őt, kell vala levernetek a' királyi székről, ha olyan meré-

szek lettetek volna, millyen balgatagok, és hűtelenek vagytok.

Fr a n. Felsőges! nem hittük, hogy fel séged nagy Lajos' ágyában halt volna meg.

N a p o l. Gyáva lelkek! Az Eg' haragja, és a' szövetségesek' fegyvere hajtott ki engem francziaországból, nem a' francziák' bosszúja, és merészsége. Én úgy használtalak titeket eszközül a' világ' ostorozására, mint Sámson a' szamarállcsontot a' filisztéusok' megverésére; én kétségbeesésig buktattam le honotokat; én elfecsérlettem gazdagságitokat; én kipazarlottam véretek, gúnyoltam jajgatástokat, és ti még lábaim porát is csókoltátok; egy tekintetemre csontig velőig reszkettetek, 's elég nevem' pusztá hangja mind eddig is, hogy remegjete. Most pedig egy szelíd, és kegyes Öregnek ellenében, a' ki olly atyai módon kormányoz titeket, a' kinek semmi sem fekszik inkább szivén, mint az igazságnak, békének, 's szeretett népe' boldogságának kívánata, — ennek ellenében erős hősöknek, makacs követelőknek, és papiros jogaitok mellett tüzes buzgolkodóknak mutatkoztok. De ha az Örökkévalónak átka egy második Napoleont engedne még támadni közöttetek, csakhamar újra türelmes, szenvedékeny baromnyájjá jubászodnék az egész ország, és a' francziák úgy meglapulnának, mint az ércz a' pénzverőben, és a' bömbölő éh ágyúknak szelíd eledelökké változnának.

Fran. Felséges úr! mikor felséged francziák' császára volt, illy keserű csipős beszéd soha sem ömlött ajakiról.

Napol. Koszlobárok! Én mindenkor megvetettelek titeket, a' nélkül, hogy tette-tésre alacsonyúltam volna. Úgy van; mikor ti leborúlva feküdtetek lábaimnál, észrevehetétek ajakimon a' gúnymosolyt, ha lett volna bátorságtok pillájitokat csak egyszer is arczámra felemelni. De a' rabszolga nem mer urának szemébe tekinteni, 's franciaország csak törvényszeres királyainak tévedései ellen tud gőgös, daczos, engesztelhetetlen lenni.

Fran. Felségedben, ki minket dicsőséggel fedezett, elnézhettünk holmit: de nem tűrhetjük, hogy constitutionkat egy erőtelen Öreg sértse, 's jogainkat büntetlenül tapodja lábaival.

Napol. Hazudtok. Tizedik Károly franciaország' constitutióját soha sem sértette meg.

Fran. Csak imént szóllot maga felséged tévedésekről.

Napol. Tévedni, örökségében van az embernek: de a' tévedést nem kell felszerelve árulásnak, hitszegésnek keresztelni. Azt nem tudom, ha királytok' kormányrendszere ejtett-e hibát valamiben; de arról meg vagyok győződve, hogy tizedik Károly tizennyolczadik Lajos' constitutióját nem szegte meg.

Fran. Felséged életében mindenkor

megszegője volt a' törvényeknek, és törvénytelen igazaknak; ki adta most azt a' bölcseséget, hogy a' népek' igazairól, vitáiról ítéletet hozzon?

Napoli. A' halál. A' felső világban kelettől nyugatig, éjszaktól délig semmit nem láttam, nem vettem figyelemre, csak egyedül egy magamat: de megválva a' földtől, akárhova jusson valaki, látja az igazat — Hanem mutassátok nekem elé azt a' czudarchartát, 's mondjátok meg nekem, melyik cikkelyét sértette meg ennek a' ti királyotok?

Fran. Tizedik Károly a' sajtószabadságot semmivé tenni törekedett a' nyolczadik cikk' ellenére.

Napoli. Hazugság. Ez a' cikkely szabadságot enged a' francziáknak, balgatagságaikat, elvetemült istentelenségeiket közre bocsátani: de viszont kötelesek ők ezen oktalán és szerencsétlen szabadságnak bizonyos túlságai, 's visszaélései ellen felállított törvényekhez alkalmazkodni. Már, tizedik Károly rendelete nem törölte el a' sajtószabadságot, hanem csak a' zabolátlanságot igyekezett korlátozni, 's elejét venni a' terülő mérregnek, és a' sziszegve harapozó szuroklágnak, melly egész világot gyúladással fenyegette.

Fran. Zsarnokuralkodásra is eröködött Károly, 's el akarta nyomni a' nemzeti képviselést, midőn a' követek' kamráját eloszlatta.

Napol. Az ötvenedik czikkely szerint hatalma volt erre.

Fran. Igen; de ő már három holnapal az előtt korábban feloszlattott egy más kamarát.

Napol. A' charta nem szorította meg a' király akaratját, mindannyiszor eloszlatni, valahányszor tetszik neki.

Fran. Úgy de ő eloszlatta ezt még az első ülés előtt.

Napol. Mutassatok nekem olly törvényczikkelyt, melly tiltotta ezt neki.

Fran. Illyen tilalom nincs ugyan szóval kifejezve, de önként érteti ezt maga az ép emberi ész: mert ha a' charta hatalmat adna a' királynak egyik kamarát a' másik után szétküldeni a' nélkül, hogy a' követek csak szóhoz is juthatnának, akkor a' királyi zsarnokságot pártolná a' nép' jogainak rontásával, és így a' constitutio maga magát tenné semmivé.

Napol. Mondjátok inkább, hogy a' constitutio, mikor illyen just enged a' királynak, törvényes erőt nyújt neki egy, az ország' czélirányos kormányozásával meg nem férhető, 's merő szilaj, vakmerő, lázító tagokból alakult követkamrának elnyomására. Épen azért, mivel kinyilvánúlt, 's bizonyosan tudva volt, hogy az első kamara' követei törtek a' királyra, ez, hogy gonosz szándékú ellenkezőjítől szabadúljon, eloszlatta őket. — Ugyanezeket újra választani, világos el-

lenczimbora volt, és öklös vakmerőség. Ezen felül az elbocsátottak' új megválasztása egészen ellenkezett a' constitutio' szellemével, minthogy épen azért adott a' charta ezen elosztásra hatalmat a' királynak, hogy az elosztott helyébe más követkamara álljon össze, nem az előbbeni, melly újra felléptével annál kevélyebb, 's makacsabb ellentörekvésű lenne. A' ki egyszer a' józan és ép emberi észre hivatkozik valamelly törvényczikely' magyarázásában, annak el kell azt alapúl fogadni a' többire nézve is mindenütt.

Fr a n. Károlynak szorosán, 's betűszerint véve kellett volna a' chartát megtartani, nem pedig önkényüleg magyarázni, a' mire nem volt joga.

N a p o l. Franciaországnak is szintazon módon meg kellett volna azt tartani, 's nem volt jussa, a' királynak azon meghagyott joga ellen, hogy tetszése szerint eloszlatassa a' kamrát, feltámadni.

Fr a n. Igen szembetűnő, hogy itt hézag van a' chartában, melly kiegészítést kíván.

N a p o l. Meglehet; de a' hézagot kitöltő potlás a' királyt illeti, a' ki adta a' chartát; addig is pedig köteles volt az ország magát úgy szabni ahoz, mint királya' önkéntes nagylelkűségéből nyerte.

Fr a n. E' szerint a' királynak is meg kellett volna úgy tartani a' kamarát, a' mint azt neki az ország adta.

Nap ol. Azt tenni nem volt köteles, minthogy jussa volt eloszlatni: de nem is tehetette nagy megrázkódás, és magának franciaországnak veszélyeztetése nélkül. Nem azt a' célzást árulta e el a' kamra, hogy a' királyt megigázza? Nem sürgette e szemtelen vakmerőséggel a' ministerek' elbocsátatását, kik a' királyhoz híven ragaszkodtak? Nem tagadott volna e meg a' királynak minden adót, ha ez engedelmesen alája nem simúl az ő szent hatalmának?

Fr a n. A' negyvenhetedik cikkely kikötötte a' kamarának azon jogát, mellynél fogva megrendelheti az adót, vagy meg is tagadhatja.

Nap ol. Úgy van: de a' kormány pénz, és jól rendezett országos jövedelem nélkül egy napig sem állhat lábán, és minden adót megtagadható hatalmat engedni a' kamarának, annyi volt, mint arra szabadítani azt, hogy mikor tetszik, rongos le a' trónust, forgassa fel, és tegye semmivé az egész fejedelemséget. Azért teljességgel szükséges volt ezt a' negyvenhetedik cikkelyt megváltoztatni, 's addig, míg ez nem történik, nem volt szabad változtatni, igazítani azt a' királyi jogot is, melly szerint ő a' kamarát, mikor, és mikép jónak látja, eloszlathassa.

Fr a n. Már akármin legyen a' dolog a' kamara' eloszlatásával: de a' harmadik királyi rendelet nyilvánságosan megsértette a' chartát, midőn a' követek' választásáról

szóló törvényt valódi zsarnok hatalommal elrontotta, 's csupa önkényű parancsolattal váltotta fel.

N a p o l. Az ismét nem igaz, hogy ez a' rendelet a' választási törvényt lerontotta; csak módosította azt némelly az ország' békeségére, 's bátorságára czélzó rendszabályokkal a' nélkül, hogy a' c h a r t a által megállított feltételek közül csak egyet is megsértett volna; ennyit pedig szabadon tehetett; mert erre fel volt a' király hatalmazva a' tizennegyedik cikkely által, 's ezen hatalmát már gyakorolta is más alkalommal minden panasz, vagy ellenmondás nélkül.

F r a n. Épen ezzel a' tizennegyedik cikkellyel élt vissza a' király, 's e' miatt meg is kellett azt változtatni, és szorítani az új c h a r t á b a n.

N a p o l. Jól van; de már csak ez által is elismertétek revolutiotok' vakmerő gonoszságát. Ha tizennyolczadik Lajos' c h a r t á j a nem ruházta fel a' királyt ezzel a' hatalommal, akkor mi szükség volt Filep' c h a r t á j á b ó l kihagyni, eltörlni? sőt inkább épen meg kellett volna azt tartani ott, mint tizedik Károly' hitszegésének örök tanúbizonyosságát.

F r a n. Ez a' cikkely csak azért változtatott meg, hogy elmellőztessék minden lehetséges kétértelműség, 's ne maradjon fenn többé az önkényes magyarázatra semmi nyílás.

Napoli. Legalább hát homályos, és kétes értelmű volt az még is, és tí ilyennek lenni azt az egész utókorra nézve nyilván elismertétek hirtelenített hebehurgya változtatások által. Úgy de a' király ajándéka volt a' charta; a' benne foglalt törvényczikkek vagy nem szenvedtek semmi magyarázást, vagy csak a' király magyarázhatta azokat, mint a' kitől vette a' charta eredetét, 's ennél fogva adott ő olyan magyarázatot a' charta homályosságának, a' millyent franciaország nyugodalma jóvált, és biztossága kivánt. Ti pedig mit tettetek? Leültétek székeről a' királyt; ministereit hitszegéssel, chartasértéssel, hazaárulással vádoltátok, kárhoztattátok, büntettétek; azután ezt a' királyra 's minsterekre kent, és költött vétket ismét magatok letörlöttétek, és semmivé tettétek, midőn az egész világ előtt azt nyilatkoztattátok, hogy a' charta homályos volt, 's alkalmat szolgáltatott különféle magyarázatokra. Látjátok ebből, melly szépen egyez maga magával revolutiotok! melly ép és tiszta elméből villantak elé a' dicső napok! —

Fran. De felség! — —

Napoli. Hallgassatok erőtelen gyávák! érzétek be azzal, hogy szeles emberek vagytok, kik okos embereket illető dicsőségre nem ásítozhattok.

Fran. Látjuk, hogy felséged mindenkor, és mindenütt ugyan azon régi Napo-

leon, mindenkor pusztító ellensége a' nép jogainak, és sovár kedvelője az önkényű vashatalomnak.

N a p o l. Ti pedig, francziák, kik szüntelen visszaéltek a' szabadsággal, 's királyaitok vérében feresztitek kezeiteket, minden időben a' legfényesebb igazlóji maradtok a' zsarnok hatalomnak.

S á t á n. Derekasán, legények, derekasán! ez igen tetszik nekem. — A' ki nem tanúlt egy szempillantatig is békében élni a' felvilágon, itt ezen ördöghonban ne reménylje feltalálhatni a' békeséget. Menjetek már, és foglaljátok el a' számatokra kirendelt lakhelyeket, és kezdjétek éldelni az új vidék' kéjjeit, de a' mi egykevessé sokáig fog tartani.

Impopulatio Neapolis 1836.

Paginae „Giornale delle due Sicilie“ hunc dant conspectum statisticarum Neapoli mutationum, quae 1836. interveniebant: Metropolis haec 1. Jan. 1836. censuit 357.283, et 1. Jan. 1837: 351.719 incolas, et quidem 163 963 masculini, et 187.756 foeminini sexus; differentia itaque 5564 defectus adfuit. Nati eodem anno 13.593, mortui 19.167, e quibus 5297 grassante tum morbo cholera absumti fuere. Notari meretur, inter mortuos sedecim 100-mum aetatis annum superasse.

v. * e W.

Incolae europaei in Africa gallica.

Die 31. Martii a. c. numerus incolarum europaeorum, in africano Galliae territorio sedes fixas habentium, 15.128 effecit, ex his 8068 mares, 3130 alterius sexus et 3930 infantes. Incrementum per tres praecedentes menses accessit 567, scilicet: 315 Algeriae, 68 Orani, 164 Bonae et 20 Bugiae.

v. * e W.

Census populi Parisiis.

E memorabili dissertatione Praefecti Cottus Sequanae in conventu notabiliorum mercatorum 7. Aug., eligendorum tribunalis mercantilis membrorum causa habita patet numerum incolarum Parisiensium sub fine anni superioris 909.126 effecisse. Singulare est numerum indigenae impopulationis inde ab ultimo populi censu 18 711 animabus defecisse, contra vero numerum fabricantium continuo incrementum capere. Consumtio per tres ultimos anni 1836 menses 913.692 fr. effecit. Anno eodem 350 domus mercatoriae fortunis lapsae sunt.

v. * e W.

Die 10-ma Aug. Excellentissimus Patriarcha Archi-Episcopus Agriensis Lad. Pyrker Monachium adpulit.

Solutio Anagrammatis et Logogryphi in N. 10:

Anonymus.

Victoria.

Victoria, Regina Angliae, et ejus comitia.

Inter complures illos eventus, qui singulari prorsus ratione ad confirmandam revolutionariae factionis potentiam absque omni hujus ipsius opera plurimum contulerunt, referenda verisimiliter erit etiam Reginae Victoriae in solium Angliae successio. Licet enim Anglia jam olim graves inter factionum luctas, et epochis, gloria illustratis, per Reginas recta fuerit, haud tamen contemnendam incutere videtur sollicitudinem id, quod hoc prorsus tempore, dum revolutio in hoc regno adversus monarchiam et in genere adversus superiores potestates arma sumit, et impetus suos facit, Princeps juvenis octodecim annorum vocata sit fundamenta juris, ac ordinis contra potentiam tenebrarum defensum.

Proximus mutati hujus regiminis effectus fuit Comitiorum (inde a tempore reformationis eorundem jam altera vice convocatorum) dissolutio et novorum electio secundum praecepta actus illius (Legis reformationis), qui perinde praedominantem in Reginae collocationem partesque exeret effectum. Lex illa systema repraesentationis in Anglia revera et cum veritate oculis sistere debuisset. At negamus hoc ipsi successisse; vera enim populi cujusdam repraesentatio ex essentialiter praeexistentibus juris apud eum

organisationibus enasci et consurgere debet. Organisationes hae in Anglia sunt singularia dominia, respublicae, corporationes etc. et antiqua ratio comitiorum membra legendi — vel per terrarum in Comitibus possessores, vel per membra dominantium corporationum in locis (boroughs) jure publico civili gaudentibus, vel etiam per unum potentem dominum, si urbs reipsa ab eodem dependebat, — erat ratio, etiam si multa in ea senio confecta visa fuerint, semper adhuc magis idonea veros anglici populi repraesentantes erudiendi, quam vero novus electionis inde a reformatione modus, qui in solo censu fundatur. Curia ideo solum, quia minus, quam unquam alias, e veris anglici populi repraesentantibus conflata est, in periculosam cum proceribus incidit oppositionem, regemque impedivit a legendis libero arbitrio ministris, et clamor super intervenientibus in electione ablegatorum corruptionibus, ac de incusso metu longe nunc crebrior est, quam antea.

Perspiciuum est, corruptiones et territationes frequentiores occurrere debere, si ad electionem ablegatorum comitialium homines admittantur, qui paupertate sua, industrialis vitae ratione, aut culturae gradu ab aliis dependent; nec minus est evidens, independentes duntaxat homines eligendo repraesentantes pares esse, quoniam eorum

duntaxat potissimum et immediate ratio communium regni negotiorum interest.

Reformatio vero legi reformationis ideo etiam ibi, ubi ejusdem necessitatem adfuisse nulli inficiamur, male adeo successit, quia illam inde a summo, non autem ab imo, i. e. quin securum prius jactum fuisset fundamentum, orsa est. Si e. g. inconueniens fuerat, quod concedere volumus, quod loca ampla et frequentia, qualia Machestria, Birminghamum, Leed etc. nullos ad comitia prius miserint ablegatos: hujus rei interim causa in eo latuit, quod jure publico civili destituta fuerint, et ideo reformatio a collatione hujus juris publici civilis inchoanda erat, non vero a collatione juris electoralis, quod ex illo primum sequitur. — Si liberalibus malum videbatur, quod quidem nos negandum esse censemus *), quod multi homines jure electionis caruerint, ante omnia his, praetensive et ad speciem infelibus, independentia procuranda fuisset. Atqui hoc jure electionis collato non obtinetur, sed data potentia, i. e. adtributis opibus, sapientia, judicio etc., jam vero ex hoc principio jus electionis non ut extendendum, sed

*) Nos scilicet dependentiam unius hominis ab altero in se adhuc pro malo non habemus, imo saepe beneficium esse putamus, seu, quemadmodum auctor quidam profundi judicii ait, exordium verae libertatis ex adverso vagae, nomadicae aut proscriptorum libertatis.

ex parte potius coarctandum foret, corruptioni autem sic via prorsus obstrueretur.

Attacta in moderna comitiorum compositione incommoda illum etiam habuerunt effectum, ut negotia leviter ac perperam peracta sint, ita quidem, ut viri celeberrimi quarumvis factionum, quales sunt Lord Lyndhurst, Brougham et Denman e. g. de facta inferioris curiae quoad mutationem codicis criminalis propositione, unam eandemque minime faventem depromerint sententiam. Veterani duntaxat Ablegati aliquantum adhuc totius corporis sustentarunt dignitatem, at hi etiam nonnisi partem rogationum insularum, quae ingente, antea inaudita, copia proferebantur, arcere poterant, quo minus maxima cum temporis jactura in consultationem sumtae fuerint.

Futura factionum in comitiis, nova electione conflandis, quae juvenem Reginam in gravi ejusdem vocatione consiliis atque opera sublevandam haberent, ratio e paginis publicis, sibi plurimum de eventu electionum contradicentibus, erui adhuc certo nequit. Analogiae, e novissimis comitiis desumtae, certiolem fors proportionis regulam subministrare possent. In iis quippe tres aderant factiones:

1) Conservatorum, qui jus antiquum et constitutionem veterem cum Rege, Opti-

matibus et curia Ablegatorum, in ecclesia et civitate retinere volunt.

2) Radicalium, qui monarchiae, curiae optimatum et Ecclesiae eversionem in consilio habent, satisque clare profitentur, reformationem, emancipationem, etc. fuisse tantum media ad scopum.

3) Factio Whig seu ministris modernis addicta, quae reformationibus, ac in genere indulgentia et concessionibus constitutionem quidem salvare cuperet, non tamen perspicit, hoc fieri non posse, postquam fundamenta ejus succussa et immutata fuerint, et quod hac via, etiamsi optimus supponatur eventus, umbra solum antiquae Angliae superstes mansura sit, quae etiam prima data opportunitate collabi debeat.

In primis reformatis comitiis factio Whig- Ministerialis — aut si praeplacet, factio ita dicta *Justi medii*, quoniam reformatio eidem in acceptis debetur, — firmitior fuerat, quam in novissimis; in his conservativi partim felici electione, at magis adhuc quorundam, uti Dnorum Stanley et James Graham, qui ulteriori revolutionis propagationi obstiterant, a factione Whig ad suam transgressu viribus increverunt, ast una etiam radicales numero aucti sunt.

In quam ratione vires factionum in novissimis comitiis ad se invicem habuerint, haec suffragiorum, in praecipuis deliberationum capitibus latorum, combinatio docet:

1) Super quaestione quoad relationes hispanicas Ministri habebant suffragia :

	278
Conservativi	242

	36
--	----

Itaque illi plura suffragia :

2) Ex adverso in quaestione de ferendis clam suffragiis, dum quippe Ministri cum conservativis consenserunt,

Ministri	265
--------------------	-----

Radicales autem suffragia habebant:	156
---	-----

	112
--	-----

Pluralitas suffragiorum pro Ministris :

Evidens est, Ministros in casu primo absque radicalium 152, et in secundo abs-Conservativorum 242 auxiliantibus suffragiis evidenter minori suffragiorum numero succubituros fuisse,

3) De tributo ecclesiastico, obtutu cujus Conservativi adversus Ministros suffragia dabant, ratio factionum haec fuit :

Ministri habebant suffragia :	287
-------------------------------	-----

Conservativi	282
------------------------	-----

	5
--	---

Major pro Ministris numerus :

4) Contra in quaestione de excludendis e curia superiore Episcopis, respectu cujus Conservativi cum Ministris concordessuere,

Ministri habebant suffragia: 197

Radicales autem . . . 92

Superarunt Ministri suffragiis: 105

5) Sic etiam in quaestione de abolenda poena corporis in exercitu:

Ministri obtinuerunt suffragia: 167

Radicales autem . . . 72

Major numerus pro Ministris: 95

Numeri hi docent:

1) E tribus factionibus fortissimam esse Conservativorum, unitis tamen Ministerialium et Radicalium viribus nondum parem.

2) Ministros in foedere cum radicalibus exigua pluralitate, cum conservativis autem junctos multo majori numero triumphare, in munere vero consistere non nisi nutando inter ambas factiones posse.

3) Ambas factiones, Radicalium et Conservativorum, Ministros praecipitare et exauctorare ideo solummodo respuisse, quia singulatim debiles semet senserant unitis factionis Whig cum suis inimicis viribus resistendo.

Utinam Ministri perpenderent, quam grave ipsis onus responsionis incumbat, si tenera et inexperta imperantis suae juventute abutentes, sanctissima coronae unitorum regnorum jura agitatoribus atque revolutionis asseclis immolaverint.

v. * e B. p. W. B.

Aristocratia Pecuniae.

In opere nuper denuo edito „Correspondance et Relations de J. Fiévée avec Bounaparte, premier Consul et Empereur, pendant onze années (1802—1813)“ — quod verae et practicae sapientiae politicae egregium adeo fontem in se continet, ut ei literatura populorum vix par exhibendo sit — inter alia literae quaedam, ad Bounaparte mense Majo 1804 datae, continentur, quae haec habent: „Verbo, etiam constitutio formae anglicanae suas requirit condiciones ac hypotheses, e quibus in Gallia nec una quidem praesto est; illi ipsi, qui de eadem somniant, si introducendam in mandatis acciperent, in maximam se coniectos viderent perplexitatem. Ea extremam absque dubio democrataram spem efficit, et fortasse magis adhuc numulariorum (hominum financiae) quorum infensus et sinister hoc tempore animus singulare epochae nostrae phaenomenon est. — Mirum profecto videri posset, me hic homines auri memorare, at vero classis haec ad tribum civium haud spectat, sed mobilium divitiarum aristocratiam constituit, sicut magni olim coronae vasalli fundorum seu terrestrium possessionum aristocratiam efformabant. Capitalistae, argentarii, negotiatores, auri argentique homines, speculantes etc. communiter propria sibi vanitate imbuti sunt, quapropter discrimina dignitatum (no-

bilitatis) aegerrimo ferunt animo adiuntque. In hocce habet primitivus revolutionis spiritus sedem suam, quam etiam retinebit, cum sit aliquid cui inuitatur. — Quoniam homines hi omnia luxus, auctoritatis, et clientelae emolumenta tenent, et quia emolumenta haec sub regimine, quod ad democraticum magis accedit, minus constringi videantur, ideo institutiones quaequae politicae his hominibus invisae sunt, per quas alios sibi praefici, conferrique iis titulos vident, qui adhuc in opinione publica vigore pollent. — Nunquam obliviscar id, quod mihi tempore creati ordinis legionis honoris in colloquio locuples (capitalista) quidam geniali non secus candore ac sale dixerat: „Et nos tum nihil nisi cives futuri?““ Hic illo tempore tamquam orator totius caetus considerari potuit, cujus sensa cum omni ingenuitate depromsit. — Et reipsa magnis aliquot nominibus exceptis, quorum memoria sicut nomina regum, et quidem eadem de causa conservatur, — homo magnarum opum, qui sibi auctoritatem sumere novit, vitamque magnificam agit, nequit pati civilis societatis hierarchiam, se inter tales, qui nihil habent, collocantem. Hic si ingenio aliquantulo praeditus sit, inter se et illos comparationem instituit, quod, si acriori polleret iudicio, intermitteret. — A die illo, a quo philosophia hos pecuniarum homines, invidiam, qua in nobilitatem feruntur, sub spe-

cie contemptus omnium distinctionum celare docuit, nobilitas de sua in republica auctoritate plurimum amisit. Quum haec alioquin jam pridem nihil in civitate fuerat, per id duntaxat semet sustentabat, quod eorum, qui fortunis aucti fuere, invidiam in se adhuc erectam teneret. Pecuniosi hi homines tempore directorii triumphum cecinerunt. Quippe Parisiis tum homines tantum aeris locupletes fama et celebritate gaudebant; apud illos solos splendide vivebatur, eorum uxores exemplo morum elegantiorum praeibant, peregrini iisdem commendatorias exhibendas habebant; et si quis peregre proficisceretur ab iis perinde literas fidei et securitatis flagitare debebat. Inde a die 18. mensis brumalis regnum eorum collabefactum, Consulat, ad dies vitae collatus, eosdem in umbram collocavit. Per formas novas monarchicas adeo se postpositos senserunt, ut deinceps divites tantum homines se futuros praeviderent, atque ut hoc multum nostro seculo esset, tamen id ipsum causa esse videtur desiderii, ut omnia sit ac valeat. Ego ipse fors id vellem, ni comperit haberem, quam foeda inde rerum indoles successu temporis enascatur, si imperiales, tamquam solum et summum rerum omnium resultatam habeantur. — Ex adverso et in gratiam idearum aevi nostri concedo nobilitatem cum paupertate simul non bene cohaerere, sed una nego, opes solas

dignitatem constituere, quum media duntaxat sint.“

In hisce animadversionibus sufficiens multiplicis meditationis adest argumentum pro cunctis iis, quibus sensus et intellectus datus est in id, quod nostris temporibus jure merito naturalem civitatum doctrinam compellere placuit. Triginta tres anni sunt evoluti, a quo D. Fiévée commentarios suos scripserat, et quam ingens ab inde pecunia super possessiones terrarum accepit praepondium! Id, quod tum defaecatum non nisi magni nominis scriptoris ingenium, sublimiori quadam politicae divinationis virtute praesagire potuit, nunc unicuique, cui animus videndi est, palam ac manifeste ante oculos jacet. Hodie jam nemo prudentiorum banali illi oraculo fidem tribuet, ac si revolutio aequalitatem progenuisset, vel saltem statum illum aequalitatis in societate, de quo tantum somnium est, propius adduxisset. Hoc jam nunc merito chimaera risu digna habetur. — Omni tempore ii, qui majori pollebant potentia, in inferiores, minus potentes, dominatum atque imperium exercuerunt; inter eos, qui in eadem societate civili convixerunt, semper aderant discrimina. Naturae lex hoc ita exposcit, quae in finite diversam phaenomenorum progignit copiam, et aequabilitatem vita expertem aversatur. Hanc in effectum deducere velle, est proprie revolutionale, non tantum ideo,

quia contra jus, sed quia contra ipsam naturam luctam supponit. — Ideo nec revolutio alium producere potuit effectum, quam quod potestatem in alias manus transtulerit. Hoc solum nec quidquam aliud fuit ejus resultatum. In locum quippe aristocratiae honoris et existimationis, e possessione fundorum, e nativitate, historicisque documentis prognatae, aristocratiam pecuniae, i. e. metalli vel chartae substituit, quae respectu inferiorum eadem, quae prior, jura sibi arrogat, relate vero ad superiores, et ex adverso monarchiae, talem proterviam atque insolentiam praesert, qualis in dissolutissimo feudalium civitatum statu vix sibi parem habuerat. At vero nova haec aristocratia nec jurisjurandi religione, neque honoris ac fidelitatis traditionibus regum sorti copulata habetur, cum inferiori autem classe benignitatis et magnanimitatis vinculis haud quaquam, sed egoismi duntaxat postulatis, quibus amor atque miseratio peregrina sunt, connexa est. Et in hoc omnis differentia consistit. — Monarchia europaea cum pura aristocratia auri juncta, quae ex indole et instinctu proprio omnem aliam socialem praeter pecuniae distinctionem odio prosequitur, in longius tempus perdurare nequit.

v. * B. P. W. B.

Méltós. Szalai Báró Barkóczy László úrnak megyés püspöki hivatalába iktatása.

Sz. Fehér-Vár.

A' püspöki lakból a' nagyszámu papság díszes sorai között tartott a' fényes menet a' székesegyházba; a' honnét lelkes 's velős beszédek' tartása, 's a' beiktatási szertartás' pontos 's ünnepies teljesítése után hasonló renddel tért-vissza új fő papunk püspöki lakába. A' fényes beiktatási szertartás reggeli 10 órától délutáni 2 óráig tartott; mindön mintegy 600 személyre négy helyen terített asztaloknál igen gazdag, fényes 's magyar szívesseggel fűszerezett vendégség adatott, mellynél a' szokott nemzeti, sűrű pezsgő pohárköszöntések vidámon folytak; a' helybeli ezredi hangász-kar pedig kellemes mussikával gyönyörködteté a' vígkedvü vendégeket. Este 's egész éjen fényesen volt kivilágítva a' város. Megjelentek ez ünnepies szertartáson a' szomszéd és több távolabbi megyék', 's káptalanok küldöttségein, a' nagy számmal egybegyült megyei papságon kívül névszerént az egyházi rendből; nyitrai megyés püsp. Vurum József ő excja, ki már f. e. aug. 6d. (l. Méhk. 177 l.) teljesité a' most beiktatott méltós. püspök úr felszentelését; mélt. Ocskay Antal úr, baczi püspök 's helytartói tanácsos; mélt. Tresztyánszky Imre, pharosi püspök 's septemvir; a' világi rendből: Gróf Cziráky Antal, országbiró, aranygyapjas vitéz 'sat. ő excja; Báro Eötvös Ignác

tárnokmester ő excja; Ürményi Ferencz ő excja; mltgos Marich Dávid István tornai főispán; nagys. Végh Ignácz ítélőmester urak.

Tudósítások Győrből.

Jun 29-én volt szerencsénk mélt. Sztankovics János püspök urat, Bécsbe új megtiszteltetési helyére utazta közben kebelünkbe fogadni; kit már elébb, midőn váczai nagy-preposttá nevezetnék, egykori kanonok társai és tisztelői magyar búcsuversezzel üdvözlének. Most főtiszt. Tóth József kanonok és városi plebános úr saját szállásán gyönyörű hangversennyel tisztelé a' kedves vendéget, ki maga is nem csak kedvelője, de érteje és jeles gyakorlója is a' szívet és lelket ragadó muzsikának. Ezt barátsággal fűszerezett ozsonna követé; majd kivilágítás-felirásokkal tiszteletére udv. tanácsos 's püspök ő mlgának, ki másnap tőlünk éréken búcsuvételek között Bécsnek folytatá utját. — Mélt. Juranics Antal k. tanácsos 's szeretett püspökünk végezvén itt az áldozó papokká lett nevendék papokkörül főpapi tisztét, püspöki megyéjének Tatai kerületébe ment, hol jul. 31-től aug. 4-ig nagy számú sokaságnak adta-fel a' Bér-málás' szentségét, 's híveitől mindenütt lelkesedéssel 's a' legnagyobb tisztelet' jeleivel fogadtatott. — Akademiánkban a' lefolyt osk. 2-dik félévi próbatételek jun.

21-től szakadatlanul a' mult hónap 28-ig tartattak, mellyeken tanulmányi főigazgató ő nagyságán kívül, nagyontiszt. Kucsera Marián buzgó aligazgató is folyvást jelenvolt. A' köz vizsgálatok után akademiánkban jul. 16-án, a' gymnasiumban pedig aug. 2-án zengedezé szokott buzgósaggal a' „Téged Isten dicsé-
rünk“-et főtiszt. Dresmiczer József főigazgató ő nsga. Nem lehet egy úttal hallgatással elmellőznünk e' jeles miveltségü egyházi férfinak ama nagylelkü adakozását, melly szerént több mint 50 ezer frtot adottki már egyházakra, paplakok 's oskolákra 's más kegyes, és jótékony czélokra Pápóczi prépostságában.

H. T.

Imperator Franciscus et Institutor ejus.

Comes Hohenwarth, qui ut Archi-Episcopus Viennensis mortuus est, dum adhuc Canonicus esset, Principem Coronae Franciscum scientias docuit, post absolutos autem institutionum annos Episcopus in Fano S. Hipolyti denominatus est. Franciscus Imperator effigiem Comitis gratae memoriae causa in uno cubilium suorum appendit. Dum Cardinalis Migazzi, A.-Eppus Viennensis decessisset, Hohenwarth ad justa solennia ecclesiastica persolvenda in metropolim venit. Invisendi et homagialis obsequii praestandi gratia accessit Imperatorem, apud quem, conspecta imagine sua, haud parvo perfusus

est solatio. Imperator hoc animadvertit, monstransque effigiem quaerit ex eo: cujus nam crederet esse imaginem? Hohenwarth svaviter subridens: „Si non erravero, inquit, Episcopi Fani S. Hipolyti.“ Imperator arrepta manu Comitis, reposuit; „Et tamen errasti; est enim Archi-Episcopi Viennensis.“ Et sic denominationem suam ex ipso fonte intellexit.

v. * e G. B.

Communio antiqua cath. christiana reviviscit.

Archi-Episcopus Parisiensis precēs publicas instituendas ordinavit, ut Roma etiam hoc anno a morbo cholera immunis servetur.

Sz. Ferencz Szerzetének honi buzgósága.

Pozsony. F. évi augustus hónap' 20-kán, mint nemzetünk' dicső ünnepén, városunkban a' szent ferencziek' templomában az isteni szolgálat, nevezetesen a' szent miseáldozat' bémutatása alatt gyakoroltatni szokott buzgó éneklések, a' naponként szaporodó magyar hiveknek lelki vigasztalására ismét magyarul kezdetek mondatni, mellyek már több évektől, az éneklők' fogyatkozása miatt, római nyelven énekeltek. — Jegyzésre méltó, hogy városunkban csak ezen egy templom az, mellyben az említett buzgó szerzetnek ideérkezte óta (1225) mindeddig szakadatlanul magyar nyelven szoktak minden ünnep és vásárnapokon katholikus egyházi beszédek tartatni.

Relatio Liberalismi ad Christianismum.

Si quis theoriam revolutionum in omni historica earundem evolutione scite ac systematice expendit, et huic studio eam, quam meretur, adtentionem dicavit, non potuit non observasse, recentiorem liberalismum — inde a Julii revolutione — ex adverso christianismi duas diversas instruxisse acies. — Una quippe ejusdem factio, quae in Germania praecipue, et communiter in literatura pulchrarum artium sedem fixit, seque immediata successione adultiori jacobinismo conjunxit, sagaci instincto Christianismum tamquam sibi interna sua indole inimicum et odio dignum considerat, eum itaque impugnare non desinit pro ratione adjunctorum cavillationibus, calumniis, aut etiam vi, apertoque bello. — Altera liberalismi sectio alienum prorsus a feritate hac praesefert animum. Profundissima et quidem haud fucata, sed quandoque, et in certo sensu sincera veneratione de christianismo loquitur, — respectu tamen Juris, superioris item auctoritatis ac potestatis, tum aliarum socialium inter homines correlationum obtutu praetendit vel 1) quod christianismus perperam fuerit hucusque intellectus, et quod doctrina, quae hoc nomine venire solet, nequaquam illa vera ac genuina Salvatoris doctri-

na sed supposititia sit, opusque hominum fraude confictum; vel vero 2) adstruit, christianismum nunc in puncto seu cardine transitus ad novam phasis suae explicationem constitui, in qua vigentes hucusque subordinationum, obsequii et proprietatum relationes universali libertati, aequalitati, et novo privatae ac publicae vitae communio- nis systemati locum cedere debeant; vel denique 3) christianismum — agnitis plerum- que absque partium studio, imo cum reve- rentia quadam, ejusdem praeteritis de huma- no genere meritis — tamquam diversam di- verso tempore animae seu spiritus mundi manifestationem contemplatur, qui, obtento tandem scopo sibi praefixo, e scena histo- riae orbis recedere debeat, ut nova rerum ac doctrinarum conformatio ei subnascatur et efflorescat. Atque talem nunc epocham ingruere statuunt hujus sectionis asseclae; „cyclus vitae christianae — ut ajunt — con- fectus atque clausus est, novusque deinceps genius novas sibi parabit formas, in quibus humanum genus novam agere vitam voca- tum sit.“

Haec ultima novorum placitorum secta est S. Simonistarum. La Mennais inter pri- mam et alteram nutat, et si consequente i- dearum serie doctrinam suam, quae alioquin in multis et quidem gravioribus capitibus cum S. Simonismo consentit, deduxerit et expli- caverit, ad hanc, id est tertiam, superius in-

dicatam liberalismi classem sive varietatem pervenire debet. — Omnes tres tamen, ad speciem moderatae liberalismi sectae in eo cum noto antichristiano jacobinismo conveniunt, quod omnes contra Jus bellum gerant, sit hoc demum in campo literario, vel si adjuncta sic ferant, in cruenta martis et armorum alea. — Inter singularia prorsus et maxime notabilia phaenomena in priori, seu in arena literaria, refertur absque dubio La Mennais. Operae pretium esse videtur, intellectualia systematis ejus filamenta scrutari et retexere, quoniam systema illud memoratu dignissimum erroris et depravatae christianismi interpretationis documentum praebet, una conatum prodit, inter principia revolutionis et christianismum fusionem quamdam quasi chemica solutione procurandi — quod consilium, seculo hoc et hac ratione susceptum, novum profecto est, cujus praecedentiae seculis decimo quarto, — quinto et decimo sexto quaerendae sunt.

La Mennais consilium hocce in novissimo suo libro: „Affaires de Rome“ aperte et longe acrius, quam plerique sui praecessores, explicuit:

„Quod mutuam inter homines — sunt verba Dni La Mennais — correlationem concernit, doctrina christiana docet, eos coram Deo esse aequales, et quidem jam per ipsam originem et scopum communem. Si natu-

rales quaedam inter eos diversitates adpareant — a quibus universalis progressus ex parte dependet — *nullum tamen discrimen seu jurium, seu obligationum inter ipsos intercedit. Ac proinde ipsa nativitate sua a se invicem independentes sunt*, neque eis normam seu cogitatio seu voluntas alterius praestituere potest, sed sola sancta, immutabilis et universalis lex, quae libere in omnes dominari debet. — Et lex haec — quae illud, quod secus libertas dispartiretur, seu quod absque illa lege singulatim et disjunctim sibi soli relictum esset, unit; quaeve singula individua ad communionem reducit, et ex iis unum solum eadem quasi vita animatum ens constituit — in simplici illo et sublimi evangelii effato consistit: *Dilige Deum super omnia et proximum sicut te ipsum. Deus nempe tamquam fons ac vivum omnis, infinitaeque perfectionis exemplar, amandus profecto est, scopus enim, ut obtineri possit, diligere omnino debet; — sed et proximum, sicut se ipsum, diligere necesse est, quia naturae aequalitas aequalitatem amoris in se complectitur, quia sola amoris aequalitas unionem humani generis progignere ac efficere potest, in qua perpetuus progressus, seu intimior in dies cum infinito omnium entium principio unio obtinetur; et quia unio ista, quae in hac vita incipit, et in altera consummatur, perfectissima Veri ac Boni, seu ipsius Dei possessio est.*“

„Ex universali amoris lege duo alia principia promanant, quae cunctas hominum obligationes in se comprehendunt, scilicet: non facere alteri, quod nobis fieri nolumus; et hoc aliis praestare, quod volumus, ut illi nobis faciant. — Primum ex his unum quemque mortalium intra limites jurium suorum continet, ideoque a malo, i. e. violatione jurium alterius arcet, et sic justitiam constituit.—Alterum producit bonum per eorum omnium reciprocam communionem, quae sub illius (i. e. boni) conceptum veniunt, individualitates in unum confundit, quas justitia salvae praestat, et conservat; procuratur vero unio per id, quod unusquisque se alteri libere immolat. Et in hoc consistit proprie charitas christiana, quae nihil aliud est, quam summus, maxime universalis et purissimus, seu nunquam exhauribilis amor.“

„En christianismum illo, quo nos sumimus, sensu consideratum. Jam si intimam rerum naturam scrutemur, et a potentissimo illo contentionum principio, quo nunc animi mortalium in omni civili societate constanter agitantur ac fervent, tum nutantes cogitationes, fluxasque et vanas opiniones, quae accidentaliter duntaxat se immiscent, separemus, quid aliud inveniemus, quam ipsum christianismum?—Quod populi desiderant, quod ea cum constantia, quam nihil concutiendo, tanto cum aestu, quem nihil sedando est, exposcunt, quid quaeso, est aliud, quam destructio dominatus

ac potentiae, ut eidem juris atque rationis regimen substituatur? Quid postulant, nisi ut re vera et ipso facto agnoscat, inque effectum deducatur aequalitas socialis, quae nexu indissolubili libertati copulata est, cujusve conditio necessaria, et forma essentialis in constitutione reipublicae *electio* est, primum christianae communitatis (civitatis) fundamentum.“

„Quid adhuc ultra volunt populi, quid postulant? — Ut multitudinis, quae tanta ubique mala patitur, sors melior reddatur; ut labori leges tutelares praestituantur, unde communium divitiarum aequior distributio enascatur, neve singuli quidam mortales exclusivam pro suo commo auctoritatem in administratione communium emolumentorum exercent; ne legislatio, visceribus ac medulla carens — perpetuum refugium privilegiorum, quae sub fucatis denominationibus frustra reconduntur — pauperes undique in aerumnas retrudere valeant; ut fortunae, a coeleste Patre suis liberis destinatae, iisdem pateant, ut fraternitas humana ludicra et vecors denominatio esse desinat. Verbo: populi, excitati per Deum, ut extremum societati humanae hucusque vigenti iudicium reddant, eam, ut compareat, in jus evocarunt, et, praeteritorum seculorum reminiscentes, sic eam effati sunt: „Esurivi, didistine ad manducandum? Sitivi, porrexistine ad bibendum? Nudus inCESSI, cooperuistine? derelictus ac infirmus eram, tulistine opem? in carcere delitui, venistine me con-

solatum? ad legem te interrogo: responde!
 — et societas antiqua (civitates hucusque vi-
 gentes) obmutuit, nihil enim respondendum
 habuit; et brachium adversus populos levavit,
 qui a Deo sunt jussi judicare eam. At vero
 quid illa potest contra populum ac Deum? In
 coelis est scripta damnatio ejus, neque illam
 sanguine, quem exiguo adhuc tempore fun-
 dere permissum est, diluet.“

„Non possumus animum reprimere, quin
 ea, quae hodie ante oculos nostros eveniunt,
 effectum principii christiani esse agnoscamus,
 quod, postquam diuturnis temporibus priva-
 tae duntaxat et individuali vitae exclusive prae-
 lucebat, tandem sub communi magis et per-
 fectioni forma in apertum prodire, et quasi in
 socialibus institutionibus carnem induere ge-
 stit. En alteram revolutionum phasem, cujus
 primos tantum hic et nunc partus dolores ob-
 servamus! — Species quaedam instinctus in-
 vincibili ratione populos in hac via propellit,
 — Quidam homines terrarum potiti, eas in
 possessionem suam redegerunt, erepta caete-
 ris vel minima communis haereditatis parte,
 Illi autem, i.e. populi, volunt, ut homines se-
 cundum praecepta divina fratrum instar inter
 se vivant. Pro justitia atque charitate depu-
 gnant, pugnant pro doctrina, quam annunci-
 atum Jesus Christus in hunc mundum venerat,
 et quae eos salvos liberosque praestabit, non
 obstante orbis universi potentia.“

„Interim populi a Christianismo ubique

secedere velle videntur. Sacerdos in compluribus locis solus manet in templo deserto; institutiones ejus non audiuntur, et verba sterilia sunt. Si potens sit, vel talis habeatur, odium excitat, quia dominatus ejusdem metuitur; si debilis, per catervas multitudinis sub tutamine duntaxat neglectus, indifferentiae atque contemptus salvus adhuc incedit. Censenduse itaque christianismus curriculum suum, re vera absolvisse et cum necessitatibus, indole ac propensionibus naturae humanae in consensu seu harmonia esse desiisse? Nolite credere! Id enim, quod repudiatur, verus christianismus non est, sed nescio quod arctum et materiale systema, nomen ejus usurpans ac dedecorans. Hoc, quod emoritur, non est arbor divina, sed aridus, quo ea obducebatur, cortex.“

Nescimus, an doctrinae huic datum sit islamismum 19-i seculi constituere; quod tamen certo nobis constat, illud est, quod in ea feracissima revolutionum semina contineantur, quae, si unquam e regno cogitationum in facta transierint, eorum respectu cuncta, quae praeteritae generationes horrenda viderunt et expertae sunt, placida tenellaque duntaxat idylla fuisse, videbuntur. Neque ullus sibi fallaci illa spe blandiatur: doctrinam hanc nimis spirituales, transcendentales, aut perquam mysticam esse, quo minus ea communis proprietates multitudinis effici, et ossa carnemque sumere valeat. Plurima temporum signa: —

S. Simonismus nec non democratismus in Gallia, radicalismus in Anglia, associationes ac motus proletariorum in utroque regno, consilia et molimina in Helvetia et quadamtenus in ipsa Germania opificum sodalitiis revolutionariam indendi organisationem; major in dies pravi preli in inferiorem plebem influxus, cuncta denique ea, quae in rebus ecclesiasticis eveniunt, fermentationes ac spasmos terribiles in societatum visceribus, ad quae oculi politicae administratorum et sapientium reipublicae virorum penetrare haud consueverunt, invalescere testantur. Verendum profecto Dnum La Menais non esse solum hujus sententiae, sed eum eloquentem duntaxat linguam arcanis sensis atque opinionibus eorum commodasse, qui pertinacissimi, periculosissimi, et acerrimi sunt revolutionariorum moliminum auctores. Persvasio haec nos ad expendendam adcuratius doctrinam superius indicatam, impellit:

Charitatis praeceptum absque dubio summa omnino lex est, ex qua justitia et benevolentia, seu amor sensu strictiori sumtus, originem habent. Atque summum hoc charitatis praeceptum Deum super omnia, proximum autem sicut se ipsum diligere jubet. Unde necessario sequitur, omnes homines quoniam ex unius ejusdemque Creatoris manu prodiverant, mutuo se invicem fratrum instar habere debere. Una tamen patet legi huic charitatis inniti etiam sanctimoniam ju-

ris, interdictum item de non violanda sphaera libertatis, proprietatis, ac juriū alterius; quia violatio ejusmodi charitati e diametro adversa esset.

At vero Jus cum omnibus, quae eidem inhaerent, et quae ex eodem derivantur, ex alia parte consideratum, est antithesis sacrificiorum et immolationum amoris.

Nemo profecto ambigere potest notam characteristicam juris esse aliorum exclusionem; cum contra amor in communiōe consistat. Jus absque dubio permittit ac potestatem facit proprietario, semet resque suas propriae utilitatis ergo, seu privati commodi studio (egoistice) separandi, inhumaniter egenis animum et aures recludendi; a debitoribus sine misericordia aes suum exigendi, suosque reditus in luxuriosas, si ita placuerit, voluptates profundendi: quinimo eundem in hoc rerum suarum usu, charitati ac religioni adverso, tuetur; quemque, qui in hac sphaera illum turbare vellet, arcet, et duro ejusmodi locupleti, si jus suum adversus pauperem, virtute licet praeditum, allegaverit, auxilio praesto est.

La Menais hunc rerum ordinem simpliciter, prout vidimus, inferis devovet. Dumque eum sub nomine „veteris societatis“ ad tribunal populorum evocat, ac nomine Jesu Christi condemnat, jus, cum inhaerente ei duritia et inhumanitate, cum egoismo ejus, in perpetuum abolitum atque eversum, ei-

demque futuram aetatem, purissimae fraternae charitatis plenam, re vera substitutam cupit.

Antequam expendatur, quem ad modum contentio haec juris ac amoris cum doctrina christiana componi possit, plures quaestiones resolvendae semet offerunt. Unde haec juris atque amoris discordia et hoc dissidium in genere explicatum habet? Qua ratione jus (velut autitheton amoris) in hoc mundo enatum? Quae est vera amborum ad se invicem ratio? —

Mundus, humanumque genus, dum e Creatoris manu prodirent, pro norma atque regula summam amoris legem acceperunt. In hoc hominis relate ad Deum purissimae ac intemeratae unionis statu, in quo nempe homo id est, quod esse debet, et adhuc in normali, sursum versus cum Creatore, et deorsum cum natura existit correlatione. Jus in superius indicato egoistico, privato et exclusivo sensu, tam parum cogitari potuit, quemadmodum jus privatum hoc sensu in regno caelorum supponi nequit.

Atqui moralis lapsus hominis intemeratam illam concordiam sustulit; et hodiernus, revera existens status, non est ille primitivus a Deo in principio ei tributus, sed jam turbatus et labefactatus. Homo non est amplius sensu illo naturae Dominus, quod haec sponte eidem obsequatur, verum sudore vultus sui vitae media ab ea extorquere cogi-

tur. Vita hominis continua est lucta cum natura, quam magno duntaxat labore sibi subjicere debet, neque ea in perniciem mortalium collaborare unquam desinit. Alia ex parte unio illa et concordia humani generis quemadmodum cum Deo ita et secum ipso turbata est. Peccatum, et cum eo falsus suimet amor, arrogantia dominandi lubido, invidia animum subivere, et prout haec in corde singulorum dominatus appetitum alunt, ita ex adverso singulus quisque continuo praecinctus armatusque sit oportet ad propulsanda pericula, quae vi peccati a proximis sibi impendent.

Ex hoc statu actuali (de facto), vi cuius praeceptum charitatis re ipsa jam non est lex sola dominans, ante omnia intelligitur — et quidem, quod naturam ipsam concernit — eandem nequaquam constituere aut esse posse bonum commune, sed quod homo sui ipsius conservandi causa ex ea partem suam, quam forte sibi acquirit, contra attretationem aliorum secludere et securam praestare, sicque alios ab ea arcere debeat. Hinc habet ortum *Proprietas*, cum omnibus suis consecrariis. Praeterea improbitas, seu peccato obnoxia hominis conditio, externum dominatum (potestatem), civilem coactionem, et alterius ab altero dependentiam inducit. Hanc nempe immediate ipsa natura cum ortu familiarum progenuit.—*Servitia et praestationes hominum* fortunas aequae hujus vi-

tae constituunt, sicut quaeque alia bona. Ast peccatum homines a se mutuo divulsit: principio jam in ipsis familiis discordiae enatae, (Kain et Abel primum exemplum praebuerunt effectus, quem maledictio — peccatum — in eos exerebat.) deinceps vero multitudo relationum socialium penes se invicem enata; discordia injustas adgressiones, hae defensionem suimet, haec rursum praesidii necessitatem adversus libidines, vitia, atque errores hominum, ac proinde adhaesionem, subjectionem, obsequium debilioris respectu potentiorum tutaminis ergo post se traxerant; hinc denique invita hostis subjectio enata. Hac ratione sociales uniones, initio naturali generationis et nativitatis vinculis subnixae, inter homines incrementa ceperunt. Simul etiam religio novum nexum adduxit, postquam nempe homo non amplius immediata et tamquam individuum in continua ac directa cum Deo relatione constitutus mansit, sed revelationem ab iis accipere, ac proinde semet eorum auctoritati concredere debuit, quibus Deus eam communicaverat, vel qui cognitionem ejus custodiverant. Inde praeter patriarcale et imperatorium seu belliducum, etiam sacerdotale seu theocraticum regimen subortum. In indicatis his, inevitabilibus correlationibus radicatur omnis subordinatio, et hominis ab homine dependentia.

Lex itaque charitatis e ratione labefacti primitivi status duplicem obtinuit directio-

nem. Quemadmodum quippe singulus quisque vi inevitabilis necessitatis possessionem suam atque facultates, quas sibi comparaverat, recludere debuit — sui conservandi causa — ita simul lex charitatis praecepit, ut sphaera haec personalitatis sancta habeatur, neque invito proprietario attrectetur; hinc **Jus**, quod in quantum contra alios eo expertes exclusionem in se continet, eodem vero praeditum intra singularem quasi sphaeram respectu caeterorum constituit, **jus privatum** audit. Lex charitatis praecipit: non furari, et nemini in suis noxam inferre. Una tamen possessori fortunarum aut potentiae (ad praestationes juris, ad opem, et servitutes aliorum) cujuscunque generis injungit, ut his non in solam exclusivam, propriam, egoisticam suae personae (to sui) utilitatem, sed pro viribus suis in emolumentum ac prosperitatem etiam suorum concivium utatur. — Et haec est charitas sensu strictiori.

Dispartitio itaque summi hujus praecepti in justitiam atque charitatem non est arbitraria quaedam institutio aut inventio humana, sed ex actuali et reali statu humani generis necessaria consequentia logica profluens inevitabile lapsus humani generis (peccati) resultat, et hoc posito dispartitio illa in interna rerum oeconomia fundatur. Inde necessario dominium humani arbitrii in sphaera juris singulorum ortum habet. Si jam homo libertate morali gaudet, sponte intel-

ligitur, eundem praecepto amoris, penes usum et adplicationem juris sui, obsequi aut non obsequi posse, et si fastui ac sensualitati potius inservire, quam praecepto charitatis obtemperare malit, tum cuncta superius memorata duritiei tristia phaenomena et sinistra proprietatis ac juris privati consecutaria in genere emergent. Tum hoc de facto in oppositionem veniet cum amore, de quo superius sermo fuit. Tum proverbium ex hac consideratione ortum: „summum jus summa injuria“ locum habebit, — i. e. Jus unilateraliter sumtum, ab amore inimice discerptum, et abstracte adprehensum, in adplicatione et usu in veram oppositionem veniet cum summo illo praecepto, ex quo omne jus, omnisque charitas derivatur. Haec proxima adeo sunt homini, atque e simplici rerum hujus mundi contemplatione manifeste adeo elucent, ut naturali quoque rationi jam olim romanorum, doctrina christiana carentium, perse evidentia, habita fuerint.

Dum ergo La Mennais hunc de facto statum pari modo agnoscit, ejusque conscientiam depromit, obverti profecto ei in reali factorum arena nihil potest. Verum enim vero apud quaestiones: qua ratione oppositio illa superari? quo pacto homo relate ad eam semet custudire debeat? quem ad modum disjuncta (jus nempe et amor) ad sublimiorem rursus unionem pervenire possint? error ejus exordium sumit, et istud est illud

punctum, in quo is salutare exemplum ad fugiendum suppeditat cuique mortalium, qui solitariis ac isolatis humanae rationis viribus plus justo confidens, atque hac nimia ingenii sui fiducia abreptus humanorum conatum et operum imbecillitatis in humilitate meminisse obliviscitur, — affectibusque irretitus nec crassam illam contradictionem animadvertit, in quam ex adverso doctrinae christianae, prout illam omni tempore, omnes populi, et Pontifex Romanus non secus, quam cunctae ab ecclesia avulsae confessiones intellexerant, prolapsus est.

Quaestio, ad quam hic omnia recidunt in quo cardo rei vertitur est haec: Quomodo se habeat christiana doctrina seu Christianismus relate ad illud cum amore in contradictione positum terrestre, mundanum, et in usu atque eventu forte inhumanum, crudele, et egoisticum jus? (continuabitur.) *

Ordo S. Benedicti in Gallia restituitur.

Teste scripto periodico „Univers Religieux“ Ordo sacer Benedictinorum in Gallia restituitur, et per bullam pontificiam monasterium Solesmes in Abbatiam transformatur, cujus caput, hucusque ordinis superior Gueranger denominatus est, ejus solennis inauguratio die 30. Jul. Romae peracta est. *

Triste accepimus nuncium, Ill. Eppum Jaurinensem, Ant. Juranits, die 26. obiisse. Plura alias.

Relatio Liberalismi ad Christianismum.

(C o n c l u s i o.)

Opinione Domini La Mennais istud (Jus) cum spiritu ac indole doctrinae christianae componi prorsus non posset, ita quidem, ut intra societatem christianam jus — seu velut proprietas vel dominium in seclusam rerum naturae partem, seu velut dominium in servitutes ac praestationes aliorum hominum — impossibile sit et christianis principiis plene repugnet. Homo, ait, coram Deo, et sicut e manibus creatoris prodiverat, est liber, omnesque homines inter se sunt aequales, et ideo nullae adsunt obligationes obsequii, famulitii, nulla hominis ab homine dependentia; ita neque ulla adest isolata, secreta et alios arcens proprietas, quoniam pater coelestis terram, omnesque mundi fortunas suis filiis velut communem haereditatem assignavit; terra sufficiens spatium, ac nutrimentum in magna abundantia cunctis hominibus praeberet, ni locupletes ac potentes maximam opimamque partem sibi adtribuissent et occupassent, atque pauperiores suos fratres per fraudulentam divisionem in miserias retrusissent. Hoc vero vis atque injuria audit. Et ideo „populi“ (quae vox hic in nexu proximo considerata idem significat,

ac nihil possidentes, et inopes, relate ad illos, qui plus habent) postquam ad id lumen intellectus a Deo accepissent, jus et obligationes — statum quippe societatis praesentem — doctrinae Christi innixi, eversum eant, inque hac terra jus mundanum, dependentiam et proprietatem vi adhibita deleant est necesse. Caepum ac molimen hoc culpa vacans imo salutiferum est, quive eidem obsistit, illius caput maledictioni coelestis vivorum ac mortuorum judicis devovetur, quia talis adversus evangelii spiritum peccat, illud enim „populos vi, cui resisti nequit,“ in illud consilium praecipites agit.

In hac doctrina, quae, prout quivis partium studio immunis concedet, nihil nisi nucleus superius ad verbum communicati ex opere „Affaire de Rome“ capitis est, duo potissimum deesse animadvertimus. Quod quidem ante omnia desideramus, est adumbratio accuratior conditionis et status societatis humanae, qualis post magnam de Jure reportatam victoriam, secundum mentem et cogitationem Dni La Mennais locum habere deberet. Historia orbis terraquei et humani generis exemplum idmodi conditionis nondum praestituit, vetus societas (vieille société), quam La Mennais coram tribunali populorum sistit et condemnat, est omnis hucusque orbis terraqueus et totum humanum genus, inde ab exordio et incunabulis historiarum. Tanto itaque magis necessarium fu-

isset, novam illam socialem constitutionem, etiamsi tantum principalibus liniamentis propius designare; censemus enim lectores quoque Dni La Mennais praeter acerbam illam negativam, quae in opinione ejus continetur, etiam positivam partem postulati ab ipso rerum status, socialem quippe et privatam vitam sub nova illa humani generis sorte atque conditione, quemadmodum ipse existimat futuram, lubentes noscere, et simplices, obviasque has quaestiones resolutas videre velle: Qua ratione tum singulus quisque vitae media procurabit? an labore, uti hucusque? at vero hoc supposito, qui licebit fructus laborum diligentioris securos praestare contra potentioris una tamen laborem fugientis adtrectionem? Quibus mediis, hucdum ignotis, bellum vitandum? etc. La Mennais concedat, oportet, auctores S. Simonismi practica perspicacia et ingenii acumine longe ipsum praecelluisse, quoniam praevidie adminus solliciti fuerint de conformatione novae orbis terraquei conditionis, quam aequè prouti La Mennais adducere conabatur, cum interim ipse subruta forma, et nucleo vitae modernae, humanum genus hucusque saltim incurius fato suo reliquerit.

Alter supra explicitae hujus Reformatoris doctrinae defectus, ad hodiernum diem nondum sublatus, est plene intermissa problematis solutio: quinam evenire potuit, si doctrina, quam annunciat, revera genuinum e-

vangelii sensum comprehendit, ut sensus iste primum inde a tempore erumpentis revolutionis ab iis, quos „populos“ vocitat, detectus sit, antea vero christianis omnium lingvarum et temporum occultus manserit? Cogitatio ejus circa haec non videtur adhuc esse constans et fixa. Nam parte ab una adfirmat, id, quod revolutio e christianismo destruere et sufferre vult, esse duntaxat ejusdem putamen atque corticem; atqui hinc sequeretur, suam, et in genere revolutionariam doctrinam fuisse semper veram medullam, quod tamen cum caeteris observationibus perperam cohaeret: quod nempe hoc ipsum systema per octodecim saecula non modo pro christianismo habita et docta non sit, quin imo sicubi singulative ac pavidè caput subrexit, aut quoquomodo vestigia prodiderat, eam civiles aequè ac ecclesiasticae potestates, tamquam blasphemum ac scelestum in Deum, et hominibus exitialem errorem, comprimendam duxerint. Verus itaque christianismus horum etiam ductu ad exordium usque revolutionis publice non exstitisset. Ex altera vero parte La Mennais agnoscere videtur, systema suum a vigente hucusque christianismo diversum esse, quum adseveret, christianismum nunc „sub ampliore et perfectione, quam antea, forma in vitam proditutum“ („se produire“; quasi semet progignere). Qua autem ratione hoc cum principali ac fundamentali indole ac essentia re-

velationis christianae — quod scilicet „Fundamentum aliud nemo possit ponere, praeter id, quam quod jam positum est“ — conveniat, propius minime explicat, prout nec fontem indicat, ex quo novae revelationes hauriendae sint.

Sed revertamur ab enormi hac vesania, velut horrenda, sed justa fastus humani poena, ad quaestionem de relatione christianismi ad jus et terrestrem justitiam humanam.

Christianismus non modo nulla ad negandum et impugnandum Jus argumenta suppeditat, sed potius e diametro oppositam huic errori tuetur sententiam.

Christus Dominus non venit legem ac justitiam sublatum, sed potius adimpletum. Nihil utique certius, quam quod christianismus humanum genus ab omni vinculo et compede peccati, omnibusque ejusdem sequelis, et sic etiam ab egoismo juris seu nimio proprii commodi studio liberare, partium suarum esse ducat; ast non depugnat contra externa, singularia, pure occasionalia ejus phaenomena et exempla, sed intimas, profundissimas ejus radices impetit, non symptomata, quae in usu et applicatione juris emergunt, sed ipsum malum adgreditur; verbo: non jus evertere, sed egoismum cohibere et extirpare conatur. Hunc nititur amore vincere, et sic inde ab interiori ad externa salutarem efficaciam exerere, non vero uti La Mennais et S. Simonismus (qui in hoc

capite ad idem recidunt) ab externis orditur, qui, suscepto adversus consecraria et effectus bello, causam ipsam (id est peccatum in corde hominis) non modo non sufferunt, quod facere alioquin nequeunt, verum false ac perperam sumta et intellecta rerum natura, mundo, atque religione, absurdaque divinarum ac humanarum rerum pertractatione et expositione perniciosam ejusdem efficaciam potius adaugent.

Christianismus itaque populos nequaquam docuit: Nihili pendite jura superiorum vestrorum! subvertite proprietatem! dirumpite quemlibet hominis ab homine dependentiam! — Imo vero in omnibus his expresse contrarium docuit, et non solum iis, qui debitum superioribus, a Deo constitutis, obsequium denegant, sed etiam furibus, latronibus, non secus et cunctis illis, qui jura proximi violant et iniquitates exercent, aeternam damnationem minatur. Dixit quidem terrestrium fortunarum possessoribus: habete acsi nihil possideretis! — opulentis parabolam de Lazaro paupere in salutare exemplum proposuit, beneficis charitatis operibus aeternum spopondit praemium; omnes autem homines, Principes et subditos, ad justissimum illius tribunal relegavit, qui corda et renes mortalium scrutatur, quive a singulis quibusque rationes exiget de facto terrestrium fortunarum, sibi creditarum, usu; christianismus in genere docet, bona hujus vitae

contemnere, et ante omnia regnum Dei quaerere, quoniam caetera dein sponte obventura sint: mutatis quippe in melius internis sensis, externi quoque, in juris et reipublicae sphaera, eventus meliores secuturi sunt. Proinde intra cordis humani septa egoismum debellat, at una jus et externum socialium inter homines correlationum ordinem sarta tectaue relinquit, quae sola duntaxat in hoc depravato et peccatis contaminato humani generis statu contra vim, praepotentiam, injustumque arbitrium efficax praesidium constituunt. Dependenciam hanc, in quam homo per peccatum prolapsus est, tamdiu ei relinquit, quousque peccatum in hoc orbe terraqueo dominabitur, iis autem, qui credunt, internam et solam veram — a malo — liberationem, libertatem filiorum Dei procurabit. Liberalismus contra, cujus habitus ac indoles in S. Simonismo et La Mennais maxima cum consequentia in lucem prodiit, in pugna adversum Jus suscepta, arrogantiam, odium et invidiam contra externam praecellentiam sollicitare adlaborat; haec in cordibus mortalium excitare et extimulare studet, his solis prae omnibus facultatem jusque tribuit, et haec in bello internecino adversus civilem juris et reipublicae ordinem, qui inde ab historiarum primordiis semper viguit, in primam aciem collocat. Ordinis hujus reverentiam, non vero egoismi radices vult e cordibus mortalium evellere. Ex hac dein conten-

tione ejusmodi statum exoriturum pollicetur La Mennais, in quo homines in hac terra essent uti Deus! statum quippe purissimi amoris proximi, similem vitae beatorum in regno coelorum!

Hinc jam vera et genuina doctrinae illius ad christianismum ratio patet. Interna quippe sua indole antichristiana est, et si unquam in hoc orbe terraqueo plenum effectum et realem vitam nancisceretur, promissi regni caelorum loco illud regnum revera adduceret, de quo dicit S. Scriptura, „quod in se divisum desolabitur sicut in vastitate hostili.“

Hinc illud quoque evidens est, nequaquam fato aliquo, quemadmodum La Mennais putat, aut culpa Ecclesiae ejusque ministrorum accidisse, quod revolutio ubique, ubi Deo permittente potestatem arripere ei contigit, pro diversitate formae ac speciei sumtae, altaria confregerit, ministros religionis trucidaverit, aut abegerit vel saltim ludibrio habuerit, et scriptis obscaenis blasphemis in Deum plenis, sacra quaeque contaminaverit, polluerit. Externa haec persecutio perse necessario consequitur, estque in ipsa interna rerum indole ac natura sitae supra demonstratae contradictionis ac oppositionis manifestatio. Spiritus ille, qui, non quidem „populos“ uti La Mennais vult, sed illos duntaxat, qui infeliciter a via fidei, charitatis, et juris desciverant, ductores item

et antesignanos sophistas ubique in demoniacum odium contra externa christiniani-
smi in civitate et ecclesia documenta propel-
lit, scopi sui et metae praefixae, sicut etiam
verae suae relationis ad missionem Salvato-
ris conscius profecto est.

Nisus autem persequendi ea, quae san-
cta sunt, absque dubio „instinctum“ uti La
Mennais existimat, pro suo fundamento ha-
bet, at instinctus ille est opus mali spiritus,
quem dominus inde ab exordio mendacem
compellat.

v. * e B. P. W.

Serta Solatiorum.

Jupiter videns, quam ardua sit homi-
num in perpetua adversitatum lucta con-
ditio, laetitiae deam ad eos mittere decrevit.
Ei itaque, coram throno comparere jussae,
duo sarta tradidit, alterum, e formosissimis,
svavissimeque olentibus floribus nexum ad
divitum ac potentiorum tempora ornanda, al-
terum, cui rarae duntaxat violae parce inter-
texae erant, ad humilioris sortis inopum
frontem cingendam.

Demissis verecunde oculis dea recessit.
At non fugit maestitia Jovem, revocatam-
que quaerit, quid caussae esset dejectorum
in terram oculorum rorisque tristitiae ad ge-
nas decidui? „Omnibus namque aequalia do-

na ferre, omnes pari ratione beare mihi fas non est.“

Jovis frontem caelestis tum hilaritatis radii serenabant. „Abi, dilecta fila“ inquit benigne subridens, — „cunctos mortales aequa ratione felices reddere mihi ipsi datum non est; ast donum tuum, infimo hominum collatum, si puro et candido corde te receperit, eum nihilo minus, ac potentissimum, destinata huic corona, beatum omnino reddet.

v. * e Z.

Libertas Electionum et inde securitas (garantia) constitutionalis.

(Conclusio.)

Pag publ. adhuc plenae sunt suppletoriis relationibus de excessibus et barbarie, quae in electionibus anglicis hinc inde evenerant. Factiones altera alteri adtribuere ea vellet, ambae tamen suas inde partes habent. — In Winning, Comitatus Ayr, in Scotia, candidato factionis Tory, Lord Kelburne vestes de corpore delaceratae, ipse vero pessime habitus.

Non obstantibus D. O'Connell tranquillitatem conservandi consiliis odia factionum in Hybernia tanta sunt, ut in electionibus plerumque rixae et certamina locum habuerint. Eruī interim prorsus nequit, quaenam e factionibus prima causam praebeat, paginae

quippe ambarum factionum eam mutuo sibi invicem adtribuere adlaborant. — Sic etiam in Kings-County, Galvay, et Managhmaghis magis minusve seriae enatae sunt sub electionibus turbae. In Galvay Judex pacis J. A. Kerwan, quin prius legem de seditione praelegi curasset, politiae satellites jaculari jussit, quo facto duo viri plumbō trajecti complures autem graviter vulnerati sunt. Tribunal juratorum contra Judicem pacis et satellites politiae de illata consulto nece sententiam tulit.

Electio in urbe hybernica Cork a certamine et verberationibus inchoavit:

Ex oecis commissionum 300 Bludgeonmen i. e. fustiarum, homines fustibus armati proruperant et terribilis lucta exordium sumsit. Fragmenta fustium, framearum, quae versa volitare visa sunt, et 20 circiter singularia certamina acutis ensibus in optima forma eodem tempore conspiciebantur, unde graves vulnerationes.

Curia civica assultu facto occupata, tantaeque erat multitudinis conglomeratio, tanta per communes et singulares luctas perturbatio, ut candidati et ii, qui propositiones facturi, seu candidatos respectivos commendaturi erant, per capita confertae et conglobatae multitudinis ad locum electionis bajulari debuerint.

Domus conservativorum a plebe irruente devastatae sunt, fenestrae concussae etc.,

quod nec politicae satrapae, nec milites impediendo erant. Maximos clamores faeminae sustulerunt, quae omnes plateas acutissimis clamoribus repleverant. — In electione Cottus Limericensis electores, — ductoribus et obequitantibus opulenti terrarum redemptoribus ac Sacerdotibus suis, per millenos ex omni regione, curribus aut pedes, in urbem irruerunt, praelatis viridibus aut rubris vexillis et sertis lauri. Etiam hic commissionum oeci candidatorum Tory assultu expugnati, ostiarius terrae allisus et concussus. Politiae tamen satellites commissionis membrum fugae viam verrutis procurarunt, multi interim graviter vulnerati. His visis unus conservatorum candidatorum mature potius recessit. *) Sub Meridiem agmen bene ordinatum ruricularum, inter quos 800 equites, praeerantibus compluribus sacerdotibus urbem ingressum est; ast eodem tempore subsidium copiarum adcurrit, et milites strictis ensibus fora occuparunt.

In electione hac etiam jucundiora intervenerant. Inter magnos cachinos postulatum illud propositum est, ut D. O'Connell ferendi suffragii jure excludatur, quia novissimo anno una cum familia sua eleemosinam acceperit (ita dictum tributum Dni O'Con-

*) Quod neutiquam mirum; imo multo magis mirandum videtur, adhuc non omnes viros honestos e tali luctarum arena ita deterreri, ut locum omnem dignis diei athleticis relinquunt.

nell). Serio lata sententia est, postulatum fundamento carere, quoniam nulla adhuc lex pauperum in Hybernia exstet.

In Howick in comitatu Roxburgh tempore electionis foedae intervenerunt scenae. Plebs quosvis, quos electores factionis Tory esse suspicabatur, comprehendit, vestibus exiit, et nudos per plateas circumegit, aut in aquam projecit etc. Dimachi arcessendi erant, qui tranquillitatem et ordinem reducerent. — In Wackefield jam duo, mortui sunt ex iis, qui in electorali tumultu vulnerati fuere.

In Cottu Scotiae Perthshire, ubi Candidatus reformatorem Fox Maule, Pro-Secretarius Status internorum negotiorum, aemulo Lord Stormont succubuit, quidam elector liberalis, nomine Christie, ab aliquot factionis Tory hominibus, qui ei persvaserant, se illum ad locum electionis devectoros, rheda postali Dundeam abductus, et ibi loco secreto in domo unius eraptoribus, Dni Müller, custoditus fuit. Ad preces uxoris, quae e subitanea conjugis absentia sollicita fuerat, explorationes institutae, vestigiaque detecta, ad postulata tamen investigantium Christie libertati restitutus non est, sed in hortum vicinum subductus, cumve nec possessor horti eum reddere vellet, procurator negotiorum Domini Fox Maule talem locum conscendit, unde in hortum prospici posset, et inde sequens breve colloquium cum

D. Christie habuit: „Visne pro Dno Fox Maule suffragium dare?“ — „Ita est.“ — „Invitusne hic retineris?“ — „Ita est.“ Ad haec responsa Procurator scalas muro adplicuit et Dnum Christie liberavit, qui vaporaria, illo prorsus tempore movente, ante numerata suffragia ad electionis locum adpulit.

Paginae „Evening“ sic conqueruntur: „Nunc, postquam lucta electionum pro universitate Dublinensi terminata est, licet interrogare: an Praefectus scholarum altiorum poena dignam complurium juvenum nobilium, auctoritati suae creditorum, agendi rationem indulgenter transpiciendum ducat? Elector quiscunque Dno Stock, candidato liberalium, suffragia daturus intra muros collegii Trinity comparere haudquaquam audebat, quin turpissimis ludibriis expositus esset, ipsae tabernae electionum studentibus repletae fuerant, qui mediis ignominiosis libertatem electionis intervertere adnisi sunt. Contumeliosissimae cavillationes et explosiones, quae contra Lord Mulgrave et contra Majestatis Ministros publice, imo coram ipsis universitatis Praefectis profundebantur — qui fideles has demonstrationes cum gaudio excipere visi sunt — foede magis sunt, quam ut eas repetere conveniat etc. *)

*) Nos profecto intelligere non possumus, cur scholae publicae sumtibus publicis per regimina tanta cura erigantur, dotentur et benigne adeo foveantur, si in iis nihil nisi pacis, et tranquill-

Felicitas.

Quid est vitae hujus felicitas? „Mens sana in corpore sano“! animus fortis in ro-

tatis turbatores educati fuerint; si in iis loco obsequii effrenata cunctas auctoritates contemnendi et ludibrio habendi libido mature contracta fuerit; si loco culturae — sub qua nos praeter solidam, pro omni vita utilem salutarium scientiarum et artium vere liberalium comparisonem, in primis morum suavitatem, et sanctimoniam, i. e. in iis quae Deum, terrae principem, patriam et concives concernunt, intemeratam fidem religionem ac pietatem, tum humanitatem, comitatem et urbanitatem, verbo omnium omnino virtutum consuetudinem intelligimus, — si inquam hujusmodi verae culturae loco, magno utique labore ac sudore, diuturnis utrinque, decentium non secus ac discentium, vigiliis, assiduoque virium animae et corporis exercitio comparandae, alia illa levior, et superficialis, ast eo ipso tanto insolentior arrogantiorque moderna eruditionis tinctura in palaestra literaria obtineatur; si naturae feritas, et juvenilis petulantia sodalitiis acuatur, si immaturi iudicii temeritas, violentia, impietas, legum humanarum divinarumque contemptus e scholis in vitam publicam, nunc alioquin aestu opinionum, partiumque studiis et contentionibus plurimum concitatam, adferantur; si omnis modestia a juventute proscribatur, si experientia atque gravioris aetatis sapientia, si posita quaequae merita, si probata arduis in rebus virtus nihili pendantur, si oracula mundi jam ex ovis ipsis repente exclusa supponantur, et sola in cunctis

busto corpore! — Labor, dein quies! — Pura voluptas e quaesitis, non haereditate acceptis, haec omnino felicitas est! — Gloriam cupiditas, ambitio, avaritia, philautia, oblectamentorum insectatio eam haud pariunt. — Sensim parta sapiunt delectantque; propria enim sunt! Quod absque sudore venit, vulgare est, sicut aër, quem respiramus; ut sol, qui omnibus lucet; velut aqua, potui obvia. Fuere, sunt et erunt, nec ulla defectus angit sollicitudo! — Dilecto — pro ut vocare solemus — fortunae filio, cui nihil ad explendas libidines desideratur, ut vera perfrui possit voluptate, abstinendum primo et refrenandi affectus, ut sic dominum in se ipsum conscientia partem deliciarum quaedamtenus resarciat, quas ille persentiscit, cui animae atque corporis vires adstringendae erant, ut quaepiam e bonis fortunae, quae in hac vita expetenda censentur, sibi procurare valeat. In virium enim contentione vita consistit. Plena quies mors esset et mors — in hac vita simulacrum nihili est. Et vera vox haec lugubris „mors“ sicut „nihilum“ humana cogitandi ratione contrarium exprimit — laetae vitae terrestres. *v. * e Z.*

rebus opus sit protervia! — quid opus tum scholis? tot annorum iactura? — tales enim reipublicae atletas unus alterve temerarii aequae iudicii demagogus populari sua eloquentia communibus aliquot phrasibus, velut ardentibus affectuum facibus, intra unam alteramve horam ex inexperta pube millenos efformare poterit!

Conamina velociore commeatu inducendi.

(Continuatio.)

Praefectus Sequanae, Comes Rambuteau, die 24. Jul. ductum viae ferreum Parisiis S. Germain versus lustravit. A Dnis Adol. Eichthal et Emil. Pereyre exceptus, per ambos cuniculos et per magnam transectionem Parisiensem transivit, et Directores laudavit; hinc Chatou usque vap. machina vectus est, quae majori, quam ulla hucusque nota, celeritate decurrebat; inde quippe a ponte Asnieres ad pontem usque Chatouensem, 2 1/2 leucarum intervallum, intra 12—13 minuta superavit, quamquam per iter motus machinae semel studio compressus fuerit. Opera in dextra Sequanae ripa Versalias versus inchoata sunt. Ex investigatione elucet, ductum nullibi per terras, opere circumseptas, transire. Ut quis de soli circa Parisios nimia subdivisione in minutas particulas ideam obtineat, notari meretur, in longitudine duarum leucarum ductum ferreum 1555 particulas privatarum possessionum transecare, ut adeo media proportione pro una quaque ejusmodi possessionis privatae latitudine 15 duntaxat pedes veniant. Naturaliter in minutis his fundis expropriatio mutua duntaxat conventionem peragitur. In strato etiam ad Fanum S. Germain pauci tantum casus sententia juratorum iudicum decidendi erant.

Administratio ductus viae ferrei ad Fanum S. Germain Regem pro sollenni ductus inauguratione ad 19. Aug. invitavit. Pretia vecturae indicata sunt. In aperta rheda berolinensi cum 40, vel in clausa cum 30 itinerantibus, locus singulus solvetur 2 1/2 fr.; in tectis curribus diligentiae, vaggon dictis, 1 1/2 fr.; in curribus classis tertiae 1 fr. — Administratio jam 12 machinas promoventes (Locomotive), simul 360 equorum vi pollentes, habet, et 105 currus cum 4070 sedibus, hi in 4 com meatibus dividuntur, et quovis cursu 8—900 homines promoveri poterunt ita, ut per diem 8 com meatibus circa 7000 homines vehantur. Numerus itinerantium Parisiis ad Fanum S. Germain hucusque per annum 400.000 effecisse dicitur, seu per diem 1000; administratio ductus ferrei sperat, numerum hunc ad sextuplum auctum iri.— In ambobus ductibus ferreis Versaliensibus jussu Ministri bellici 10 milites e quibusvis centuriis, praesidia Parisiis et Courbevojae agentibus, operi adhiberi possunt.

Novus currus postalis, qui in exemplar deserviet pro omnibus in tota Gallia exstruendis, cursum Parisiis Massiliam intra 63 horas confecit. Est inventio Capitanei pyrob. Dni Aldringen. Currus per longum hoc et velociter adeo confectum iter ne minimum quidem detrimenti cepit.

Bruxellae illud agitatur consilium, quo ductus viae ferreus, inde Antverpiam exstru-

ctus, noctu ope gaz inflammabilis collustrari possit ita, ut deinceps strata illa ferrea noctu eundem, quem de die, usum praestent. Ductus ferrei viarum Gandavum et Tillemontium (Tirlemont) ad finem usque Septembris, ille vero, qui Leodium (Lüttich) paratur, usque finem hujus anni consummabuntur.

Quanta celeritate nuncia Parisiis Hamburgi ope navium vaporariarum obtineri possint, paginae hamburgenses demonstrant, quae 24. Jul. excerpta e paginis publicis et literis Parisiensibus de 21. Jul. communicant.

Perceptiones viae ferro stratae Birminghamo-Liverpoliensis, quae prima hebdomada 5000 lib. st. effecerant, secunda jam ad 7000 auctae sunt. — Ephemerides quaedam advertunt, ductum viae ferreum Preston-Glasgowiensem recta per Gretna-Green (clandestinorum matrimoniorum focum) transire. Posthac itaque subterfugiamorati Londino una eademque die ad illam officinam matrimoniorum et retro Londinum devehunt, ubi illud praeterea commodum aderit, quod currus vaporarii se invicem assequi nequeant, ac proinde nulli persecutioni locus detur.

Geometra Anglus Stephenson, inventor optimorum curruum vaporariorum, dicitur novum machinae adparatum invenisse, quo celeritas cursus in ductu ferreo duplicabitur; hac ratione iter alias 24—30 horarum intra unam horam confici poterit. *v. * e B.*

Telegraphici galvanici inventio.

Inter veloces moderni aevi communicationis methodos Alveare nostrum jam electrici etiam telegraphi mentionem injecit. Paginae edimburgicae „Scolsmann“ articulum a professore ejate, W. Alexander nuper continebant de galvanico telegrapho per ipsum invento, cujus tentamen etiam Monachii jam factum est, in quo filamenta cuprea sicut in clavicordio quodam in motum ponuntur. Experimentum ad sesqui horae spatium institutum est. Pressione in fila cuprea singulae alphabeti literae, aut certae abbreviaturae indicantur. Ad suppeditandam per temporis intervalla novam vim galvanicam D. Alexander intermedias stationes erigendas svadet. Pro custodiendis quoque filamentis diversa media proponuntur, et sumtus unius ejusmodi filamentum inter Londinum et Edimburgum summum 1000 l. st. futuri censentur, unde 25 literae alphabeti 25.000 l. st. exposcerent. — Externum involucrum et accidentales expensae summum ad 75.000 lib. st. computantur. Cunctarum proinde erogationum summa non multo plus efficeret, quam ductus viae ferreae 6 usque 7 anglicorum milliaria. Si jam supponatur, quamvis communicationem 5 minutis durare, quod, quemadmodum inventor opinatur, nimium plusque justo sumtum est, quia intra hoc tempus 65 voces expressis singulis literis communicari possent;

posito etiam eo: quod telegraphus quotidie in ambobus suis utrinque terminis sex duntaxat horis in exercitio esset, et pro quavis communicatione 5 schilling solverentur, jam hoc quotannis 10.000 l st. inferret; homines, in duobus extremis telegraphi finibus constituti, orale quodammodo colloquium inter se habere viderentur, et protensio hujus communicationum systematis per totum regnum, plenam omnis negotiationis conversionem adduceret. Res regimini proposita pro instituendo ejus examine, et jam apparatus facti sunt, ut cum conductore metallico ad 50 aut 100 angl. milliaria tentamen instituat. Quodsi per totam hanc longitudinem vestigia indubia eodem tempore transcurrentis fluidi galvanismi observata fuerint, felicem tum consilii successum D. Alexander extra omne dubium ponit.

v. * e W.

Conditio moderna Ecclesiae in Hispania,

Paginae universales Madrito de 29. et 30. Julii haec referunt: „Regina Gubernatrix legem, quae decimas abolet, et aliam, quae claustra omnia suffert, exiguis cum exceptionibus, denique illam, quae bona Cleri nationis proprietatem esse declarat, sanctione firmavit. — Hucusque intertentio

Cleri et sumtus pro cultu necessarij pijs ob-
 latis et foundationibus innitebantur. Magnam
 inde partem civitas per concessionem et fa-
 vores S. Sedis recepit, ad aliam vero partem
 pauperes jure quodammodo gaudebant.
 Deinceps Clerus exspectandum habebit, u-
 trum civitati successurum sit intertentionis
 suae maxime necessarios sumtus exscripto
 tributo directo procurare. Haec omnia per
 conventum legislativum decreta sunt, qui de
 sanctissimis privatorum non secus atque co-
 ronae juribus absque ulla contradictione,
 absolutissimi despotae instar disponit. Nunc
 tandem, postquam de monasteriis, suppel-
 lectilibus ecclesiarum, bonis ecclesiasticis,
 decimis etc. decretum est, vetus etiam eccle-
 siae hispanicae aedificium dirutum, et jura
 Sedis romanae, quae concordatis et pactis
 innituntur, conculcantur, et in negotiis ec-
 clesiasticis, quorum decisio a consensu sum-
 mi Ecclesiae capituli dependet, uti est; ab-
 rogatio praesistentium aut erectio novorum
 episcopatum, a laicis unilateraliter decer-
 nitur. Commissio per comitia pro refor-
 mando Clero exmissa, svadet, ne ullum
 praeter coronae jus patronatus admittatur;
 (hucusque Romano Pontifici 72 beneficio-
 rum ecclesiasticorum collatio reservata fuit.)
 item ut tribunal nunciaturae, ordines eque-
 stres ecclesiastici, commissariatus bullarum
 cruciatarum etc. abrogentur, cuncti dies fe-

sti, sex duntaxat exceptis, supprimantur, peninsula in 47 episcopatus distribuatur, quorum dioeceses cum limitibus civilium provinciarum accurate coincident; ut sedes primatialis Toletum Madritum transferatur, quinque novi episcopatus creentur, octodecim antiqui episcopatus et omnia collegiata Capitula, Prioratus, Abbatiae etc. sufferantur, et unicum solummodo Capitulum cathedrale in quovis Episcopatu relinquatur.— Commissio illa etiam de salariis Cleri sollicita fuit. Cuilibet Archi-Episcopo quotannis 120.000 real. summa (1 real. = circiter quinque xris), Episcopis 80.000 real., Parochis classis infimae 3300 real., et classis supremae, seu 4-tae, 10.000 real. summa solvenda proponitur. Propositio haec Commissionis in complexu die 26-ta 110 suffragiis contra 17 probata est. Ablegati, qui in fundamentali lege intolerantiam religiosam sanxerant, in rebus ecclesiasticis maxime protervam dicunt sententiam. Articulus, qui exclusivum jus patronatus Coronae addicit, jam adprobatus est.“ — (30-ma Jul.) Comitia heri de hoc articulo legis suffragia tulerunt:

„Regimen ecclesias vacantes intra tempus, canonibus et legibus praescriptum, idoneis pastoribus providebit. Quodsi ad juncta rerum decretum hoc in effectum deducere impedirent, exspectatur admi-

„nus a fervore ejusdem fore, ut media inveniat, quibus brevissimo, quo fieri potest, temporis spatio lex haec effectui mancipetur, super quo Comitia edocenda erunt.“

Quod hoc significat: Quodsi casu quo Romanus Pontifex bullas confirmatorias pro designatis Episcopis retineret, regimen media inveniat, Episcopos sine pontificia, in canonibus ecclesiae praescripta, confirmatione constituere. — Ubi vero haec media inveniet? Et quisnam Episcoporum exemplo praecessurus est in defectione a summo Ecclesiae Capite? Hoc tempore 32 Episcopatus sunt Pastore orbati, aut saltim a talibus Episcopis administrantur, qui defectu pontificiae confirmationis laborant. — Propositio illa, ut Episcopis potestas tribuatur, per suas Dioeceses in impedimenti matrimonii dispensandi, adhuc expenditur. Omnes hae innovationes praecipue ab Ablegatis ecclesiasticis propugnantur: quemadmodum a Martinez Vallesco, designato Episcopo Giennensi (Jaen); Venegas, Canonico Granadensi; Gil Ordunna, Canonico Tortosano et Garcia Blanco, Capellano sacelli regii Seville.

Praemia Juventutem in studia literarum incendunt.

Juventutis (simul 267) in Gymnasio Vacienti sub solertibus curis Patrum Scholarum Piarum, ratione facti evoluto anno scholastico profectus in classes distributio, typis Vacii edita, in manus nostras pervenit, in ea 28 juvenum nomina praemiis per RR. D. Casimirum Gásparik pl. t. donatorum, signis notata invenimus; qui scilicet a Mecoenate hoc „ob singulare in lingua latina proficiendi studium Lexicis et Classicorum Auctorum operibus, eleganter compactis publice donati sunt,“ (sunt verba classificationis). Egregiae hujus munificentiae digna encomia juvenis poeta nomine sodalium cecinit in hoc carmine :

Eucharisticon RR. D.

CASIMIRO GÁSPÁRIK,

C. Eccl. Vac. Custodi et Can., S. Sedis Ep. et compl. II. Cott. T. J. Ass., Mecoenati munificentissimo, a Juventute Gymnasii Vacientis Scholarum Piarum oblatum die 30. Julii a. 1837.

Non hinc recedes Calliope prius,
 Non hanc relinques Palladis aream!
 Quam corde testeris flagranti,
 Quod pietas petit tributum.

Non his recedes, non prius atrîs,
 Quam grata reddas promeritis vicem
 Assueta sudori per artes
 Palladias, cupiens quietis
 Juventa doctis fessa laboribus!
 At cerno coeptos, cerno reducere
 Te Musa! gressus, et flagrare
 In tenero pietatis altos
 Ignes meorum corde sodalium.
 En plena votis pectora suscitât
 Oestrum, stat omnis promptus aequas
 Stat meriti celebrare laudes. —
 Sed quae priorem materiam dabunt,
 Aut arte laudes qua recinam Tuas?
 En! verba desunt, queis patentis
 Multa Tuae monumenta sim par
 Virtutis oras ferre per ultimas. —
 Jam falce sexta procubuit Ceres,
 Quod larga Mecœnas Benigne!
 Nos foveat Tua dextra. Nempe
 Gressu citato currit is aream,
 Quem palma quondam nobilior manet,
 Gressu paratus tardiore
 Ille secus tetigisse metam.
 Vir Magne! Virtus hac Tua plurimis
 Jam nota rara fulget imagine;
 Inter Camoenas qui tenellos
 Palladis exstimulas ad artes. *)

*) Rmus D. CASIMIRUS GÁSPÁRIK Cath. Eccl.
 Vac. Custos et Can. a sex jam annis Juventutem
 Gymnasii ad faciendos uberiores in Studio
 Linguae Latinae progressus Lexicis, et Au-
 ctorum Classicorum operibus exstimulare solet.

Majora sunt haec Vir Venerande! quam
 Vel Tulliano haec eloquio queam

Efferre, vel blandis Horatii

Haec valeam resonare chordis.

Ex his enim nos, qui cupidi sumus
 Linguae Latinae, plurima carpinus

Nobis ad illam comparandam

Commoda, amans CASIMIRE nostri!

Dic, quaeso, dic o! quam Tibi Large Vir
 Pro praestitis his muneribus vicem

Reddamus? Haeret lingua, dignis

Nescia condecorare verbis.

En cerne chordam! rumpitur. En vide!

Perstricta tantis mens stupet. Adsit et

Facundia omni Tullius, vel

Musicus arcitenens Apollo,

Vel Plato prudens: non meritis tamen

Digne Tuis par exprimere est sonis. —

Tu dic, sacri, Laus ampla, Cleri!

Qua celebrem ratione Nomen?

Non forte votis annuis? aut meo

Praeconio non, Magnamine! indiges?

Sic est profecto. Nam tibi jam

Plurimi ubique habitant honores.

Laudes Tuas jam suspiciunt procul

Cives remoti; fama que nominis,

Et gloriae, et virtutis ingens

Personat omne solum, fretumque.

Nos gratitudo ad Te tamen adtrahit

Devota; quaeso, Vir Meritissime!

Motum hunc pium ne sperne cordis. —

Muneribus solet is creari. —

Dies secundos, qui generant Virum
Tanti decoris! quaeve sinu fovet

Suo, atque nutrit, Patriam! ac qui
Dona ab Eo recipit, beatum!

Dico beatam te quoque Vacua!

Tanti benigna tuta Viri manu!

Patent sinus cunctis paterni,

Dextra simul miseros levare

Parata semper mille favoribus.

Est una Virtus Magne Vir! haec Tua.

Est namque cordi, et civitatis,

Et Juvenum bona promovere.

Nec est supendum tantam agitare Te

Unquam salutem. — Magnanimorum erat

Semper fovere, ac sustinere

Ingenuam Patriae Juventam. —

Secura tanto pignore Civitas!

Tanto quietas spes Patriae Viro!

Est cura quæis in forte certae

Se dare praesidium salutis. —

Premes silenti plurima pectine,

Divina poscunt quae sibi barbita;

Majora non ultro loqueris

Arte mea tenuis Camoena! —

Propinqua coeli scilicet aedibus

Virtus, caducae nescia gloriae

Non laude fit major Poëtae:

Nec minor est, male si feratur

Per cuncta vulgi pectora; non eget

Mercede, merces ipsa sibi bona.

Rebus caducis major alta

Praepetibus petit astra pennis.

Non ergo multis barbiton atteram. —
 Ergo propinguis huc age passibus,
 Et junge pectus, junge votis
 Sensa meis, properans eundem

Juventa mecum tergere pulverem!
 Conjunge verbis pectora candidis,
 Et sufferendo ad astra vocem,
 Haec pietate tua precare :

O vive multis portus et anchora!
 Tutus supernis vive favoribus
 Pater clientum! vive nostris
 Praesidium, columenque rebus!

At vive firmi tempora Nestoris
 In ampla natum commoda Patriae
 Decus tuorum! nubilisque
 Astra Tuis rutilent diebus.

Vives frequenti in Palladis agmine,
 Vives tenellis cordibus abditus,
 Te, Te loquetur mente grata,
 Cui bona praestiteras, Juventa.

Haec, quae litamus, sint minimae licet
 Partus Camoenae, Magne Vir accipe!
 Et porro pergas his Juventam,
 Spem Patriae, teneram fovere!

Cecinit

Aloysius Csathó,
 Poëseos Auditor.

*Acrostichis Honoribus Spectabilis, Perillu-
stris ac Generosi Domini*

LAURENTII MARCZIBÁNYI

de Pucho et Csóka,

*Incltyi Comitatus Nittriensis Ord. Vice Co-
mitis, prout et compl. II. Cottuum Tab. Jud.
e prim. Assessoris etc. occasione suae Onoma-
seos ab infraserto instar perpetuae tesseræ
tamquam optimo Mecoenati dedicata. 1837.*

PeCtora sInCere Caplas fVnDentIs aMorIs
VotIs e pVrls eXspatlata Vegens!

Virgo Thalia modo me stringit tangere plectrum
Vir celebrate Comes! magne Patrone simul!
Lucundum Temet celebrabo carmine laeto;
Incltyta nam virtus postulat hocce Tui,
Anam virtutem superas virtute secunda,
Aultum distingvit gratia terna Tuum,
Exulat exque Tuis ventosa superbia membris,
Exulat exque tuo pectore livor edax,
Non Tibi svavis abest doctae facundia lingvae
Non argumenti vis Generosa Tui,
In Te perpetuam fixit sapientia sedem,
Ingenium superi mite dedere Tibi,
Te bonitas ornat, probitas innata coronat,
Trenchiniae terrae dicere, credo, solent,
Effulges Nittrae, radiando ducis honores
Et voto gentis facte Comes Vice nunc,
Targum Te pauper multus conclamat a) alumnus,
Tecticae b) Budae pro miseris positae,
Ornat c) Csókiades Tua semper clara propago
Orbo d) Puchovio lumina clara jacies;

Non hinc immerito Bannato nosceris omni;
 Nam curam plebis tempore quoque geris
 Signis amore Tuo pietatis grandia tempe
 Gratos nam populos semper ubique vides.
 Omnia factus eras multo per - saepe clienti,
 Ore ciere - queo vir celebrate Comes, —
 Sit satis hic vitam tenui monstrare lapillo,
 Solum Te rutili comparo quaque die,
 Rectore quaeso Tibi longos sine nubibus annos,
 Posco lubens Lauren (festa redire) tui,
 Eximios fasces conscendas, tumque secures,
 Et fortes animos praefer in orbe nitens,
 Res Tibi succedant felici poplite semper,
 Auris opes habeas, fulva metalla simul,
 Aurea fata Tibi rutilans sol praestet in axi,
 Ardua nec videas fata Comes Vice mi!
 Nullae Te febres, nullus Te spasmus adurat,
 Noctes pacatas ducito tumque dies —
 Nunc jam descriptos gratanter suscipe versus,
 Nec dedigneris volvere mentis opus,
 Omnia quae cecini pietatis metra tenella,
 Omnia sincerus pangere jussit amor;
 Sint Tibi vota satis, post tela caduca coronet
 Sede beatorum TE Deus omnipotens!

Canit Antonius Pokorny,
 Parochus Csavojensis.

a) Multi stipendiati I. Familiae. — b) Lecticae pro aegrotis fundatae apud FF. Misericordiae Budae. — c) Locus clarus in Banatu ad Zentham jurisdictionis I. Familiae. — d) Afflicto fatali eluvie 1813.

*Sectae fanaticae Hanleijanae in Anglia
dementiae.*

Nuper occasione cursus equestris in Comitatu Staffordshire secta christiana fanatica, Hanleijana, in agro quopiam ad stadium equestre consedit, circumdatoque loco imprecationes contra eos, qui in hoc molimine partem caperent effutivit. Vespere fanatici in processionibus accesserunt loca spectatorum, hymnos ante eadem decantarunt, et sic spectaculorum amantes a capiendis suis sedibus impedierunt; confluentes idcirco, viso hoc turbandarum voluptatum suarum conamine, exacerbati mox ordinatum contra fanaticos assaultum exorsi sunt, quem illi continuo psalmos canentes, per duas horas sustinuerunt, et tum demum semet receperunt, cum jam plurimi cruentata haberunt capita.

*v. * e W.*

L o g o g r y p h u s .

Dirigo sub cursu naves, nautasque marinos.
 Miratur vires, docta Minerva meas.
 Mille mihi desint, tunc virgo tenerrima surgit
 Jam dudum sanctis adnumerata choris.
 Unam de medio, si tollas Virginis alpham,
 Activi verbi foma futura manet.
 Litera si porro de verbo sibila desit,
 Rursus erit verbum, sed modo mando tibi.

I m m u t a b i l e

Paramythia.

„Quid, hominesne ego diligam? felicitatem et spem humani generis studio ac amore amplectar?“—dicebat quondam discipulus sapienti suo magistro,—„Qui possum amare id, cui confidere nequeo, et quomodo fiduciam locare in eo, quod constantia destituitur? An non fluxa quaeque in homine atque lubrica? Vota et contentiones, fides, dubiusque et incertus animus, odium, amorque. An omnis humani generis historia quidquam aliud, quam inconstantiae ejusdem enarratio est? An unquam veritatem homo amplexus, quam non extemplo pro mendaciiis permutaret; an devia errorum unquam reliquit, quin illico in alios rursus errores rueret? An non virtutes quasvis in opposita iisdem flagitia detorquere novit? emersitne quandoque e dedecore et ignominia, quin mox alia probri macula se contaminaret; et lapsus surrexitne, quin denuo prolaberetur? Jam si omnia quaeque in homine incerta et fluxa sunt, quid, quaeso, est, cui amorem meum, fiduciam, vel certam aliquam spem pro ejusdem felicitate ac prosperitate superstruere mihi liceat?“

Dum sic discipulus ad Magistrum loqueretur, ambo sub cupressis inter sepulcra sedebant. Magister altum tenuit silentium, sermo quippe juvenis dolore ani-

num compleverat. — Dum ambo adhuc altum silerent, ductus funebris advenit. Filius pauperis cujusdam viduae in sepulturae locum deferebatur; unicus filius, a quo frater mortui a prima infantia e domo paterna absque ullo vestigio disparuisset. Dum exuviae juvenis in sepulcrum reconderentur, mater, moerore confecta, inter planctus, manibus compositis, oculos in caelum sustulit, e quibus densae lacrimae in apertum adhuc sepulcrum cadebant.— A bajulis inde abducitur, et dum ad portam caemeterii ventum, eequitem per apertos campos inter pulverum nubes adpellentem, qui ante ingressum equo desilit, et in amplexus matris lugentis ruit. Haec dum tremens receptum in ulnis servaret, oculos pia gratitudine, et sacra consolatione plenos rursus in caelos elevavit.

Tum demum Magister e sede repente adsurgens manum juvenis arripit: „Ita sane est“ inquit „uti dixeras: omnia in homine perpetuo fluxa, cuncta in eo mutationi obnoxia sunt. Una tamen vis constans est; maeroris atque gaudii. Utroque in caelum erigitur, haec sunt vadimonia, hominem pro caelis esse creatum, neque genus humanum in errorem et dedecus perpetuo submersum iri. Si gaudia ac dolores hominum mente comprehendere didiceris, si leges, secundum quas Deus vices eorum mortalibus admetiri solet — quantum mens humana penetrare potest, — expenderis, tum primum

intelliges, quid tibi in homine amandum sit, quidve in eo sit constans et immutabile, cui spem de ejus in bono progressu, atque salute cum certitudine superstruere valeas.

e. * e Z.

Fructus belli civilis semper et ubique iidem.

Paginae „Times“ de 19. Aug. literas communicant, a quodam nobiliori mercatore in Hispania australi sibi missas, quae, sua opinione justam imaginem sistunt status interni Hispaniae. Auctor literarum est hybernus a longiori tempore in Hispania domicilium habens, qui in amplissimo nexu commerciali collocatus, sufficientem habuit occasionem sortem regni et sensa populi dignoscendi. Memoratae paginae opinionem scriptoris de radicalibus demoratis, de clero Hispaniae, et de Dni Palmerston politicis consiliis relate ad hoc regnum tanto majori attentione dignam existimant, quia idem ratione sensorum suorum radicali factioni addictus sit. „Etiamsi 20 philyras chartae conscribere vellem“, habent literae dictae, „non tamen adaequatam tibi imaginem de statu terribili Hispaniae procurando essem. Climate et solo tali praedita, quod omnia orbis terraequei producta proferre, et adminus quadruplicem modernorum incolarum numerum commode alere posset; metalli fodinis referta, sufficientibus abundat internis opum

fontibus, ad classem populi, manuum labore viventem, large occupandam; protensis litoribus et situ suo ad exercendum commercium amplissimo inter prima mercantilia regna referri deberet; et tamen pulchra haec regio nihil nisi apathiam, abjectionem, miserias oculis objicit. Plebs contenta est, si semet iis rebus alere possit, quae levissimo labore veniunt, neque ei curae conditionem suam aut patriae meliorem reddendi. Huc accedunt nunc terrores et calamitates belli civilis, omniumque legum, auctoritatis publicae, et regiminis suspensio. — Si velox expeditio ducis Gomez, anno superiore suscepta, dematur, australis Hispania moderni belli civilis theatrum nondum fuit; nihilo minus tamen, licet igne ferroque ejus expositi non simus, nulla tamen pace et securitate hic perfruimur. Si ea, quae aut ipse in borealibus regni provinciis vidi, aut ab aliis audivi, considerem, non credo nos invidenda magis sorte gaudere. Quod legum adtinet venerationem; aut obsequium magistratibus debitum, aut quamcunque demum disciplinam et subordinationem concernit, regimen profecto Reginae verum ludibrium est. Quilibet, qui scloppum possidet, eoque uti novit, vel qui cum una aut altera factione, quarum complures in quavis urbe imo et in vicis ac praediis dantur, in nexu est, quaeque, ut lubet, patrare, rapere, trucidare potest. Solae et paucae duntaxat urbes ampliores

commerciales et metropoles, exceptionem quamdam patiuntur, in quibus magna exterorum aut aliorum, quorum ordine in publ. conservare plurimum interest, frequentia sufficiens adest ad perversos in fraeno tenendos. Vidi saepius, quem ad modum unus solus, aut turba hominum, scloperum in humeris gestans, plena diei luce, ac si e venatione quadam ferarum in vicum vel urbem revertetur, domum rediit, postquam vel quaequam ulciscendi, vel rapinas agendi libidine innocentes frigido omnino sanguine, et praemeditate mactasset; et quamquam homicidia haec in tota urbe sermonem diei constituent, auctores tamen sceleris, de quibus publice constat, duodena ad minus homicidia eos patrasse, nec ab incolis, nec a magistratu moleste feruntur, sed immunes circumire permittuntur, ac si innocentissimi mortalium essent. Sub praetextu regimen secundandi, et inimicos debellandi; aut pro partibus Caroli pugnandi quaeque regni partes latronum omni genere refertae sunt, qui familias vel singulos quosque adgrediuntur, domos depraedantur, locum quemlibet, quem invadunt, expugnatae hostilis terrae instar habentes, foedissimas patrant atrocitates. Proverbium illud „qui viribus pollet, jure gaudet“ in hoc infelici regno tristissimum praebet documentum. Verbo praesentem in Hispania rerum statum cum sola terroris epocha primae gallicae revolutionis comparare

licet. — A majoribus urbibus ad aliquot leucas, a minoribus vero locis ad aliquot duntaxat jactus lapidum sine praesidio discedere non licet, imo etiam sic, si praesidium non satis forte, aut turba armata, quae occurrit, numero potior sit, impetus fit, et direptio sequitur; sique defensione tentata, succumbendum erat, neci certae occumbendum.“ — Scriptor literarum hic eventus aliquot hujus generis, in quibus ipse vel alii noti partes habuerant, recenset, et sic dein prosequitur; „Commercium internum, uti ex his facile intelligi potest, prorsus subrutum est, et si infausta haec lucta uno alterove adhuc anno perduraverit, agricolae agros, vinicolae vineas colere desinent, et aerumnis modernis Hispaniae fames accedet. — Ubi adhuc regimen Reginae aliqua auctoritate pollet, pauperes incolae nationali militiae adscribuntur, servitia praestare, et cum factiosis, si regionem invadant, manum conserere debent; contra, ubi asseclae Caroli primas tenent, ibi filii familias, famulique in cohortes conscribuntur. In utroque casu incolae sine misericordia exspoliantur, et quidem communiter ab utraque factione; equi ac muli sine ambagibus in usum belli pro equitibus aut plaustris abiguntur. Pecus cornutum, oves, frumentum, vinum pro exercitu, faenum pro equis vi occupantur, quamprimum alterutri parti iis opus esse videtur. Quandoque miseris scripta desuper documenta dantur, ast cave-

bit quisque his praetensiones suas superstruere. Hinc est, quod jam vix media pars agrorum colatur, et ruricolae inedia perire debeant. Caeteroquin nullus terrarum redemptor (arendator) vel assem solvit, seu vera inopia pressus, seu omnium perturbato hoc ordine in rem suam utens, et sic potentissimi alias latifundiorum possessores, nunc in urbibus refugium quaerere, sumtibus majoribus vivere adacti, in periculo versantur fame pereundi. Verus Hispaniae status est sequens: Multitudo populi omnis classis; nihil quidquam intelligit de rationibus politicis, de regimine, et de publicis negotiis, neque de his sollicita est. Regiam ejusque assecras tam parum curant, uti Carum eique addictos. Quidquid populus desiderat, in eo consistit, ut sibi in quiete esse et negotia procurare liceat; solam ex hac generali regula exceptionem faciunt theoretici democratæ, ecclesiastici politici, et incolae Vascitaniae, hi ideo partes Caroli propugnant, quia privilegia (Fuegos) confirmanda et conservanda eis pollicitus est. Nulla in hoc regno energia, nullus in communem salutem conatus, nulla publicae rei ratio, aut publ. integritas. Singulus quisque vel apathia, torpore obrutus est, vel propriis duntaxat commodis inhiat. Idem hic spiritus, in copias etiam utriusque partis dominatur; patria, concives, ipsarumque partium suarum assecrae nihili prorsus peduntur; rapinae

solum et vindictae studia eas animare videntur, praesentia earundem haud secus ab iis, quos amicos suos, quam ab iis, quos publicae inimicos profitentur, metuitur. Nulla partium sufficientibus pollet viribus ad alteram subjugandam, verendumque ne in eo loco res positae sint, ut systema nunc vigans dispersaque praeliandi ratio per seculum adhuc duratura sit, dum tandem regnum penitus devastatum, et populus igne ferroque, fame aliisque aerumnis extirpatus fuerit, nisi intermediatio, vel armata, ast una efficacior, interventio aliarum nationum luctae finem novis calamitatibus imposuerit. *)

v. * e B.

*) Et haec omnia in gratiam idearum quarundam, vel potius ambitiosorum hominum, eas praeseferentium, qui idolo suo, summae — licet ephemerae — potentiae omnia sacra et profana, totamque nationem immolare parati sunt. Nec juvant exempla exitialia, quivis fortunatiorem se sperat futurum, aut saltem astutiorem, qui naufragium suum proprium, Nemesimque feliciter quam antecessores evitare valeat; secus qui possent tandem non resipiscere? — Inde ab exordio belli civilis, quot jam ambitiosi ad clavum miserandi regni tenendum eluctati, et praecipites acti! Videbimus quid militaris dictatura Comitae Lucana possit! (jam evanuit). —

Ratio, in qua altiores ordines legionis honoris inter militaria et civilia servitia distributa nunc habentur.

Paginae „Journal de Paris“ censent ordinem Ludovici, qui tempore revolutionis Julii sublatus est, apud exercitum iterum in usum poni posse; quoniam ordo legionis honoris propter scandalosam profusionem, qua nuper distribuebatur, tantum e dignitate sua amiserit, ut aliquot tantum nuptiis et festis anniversariis adhuc opus sit, et insigne hoc honoris, gloria illustre, in numisma sine omni valore convertetur. *B.*

Ex annalibus regiis (1837) patet: magnam crucem ordinis legionis honoris viris militaribus 72. et civilibus 19. simul 91. collatam haberi; magni hujus ordinis officiales e militaribus viris 161. e civili 31. simul 192. dari; Commendatores ejus militares sunt 707, civiles autem 92, simul 799. Summa omnium e militibus 940, e civibus, 142, adeoque simul ex utraque classe 1082 efficit. Ex his accurate expositis numeris elucet, non obstantibus quibusdam declamationibus militaria merita ex hac nationali remuneratione et adlectionibus ad ordinem legionis honoris partes satis adhuc amplas habere. *W.*

Operae omnino pretium esset, varias ordinum equestrium phases novissima hominum aetate intervenientes perscrutari, et sic

statum, in quo potens hoc olim rerum praesidium hodie constituitur, eruere; ast hic sub singulari duntaxat loci et temporis respectu tamquam symptoma communis in hoc genere rerum conditionis considerationes instituere sufficiat.

Dum in Gallia post revolutionem Julii haereditate acceptum gentilitium Bourbonum scutum et insigne liliaque ejusdem ubique sufferebantur, consequens omnino fuit, etiam ordines antiquae monarchiae gallicae suppressere. Decretum regium ordines S. Spiritus, S. Ludovici, et ordinem „pro meritis militaribus“ sustulit*) ita, ut pro necessitatibus, cuius novo regimini, jam ex indole majoribus, nihil praeter ordinem „Legionis honoris“ suppetebat: ideoque tanta is frequentia conferebatur, ut per novissimos 7 annos, bellis immunes, plures denominationes, quam sub Napoleone pari epocha, fierent, et nuper

*) Re vera et in essentia hoc nihil aliud significat, quam quod distribuendi deinceps non sint. Decretum regna exera nec ad attentionem quidem dignabatur; Galli quoque, qui a regimine novo independentes fuerunt, insignia ordinum, uti antea, gerebant; imo officiales etiam exercitus in silentio duntaxat et rationibus benevolis ad ponendos illos ordines permoveri tentabantur. — Caeterum plerisque lectoribus notum alioquin erit, ordinem pro „meritis militaribus“ protestantium gratia fuisse creatum, in vicem ordinis S. Ludovici, quem vi statutorum catholici duntaxat accipere poterant.

admodum opportunitate eventus, pacificae omnino indolis, collationes adminus duplo majori numero, quam post splendidissimam imperii victoriam, fiebant. Profusio haec, praecipue martis filiis, qui insignia illa honorum in castris et campo pugnae promeriti sunt, ingrata esse debuit, et ideo in scripto quodam periodico militari primum vox sublata pro restituendo ordine S. Ludovici, utpote pure pro bellicis meritis ab origine destinato.

Hoc naturale esse videtur. Primo quidem obtutu id mirum fortasse adparere potuit, quod cogitationem hanc paginae regimini addictae propugnaverint, verum enim vero meditati parumper mox varia commoda, inde regimini obventura, in oculos incidunt. At vero restitutio illa fieri potest?

„Intermediatores“ rerum publicarum artifices, seu homines fusionis, et amalgamationis laeti sine ambagibus id adfirmabunt, conveniensque existimabunt, ut regimen, quod crucem Julii fundaverat, ordinem etiam S. Ludovici distribuat. Obtusam eorundem oculorum aciem subterfugit ingens ille hiatus, qui inter hunc ordinem et vexillum trium colorum intercedit. Ast alii, qui ad hoc culturae modernae fastigium nondum pertigerunt, illius fors esse possent opinionis, quod rationes epochae Ludovici XIV. Galliae Julii revolutionis convenire nequeant; et si necessitas peculiaris militarium meritorum ordinis semet prodiderit, novus potius con-

stituatur, et si eum a nomine auctoris compellere feudale quid sapere videretur, institutio haec glorioso cuiusdam Juvenis Galliae armorum eventui, e. g. expugnationi Anconae, alligetur.

Cogitatio quippe illa obtutu legitimo revolutionis asseclis, quemadmodum facile intelligi potest, est horrenda; et ideo paginae „National“ exclamant: „Admirandum sane! ast si consequentes esse velimus, minime sufficit altaria templi reficere, lilia, turbine revolutionis difflata, in clathris Versaliarum restituere, ordinemque S. Ludovici resumere; cuncta restauranda sunt, cum traditionibus et symbolis etiam dynastia Ludovici XIV., jusque divinum, antiquum regimen (ancien régime) cum rege suo Henrico V. cum juribus ac praetensionibus, quae moderno, e summa populi potestate prognato, regimini e diametro opposita sunt. Secus enim crux vestra S. Ludovici, per potestatem revolutionariam, quasi venia donata, crassa rursus, complurimis aliis adjecta, inconsequentia futura est.

Rex die 9. Aug. anniversarium auspiciati throni collatione et promotione ordinis legionis honoris celebravit, quae praecipue viris doctis et artium petitis obtigit. Meyerbeer, auctor musicorum dramatum „Robertus Diabolus“ et „Hugenottae“ ad officialium dignitatem promotus est. *v. * ep. B. IV.*

*Brevis conspectus incunabulorum
Typographiae.*

Francofurtenses Sup. Postae Off. Ephemerides compendium hoc eventuum inventionis Typographicae communicant: Per sculpturam et caelaturam formarum in ligno (verisimiliter a Venetis circa finem seculi 13 e Sina in Europam adlatam) arti typographicae via strata est. Germania inde ab exordio seculi 14-ti habuit chartifolia lusoria et imagines Sanctorum; Antwerpiae 1450 jam coetus sculptorum in ligno et impressorum adsuit. Inventor tamen artis literis singulatim mobilibus imprimendi absque dubio fuit Joannes Gansfleisch de Fulgenloch, Guttenberg dictus, Moguntiis oriundus (natus circa a. 1397, mortuus a. 1468), qui pluribus annis Argentorati vixerat, dum tandem 1443 in loco natalitatis domicilium fixit. Inventio itaque Argentorati concepta, Moguntiis in lucem edita. Experimenta ibi tentata non videntur laeto coronata fuisse successu, ast fertilis, mobilibus literis ligneis imprimendi, cogitatio progressu ad ulteriora deducere debuit. Moguntiis ars perfici caepit; Guttenberg 1450 cum divite aurifabro, Joanne Fust vel Faust societatem inivit, qui ope pecuniaria, vel etiam technicis consiliis ipsum adjuvit. Circa hoc tempus videntur caelatae metallicae literae adhibitae fuisse, donec tan-

dem fusio literarum cum matricibus, a Petro Schöffer e Gernsheim, genero Joannis Faust, qui ad secretum foedus accesserat, indicata aut parata, inventionem ad perfectionem propius adduxisset. Lite de accepto a Faust aere mutuo Guttenberg (1455 6. Nov.) suppellectilia sua typographica amisit. Faust et Schöffer opus magno cum lucro continuaverunt etiam deinde, postquam ars, capta feroci impetu (28. Oct. 1464) per Adolphum Nassaviensem Moguntia, in arcano haberi desiisset, et per operas edoctas ac peritas arte antea cohaerentis coetus per Germaniam, Italiam, aliaque regna propagata fuisset. Plenam perfectionem obtinuit 1517. Mox a primordiis (1470) ars fusoria et typographica a se invicem divulsae fuere, cum hac ultima una etiam bibliopolium exercebatur.

v. * e IV.

De jure Auctorum securo praestando, ne illud recusatione operum doctorum detrimentum patiatur.

Experientia optima rerum magistra: „Ablegatus Talfourd in Comitibus britannicis rogavit, ut legem proponere sibi liceat, quo prior, de edendis ac recudendis doctorum operibus lata, emendetur. Svasit autem, ut editionis jus (copyright) cuique auctori ejusque familiae ad 60 annos sartum tectumque

praestetur. Orator facunde disseruit de injuria, compluribus celeberrimis auctoribus anglicis per recusiones operum hucusque illata. Adjecit autem, se eleemosinam pro literatura haud flagitare, sed tantum justitiam. — Summus aerarii cancellarius declaravit, se rogationem summa cum voluptate secundaturum. Quotiescunque regimen hucusque etiam Literatori cuidam gratificationem addixerat, una semper proprietatis literariae securae praestandae rationem habitam esse, idem enim exploratum tenuit, hac via merita literaria convenientius remunerari posse. — D. Spring-Rice addidit: quaestionem de praestanda adversus recusiones operum — jure quoque gentium — securitate per regimen nunc expendi. (audite!) Rogationis itaque substernendi facultas absque contradictione concessa est.“ — Notum est in aliis etiam regnis, in quibus magna preli libertas, maximumque librorum commercium viget, saepius jam similes quaestiones agitatae esse, agitarique hodiedum: et hoc quidem jure merito! — At his juribus olim jam in legitimis ac paternis monarchiis absque magno strepitu optime consultum fuit, et quidem absque principiorum libertatis, liberaeque industriae contradictione: verum enim vero modernis liberalibus non res ipsa, sed tantum nomen privilegii exosum est!

*Collectio paradigmatum hispanicae picturae
nunc in Gallia e celeberrimis.*

Museum imaginum hispanici penicilli, quod nuper Rex Galliae erexerat, post collectionem nationalem Madriti est ditissima et totius hujus scholae exemplaribus refertissima. Complectitur enim opera artificum inde a 15. seculo ad hodiernum usque tempus. Sic inveniuntur in eo a Murillo 20, a Velasque 15, a Canos 12, a Ribera 55 et ab aliis celeberrimis Magistris quam plurima opera insignia, quae, hucusque in Europa parum diffusa fuere, ideo auctorum etiam nomina ignota manserunt. Rex Galliae 1 1/2 millionem e privato suo aerario ad coëmendanda haec picturae paradigmata consecravit, cui modernum civile bellum occasionem dedit. Baro Taylor, cui ad id mandatum datum fuit, tantum zelum et ardorem in haec eximia artis pulchri opera testatus est, ut saepius vitae pericula subire non reformidaverit, et pro iis illa etiam loca adierit, in quibus bellum maxime saeviebat. *v. * e W.*

L o g o g r y p h u s.

Durus erat sylvis, trux, saevus latro Corinthi,
Deme caput, reliquum cum duce pauper erit.

Solutio Logogryphi in Nro 18.:

Magnes — Agnes — Ages — Age.

*An solium Napoleonis universalibus populi
suffragiis superstructum fuerit ?*

De quaestione: utrum Buonaparte elevationem suam ad thronum Galliae in forma illa, inde ab exordio revolutionis vulgo recepta — ab universalibus scilicet populi suffragiis — repetere debeat, D. Fiévée in suo cum Napoleone literarum commercio (in edito opere „Correspondance etc.“) has animadversiones facit: „Estne pacto aliquo inter nationem et principem opus? — Hic ante omnia supponenda foret natio summa potestate praedita esse, et summam suam potestatem unius cujusdam manibus concedendi voluntatem habere, quaeve ita fere Gen. Buonaparte alloqueretur quemadmodum Dna La Vallière Superiorem Monialium ordinis Carmelitarum affata est: „Adeo malum libertatis meae usum feceram, ut eam nunc in manus vestras resignare mecum constituerim.“ — Verum enim vero populus vel natio unitatem non nisi sub una regiminis potestate constituit, et quamprimum regimen praesto est, natio per caput duntaxat hujus regiminis sensa sua depromere potest. Aut loquetur fors populus per organon repraesentantium suorum? ast repraesentatio ipsa est fictio, et domini hi de suis quisque ante omnia negotiis propriis potius quam de quacunque re alia cogitabunt. Praeterea ii-

dem, de conditionibus deliberare vellent, etiamsi tantum formae gratia. Hoc vero idem est ac ad theoriam contractus socialis reverti. Pactum inter Monarcham et subditos est in omnibus legibus, ast non in una quadam lege peculiari. Si leges praesto sint, semet obligat ad eas manutenendas, et hoc quidem justum est; si vero leges nondum extiterint; i. e. si eodem tempore legislatio et potestas creandae forent, rursus idea primitivi contractus socialis subversabitur. Carolus I. (Angliae) et Ludovicus XVI. (Gallicae) inter deliberandum de conditionibus throno exciderant. — Regnans in Anglia familia leges illas paratas invenit et accepit; at semet in dies per id tantum salvum praestat, quod inter magnas aristocraticas familias et democraticas ideas luctam continuam intertenet. Accurata in hoc regno politicarum rerum populi sagacitas, justusque tactus periculosam reipublicae basim celat. — Nos aristocraticis familiis caremus, spiritu quoque publico destituimur, nempe a quo tempore nullae classes, nullae institutiones amplius supersunt, a quo omnia discutuntur, et omnia quaeque nova sunt. Neque potest adesse publicus spiritus sensaque publica apud nationem, quae e longo delirio expergiscitur. Systemata nihil prorsus nobis opitulantur, sed facta tenenda. Unitas potestatis e nulla constitutione enasci potest, unitas haec constitui et creari nequit, sed actu

substitit. Jam si ideo, ut certis regulis adstringatur, eidem conditiones positae fuerint, hae olim contra eam explicabuntur. Quodsi vero in pleno suae existentiae vigore agit, concessionem faciet, et tum id solum quaeritur quando, et quo animo eas faciat.“

„Non obstantibus hominum ac systematum placitis, potestatis unitas per se ipsam existit, seu demum jure quaesito, seu vi eventuum; leges vero eam efficere nequeunt. Ipso hoc seculo nostro, cui societas nihil est aliud, quam experimentorum materia, contractum sociale, ita quem ad modum Philosophi eum nobis sistunt i. e. tamquam fontem potestatis, in effectum deductum haud vidimus, e simplici illa causa, quia id fieri non potest. Constitutiones itaque usum et exercitium eorum, quae jam praesto sunt regulis certis adstringere possunt, et quidem hoc solum legislatio omnium orbis terraquei populorum semper praestitit. Nullus itaque populus existit absque constitutione, ast quandoque tempora talia emergunt, in quibus novae consuetudines (novarum rerum appetitus) tanta velocitate semet excipiunt, ut legislatio eas insequi non valeat; et si ea tali tempore necessitati convenienter mutari negligatur, accidere solet, ut Reges atque populi in ejusmodi contradictionem mutuam delabantur, ut se invicem intelligere deinceps nequeant. Haec est ratio principalis quarumvis revolutionum in ipsis etiam Re-

bus publicis. Perplexitas haec plerumque per Absolutismum solvitur. Veritas ista historica negari non potest. At vero ideae novae, novique mores potestatem hanc ferre diu nequeunt, — haec est altera veritas, cujus non oportet oblivisci.

v. * e B. p. W.

Secunditiae RR. Dni Josephi Scopecz.

Prividiae Inclyti Cottus Nitriensis, Domini Bajmoczensis Oppido, die 3-a Sept. a. c. incidente in Dominicam 16-am post Pentecostem, festum nempe SS. Angelorum Tutelarium, rara et insolita solemnitas e tota vicinia concurrentis populi oculos, et animos in se derivavit: accelerato siquidem cursu die 31. Augusti Agria sub crepusculum RR. D. Josephus Scopecz, Praepos. S. Stephani Regis Hung. de Castro Agriensi, Metrop. Eccl. Agriensis Lector et Canonicus, Poenitentiarius, Examinator Synodalis etc. p. t. in Patria sua Supremo Numini Secunditias oblaturus appulerat, quod et factum. Illustriss. ac Reverendiss. Dno Josepho Belánszky, Episcopo Neosoliensi ob ordinem Presbyteratus conferendum impedito, officium manufactoris Adm. R. ac Eximius Dominus Antonius Fegyveres V. A. D. Distr. Bajm. Parochus Handloviensis, quod rarissimum, discipulus suus olim in Philosophicis charis-

simus, supplevit. Revera rara solemnitas haec, in medio zelantis pro jubilari Sacerdote gremiali fidelis populi, cui vicinarum quoque Parochiarum grex fragore repentino mortariorum monitus, associatus, visus fuit, documentum ferventis pietatis Ecclesiasticae pro futuris etiam Prividiensium saeculis evasit. — Finita in aedibus Domini, jubilari litatione isthac splendido pontificalium ornatu remicante, et defecatorum in vinea Domini viro- rum sub ministeriis in Sancto Sanctorum refulgentibus, consuetum S. Ambro. Te DE- UM etc. sollemnis, et corda praesentium movens corona fuit. Itum ab hinc in Comitatu Vallis hujus primorum facile Nro 100 praeter copiosissimos cognatos et propinguos ad stratas opipare mensas, quibus non frui, sed vel jam adsidere jucundum fuit; aroma addebant, praecordiales, praesertim sub continua reboatio martariorum litationes, et oblati praetitulato RRmo Dno jubilari Sacerdoti latina, et Pannonica Lingua versus, e quibus hic accludimus:

O D E

Honoribus RR. Domini

J O S E P H I S K O P E C Z,

Praepositi S. Steph. R. Hung. de Castro Agriensi, Metr. Eccl. Agriens. Lectoris, et Can. Poenit., Examinat. Syn.; Rei Sericeae in Incl. Com. Heves. Praesidis, AA. LL. et Philos. Doctoris, ac in R. Scient. Univers.

Pest. Fac. Phil. Membri dum solenne sacrum Jubilaeum Prividiae 3-a Sept. 1837. celebraret oblata a Collegio Scholarum Piarum.

Ergo coruscum Prividiensium
 Josephe, sidus, deproperas lares
 Videre Patrum, illisque, lustra
 Quam ante decem Benedictionem
 Sors denegavit, non dubitas dare?
 Vides, ut omnis Prividiensium
 Jam pridem anhela voce Mystam
 Cernere, et alloquio levare
 Peroptet? — At vos sanguine proximi
 Gaudete primum, queis Deus optimus
 Hanc clariorem sole cessit
 Concelebrare diem, secundas
 Qua amor suorum Primitias canit
 Rarus Sacerdos, propositum cui
 Firmum est, gravemque nec senectam
 Exposuisse viae molestae
 Ullus timebat; dummodo quod Deum
 Semper rogabat, Primitias suas
 Illa aede sacra, qua priores
 Non poterat, celebret secundas.
 O Mysta! crebris dii precibus Tuis
 Cessere, virtus nempe cui comes
 Est fida, cui constans avitae
 Religionis amor, fidesque,
 Mores probati, et rara modestia
 Pectus Tuum ornant, et niveus pudor,
 Raraeque doctrinae supellex
 Nota per Hungariam universam.

Laetare templum tu quoque! sumtibus
 Cujus nitores bis recipis tuos
 Vulcani adustos bis furore,
 Et nive candidiore veste
 Te ornato, flectant tecta suum caput
 Magno Sacerdoti! adpropere vos
 Proles relictæ, vos senes, queis
 Praesidium fuerat salutis,
 Et vota summo promite Numini,
 Ut vita felix munifico Patri
 Sit longa; (parce, namque tali
 Nomine dignus es, ut voceris)
 Ast ne retardem munera mystica,
 Expansa late contraho carbasæ;
 Tu praeparatum munus offer,
 Suppliciterque Deum precare,
 Pro Ferdinandi Caesaris optimi
 Salute multa, proque Gregorii
 Antistitis summi, memento et
 Praesulis — Archi Tui, Tibique
 Adstantium, et quos sanguine junxerat
 Sors. — Interim nos, quos iuvat in Tuas
 Abire laudes, comprecamur
 Nestoris ut Tibi sit senecta!

Cecinit

Laurentius Paulatzky e S. P.

Pro-Magister Novitiorum.

A' magyar tudós Társaság'

kisgyűlése aug, 14:— 1. Bárány Ágoston I, t, a' nagy szótár' készületei' számára a' magyar és török nyelvben előforduló rokon hangú és jelentésű szavak' gyűjteményét küldé be, II, Egy a' tudománytár' számára beadott törvénytudományi értekezés vizsgálat alá bocsájtatott, III, Schedel Ferencz titoknok és Pólya József I, tag' előadásokra Cuvier' állatországá 2 dik szakasza Vajda Péter által fordítva; úgy dr, Vállas Antal' kézírata: Felsőbb egyenletek egy ismételten, Györy Sándor r. és Vásárhelyi Pál I, tagok' javáló véleményökre ajánlatott nyomtatásra a' nagy gyűlésnek. IV, Egy arithmetikai munkáról nem egyezvén meg a' bírálók' véleményei, az egy harmadik vizsgálónak adatott ki; egy szépliteraturai munka pedig a' véleményadók' egyértelmű ítélete' következtetésében nyomtatástól elmozdítatott, — Aug, 28d, tartott kisgyűlésében a' társaság a' megkoszorúzendó pályáiratok' ügyével foglalkozott, Ugyan akkor I, Egy törvénytudományi értekezés az illető bíráló' előadásához képest el nem fogadtatván, szerzőjének visszaadatott. II, Szász Károly r. t. által gyűjtött törvénytudományi műszavak az illető szerkesztőnek adattak át a' társaság' törvénytud. műszótárába sorozás végett. III, A' könyvtár' számára következő ajándékokat adott be a' titoknok: a) Egy pillanat a' dézmákra, Hollók Imre által, Rozsnyón 1837. b) Parthenon. Ild. kötet, Ormos Lászlótól. Sáros-Patak 1837. c) Slávoniaról, mint Magyarországnak alkotmányos részéről, Podhradczky Jo-

zseftől, Buda 1837., és ugyanattól: *Romanorum principum effigies a Joanne Hutichio confecta, aucta et castigata, opera Joannis Sambuci.* d) Haiszler György' orvosi munkája, III-dik darab, Veszprém 1837. Kolosváry Sándor I. tagtól. IV. A' pénzgyűjteményt Ruchietl Miklós hat darab régi pénzzel nevelte.

Aug. 29-én a' társaság a' közhasznu tudományos könyvtár' ügyében tanácskozott. Ugyan akkor a' tudománytár' számára két philosophiai értekezés, külön nyomtatásul pedig egy természet tudományi, egy dramai, 's egy hadtudományi kézirat nyujtatván be, azok szokott mód szerint bírálat alá bocsátattak.

Aug. 30-kán a' játékszini küldöttség' jelentése terjesztetett elő annak a' mult akademiái évbéli munkálkodásairól; 's némelly előkészületek a' nagygyűlésre fejeztettek be. A' könyvtár' számára Edvi Illés Pál I. t. „Gyónók' katekizmus a“ című legujabb munkáját (Pest, 1837.) nyujtotta be.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Solutio Logogryphi in Nro 19.;

Mater — Ater.

I N D E X

Argumentorum Alvearis Tom. III.

	Pag.
Praefatio ad benevolos Lectores: . . .	3
Quid sit dicendum populare, e Cicerone Testamentalis liberalitas A. R. D. Franc. Hoszik	14
Curiae inferioris sessio generalis (regnico- laris) in Gallia	15
Emin. Cardinalis Galeffi mortuus	16
RR. D. Joan. Kremlitska: Abbas	—
Policinello' Utazása. Nyolczadik Jelenet	17
Victoriae ad Párkány de Turcis relatae do- cumentum in Italia.	25
Nobilitas vera	28
Iskolák hivatalos látogatása a' Kassai Tudom. kerületben	29
Defunctus Cardinalis Weld	30
Conspectus summarius numeri animarum catholicarum per Regnum Hungariae, Croatiae, Slavoniae, et Dalmatiae exi- stentium	32
Rövid értekezés a' sajtószabadságról	33
Quo tandem omnis erititur contentio	41
Primum festum Rosarum in Hungaria	45
Edicta in Anglia sub auspiciis regni edi solita	47

Reginae Angliae	48
Logogryphus: Satyrus	—
Moderni feudalismi indoles	49
Documentum in hanc rem e Gallia	61
Libertas preli in Hispania	—
Libertas preli novissima in Portugallia	62
Libertas moderna preli in Helvetia	63
Rózsa ünnepre új adakozás	—
Kalocsai' Érsek ő exc. Nevendék Papsága' visgálatán	64
A' nemzeti Muzeum épül Pesten	—
Quam sortem O' Connell Angliae et in specie amicis nunc suis Whigs vovet	65
Vera contradictio principii liberalis	68
Paradigmata artis exera in Gallia	69
Singularis pugna (duellum) in Gallia	70
Mutuus templorum in cultum divinum diversae confessionis concessus usus	71
Conservativis addictae Paginae in Anglia prosperant	72
Imago B. M. Virginis Romae in Ecclesia Sti Alexii, cujus ectipon Tyrnaviae et Strigonii exstat.	73
Theresianum	75
Novae quaestiones de decimis etc. in Hispania	81
Revisio quorundam positionum in tabulis aerarialibus Ministrorum Angliae.	85
Templum Dni Auzou iterum clausum	88
„La Femme Libre“ in Sequana	—

	Pag.
M oderna commeatus et commercii literarum celeritas	89
C apulus defuncti Regis Angliae	91
B enefaciendi studium eximium Francisci olim Comitis Szécheny	93
A' Pesti magyar színház megnyitási üdvözlésére felszólítás	94
Sz. Ferencz Szerzete templomának új toronykeresztje Esztergamban felszenteltetett	95
D enominationes	96
M. ac RR. D. Gab. Balassa Praelatus T. R.	—
L ord Palmerston	97
L ord John Russell consilia sua electoribus exponit	101
U bertas comitialium consultationum	103
M onarchae inter belli duces Angliae	—
P urus Patriae et boni publici amor in speculationibus	—
R ogatio legis de modificanda civili Judaeorum in Saxonia conditione	106
S cientiae quandoque morbos corporis tollunt	109
A rbor in toto orbe terraqueo maxima	—
M ors martyrii	110
F unus paginárum „Constitutional“	—
A' magyar tudós Társaság.	111
A' Ms. Szitovszky János Rózsnoi Megyés Püspök Urnak n. bőjti beszédje	113
A llusiones ad Falconem Regium, ante S. Aedes Thaumaturgae Dömölkiensis procumbentem, et ea, quae in ipso sunt observata	125. 138

	Pag.
Logogryphus : Animal — Lamina :	128
Diploma (Charta) Principis Don Pedro. Eventus in Portugallia inde a Constitu- tione Comitiorum 1822 usque 1326	129. 145
Novarum rerum liberalis conditio . . .	136
Nimia in speculationibus fiducia . . .	137
Habet suos ubique terminos libertas . . .	—
Ita dicta „Ecclesia gallica“ in angustiis . . .	138
Szabad kir. Szeged városának cs. kir. tanácsos, és nádori udv. orvos ngs. Württemberg József urat polgárosító levele	140
RR. D. Joannes Michna mortuus, . . .	142
A' magyar tudós Társaság' kisgyűlése 3. Jul.	144
Festum div. Apostolorum Petri et Pauli Romae	155
Justa funebria Emin. Galeffi, . . .	156
Continuus ubique conatus ad velocioris communicationis et commeatus media obtinenda, horumque effectus . . .	157. 173
Continuata scholarum districtus liter. Cassov. visitatio	160
Buda - Pest közt építendő álló-híd ügyében munkálódó országos Küldöttség' Jegyző- könyvének kivonata	161
A' Buda-Pest között építendő állóhíd ügyé- ben megbizott országos Küldöttséghez f. jun. 11-kén alulírottak következő folya- modást intéztek	169
B. Sinának a' híd építési orsz. Küldöttséghez intézett folyamodása	172

	Pag.
RR. Michael Koporcsich: Canonicus	176
RR. D. Wolfg. Stefanics mortuus	—
Illimi D. Eppi L. B. Lad. Barkóczy de Szala Consecratio	177
Exemplum iterum unum e plurimis zeli apostolici; quamve partem Antistites no- stri in probe educanda pube capiant	178
Veritas ubique et apud omnes saniores eadem. Sodalitas „Amicorum“ (Quäker) Reginae Angliae, Victoriae, gratulatur	185
Juvenis Regina Angliae una caput Ecclesiae Anglicanae	187
De pulsus campanarum in animos humanos vi et efficacia	188
Tudományos Gyűjtemény V. és VI-dik kötete	190
Vincent, Rudolf. Praepos. S. Sigismundi de Buda, Parochus reg. arcis Budensis, Abbas S. Martini de Vaska	192
Anagramma: Anonymus	—
Logogryphus: Victoria	—
Libertas et inde securitas constitutionalis (garantia) Electionum	193. 266
Propositio in comitiis badensibus de abo- lendo caelibatu cleri catholici	203
V. PP. Capucini in Bavaria	205
Comes Merci d'Argenteau, Prostates olim Regis Hollandiae, nunc ad bavaricam Aulam Nuncius Sedis Apostolicae	206

And. Vizoczky hung. Missionarius in America boreali	207
Ill. Dnus Nic. Wiseman de situ Protestan- tismi in Anglia	—
Beszélgetés. (Sátán, Napoleon, Francziák közt.)	209
Impopulatio Neapolis anno 1836.	223
Incolae europaei in Africa gallica	224
Census populi Parisiis	—
Exc. Ep. Agriensis Monachium adpulit	—
Victoria, Regina Angliae, et ejus comitia	225
Aristocrátia Pecuniae	232
Méltós. Szalai Báró Barkóczy László urnak megyés püspöki hivatalába iktatása	237
Tudósítások Gyórból	238
Imperator Franciscus et Institutor ejus	239
Communio antiqua cath. christiana reviviscit	240
Sz. Ferencz Szerzetének honi buzgósága	—
Relatio Liberalismi ad Christianismum	241. 257
Ordo S. Benedicti in Gallia restituitur	256
Ill. Ep. Jaurinensis mortuus	—
Sérta solationum	265
Telegraphi galvanici inventio	276
Felicitas	271
Conditio moderna Ecclesiae in Hispania	277
Praemia Juventutem in studia liter. incendunt	281
Eucharisticon RR. Dno Cas. Gáspárik, C. E. Vac. Can. etc., a Juventute Gymnasii Vacien. Scholarum Piarum oblatum die 30. Julii anno 1837.	—
Acrostichis Honoribus Spect., Perillust.	

ac Gener. Dni Laurentii Marczibányi de Pucho et Csóka, I. Cottus Nitriensis Ord. V. Comitibus etc., occasione suae Ono- maseos dedicata 1837.	286
Sectae fanaticae Hanleijanae in Anglia dementiae	288
Logogryphus: Magnes	—
Immutabile. (Paramythia)	289
Fruclus belli civilis semper et ubique iidem Ratio, in qua altiores ordines legionis honoris inter militaria et civilia servitia distributa nunc habentur	291 297
Brevis conspectus incunabulorum Typo- graphiae	301
De jure Auctorum securo praestando, ne illud recusatione operum doctorum de- trimentum patiat	302
Collectio paradigmatum hispanicae picturae nunc in Gallia e celeberrimis	304
Logogryphus: Mater	—
An solum Napoleonis universalibus populi suffragiis superstructa fuerit	305
Secunditiae RR. D. Josephi Skopetz	308
Ode RR. D. Josepho Skopetz pl. t., occasione sacri Jubilei a Coll. PP. Schol. Piar. oblata	309
A' magyar tudós Társaság' kisgyűlése Aug. 14.	311
Conspectus statisticus cunctarum in Europa Civi- tatum a. 1836. (Appendix ad Alvearis Fasc. III.)	

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

CONSPECTUS STATISTICUS

cunctarum in Europa Civitatum anno 1836.

(e Geneal. Hist. Stat. Annalibus Vimar. 1837.)

Status seu Civitates.	Extensio in □ mill. geograph.	Census Populi.					Res aeraria.		Exercitus terrest.		Classis.		
		Catholici.	Evangel.	Graeci.	Muhame- dani.	Judaei.	Summa totalis.	Reditus in finis rhen.	Aes alienum in finis rhen.	Pacis tempore.	Belli tempore.	Naves pacis belli tempore.	
1. AnhaltBernburg	16/	—	43,165	—	—	160	43,325	450,000	600,000	307	740	—	—
2. — Cöthen	15/	* 1050	35,800	—	—	200	36,000	400,000	1,600,000	325	648	—	—
3. — Dessau	17/	—	55,985	—	—	120	57,629	710,000	1,000,000	529	1058	—	—
4. Austria . . .	12,295/85	27,000,000	2,800,000	2,900,000	500	400,000	33,170,500	130,000,000	540,000,000	395,000	750,404	31	31
5. Badensis M. D.	279/54	810,330	378,944	—	—	19,423	1,208,717	8,500,000	8,219,440	10,412	20,824	—	—
6. Bavaria . . .	1,487/29	2,880,383	1,094,633	—	—	57,574	4,187,390	28,000,836	126,000,000	57,061	71,600	—	—
7. Belgium . . .	530/48	4,000,000	20,000	—	—	781	4,142,157	40,000,000	318,000,000	29,028	117,237	?	?
8. Borussia . . .	5,087/04	4,930,000	8,000,000	—	—	167,600	13,566,897	89,627,767	320,000,000	165,000	532,000	—	—
9. Brema . . .	3/21	1550	56,250	—	—	—	57,800	800,000	3,000,000	485	970	—	—
10. Britannia . . .	5,523/96	6,600,000	18,676,687	—	—	12,500	25,440,787	624,600,000	10,062,465,800	86,829	378,370	557	1050
11. Brunsvicensis D.	70/97	2600	244,000	—	—	1400	248,600	2,376,933	3,500,000	2096	4192	—	—
12. Cracovia . . .	21	116,730	1500	—	—	10,250	128,480	500,000	50,000	—	—	—	—
13. Dania . . .	2,452/29	2000	2,040,657	—	—	6000	2,048,657	20,000,000	180,000,000	20,000	40,000	31	?
14. Francofurtum	4/33	6000	42,800	—	—	5200	54,000	760,000	8,000,000	475	946	—	—
15. Gallia . . .	10,050	31,000,000	1,400,000	—	—	60,000	32,560,934	500,000,000	2,052,724,178	314,200	800,000	279	360
16. Graecia . . .	720	?	?	811,185	?	?	811,185	?	40,000,000	8000	?	?	?
17. Hamburgum	7/10	3080	140,000	—	—	7550	152,000	1,500,000	13,000,000	1050	2100	—	—
18. Hanovera . . .	695/27	210,000	1,440,200	—	—	12,300	1,662,500	11,500,000	30,000,000	19,361	26,108	—	—
19. Hassia M. D.	177	177,888	516,687	—	—	22,174	760,694	6,576,106	10,235,845	6361	9471	—	—
20. Hassiae Elect.	208/90	20,000	559,549	—	—	8300	677,814	5,200,000	1,900,000	5679	11,358	—	—
21. Hasso Homburg	7/84	3050	20,000	—	—	1050	24,100	180,000	450,000	200	400	—	—
22. Helvetia . . .	696/31	800,000	1,300,000	—	—	1900	2,116,215	?	—	—	33,578	—	—
23. Hispania . . .	8,546/71	13,944,259	—	—	—	—	13,944,259	66,300,000	3,000,000,000	93,309	150,000	24	24
24. Hoh. Heching.	6/50	21,000	—	—	—	—	21,000	130,000	400,000	145	290	—	—
25. — Sigmaring.	18/25	42,720	—	—	—	100	42,820	300,000	1,000,000	370	740	—	—
26. Hollandia . . .	661/86	280,000	2,100,000	—	—	56,000	2,430,000	53,000,000	1,930,000,000	50,000	120,000	77	138
27. Jonicae Insulae	47/53	35,200	—	148,017	—	5500	188,717	1,414,000	—	1600	—	—	—
28. Lichtenstein P.	2/45	5850	—	—	—	—	5850	22,000	—	55	110	—	—
29. Lippe Detmold	20/60	1600	78,400	—	—	—	80,000	490,000	700,000	690	1380	—	—
30. — Schauenb.	9/75	100	25,900	—	—	—	26,000	215,000	300,000	240	480	—	—
31. Lucca . . .	19/50	145,000	—	—	—	—	145,000	720,000	480,000	800	1200	3	3
32. Lübeck . . .	6/75	400	45,703	—	—	400	46,503	400,000	3,000,000	406	812	—	—
33. San - Marino	1/06	7000	—	—	—	—	7000	30,000	—	—	—	—	—
34. Meckl. Schwer.	223/88	642	462,681	—	—	3117	466,540	2,300,000	9,500,000	3580	7160	—	—
35. — Strelitz	36/13	—	84,602	—	—	655	85,257	500,000	?	742	1484	—	—
36. Modena . . .	89/71	388,500	—	—	—	1500	390,000	1,500,000	720,000	1860	—	—	—
37. Nassov. M. D.	82/07	167,800	196,571	—	—	6003	370,374	1,810,000	5,000,000	3028	6056	—	—
38. Oldenburgensis	116	71,580	178,027	—	—	980	250,507	1,500,000	—	2177	4354	—	—
39. Parma . . .	103/92	440,000	—	—	—	—	440,000	3,000,000	5,000,000	1320	4000	—	—
40. Pontificus Stat.	811/80	2,455,557	—	—	—	16,000	2,471,557	17,500,000	83,250,000	17,372	?	6	—
41. Portugallia . . .	1,722/38	3,530,000	—	—	—	—	3,530,000	18,000,000	80,000,000	28,418	70,000	46	46
42. Reusz lin. sen.	6/84	—	30,041	—	—	—	30,041	140,000	240,000	206	412	—	—
43. — lin. jun.	21/10	—	68,854	—	—	—	68,854	470,000	840,000	533	1076	—	—
44. Russia . . .	87,257	7,000,000	2,800,000	36,531,427	900,000	500,000	47,592,427	130,000,000	500,000,000	710,148	868,868	251	350
45. Saxoniae R.	271/67	27,519	1,581,861	39	—	850	1,610,271	9,800,000	32,000,000	12,198	24,386	—	—
46. — D. Altenburg	23/41	161	117,761	—	—	—	117,922	682,560	1,839,015	982	1964	—	—
47. — D. Coburg	37/60	2000	128,861	—	—	1000	131,861	1,100,000	3,000,000	1166	2732	—	—
48. — D. Meining.	41/92	470	144,854	—	—	1070	146,394	1,251,659	5,303,556	1150	2300	—	—
49. — M. D. Vimar.	66/82	9956	229,576	—	—	1416	241,046	1,800,000	7,795,000	2010	4020	—	—
50. Sardinia . . .	1,373/11	4,418,000	—	—	—	30,000	4,448,000	25,000,000	70,000,000	35,800	70,750	23	23
51. Schwarzb. Rud.	19/10	150	63,722	—	—	167	46,239	325,000	269,805	539	1078	—	—
52. — Sondershaus.	16/90	200	53,880	—	—	?	54,080	400,000	300,000	451	902	—	—
53. Svec. etNorveg.	12,933/34	4000	4,023,200	—	—	845	4,028,045	18,000,000	39,000,000	51,996	138,569	42	351
54. Siciliae utr. R.	1,977/20	7,740,187	—	80,000	—	2000	7,840,187	53,000,000	38,000,000	30,000	53,045	18	?
55. Toscana . . .	895/36	1,349,070	—	—	—	930	1,350,000	7,000,000	26,000,000	5500	?	5	5
56. Turcia . . .	9,817/17	310,000	3000	2,830,000	7,150,000	250,000	12,180,000	27,000,000	100,000,000	80,000	218,000	50	50
57. Waldeck . . .	21/66	800	54,700	—	—	500	56,000	480,000	1,200,000	518	1036	—	—
58. Würtemberg	360/40	489,025	1,087,413	—	—	10,766	1,587,448	9,321,813	25,573,007	4906	16,824	—	—

Summa totalis: 1167,232/83 121,743,857 52,350,432 43,300,668 8,050,500 1,752,101 229,626,580 1,926,583,674 19,631,454 876 2,267,663 4,356,012 1443 2431

* 1050
** 300

THE HISTORY OF THE

Name	Rank	Service
1. [Name]	[Rank]	[Service]
2. [Name]	[Rank]	[Service]
3. [Name]	[Rank]	[Service]
4. [Name]	[Rank]	[Service]
5. [Name]	[Rank]	[Service]
6. [Name]	[Rank]	[Service]
7. [Name]	[Rank]	[Service]
8. [Name]	[Rank]	[Service]
9. [Name]	[Rank]	[Service]
10. [Name]	[Rank]	[Service]
11. [Name]	[Rank]	[Service]
12. [Name]	[Rank]	[Service]
13. [Name]	[Rank]	[Service]
14. [Name]	[Rank]	[Service]
15. [Name]	[Rank]	[Service]
16. [Name]	[Rank]	[Service]
17. [Name]	[Rank]	[Service]
18. [Name]	[Rank]	[Service]
19. [Name]	[Rank]	[Service]
20. [Name]	[Rank]	[Service]
21. [Name]	[Rank]	[Service]
22. [Name]	[Rank]	[Service]
23. [Name]	[Rank]	[Service]
24. [Name]	[Rank]	[Service]
25. [Name]	[Rank]	[Service]
26. [Name]	[Rank]	[Service]
27. [Name]	[Rank]	[Service]
28. [Name]	[Rank]	[Service]
29. [Name]	[Rank]	[Service]
30. [Name]	[Rank]	[Service]